

T.C.

İstanbul Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı

Yüksek Lisans Tezi

RESİMLİ MECMUA'DA EDEBÎ FAALİYETLER

Zeynep EYİGÜN

2501110190

Tez Danışmanı

Yrd. Doç. Dr. Nuri SAĞLAM

İstanbul, 2013

YÜKSEK LİSANS
TEZ ONAYI

ÖĞRENCİNİN

Adı ve Soyadı : Zeynep EYİĞÜN Numarası : 2501110190

Anabilim/Bilim Dalı: Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Danışman Öğretim Üyesi: Yrd. Doç. Dr. Nuri
Dalı Yeni Türk Edebiyatı Bilim Dalı SAĞLAM

Tez Savunma Tarihi : 22.10.2013 Tez Savunma Saati : 14:00

Tez Başlığı : Resimli Mecmua'da Edebi Faaliyetler

TEZ SAVUNMA SINAVI, Lisansüstü Öğretim Yönetmeliği'nin 36. Maddesi uyarınca yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin KABULÜ'NE OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- Prof. Dr. Mehmet TEKİN		Kabul
2- Doç. Dr. Ali Şükrü ÇORUK		Kabul
3- Yrd. Doç. Dr. Nuri SAĞLAM		Kabul
4-Yrd. Doç. Dr. Mehmet SAMSAKÇI		Kabul
5- Yrd. Doç. Dr. Ali YILDIZ		Kabul

YEDEK JÜRİ ÜYESİ	İMZA	KANAATİ (KABUL / RED / DÜZELTME)
1- Doç. Dr. Abdülkadir EMEKSİZ		
2- Yrd. Doç. Dr. Turgay ANAR		

RESİMLİ MECMUA'DA EDEBÎ FAALİYETLER

Zeynep EYİGÜN

ÖZ

Bu çalışmada, 1925-1928 yılları arasında yayımlanmış olan *Resimli Mecmua*'daki edebî yayınlar incelenmiş, tespit edilen metinler türlerine, konu ve temalarına göre sınıflandırılmıştır. Birinci bölümde şekil özellikleri, yazar kadrosu ve imtiyaz sahibi bakımından tanıtılan mecmua, ikinci bölümde edebî türlerine göre tasnif edilmiştir. Üçüncü bölümde edebî metinler konu ve temalarına göre incelenmiş, dördüncü bölümde ise bu metinlerden bazıları yeni harflere aktararak verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Resimli Mecmua*, edebiyat, inkılâp, eğitim, dergi.

LITERARY ACTIVITIES IN *RESİMLİ MECMUA*

Zeynep EYİGÜN

ABSTRACT

In this study, the literary works within *Resimli Mecmua* published between the years 1925-1928 are analyzed and the texts found are classified according to their types, topics and themes. The magazine which is introduced with the physical features, editorial staff and publisher in the first section, is divided into literary genres in the second section. In the third section, the magazine is focused according to the literary subjects and themes. In the fourth section, some of these subjects are written in the Latin alphabet.

Key Words: *Resimli Mecmua*, literature, reform, education, magazine.

ÖN SÖZ

1925-1928 yılları arasında toplam yetmiş altı sayı yayımlanmış olan *Resimli Mecmua*, Cumhuriyet'in ilke ve inkılâplarını topluma tanıtmak ve benimsetmek amacıyla çıkmıştır.

Mecmuayı hangi yönleriyle ele alıp incelediğimizi anlatan “Giriş” bölümüyle başlayan çalışmamız dört ana bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde, *Resimli Mecmua*'yı şekil özellikleri, yazar kadrosu ve imtiyaz sahibi bakımından söz konusu ederek tanıtmaya çalıştık. İkinci bölümde *Resimli Mecmua*'daki edebî eserleri türlerine göre sınıflandırdık. Üçüncü bölümde edebî eserleri konu ve temalarına göre ayırarak muhtevaları hakkında bilgi verdik. Dördüncü bölümde “Seçme Metinler” başlığı altında mecmuada yer alan belli başlı metinlerden latinize edilmiş şekilde örnekler sunduk. “Sonuç” bölümünde değerlendirmelerimizi yaparak arkasından gelen “Kaynakça” ve “Ekler” bölümüyle çalışmamızı sonlandırdık.

Böylelikle *Resimli Mecmua*'yı hem şekil hem de içerik itibariyle ayrıntılı olarak incelemiş olduk. Amacımız mecmuayı şekil ve özellikle muhteva bakımından tanıtmakla mukayyet olduğu için, mecmuanın toplumsal değişimdeki rolünü ve etkisini ölçmeye dönük bir muhteva tenkidine girmedik.

Mecmuada yer alan edebî metinleri günümüzde geçerli olan dil bilgisi ve imlâ kurallarına göre düzenleyerek tanıtmayı tercih ettik. Bazı metinlerin türü konusunda -mecmuada hem hikâye hem masal tabirleri bir arada kullanıldığı gibi- zorlansak da onları elimizden geldiği kadarıyla ayırarak uygun yerlerde sınıflandırmaya çalıştık.

Metinleri okurken bol miktarda dizgi, yanlış yazım hatalarıyla karşılaştık. Bunları -mesela “Bu yalan sevilemez.” cümlesinde olduğu gibi “sevilemez” kelimesini “söylemez” şeklinde okuyarak- düzelttik. Bazı metinlerde geçen mitolojik, coğrafi ve özel isimlerin öncelikle orijinal yazılışını bulmaya çalıştık. Bulamadıklarımızı ise metindeki okunuşuna göre latinize ettik.

Bu konuyu seçmeme vesile olan ve çalışmam boyunca benden yardımlarını esirgemeyen, daima yakın ilgilerini gördüğüm, problemlerimin halli konusunda değerli vakitlerini aldığım saygıdeğer hocam Yrd. Doç. Dr. Nuri Sağlam'a sonsuz teşekkürlerimi arz ederim.

Ayrıca yüksek lisans eğitimim ve tez çalışmam süresince maddi sıkıntılar çekmeden çalışmalarımı yapmama imkân sağlayan TÜBİTAK'a da teşekkür etmeyi bir borç bilirim.

Zeynep EYİĞÜN

İstanbul, 2013

İÇİNDEKİLER

ÖZ	iii
ABSTRACT	iv
ÖN SÖZ	v
İÇİNDEKİLER	vii
RESİMLER LİSTESİ	xiii
KISALTMALAR LİSTESİ	xiv
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

1. <i>RESİMLİ MECMUA</i> 'NİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ, YAZAR KADROSU VE İMTİYAZ SAHİBİ	
1.1. Yayın Periyodu, Fiyatı ve Fiziki Özellikleri	3
1.2. Yazar ve Şair Kadrosu	13
1.3. Yayıncı ve Yayın Politikası	15
1.3.1. Tahsin Demiray	15
1.3.2. Yayın Politikası	17

İKİNCİ BÖLÜM

2. <i>RESİMLİ MECMUA</i> 'DAKİ EDEBÎ ESERLERİN TASNİFİ	
2.1. Hikâyeler	19
2.1.1. Manzum Hikâyeler (Manzumeler)	20
2.1.2. Tercüme Hikâyeler	20
2.1.3. Mensur Hikâyeler	20

2.1.4. Yazısız Hikâyeler	29
2.2. Şiirler	30
2.2.1. Bestelenmiş Şiirler	30
2.2.2. Diğer Şiirler	30
2.3. Romanlar	32
2.4. Fabllar	33
2.5. Tiyatrolar	33
2.6. Monologlar	34
2.7. Biyografiler	35
2.8. Seyahat Yazıları	36
2.9. Masallar	36
2.10. Efsane	37
2.11. Mâniler	37
2.12. Fıkralar	37
2.13. Atasözleri	41
2.14. Özlü Sözler	42
2.15. Dil, Edebiyat ve Sanat İle İlgili Yazılar	47
2.15.1. Dil İle İlgili Yazılar	47
2.15.2. Edebiyat İle İlgili Yazılar	47
2.15.3. Sanat İle İlgili Yazılar	47
2.15.3.1. Resim Sanatı İle İlgili Yazı	48
2.15.3.2. Uyarlama (Sinema)	48

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. RESİMLİ MECMUA'DAKİ EDEBİ ESERLERİN MUHTEVASI

3.1. Hikâyeler

3.1.1. Kahramanlık ve Cesaret Konulu Hikâyeler 49

3.1.2. Millî Mücadele Yıllarına Ait Hikâyeler 53

3.1.3. Av Hikâyeleri 62

3.1.4. Birinci Dünya Savaşı Yıllarına Ait Hikâyeler 65

3.1.5. Yolculuk Hikâyeleri 68

3.1.6. Fantastik Hikâyeler 84

3.1.7. Mizahi Hikâyeler 93

3.1.8. Eşkîyalık Konulu Hikâyeler 105

3.1.9. Ders Verme Maksadıyla Kaleme Alınmış Hikâyeler 108

3.1.10. Korsanlık Konulu Hikâyeler 119

3.1.11. Mütareke Yıllarına Ait Hikâyeler 121

3.1.12. Tarihî Hikâyeler 123

3.1.13. Bilim-Kurgu Hikâyeleri 124

3.1.14. Diğer Hikâyeler 125

3.2. Şiirler

3.2.1. Didaktik Şiirler 136

3.2.2. Lirik Şiirler 139

3.2.3. Vatan Sevgisi ve Kahramanlık Şiirleri 140

3.2.4. Pastoral ve Tabiat Konulu Şiirler 143

3.2.5. Atatürk İle İlgili Şiirler 144

3.2.6. Dergi İçin Yazılmış Şiirler 145

3.2.7. Diğer Şiirler 145

3.3. Romanlar

3.3.1. Macera Romanları 146

3.3.2. Tarihî Romanlar	148
3.4. Fabllar	148
3.5. Tiyatrolar	149
3.6. Monologlar	151
3.7. Biyografiler	155
3.8. Seyahat Yazıları	156
3.9. Masallar	156
3.10. Efsane	160
3.11. Mâniler	161
3.12. Fıkralar	161
3.13. Atasözleri	161
3.14. Özlü Sözler	162
3.15. Dil, Edebiyat ve Sanat İle İlgili Yazılar	162
3.15.1. Dil İle İlgili Yazılar	162
3.15.2. Edebiyat İle İlgili Yazılar	162
3.15.3. Sanat İle İlgili Yazılar	164
3.15.3.1. Resim Sanatı İle İlgili Yazı	164
3.15.3.2. Uyarılama (Sinema)	164

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SEÇME METİNLER

4.1. Hikâyeler

4.1.1. Kahramanlık ve Cesaret Konulu Hikâye	165
4.1.2. Millî Mücadele Yıllarına Ait Hikâye	168
4.1.3. Av Hikâyesi	172
4.1.4. Birinci Dünya Savaşı Yıllarına Ait Hikâye	176

4.1.5. Yolculuk Hikâyesi	180
4.1.6. Fantastik Hikâye	184
4.1.7. Mizahi Hikâye	186
4.1.8. Eşkîyalık Konulu Hikâye	188
4.1.9. Ders Verme Maksudıyla Kaleme Alınmış Hikâye	193
4.1.10. Korsanlık Konulu Hikâye	194
4.1.11. Mütareke Yıllarına Ait Hikâye	199
4.1.12. Tarihî Hikâye	201
4.1.13. Bilim-Kurgu Hikâyesi	204
4.1.14. Diğer Hikâye	209
4.2. Şiirler	
4.2.1. Didaktik Şiir	212
4.2.2. Lirik Şiir	213
4.2.3. Vatan Sevgisi ve Kahramanlık Şiiri	215
4.2.4. Pastoral ve Tabiat Konulu Şiir	216
4.2.5. Atatürk İle İlgili Şiir	217
4.2.6. Dergi İçin Yazılmış Şiir	218
4.2.7. Diğer Şiir	219
4.3. Fabl	220
4.4. Tiyatro	222
4.5. Monolog	225
4.6. Biyografi	228
4.7. Seyahat Yazısı	230
4.8. Masal	232
4.9. Efsane	237
4.10. Mâniler	239
4.11. Fıkra	240

4.12. Dil, Edebiyat, Sanat İle İlgili Yazılar	
4.12.1. Dil İle İlgili Yazı	240
4.12.2. Edebiyat İle İlgili Yazı	242
4.12.3. Sanat İle İlgili Yazı	244
SONUÇ	247
BİBLİYOGRAFYA/KAYNAKÇA	249
EKLER	
Ek 1. Resimler	250

RESİMLER LİSTESİ

1. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın sahibi ve müdürü Tahsin Demiray	250
2. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın ilk sayısının kapağı	251
3. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın dördüncü sayısındaki yazısız hikâye	252
4. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın dokuzuncu sayısının arka kapağı (H.z. İbrahim Oğlu İsmail'i Kurban Ederken)	253
5. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın yirmi birinci sayısının kapağı	254
6. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın "Abbas Yolcu" isimli mizahi tefrikasının ilk sayfası	255
7. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın yirmi sekizinci sayısından bir fotoğraf.....	256
8. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın otuzuncu sayısının kapağı	257
9. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın otuz birinci sayısının kapağı	258
10. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın Galatasaray Nüshası'nın kapağı	259
11. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın Fenerbahçe Nüshası'nın kapağı	260
12. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın otuz altıncı sayısının kapağı	261
13. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın otuz yedinci sayısının kapağı	262
14. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın otuz sekizinci sayısındaki yazısız hikâye ...	263
15. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın kırkıncı sayısının kapağı	264
16. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın kırk dokuzuncu sayısının kapağı	265
17. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın elli dördüncü sayısının kapağı	266
18. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın altmış yedinci sayısının kapağı.....	267
19. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın altmış sekizinci sayısının kapağı	268
20. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın altmış dokuzuncu sayısının kapağı	269
21. <i>Resimli Mecmua</i> 'nın son sayısının kapağı	270

KISALTMALAR LİSTESİ

Bkz.	: Bakınız.
C.	: Cilt.
s.	: Sayfa/Sayfalar.
vs.	: Ve saire.
t.y.	: Basım tarihi yok.
y.y.	: Basım yeri yok.

GİRİŞ

Gazete ve mecmualar bir milleti en iyi yansıtabilen, çıktıkları dönemin atmosferi hakkında önemli bilgiler veren vesikalardandır. Dönemlerin siyasi, sosyal, kültürel, sanatsal faaliyetlerini bu vesikalar üzerinden takip etmek mümkündür. Biz de bu anlayıştan yola çıkarak *Resimli Mecmua*'yı hem şekil hem de edebî içerik itibarıyla ayrıntılı olarak incelemeyi ve tanıtmayı amaçladık.

Tezimizin birinci bölümünde, *Resimli Mecmua*'yı tanıtmayı esas alarak mecmuanın yayın periyodu, fiyatı, fiziki özellikleri, yazar ve şair kadrosu, mecmuanın sahibi Tahsin Demiray ve yayın politikası hakkında bilgiler verdik.

İkinci bölümde, tespit ettiğimiz edebî eserleri türlerine göre farklı başlıklar altında sınıflandırarak ve açıklamalar yaparak tanıttık. Böylelikle bu bölümde mecmuanın türlerine göre edebî fihristini de vermiş olduk. Hikâyeler, Şiirler, Romanlar, Fabllar, Tiyatrolar, Monologlar, Biyografiler, Seyahat Yazıları, Masallar, Efsane, Mâniler, Fıkralar, Atasözleri, Özlü Sözler, Dil, Edebiyat ve Sanat İle İlgili Yazılar başlıkları altında türleri sınıflandırdık.

Üçüncü bölümde, tespit ettiğimiz edebî türleri konu ve temalarına göre farklı başlıklar altında ayrıntılı olarak ele alıp metinlerin muhtevalarını ortaya koymaya çalıştık. Bu bölümde de bir nevi mecmuanın konu ve temalarına göre edebî fihristini verdik. Hikâyeleri, Kahramanlık ve Cesaret Konulu Hikâyeler, Millî Mücadele Yıllarına Ait Hikâyeler, Av Hikâyeleri, Birinci Dünya Savaşı Yıllarına Ait Hikâyeler, Yolculuk Hikâyeleri, Fantastik Hikâyeler, Mizahi Hikâyeler, Eşkriyalık Konulu Hikâyeler, Ders Verme Maksadıyla Kaleme Alınmış Hikâyeler, Korsanlık Konulu Hikâyeler, Mütareke Yıllarına Ait Hikâyeler, Tarihî Hikâyeler, Bilim-Kurgu Hikâyeleri, Diğer Hikâyeler başlıkları altında ele alarak metinlerin konu ve muhtevalarını söz konusu ettik. Şiirleri, Didaktik Şiirler, Lirik Şiirler, Vatan Sevgisi ve Kahramanlık Şiirleri, Pastoral ve Tabiat Konulu Şiirler, Atatürk İle İlgili Şiirler,

Dergi İçin Yazılmıř Őiirler, Diđer Őiirler bařlıkları altında ele alarak metinlerin konu ve temalarını belirttik. Romanları, Macera Romanları ve Tarihî Romanlar diye ayırarak muhtevaları hakkında bilgiler verdik. Hikâye, Őiir ve romanlar haricinde kalan diđer tűrleri tek bařlık altında topladık. Bu tűrlerin fihristini ikinci bűlűmde vermiř olduđumuz için burada sadece metinleri sırasıyla muhtevalarına gűre ele almakla iktifa ettik. Mâniler, fıkralar, atasűzleri ve űzlu sűzleri tek tek deđil, genel olarak deđerlendirip muhtevalarını ortaya koymaya çalıřtık.

Dűrdűncű bűlűmde ‘‘Seçme Metinler’’ bařlıđı altında latinize edilmiř metinlere yer verirken hikâye ve Őiirlerde konu ve tema ayrımını gűz űnűnde bulundurduk. Diđer tűrlerle ilgili ise tek tek űrnekler vermeyi uygun bulduk.

Sonuç bűlűműnde genel bir deđerlendirme yaptıktan sonra, bibliyografya/kaynakça bűlűműnde çalıřmamız sűresince yararlandıđımız kaynakların listesini yaptık. Ekler bűlűműnde ise çalıřmamıza *Resimli Mecmua*'da yer alan resim ve karikatűrlerden numuneler ekleyerek mecmuayı gűrsel açıdan da tanıtmayı amaçladık.

BİRİNCİ BÖLÜM

1. RESİMLİ MECMUA'NIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ, YAZAR KADROSU VE İMTİYAZ SAHİBİ

1.1. Yayın Periyodu, Fiyatı ve Fiziki Özellikleri

Resimli Mecmua, 19 Mart 1341 (19 Mart 1925) tarihinde çıkmaya başlamış, ara sıra aksamalar olsa da 1928 yılına kadar toplam yetmiş altı sayı yayımlanmıştır. İlk sayıda derginin çıkış periyodu ve hedef kitlesi “Birçok muallimlerin iştirakiyle her on beş günde bir perşembe günleri çıkar aile ve genç mektepliler mecmuasıdır.”¹ şeklinde belirtilmektedir. Ancak derginin yayımında zaman zaman aksamalar olmuş ve bu aksamaların sebepleri -derginin yedinci sayısında bayram nüshası olarak çıkacak olan sekizinci sayının bir hafta tehirle çıkacağına haber verilmesi gibi- çoğunlukla belirtilmiştir.

Derginin birinci cildi yirmi beşinci nüshada tamamlanmıştır. Yirmi altıncı sayının giriş yazısında ikinci cilde başladığı duyurulmuştur. Yine bayram münasebetiyle yirmi sekizinci sayı da gecikmeli olarak yayımlanmıştır. Bu gecikmenin sebebi de yirmi yedinci sayıda, yirmi sekizinci sayının bayram nüshası olarak çıkarılacağı ve dolayısıyla bu sayıyı bayram gününe denk getirmek istedikleri şeklinde izah edilmiştir. Otuz üçüncü sayıda *Resimli Mecmua*'nın yaz tatili dolayısıyla on beş günde bir değil ayda bir çıkarılacağı, eylüle kadar bu durumun devam edeceği duyurulmuştur. İlave olarak verilen *Tayyare İle Devr-i Âlem* romanının formaları da bu süre zarfında derginin orta sayfalarında neşredilmiştir. Otuz ikinci sayıdan otuz sekizinci sayıya kadar bu durum böyle devam etmiştir. Otuz beşinci sayıda artık bundan sonra derginin on beş günde bir çıkmaya devam edeceği söylene de zaman zaman bu periyoda uymayan aksaklıklar yaşanmış ve bu durum

¹ *Resimli Mecmua*, Cilt 1, Sayı 1, ön iç kapak.

otuz sekizinci sayıya kadar devam etmiştir. Otuz yedinci sayıdan kırk yedinci sayıya kadar on beş günlük periyotlarla aksamadan çıkan derginin kırk sekizinci sayısı matbaa ve harf değişikliğine gidildiği için birkaç gün gecikmeli olarak çıkmıştır. Kırk dokuzuncu nüshayı tam 23 Nisan günü çıkarmayı planlayan dergi yönetimi matbaadaki gecikme yüzünden bunu gerçekleştiremediklerini belirtir ve okuyucusundan özür diler. Ellinci sayıyla ikinci cildi tamamlanan dergide tatil aylarına mahsus olarak *Resimli Mecmua Tefrikaları* yayımlanacağı duyurulur fakat sebebini bilemediğimiz bir durumdan dolayı yayımına beş ay ara verildiği için söz konusu tefrikalar neşredilmemiştir.

Elli birinci sayıya kadar arada sırada aksamalar olsa da on beş günlük periyotlarla çıkan *Resimli Mecmua*, bu sayıdan itibaren haftalık olarak çıkmaya başlamıştır. Bunun sebebi de yine aynı sayıda derginin lisanından “Beni her daim aralarında görmek isteyen binlerce arkadaşın da arzularını yerine getirmek lazımdı. Bir hamle ettim ve işte haftalık oldum.”² şeklinde ifade edilmiştir.

Elli üçüncü ve elli dördüncü sayının çıktığı tarih ile ilgili herhangi bir kayıt derginin sayfaları arasında yer almadığından tahminen Teşrin-i Sani ayı içinde çıktıklarını söyleyebiliriz. Elli dokuzuncu sayının mekteplerin tatil olması gerekçesiyle bir hafta gecikmeli olarak çıkacağı duyurulmuştur. Altmış ikinci sayıda bayilerden paranın gelmemesi, okullarda muallimlerin dergi satmasının yasaklanması gibi birtakım aksaklıklardan bahsedilerek derginin geç çıkma ihtimali olduğu belirtilmiştir. Nitekim bu yüzden olmalıdır ki altmış üç, altmış beş, altmış sekiz ve yetmişinci sayılar gecikmeli olarak yayımlanmıştır. Bununla beraber yetmişinci sayının gecikme sebebi “Renkli tablara yeniden başladığımızdan bu sayı birkaç gün gecikti.”³ şeklinde belirtilmiştir. Yetmiş birinci sayısında maddi sıkıntılardan ve bayilerle yaşanan problemlerden bahsedilen derginin yetmiş iki, yetmiş üç, yetmiş dört ve yetmiş beşinci sayıları herhâlde bu sıkıntılardan dolayı bir arada yayımlanmıştır. Yetmiş beşinci sayıda yetmiş altıncı sayının eylül ayında çıkacağı, yeni ders yılıyla yayıma başlayacağı ifade edilmesine rağmen derginin üzerinde tarih

² *Resimli Mecmua*, Cilt 3, Sayı 51, s. 2.

³ *Resimli Mecmua*, Cilt 3, Sayı 70, s. 12.

bulunmaması ve Latin harfleriyle yayımlanması bu sayının en erken kısım ayında çıkmış olabileceğini düşündürmektedir.

Derginin fiyatı elli birinci sayıya kadar on kuruştur. Ancak arada çıkan özel nüshalar dolayısıyla farklı fiyatlarla da okuyucuya sunulmuştur. Yirmi sekizinci sayının fiyatı özel bayram nüshası olduğu için on beş kuruş olarak belirlenmiştir.

Resimli Mecmua'nın on kuruş olan fiyatı elli birinci sayıdan itibaren beş kuruşa indirilmiş ve bunun sebebi yine derginin lisanından "Gördüm ki beni öz candan dileyip de (10) kuruş olduğum için alamayanlar vardır. Daha bir fedakârlık lazım geldi. Hemen yaptım. Fiyatımı (5) kuruşa indirdim."⁴ şeklinde dile getirilmiştir.

Altmış yedinci sayı Ramazan Bayramı özel nüshası olması sebebiyle yedi buçuk kuruştan satışa sunulur. Yukarıda belirttiğimiz üzere yetmiş iki, yetmiş üç, yetmiş dört ve yetmiş beşinci sayılar bir arada yayımlandığı için dergi yirmi kuruştan satılmıştır.

Resimli Mecmua genel itibariyle kapaklar hariç on altı sayfa olarak çıkmıştır. Bununla beraber yirmi sekizinci sayı yirmi dört, kırk beş ve kırk altıncı sayılar on dört sayfa olarak yayımlanmıştır. Otuz ikinci sayıdan otuz sekizinci sayıya kadar on iki sayfa olarak çıkan dergiye, dört sayfa tutarında tefrika roman ilave edildiği için sayfa sayısı yine on altı olarak belirlenmiştir. Bu durum kırk yedi ile elli birinci sayılar arasında da tekrarlanmıştır.

Elli birinci sayıdan itibaren *Resimli Mecmua* numaralandırılırken kapaklar da bu numaralandırılmaya dâhil edilmiş ve çoğunlukla on altı sayfa olarak çıkmıştır. Bununla beraber altmış yedinci sayı kapaklar dâhil edilmeden on altı; yetmiş, yetmiş bir ve yetmiş altıncı sayılar kapaklar dâhil on iki; yetmiş iki, yetmiş üç, yetmiş dört ve yetmiş beşinci sayılar bir arada yayımlandığı için ve kapaklar dâhil edilmeden otuz iki sayfa olarak yayımlanmıştır.

⁴ *Resimli Mecmua*, Cilt 3, Sayı 51, s. 2.

Resimli Mecmua'nın ilk elli sayısı 29 x 22 cm, elli birinci sayıdan sonraki nüshaları ise 27 x 19,5 cm boyutlarında yayımlanmıştır.

Resimli Mecmua'nın kimler tarafından çıkarıldığının ve hedef kitlesinin kimler olduğunun birinci sayının iç kapağında yer alan “Birçok muallimlerin iştirakiyle her on beş günde bir perşembe günleri çıkar aile ve genç mektepliler mecmuasıdır.” cümlesiyle ifade edildiğini yukarıda belirtmiştik. Beşinci sayıdan itibaren bu açıklamanın altına “Şarkın en büyük, en faideli, en mükemmel, en nefis aile ve mektepliler mecmuasıdır.”⁵ ifadesinin eklendiğini de burada belirtelim. Elli birinci sayıdan itibaren dergi haftalık olarak çıkmaya başladığı için bu ifade biraz daha değiştirilmiş ve “Perşembe günleri çıkar genç mektepliler mecmuası.”⁶ şekline dönüştürülmüştür.

Resimli Mecmua'nın sahibi ve sorumlu müdürü Tahsin Demiray'dır.

Resimli Mecmua'nın adresi, ilk otuz beş sayısında “İstanbul, Bab-ı Ali, Matbuat Cemiyeti İttisalinde Resimli Mecmua İdarehanesi” olarak belirtilmiştir. Bu adres otuz altıncı sayıda “İstanbul, Bab-ı Ali Resimli Mecmua veya Türk Çocuk Edebiyatı Neşriyat Evi” şeklinde yenilenmiş ve elliinci sayıya kadar bu şekliyle verilmiştir. Ellinci sayıda adreste yeni bir değişiklik daha yapılmış ve bu değişiklik “İdarehanemiz: Sultanahmet Muallimler Birliği'nde Daire-i Mahsusa'dır” şeklinde ifade edilmiştir. Elli birinci sayıdan itibaren ise derginin son sayısına kadar “İstanbul, Sultanahmet, Taş Mektep, Resimli Mecmua” olarak belirlenmiştir.

Telgraf adresi “İstanbul: Resimli Mecmua”dır. İlk otuz sekiz sayısı Matbaa-i Ebüzziya'da, otuz dokuz-kırk altı arasındaki sayıları Teşebbüs Matbaası'nda, kırk yedi ve kırk sekizinci sayıları Sanayi-i Nefise Matbaası'nda, kırk dokuz ve elliinci sayıları Hüsn-i Tabiat Matbaası'nda ve sonraki sayıları Resimli Mecmua Matbaası'nda basılmış olan derginin son sayısında “Mektep Neşriyat Yurdu Matbaası” ibaresinin yer aldığını ifade edelim.

⁵ **Resimli Mecmua**, Cilt 1, Sayı 5, ön iç kapak.

⁶ **Resimli Mecmua**, Cilt 3, Sayı 51, s. 1.

Resimli Mecmua'nın abone bedeli ilk sayıda senelik iki yüz elli, altı aylığı yüz otuz, üç aylığı yetmiş beş kuruş olarak belirlenmiştir. Fevkalade kâğıtların senelik aboneleri bin beş yüz, altı aylığı bin kuruştur. Sekizinci sayıya gelindiği zaman yeni abone bedelleri açıklanmıştır. Buna göre fevkalade kâğıtlı senelik bin beş yüz, altı ve üç aylık bin; orta kâğıtlı senelik bin, altı ve üç aylık yedi yüz elli; mektepliler için senelik iki yüz elli, altı aylık yüz otuz, üç aylık yetmiş beş kuruştur. Onuncu sayıya gelindiği zaman sadece mektepliler için olan senelik bedelin iki yüz elliden iki yüz elli dokuza çıkarıldığını görüyoruz. On altıncı sayıya gelindiğinde ise yine birtakım değişiklikler yapılmış ve buna göre orta kâğıtlı senelik bedel yedi yüz elli, altı ve üç aylık beş yüz; mektepliler için de senelik bedel iki yüz elli kuruş olarak belirlenmiştir.

Abone bedelleri yirmi altıncı sayıda yeniden düzenlenmiştir. Mektepliler için altı aylık bedel yüz otuzdan yüz yirmi beş kuruşa, üç aylık bedel de yetmiş beşten altmış beş kuruşa indirilmiştir. Otuz altıncı sayıda fevkalade kâğıda matbu yardım aboneleri senelik on beş lira, altı aylık on lira; mektepliler için senelik iki yüz elli, altı aylık (12) nüsha itibariyle yüz yirmi beş, üç aylık (6) nüsha olarak altmış kuruştur.

Elli birinci sayıdan itibaren abone bedelleri “Seneliği iki yüz elli kuruştur. Beş kuruştan hesap edilerek istenildiği kadar nüsha üzerine de abone kaydolunur. İyi kâğıtların seneliği beş yüz kuruş.”⁷ ifadesiyle yeniden tanzim edilmiştir.

Toplam olarak yetmiş altı sayı yayımlanan *Resimli Mecmua*'nın bütün nüshaları dört ciltte toplanmıştır. İlk üç cildi yirmi beşer sayıdan oluşmaktadır. Dördüncü cilde başladığında sadece bir sayı yayımlanabilen mecmuanın dördüncü cildi doğal olarak tek sayıdan ibaret kalmıştır. Mecmuanın son sayısı Latin harfli olarak yayımlanmıştır.

Resimli Mecmua'nın içerisinde çok sayıda resim, karikatür ve fotoğraf yer almaktadır. Kapak sayfaları renkli, iç sayfaları renksizdir. Çok nadir olarak bazı sayıların iç sayfalarının renkli olduğu da görülür.

⁷ *Resimli Mecmua*, Cilt 3, Sayı 51, s. 16.

Derginin ön kapağında her sayıda farklı farklı resimlere, fotoğraflara yer verilmiş, bazen tarihî şahsiyetlerin resimleri bazen derginin içindeki yazılara mahsus resimler kapakta yayımlanmıştır. Çoğunlukla küçük çocuklar, genç kız ve erkek çocuklar çeşitli vaziyetlerde kapakta yer almıştır.

Derginin ön kapağının iç kısmında ilk sayılarda derginin kimler tarafından, ne zaman çıkarıldığı, birtakım ilanlar, çeşitli havadisler, farklı ülkelere ait küçük haberler, abone ve ilan şartları, bazı duyurular yer almaktadır. Beşinci sayıdan itibaren ön iç kapak bu kadar dolu olmamış, derginin kimler tarafından, ne zaman çıkarıldığı, abone ve ilan şartları kapakta yer almış ama özellikle sayfanın orta kısmı ön kapaktaki resim bozulmasın diye boş bırakılmıştır. On dördüncü sayıdan itibaren tamamen boş olarak karşımıza çıkan ön iç kapak, otuz ikinci sayıdan sonra tekrar kullanılmaya başlanmış, “Küçük Tetkikler”, “Dünya Etrafında Küçük Tetkikler”, “Bilmece, Aramaca ve Zevkli Düşünceler” başlıkları altındaki yazılarla birtakım ilanlar, çeşitli bilgilendirmeler ve karikatürlerle kırk sekizinci sayıya kadar devam etmiştir. Elli birinci sayıya kadar tekrar boş bırakılan ön iç kapaklar, elli birinci sayıdan itibaren derginin ana sayfalarına dâhil edilmiş ve bazı yazılar bu sayfalarda yayımlanmaya başlamıştır. Altmış yedinci sayısında zevkli düşünceler, karikatürler ve ilanlar yer alan iç kapak numaralandırılmaya dâhil edilmemiş olarak eski usulde karşımıza çıkmaktadır. Yetmiş iki, yetmiş üç, yetmiş dört ve yetmiş beşinci sayıların yayımlandığı tek nüshada da yine aynı şekilde eski usulde olduğu gibi kapak numaralandırılmamış, fotoğraflarla süslü olarak yayımlanmıştır. Son sayıda ise yine elli birinci sayıdan itibaren devam eden sistemle kapaklar dergiye dâhil edilmiş gibi görünmekte, karikatürlere, çeşitli duyurulara kapakta yer verilmektedir.

Derginin arka iç kapaklarında ilk sayılardan itibaren bilmecelelere, bulmacalara yer verildiği görülmektedir. Bununla beraber çeşitli ilanlar, duyurular da buralarda yer almaktadır. Yine ön iç kapakta olduğu gibi arka iç kapak da on dördüncü sayıdan itibaren boş bırakılmış, otuz ikinci sayıdan sonra otuz yedinci sayıya kadar “Abbas Yolcu” isimli tefrikanın, bundan sonra kırk sekizinci sayıya kadar çeşitli ilanların, bilmecelelerin, bulmacaların, karikatürlü yazıların buralarda yer aldığı görülmektedir. Elli birinci sayıya kadar yine ön iç kapakta olduğu gibi boş bırakılan arka iç

kapaklar, elli birinci sayıdan itibaren bilmecelerin, ilanların, duyuruların hatta bazen hikâyelerin yer aldığı sayfalar olarak karşımıza çıkmaktadır.

Derginin arka kapağında yedinci sayıya kadar “Acar’ın Sergüzeşleri” isimli karikatürlü yazılar yayımlanmış, sonrasında ilanlara, çeşitli haberlere, abone ve ilan şartlarına, fotoğraflara, karikatürlere, bilmecelere, duyurulara, çeşitli havadislere buralarda yer verilmiş, bazı sayılarda ise arka kapaklar tamamen boş bırakılmıştır. Bununla beraber mecmuadaki ilanlar, duyurular, çeşitli havadisler sadece kapaklarla sınırlı kalmamış bazen derginin iç sayfalarında da yer almıştır.

Resimli Mecmua’nın bazı nüshaları özel sayı olarak düzenlenmiştir. Bu cümleden olarak sekizinci nüsha Kurban Bayramı, yirmi sekizinci nüsha Ramazan Bayramı, otuz dördüncü nüsha Galatasaray, otuz beşinci nüsha Fenerbahçe, altmış yedinci nüsha yine Ramazan Bayramı, yetmiş iki ile yetmiş beşinci nüshalar Afgan ve Kurban Bayramı nüshaları olarak yayımlanmıştır.

Resimli Mecmua’nın içeriği zaman zaman ufak değişiklikler olmakla beraber umumiyetle aynı tarzda düzenlenmiştir:

“**Büyük Sergüzeşler**” ana başlığı altında genellikle okuyucuya macera dolu hikâyeler anlatılmaktadır. Hatta bazen yanına “Olmuş Vakalardan” notu da düşürülmektedir. Neredeyse her sayıda bu tarz bir hikâyeye rastlamak mümkündür. Hikâyelerin bir kısmının yazarları belli olmakla beraber bazılarında müstear ya da inisial kullanıldığı ve bir kısmının da imzasız olarak yayımlandığı görülür.

“**Büyük Avlar**” ana başlığı altında zaman zaman hikâye kategorisine de girebilecek olan av hatıraları yayımlanmaktadır. Genellikle müstear isimlerle yayımlanan bu hatıraların altında nadir de olsa yazar adlarına yer verilmektedir.

Dergide okuyuculara çeşitli hayvanlar, farklı icatlar, ilmî ve fennî gelişmeler, çeşitli milletlerin kültür ve yaşayış biçimleri vs. konular hakkında bilgiler verilen muhtelif yazılar da yer almaktadır ki bu tür yazılar “**Merak Sahifesi**”, “**Garaib Sahifesi**”, “**Tabiat Dersleri**”, “**Tabiat Sahifesi**”, “**Malumat Sahifesi**”, “**Fen, Faide Sahifesi**”, “**İlmi Tetkikler**”, “**Fenni Tetkikler**”, “**Küçük Tetkikler**” gibi

değişik başlıklar altında yayımlanmıştır. Bu yazılar, yazarları nadiren belli olmakla beraber genellikle imzasız yazılardır.

“**Sinema Sahifesi**” başlığı altında sinema, sinema sanatçıları, çekilen bazı filmler, sinemanın tarihi, Türkiye’de sinemanın gelişimi hakkında ayrıntılı bilgilere yer verilmektedir. Bu sayfaların da yazarı bazen imzasız bazen müstear bazen de belli olarak karşımıza çıkmaktadır.

“**Sıhhat, Spor, İzcilik Sahifesi**”nde çeşitli spor dalları ve özellikle de izcilik, sağlık ve sıhhat ile ilgili yazılar yer almaktadır. Yine bazı yazıların yazarı belli olsa da bazıları imzasız olarak yayımlanmıştır.

“**Bilmece, Aramaca ve Eğlence Sütunları**”nda okuyuculara yönelik çeşitli bilmecelere, bulmacalara yer verilmektedir. Bunlar ilk mektepliler bilmeceleri, orta mektepliler bilmeceleri, ailelere mahsus bilmeceler olarak sınıflandırılmıştır. Dergi bu bilmeceleri bilen okuyucularına çeşitli mükâfatlar da vermiştir. Sayfanın adı dördüncü sayıda “**Bilmece ve Zevkli Düşünceler Sahifesi**” olarak değiştirilmekte ve bütün bilmeceler herkese açık hale getirilmektedir. Kazananlar ve ödülleri de ileriki nüshalarda açıklanmaktadır.

“**Acar’ın Sergüzeşleri**” başlığı altında ilk altı sayıda derginin arka kapağında yer alan daha sonra kırk altı ve altmış üçüncü sayılarda tekrar karşımıza çıkan karikatürlü birtakım yazılar da vardır ki bunlar Acar isimli bir çocuğun yaptığı muzipliklerden, şakalardan ibaret metinlerdir.

“**Memleketimizi Tanıyalım**” başlığı altında ülkenin çeşitli şehirleri tanıtılmakta, bu şehirlere dair ayrıntılı bilgiler verilmekte ve tanıtılan şehrin fotoğrafları da yayımlanmaktadır. Ankara, İzmir, Antalya, Afyon, Sinop, Kastamonu, Edirne, Aydın ve daha pek çok şehir bu sayfalarda tanıtılmıştır.

“**Talebe Yazıları Sahifesi**”nde öğrenciler tarafından gönderilen yazılara yer verilmektedir.

Resimli Mecmua’nın sayfaları arasında sadece ülkemizle ilgili değil, başka ülkelerle ilgili bilgilere, tanıtma amaçlı yazılmış yazılara da rastlamak mümkündür.

“**Coğrafya Sahifesi**” başlığı altında farklı yerler, adalar, milletler tanıtılmaktadır. Bu milletlerin kültürleri ve yaşayışları hakkında okuyucuya ayrıntılı bilgiler sunulmaktadır.

“**Mizah Sahifesi**” başlığı altında Abbas Yolcu isimli resimli tefrika neşredilmiştir. Bu tefrika yirmi altıncı sayıdan başlayarak kırk altıncı sayıya kadar devam etmiştir.

“**Tok Sözlünün Köşesi**” ilk olarak yirmi dördüncü sayıda “Acırım Haline” başlığı altındaki nasihatleriyle karşımıza çıkan Tok Sözlü, daha sonraki sayılarda da bu nasihatlerini devam ettirmiş, yirmi sekizinci sayıdan itibaren de “Tok Sözlünün Köşesi” başlığı altında eleştirilerini, nasihatlerini sunmaya devam etmiştir. Tok Sözlü çocuklara, annelere, babalara, gençlere akıl veren ve onları yönlendiren bir kişilik olarak öne çıkmaktadır.

“**Edebiyat Köşesi**” elli birinci sayı ile elli beşinci sayılar arasında devam etmiş ve bazı edebî meseleler müstear adlarla bu başlık altında yayımlanmıştır.

“**Doğru Sözcükler**” elli dördüncü sayıdan itibaren yerli ve yabancı bazı meşhur şahsiyetlere ait özlü sözlerle atasözleri ve uyarıların yer aldığı sütunlar olarak karşımıza çıkmaktadır.

“**Açık Posta**” okuyucuların sorularına cevap verilen köşedir. Elli üçüncü sayıdan itibaren karşımıza çıkmaktadır. İlk birkaç sayıda “**Müşkillere Cevap**” ya da “**Müşkillere Cevap Sütunu**” başlıkları altında okuyucu sorularına cevap verilmiştir.

“**Türk Adları**” başlığı altında elli yedinci sayıdan başlayarak yetmiş beşinci sayının sonuna kadar yüz on dört tane Türk adı yayımlanmıştır.

Resimli Mecmua’da herhangi bir kategoriye dâhil edemediğimiz bazı yazılar da vardır ki bu yazılar genellikle derginin ilk yazısı olarak karşımıza çıkmaktadır. Bunlar daha çok bilgilendirici, eğitici tarzda kaleme alınmış, gençlere yakın tarihimiz ve fennî konularda bilgi verme amacıyla yazılmış yazılardır. Tarihî şahsiyetleri bazı hususiyetleri bakımından konu eden yazılar da mevcuttur ki bunlar daha çok derginin iç sayfalarında yer almıştır.

Mecmuada dikkatimizi çeken bir diğerk husus da ebced hesabıyla yapılmış tarih düşürmeleridir. Mecmuanın dördüncü ve altmış dokuzuncu sayısında bunlara yer verilmekte gönderen okuyuculara teşekkür edilmektedir.

Bu sınıflandırmaların haricinde kalan yazılar edebî türlerdir ki onlar ayrıntılı olarak ikinci ve üçüncü bölümlerde ele alınacaktır.

Resimli Mecmua'da çeşitli müsabakalar da açılmıştır. Ancak bu müsabakaların pek başarılı bir şekilde neticelendirildiği söylenemez. Bazı müsabakaların açılacağı haberi verilmiş olmasına rağmen açılmamış, bazıları da herhangi bir sonuca ulaştırılamamıştır.

İlk olarak “Sihhat Müsabakası” açılmış ancak yeterli sayıda katılım olmayınca kısa bir süre sonra açıklama yapılarak bu müsabakadan vazgeçildiği bildirilmiştir.

İkinci olarak “Yazı Müsabakası” açılmış. Bir süre sonra müsabakanın birincisi ilan edilmiş ama yazılar gelmeye devam edince yeni bir değerlendirme yapılacağı belirtilmiştir. Bu değerlendirme sonucunda dört yazı ödüle layık görülmüştür.

Üçüncü olarak “Herkesin İştirak Edebileceği Büyük Müsabaka ve Anketimiz” isimli müsabaka açılmış ve bu müsabakada yarışmacılara iki soru sorulmuştur. Ancak sorulara verilen cevaplar birbirine çok yakın olduğu gerekçesiyle bu müsabaka neticelendirilmemiştir.

Dördüncü olarak “Hoş Fıkralar, Latifeler Müsabakası” açılmış, mecmuaya gelen fıkralar, latifeler yayımlanmış ancak müsabakanın neticesi açıklanmamıştır.

Beşinci olarak “Büyük Fotoğraf, Kart Müsabakası” isimli bir müsabaka başlayacağını haberi verilmiş ancak başlamamıştır.

Altıncı olarak tekrar “Büyük Sihhat Müsabakası” açılmış. Katılımın çok az olması dolayısıyla müsabakadan memnun olunmamış ama yine de kazanan ilan edilmiştir.

Yedinci olarak “Bulmaca Serisi ve Büyük Müsabaka” adlı bir müsabaka başlatılmış ancak yarıda bırakılmıştır.

Sekizinci olarak “Büyük Anket Müsabakamız” isimli tek soruluk bir anket müsabakası başlatılmış. Ancak yine gelen cevaplar birbirine yakın olduğu gerekçesiyle müsabaka neticelendirilmemiştir.

Dokuzuncu olarak “Serbest Mevzulu Hikâye Müsabakası” açılmış. Hikâyeler mecmuada yayımlanmış ama herhangi bir sonuç belirtilmemiş, açıklama yapılmamıştır.

1.2. Yazar ve Şair Kadrosu

Resimli Mecmua muallimler tarafından çıkarılan bir mecmua olduğu için mecmuada imzası bulunan şahsiyetlerin büyük bir kısmı muallimdir. Muallimlerin haricinde talebelerin yazılarına da yer verildiği görülmektedir. Özellikle açılan yazı müsabakalarına katılanların çoğunun talebe olması talebe imzalarını fazlalaştırmıştır. Bunların haricinde edebî kimlikleriyle tanıdığımız isimler de karşımıza çıkmaktadır. Bununla beraber müstear isimli ve yazarı belli olmayan yazılar da epeyce yekûn tutmaktadır.

Mecmuada imzası bulunan, muallim kimlikleriyle ön plana çıkan şahsiyetler şunlardır: Muallim Tahsin Demiray (T.D., T. Demiray, Muallim T.D., M.D., Muallim Demiray), Muallim Sungur Alp, Muallim T. Hadi (Muallim T.H., Muallim Hadi), Muallim Kemaleddin Kaya, Lüfti Bey, Muallim Muzaffer Şadi, Muallim Ali Ferih, Muallim H.T., Muallim İskender Haki, Muallim E.R., Oyun Muallimi, Tabiat Muallimi, Coğrafya Muallimi, Spor Muallimi, Muallim Ömer Sıdkı, Muallim Enver Behnan, Muallim Ömer Kemal.

Mecmuada yazısı yayımlanan ve bazılarının isimlerinin başında hangi okula mensup oldukları belirtilen talebeler şunlardır: Salih Zeki, Emin Ekrem, Osman Uluğ, F.Ş., Remzi Niyazi, Hasad, Lamia, Halil Hilmi, Raşid, Cevdet, Celaledin, N. Osman, Refik Ziya, Cavid, Ahmed Nazmi, A. Rasim, İbrahim Edhem, Yusuf, Ziya,

Saim, Necati, Sabiha Talat, Fethi Ragıb, Mehmed Ragıb, Macid, Şevket, Mustafa, Vedad Mehri, Ali İçsan, Nureddin, İsmail Hakkı, Fehim Sedad, M. Celaleddin, Ragıb Şevki, Murad Akdoğan, Selahaddin Kamil, Mehmed Naim, Celise Belkıs, Uygur Alp, Ahmed Nureddin, Ahmed Vahid, Nedime Arif, H. Sabih Efendi, Hulki, Dünder Orhan, Ak Pak, Feridun Ali, Suzan Ali, Hüseyin Hilmi, Muzaffer, Oruçoğlu, Turgud, Hasan, Müştak Kamil, Mehmed Vahid, Enver Mehmed, Sadi Oğuz, Ali Tuzad, Kemal Müştak, Celal, Mustafa Murad, Ahmed Rauf, Sadi Sabit, Salim, Cemile Yıldız, Nejad Emin, Ziyaeddin, Suad.

Mecmuada imzası bulunan ve edebî kimlikleriyle meşhur olan yazar ve şairler ise şunlardır: Abdullah Ziya (A.Z), Faruk Nafiz, Halide Nusret, Midhat Cemal, Süleyman Nazif, Mehmed Emin.

Müstear isimler şunlardır: Avcı, Sergüzeştçi, Masalcı, Hesap Meraklısı, Meraklı, Hayret, Yaramaz, Karakaçan (Abdullah Ziya), Bir Hesapçı, Tok Sözlü, Hesapçı, Coğrafyacı, Sinema Meraklısı, Dehhac, Tabiat Hocası, Rejisör, Sporcu, Edebiyatçı, Seyyah-ı Âlem, Tabiiyatçı, Züğürt, Hikâyecı.

Diğer imzası bulunan şahsiyetler ise şöyledir: Mahmud Cahid (Feraizcizade Mahmud Cahid), Osman Cevdet, Ertuğrul Sadık, Maarif-i Sıhhiye Müftüsü Doktor Halil, Yusuf Kani, İsmail Kami, Kemaleddin, Samih Nafiz, Handan Lütfi, Hulki Hamid, İhsan Bekir, Cenap Muhyiddin, Nüvid Osman, Selim, Mehmed Alp Tekin, T.T., Turgut, Afif Sabri, Cahid Cemil (Cemil Cahid), Talat Tuğrul, Mediha Süheyla, Osman Cevdet Bey, N.A., Sadri Hoca, Mehmed Safvet, Fazıl Behiç, Sıdkı, Arif Nami, Hulki Hamid, İbrahim Alaaddin, İhsan İlhami, Muzaffer Emin, Abdülkadir İzzet, Melih Rakım, H.F., Ekrem Emin, Selim Enver, Rükneddin Fethi, R. M.(Resimli Mecmua), M. Alparslan, Adnan Naşid, Sadi, Cemal Hüsni, Muzaffer Ahmed, İzzet Kemal, Kamuran, Rıza, Necib Ali, İlhan Arif, Salim Mehmed, Selahaddin, Ali Rauf, İlhan, İsmail Kemal.

Mecmuada yazdıklarıyla ön planda olan isimlerin başında Tahsin Demiray gelmektedir. Mahmud Cahid, Cemil Cahid, Abdullah Ziya da diğer etkili olan isimlerin arasındadır. Ayrıca yazarı belli olmayan çok sayıda yazı da bulunmaktadır.

Mecmuada imzası bulunan şahsiyetlerin sayısı yüz yetmiş yakındır. Kesin bir hüküm veremememizin sebebi kısaltılmış isimler, müstear isimler dolayısıyladır.

1.3. Yayıncı ve Yayın Politikası

1.3.1. Tahsin Demiray

Çalışmamıza konu olan *Resimli Mecmua*'nın sahibi Tahsin Demiray, 1903 yılında İstanbul'da doğdu. İlköğrenimini Kadıköy Numune Mektebi'nde tamamladı. 1919 yılında Kadıköy Sultanisi'ni bitirdi. Millî Mücadele'ye katıldı. İstanbul Muallim Mektebi'nin sınavlarını kazanarak 1923 yılında öğretmen oldu. Bolu Sultanisi'nde ve Emirgan Hıdiv İsmail Paşa Numune Mektebi'nde öğretmenlik, Kadırğa İlkokulu'nda müdürlük yaptı. Muallim Mektebi'ni bitirdikten sonra Fen Fakültesi'ne yazıldı fakat son yılında okuldan ayrıldı (1928).

Öğretmenlik yaptığı yıllarda yayıncılıkla ilgilenmeye başlayan Tahsin Demiray, *Yeni Yol* mecmuasını çıkarmaya başladı (1923). Aynı yıl Türkiye Yayınevi'ni kurdu. 1925 yılında *Resimli Mecmua*'yı çıkarmaya başladı. Harf devriminin ardından yeni alfabeyi yazma imtiyazını üstüne alan Tahsin Demiray, Latin harfleriyle basılmış ilk "Alfabe"yi yayımladı. Yayınevinde ilkokullar için ders ve yardımcı ders kitapları yayımlamanın yanında *Yavru Türk* (1936), *Binbir Roman* (1939), *Ateş* (1936), *Cumhuriyet Çocuğu* (1938), *Çocuk Haftası* (1942), *Yıldız*, *Büyük Ateş* (1960), *Altın Işık* (1965), *Ev-İş*, *El İşleri*, *Hafta* gibi haftalık ve aylık çeşitli dergiler de yayımladı. Bunlardan bazılarının sorumlu yöneticiliğini yaptı. Bunlar gibi birçok çocuk dergisi çıkararak Türkiye'de çocuk dergiciliğinin gelişmesine katkıda bulundu. Nihal Atsız'ın, Abdullah Ziya Kozanoğlu'nun tarihî romanlarını, Kazım Karabekir'in anılarını içeren "*İstiklal Harbimiz*" adlı kitabını, İsmail Hami Danişmend'in "*Osmanlı Tarihi Kronolojisi*"ni yayımlayan Tahsin Demiray'ın kendisinin de Kurtuluş Savaşı ve toplumsal konular hakkında kaleme alınmış çeşitli kitapları bulunmaktadır.

Siyasi hayata da atılan Tahsin Demiray, Türkiye Köylü Partisi'nin kurucuları arasında yer aldı (1952). Daha sonra Adalet Partisi'nin de kuruluş çalışmalarına yardımcı oldu ve bu partiden 1961 yılında İstanbul milletvekili seçildi. Dönemini tamamlamadan istifa edip bir süre yurt dışında kalan Tahsin Demiray, 25 Haziran 1971'de İstanbul'da hayatını kaybetti.

Hem yazar hem yayıncı hem de siyasetçi kimliğiyle karşımıza çıkan Tahsin Demiray'ın eserleri şunlardır: *İlkokullar İçin İlk Türk Alfabeti* (1928), *Büyük Dünya Hava Savaşı* (1936), *Dokuz Yıldız Münasebetiyle* (1945), *İlkokullar İçin Temel Bilgiler* (bu başlık altında çeşitli ansiklopedik yayınlar 1949-1950), *Partiler Kurulur mu Doğar mı? Türkiye Köycülerine Çağrı* (İstanbul, 1953), *Arkada Bıraktığım Küçük İşaret Taşları* (anılar, 1955), *Toplum Yapımıza Tarih İçinde Bir Bakış* (İstanbul, 1955), *Fiske Taşları, Türkiye'de Son Elli Yıllık İç Politika, Gizli Cemiyetler ve Partiler* (İstanbul, 1955), *Türkiye'nin Kaderinde Onlar ve Biz* (İstanbul, 1956), *Hindistan Mücahidi Ahmed Azad ve İngiliz Mahkemesi Önündeki Nutku* (1956), *Tarihin Işığı Altında Kıbrıs ve 3. Dünya Harbi'nde Türk Stratejisi Bakımından Önemi* (İstanbul, 1958), *Beş Yıllık Plan Hakkında Millet Meclisinde Adalet Partisi Sözcüsü Tahsin Demiray'ın Konuşması* (İstanbul, 1962), *Millî Eğitimimize Sol Akımların Girişi ve Öncüleri* (İstanbul, 1967), *İstiklal Harbimizin Müdafası* (İstanbul, 1969), *Buhranlarımızın Temel Sebepleri* (İstanbul, 1970), *İlkokullar İçin Düşünceler* (5 cilt).⁸

⁸Tahsin Demiray hakkında daha geniş malumat için ayrıca bkz. Dr. Arslan Tekin, **Edebiyatımızda İsimler ve Terimler**, İstanbul, Bilgeoğuz, 2010, s. 295; **Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi**, C. 3, Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2003, s. 137; Atilla Özkırımlı, **Türk Edebiyatı Ansiklopedisi 2**, y.y., Cem Yayınevi, t.y., s. 355; **Büyük Ansiklopedi**, C. 4, İstanbul, Milliyet Yayınları, t.y., s. 1319; **Meydan Larousse**, C. 3, İstanbul, Meydan Yayınevi, t.y., s. 504; İhsan Işık, **Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi**, C.1, Ankara, Elvan Yayınları, 2004, s. 568-569; İhsan Işık, **Yazarlar Sözlüğü**, İstanbul, Risale, 1990, s. 134-135; İhsan Işık, **Resimli ve Metin Örnekli Türkiye Edebiyatçıları ve Kültür Adamları Ansiklopedisi**, C. 3, Ankara, Elvan Yayınları, 2006, s. 1016; "Tahsin Demiray", (Çevrimiçi), http://tr.wikipedia.org/wiki/Tahsin_Demiray, 15 Nisan 2013.

1.3.2. Yayın Politikası

Resimli Mecmua'nın yayın politikası, derginin çıkış sebebi, yürüyeceği yol birinci sayının birinci sayfasındaki “*Resimli Mecmua Kimler İçin Çıkıyor?*” adlı yazıda açıkça ifade edilmiştir. İlk olarak derginin gençler, ilk ve orta mektepliler için çıktığı ancak ailelerin de istifade edebileceği belirtilmiştir. Sonrasında “*Resimli Mecmua Niçin Çıkıyor?*” alt başlığıyla derginin çıkış sebebi ve tutacağı yol şöyle açıklanmıştır:

“Son birkaç sene içinde hele Cumhuriyetimizin ilanından sonra Türkiyemizde gazetecilik ve mecmuacılık çok büyük bir eser-i terakki gösterdi. Diyebiliriz ki Türk mecmuacılığı birkaç hamle ile garb gazeteciliğine yetişti bazı hususlarda geçti bile...”

Meşrutiyet'in ilk senelerinde çıkıp çıkıp batan, tek yapraklı, garip isimli gazete bozuntularını bugünün mecmuaları, yevmi gazeteleri yanına koydukça bir hissi iftihar duymamak kabil değildir. Fakat bununla beraber muhtelif renk ve şekilde haftalık, aylık, edebî, ictimâî, siyasi, ilmî, mizahi, terbiyevi birçok mecmualara rağmen Türk matbuatında derin bir boşluk vardır. Sakın bu boşluğu (*Resimli Mecmua*)nın dolduracağından bahsedeceğimizi matbuatımızda büyük bir noksan gösterişimizin çeşit çeşit mecmualar arasında (*Resimli Mecmua*)ya bir yer bulmak endişesinden doğduğunu zannetmeyin.. Böyle bir şey bizim aklımızdan bile geçmez.. Bu noksanın neden ibaret olduğunu söylersek mesele halledilmiş olur.

Biz büyük inkılâbımızı yaparken yalnız maziye tekmelemek, köhneliği yıkıp tecedüd yollarında ulu orta koşmakla iktifa ettik. Cumhuriyetimizi coşkun alkışlar içinde ilan ettik. Fakat onun yaşaması, yükselmesi için el ele verip hakkıyla çalışmadık.. Yıkıp ortaya serdiğimiz köhnelik, cehalet, taassub ifritinin leşinden dağılan mikropları tamamen ifna etmedik.. Cumhuriyet fikrini körpe dimağlara olsun işlemek yolunu bilmedik.. Maalesef bu böyle devam edip gidiyor.. Lakin herhalde daha çok fazla beklemeyecek bu yolda büyük adımların atılmış olduğunu göreceğiz. Bunu yapacak yine hükümetimiz olacaktır. Çünkü matbuatımız bu hususta ölü.. Ve işte noksan burada.. (*Resimli Mecmua*) bu fikirle işlenmiş olarak çıkıyor ve bu mukaddes yolda yürüyecek, hissesine düşen vazifeyi ifaya çalışacaktır.”⁹

⁹ *Resimli Mecmua*, “*Resimli Mecmua Kimler İçin Çıkıyor?*”, **Resimli Mecmua**, Cilt 1, Sayı 1, s. 1.

Alıntıda da ifade edildiği gibi *Resimli Mecmua*, yeni kurulan Cumhuriyetin ilke ve inkılâplarını başta gençler olmak üzere tüm topluma kabul ettirmek, anlatmak amacıyla ortaya çıkmış bir dergidir.

İKİNCİ BÖLÜM

2. RESİMLİ MECMUA'DAKİ EDEBÎ ESERLERİN TASNİFİ

Resimli Mecmua'da edebî olarak kabul edebileceğimiz beş yüz doksan üç yazı tespit ettik. Bunların içerisinde iki yüz altmış dokuz hikâye, yüz on bir fıkra, elli dokuz şiir, yetmiş yedi özlü söz, on bir monolog, on bir edebiyat, dil, sanat ile ilgili yazı, on bir biyografi, on masal, dokuz tiyatro, sekiz atasözü, sekiz kıta mani, dört tefrika roman, iki seyahat yazısı, iki fabl, bir efsane bulunmaktadır. Edebî eserleri tek tek ele alıp incelememiz tez kapsamında mümkün olmadığından bu bölümde onları türlerine, bir sonraki bölümde de tema ve konularına göre gruplandırmayı ve gerekli yerlerde açıklamalara yer vermeyi uygun bulduk.

2.1. HİKÂYELER

Resimli Mecmua'da manzum, mensur, tercüme ve yazısız olmak üzere toplam iki yüz altmış dokuz hikâye bulunmaktadır. Bu hikâyelerin altısı manzum, ikisi tercüme, yedisi yazısız, iki yüz elli dördü de mensur hikâyedir. Mensur hikâyelerden on iki tanesi bir seri hikâye olarak (Bir Eşeğin Hatıratı) dergide yer almaktadır.

Dergide hikâyesi bulunan isimlerin arasında ön planda olanları Mahmud Cahid, Cemil Cahid, Abdullah Ziya, Tahsin Demiray, Sergüzeştçi, Melih Rakım'dır. Bu hikâyelerin ellisi Mahmud Cahid, kırkı Cemil Cahid, on sekizi Abdullah Ziya, on beşi Sergüzeştçi, onu Tahsin Demiray, onu Melih Rakım, yedisi İhsan Bekir, altısı Avcı, altısı Enver Behnan, üçü Nüvid Osman, üçü Muallim Hadi, üçü Dehhac, ikisi Emin Ekrem, ikisi Talat Tuğrul, ikisi Arif Nami-Hulki Hamid imzalıdır. Dergide birer hikayesi bulunan ve imzası belli olan hikayeciler ise şunlardır: Osman Cevdet, Salih Zeki, Kemaleddin, Osman Uluğ, Remzi Niyazi, Mehmed Naim, Halil Hilmi, Murad Akdoğan, Celise Belkıs, Raşid, Selim, Mehmed Alp Tekin, Celaleddin, N. Osman, Afif Sabri, Refik Ziya, Mediha Süheyla, Muallim E.R., Sadri Hoca, Cavid, Ahmed Vahid, Fazıl Behiç, Muallim Ömer Kemal, Ekrem Emin, A. Rasim, İbrahim

Edhem, Yusuf, Ziya, Saim, Selim Enver, Necati, Sabiha Talat, Fethi Ragıp, Mehmed Ragıp, Macid, Şevket, Mustafa, Rükneddin Fethi, Vedad Mehri, Ali İçsan, Nureddin, İsmail Hakkı, Fehim Sedat, M. Celaleddin, Ragıp Şevki. Geriye kalan otuz sekiz hikâye ise imzasız olarak dergide yer almaktadır.

2.1.1. Manzum Hikâyeler (Manzumeler)

Dergide altı tane manzum hikâye bulunmaktadır. Bu hikâyeler şunlardır:

1. “Zavallı Kezban”, İsmail Kami, Cilt 1, Sayı 3, s. 2.
2. “Sen Yeme Ben Yiyeyim”, Muallim M. Muzaffer Şadi, Cilt 1, Sayı 7, s. 5.
3. “Meşhur Slovy Şehrimizde”, Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 12, s. 8-10.
4. “Merih’te Neler Gördüm”, Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 15, s. 5.
5. “Bir Salkım Üzüm”, Muallim Demiray, Cilt 1, Sayı 23, s. 8-9.
6. “Haylaz”, Tahsin Demiray, Cilt 3, Sayı 58, s. 5.

2.1.2. Tercüme Hikâyeler

Dergide iki tane tercüme hikâye bulunmaktadır. Bu hikâyeler şunlardır:

1. “İskelet Süvari” (Fransızcadan), Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 34, s. 1-2.
2. “Şakacı Dostlar” (Maupassant’tan), Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 46, s. 2.

2.1.3. Mensur Hikâyeler

Dergide iki yüz elli dört adet mensur hikâye yer almaktadır. Bu hikâyeler şunlardır:

1. “Hain İntikam”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 1, s. 1-3.
2. “İki Mezar”, Osman Cevdet, Cilt 1, Sayı 1, s. 5-7.
3. “Bir Eşeğin Hatıratı”, Abdullah Ziya, Cilt 1, Sayı 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 12, 13, 15, 18, s. 10-12, 10-11, 10-11, 10-11, 10-11, 10-11, 10, 3-4, 11, 11, 4 (On iki seri hikâye bu sayılarda farklı başlıklarla neşredilmiştir.).
4. “Karanlık Dere”, Avcı, Cilt 1, Sayı 2, s. 1-2.
5. “İnsan Avı”, Avcı, Cilt 1, Sayı 2, s. 3-5.

6. “İki Yalan”, A. Z., Cilt 1, Sayı 2, s. 5-6.
7. “Yılan Pençesinde”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 3, s. 1-2.
8. “Acaba Yazı Mı İdi?”, Salih Zeki, Cilt 1, Sayı 3,4, s. 13-16.
9. “Maymunun İntikamı”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 4, s. 1-2.
10. “Afrika Çöllerinde”, Avcı, Cilt 1, Sayı 4, s. 6-7.
11. “Türk Kızının Dersi”, Kemaleddin, Cilt 1, Sayı 4, s. 14.
12. “Dersim Ormanlarında”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 5, s. 1-2.
13. “Annemin Vefatı”, Osman Uluğ, Cilt 1, Sayı 5, s. 13.
14. “Ahmetçik”, Remzi Niyazi, Cilt 1, Sayı 5, s. 13.
15. “Bir Ayı Avı”, Avcı, Cilt 1, Sayı 6, s. 3.
16. “Tayyareci Türk Kadını”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 6, s. 5-6.
17. “Mabud (Hoviçolo Poçilinin) Karnında”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 6, s. 6-7.
18. “Devlerin Sonu”, Abdullah Ziya, Cilt 1, Sayı 6, s. 8-9.
19. “İznik’in Zabtı”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 7, s. 1-2.
20. “Çocuk Avcıları”, Avcı, Cilt 1, Sayı 7, s. 3-4.
21. “Kanlı Yazı”, Mehmed Naim, Cilt 1, Sayı 7, s. 15.
22. “Hacı Ömer Ağa’nın Altınları”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 8, s. 2-3.
23. “Kaytan Bıyıklı”, Halil Hilmi, Cilt 1, Sayı 8, s. 15.
24. “Hayatımı Bir Kaplana Borçluyum”, Avcı, Cilt 1, Sayı 8, s. 6.
25. “Azrail Pençesinde Bir Seyahat”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 9, s. 3-4.
26. “Oğuz’un Boksörlüğü”, imzasız, Cilt 1, Sayı 9, s. 5.
27. “Solgun Gül”, Emin Ekrem, Cilt 1, Sayı 9, s. 15.
28. “Korkunç Kaplumbağalar”, Avcı, Cilt 1, Sayı 10, s. 1-2.
29. “Hakkın Emri”, Abdullah Ziya, Cilt 1, Sayı 10, s. 4-6.
30. “Türkleri Nasıl Bilirim?”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 10, s. 6-7.
31. “Şifasız Bir Yara”, Murad Akdoğan, Cilt 1, Sayı 10, s. 12-13.
32. “Vatanımın Aşkı, İzmir’in Başı ve Bayrağımın Namusu İçin”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 11, s. 1-3.
33. “Dünyada Vahşiler Kaldı Mı?”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 11, s. 6-7.
34. “Güldüren ve Ağlatan Kılınç”, Celise Belkıs, Cilt 1, Sayı 11, s. 15-16.
35. “Yunan Şapkalarını Dolak Yaptık”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 12, s. 13-14.
36. “Yiğit Mustafa”, Selim, Cilt 1, Sayı 12, s. 15.

37. “Kızıl Efe”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 13, s. 2-3.
38. “Bulutlar Neden Olur?”, Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 13, s. 6.
39. “Şimal Buzulları Arasında Garip Bir Ayı Avı”, imzasız, Cilt 1, Sayı 13, s. 10.
40. “Semerkant’tan Ölümüne”, Abdullah Ziya, Cilt 1, Sayı 13, s. 12-13.
41. “Mehmetçiğin Düşüncesi”, Mehmed Alp Tekin, Cilt 1, Sayı 13, s. 15.
42. “Memleket İçin Vazifemi Yaptım, Türk Ordusu Gündüz Girer”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 14, s. 2-4.
43. “Rüzgârlar Anası”, Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 14, s. 6.
44. “Olursa Bu Kadar Olur”, imzasız, Cilt 1, Sayı 14, s. 7.
45. “Balcı Baba”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 15, s. 2-3.
46. “Yılanın İntikamı”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 16, s. 2-3.
47. “Eski Bir Hatıra”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 16, s. 5.
48. “Türk Bayrağı İnmez”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 16, s. 6-7.
49. “Hortlak”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 17, s. 1-2.
50. “Hayal Baba Kuyruklu Yıldızda”, Nüvid, Cilt 1, Sayı 17, s. 5-7.
51. “Vahşilerin Elinden Nasıl Kurtuldum”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 17, s. 7.
52. “Şehidin İntikamı”, N. Osman, Cilt 1, Sayı 17, s. 15.
53. “On Beş Senelik Eşkîya Tosun Dayı”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 18, s. 1-2.
54. “Şampiyon Yıldız’ın Mağlubiyeti”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 18, 19, s. 6, 6-7.
55. “Rusya’da Bir Kurt Avı”, Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 18, s. 7.
56. “Zalim Mandaren (Hay-Çung) ve Akıbeti”, imzasız, Cilt 1, Sayı 18, s. 9.
57. “Kan”, Afif Sabri, Cilt 1, Sayı 18, s. 15.
58. “Büyük Bir Tesadüf”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 19, s. 1-2.
59. “Sırtınızda Bir Kaplan Taşıyabilir Misiniz?”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 19, s. 4-5.
60. “Kömür Olan Vücutlar”, Refik Ziya, Cilt 1, Sayı 19, s. 5.
61. “Cesur Haşmet’in Bir Oyunu ve Perili Konak”, Muallim Hadi, Cilt 1, Sayı 19, s. 9.
62. “Öldürülürken”, Talat Tuğrul, Cilt 1, Sayı 19, 20, s. 15, 2-3.
63. “Ada Tüccarı Keykavüş Hazetleri”, Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 19, s. 3.
64. “Palandöken Dağı’nda İskeletler”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 20, s. 1-2.
65. “Sarhoşun Oğlu”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 20, s. 5-6.
66. “Bir Türk Askerinin Mucizesi”, Mediha Süheyla, Cilt 1, Sayı 20, s. 6.

67. “Zahmetsizce Av Eti Yemek İsteyenlerin Başına Gelenler”, Muallim T. Hadi, Cilt 1, Sayı 20, s. 8.
68. “Halaskar Maymun Lord Fitzgerald’ın Arması”, Muallim T. Hadi, Cilt 1, Sayı 20, s. 9.
69. “İki Tehlike Arasında Korkunç Dakikalar”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 21, s. 7.
70. “Dört Bacaklı Bir Mahlûk ve Elma Hırsızları Cezalarını Nasıl Buldular?”, imzasız, Cilt 1, Sayı 21, s. 8.
71. “Himalaya’ nın Yaban Kedileri”, Cahid Cemil, Cilt 1, Sayı 21, s. 14-15.
72. “Afrika Ortalarında Filler Mezarlığı”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 22, s. 1-2.
73. “En Vahşi, En Duygusuz Bir Mahlûk Kara Osman ve Çetesi”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 22, s. 4-5.
74. “Mahanaddi Kaplanı”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 22, s. 7.
75. “Küçük Yıldız’ın Yılbaşı Hediyesi”, imzasız, Cilt 1, Sayı 22, s. 8.
76. “Yıldız Dünyaya Muziplik İçin Gelmiştir”, imzasız, Cilt 1, Sayı 22, s. 9.
77. “Dersim Kayalıklarında”, T. Tuğrul, C. Cahid, Cilt 1, Sayı 22, 23, 24, 25, s. 14-15, 14-15, 14, 14.
78. “Her Zaman Harikalar Yaratan Türk Cesaretinden Bir Numune”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 23, s. 2-3.
79. “Tekmeyi Vurunca”, Sadri Hoca, Cilt 1, Sayı 24, s. 2.
80. “Kan Emici Kollar Arasında”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 24, s. 2-3.
81. “Bir Zabitanın Hatıra Defterinden”, Cavid, Cilt 1, Sayı 24, s. 15.
82. “Bir Yetimin Sergüzeşti”, Ahmed Vahid, Cilt 1, Sayı 24, s. 15-16.
83. “Denizden Nefret Ettim”, C. Cahid, Cilt 1, Sayı 25, s. 1-2.
84. “Meşum Servet”, imzasız, Cilt 1, Sayı 25, s. 4-5.
85. “Mezarlık Kahramanı Palavracı Abdi”, İhsan Bekir, Cilt 2, Sayı 26, s. 2-3.
86. “Kürt’ün İntikamı”, M. Cahid, Cilt 2, Sayı 26, s. 4-5.
87. “Hakiki Vakalardan Çöllerdeki Esrar”, Feraizcizade Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 26, 27, 28, s. 8-9-12, 8-9, 6-7-8.
88. “Kızıl Tayyare”, Cemil Cahid ve Demiray, Cilt 2, Sayı 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, s. 10-11, 14-15, 18-19, 14-15, 14-15, 14-15, 15-16, 15-16, 15,16.

89. "Abbas Yolcu", imzasız, Cilt 2, Sayı 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, s. 13, 13, 22-23, 13, 13, 13, 17, 17, 17, 17, 17, 5, 7, 7, 7, 7, 14, 5.
90. "Mehmet Beni Affet", M. Cahid, Cilt 2, Sayı 27, s. 3.
91. "Hayatımı Üç Mecidiye Kurtardı", Muallim T. Demiray, Cilt 2, Sayı 27, s. 5.
92. "Hindistan'ın Esrar Dolu Ufuklarında: Yılanlı Mabet", Nüvid Osman, Cilt 2, Sayı 28, s. 2, 24.
93. "Meduz'un Garkı", C. Cahid, Cilt 2, Sayı 28, s. 9.
94. "Beyaz Eşek-İki Bayram", Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 28, s. 12-13.
95. "Vicdanın Emri Mi, Yoksa Vazife Mi?", Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 28, s. 20-21.
96. "Fokun İntikamı", imzasız, Cilt 2, Sayı 29, s. 3.
97. "Vatan İçin Beni Yakınız", Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 29, s. 5.
98. "İki Av ve Bir Kurban", Cahid Cemil, Cilt 2, Sayı 29, s. 6.
99. "Baba Şefkati, Arslan Pençesinde", Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 29, s. 8-9, 16.
100. "Sıfır Mı, Virgül Mü?", Fazıl Behiç, Cilt 2, Sayı 29, s. 12.
101. "Eski Tramvay Biletleri Ne İşe Yarar?", Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 30, s. 2.
102. "Bir Türk Ne Yapabilir?", Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 30, s. 7.
103. "Kırbaç Altında Zavallı Hilot", Nüvid Osman, Cilt 2, Sayı 30, s. 8-9.
104. "Samuidler'in Mabudu", C. Cahid, Cilt 2, Sayı 31, s. 3.
105. "Zalim Avcı Demirelli", Muallim Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 31, s. 8-9.
106. "Hintli Hoca", Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 32, s. 3-4.
107. "Hırsız", Arif Nami ve Hulki Hamid, Cilt 2, Sayı 32, s. 6, 11.
108. "Enfes Bir Cazbant", Dehhac, Cilt 2, Sayı 33, s. 2.
109. "Mabudun İntikamı", Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 33, s. 4-5.
110. "Kuru Kafa", Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 34, s. 3-4.
111. "İstanbul'un Kaldırımları Altın Mı?", Nüvid Osman, Cilt 2, Sayı 34, s. 14.
112. "Ölü Gözünün Dedikleri", imzasız, Cilt 2, Sayı 35, s. 2, 16.
113. "Otomobilli Hırsız", Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 35, s. 3-4.
114. "Eğer Kırılmazsa", Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 35, s. 5-6.
115. "Mızıkalı Fenerli Kuşlar", İhsan Bekir, Cilt 2, Sayı 35, s. 11.
116. "Servet Yolunda", Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 35,36, s. 15-16, 15-16.

117. "Mesutlar Memleketi", Enver Behnan, Cilt 2, Sayı 36, s. 2.
118. "Barkuna Timsahı", imzasız, Cilt 2, Sayı 36, s. 3-4.
119. "Beynini Çaldıran Adam", Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 36, s. 11.
120. "Yılan Oynatıcı", Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 37, s. 3.
121. "Hortlaklı Kale", Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 37,38, s. 15-16, 13-15.
122. "Katır Musluğa Girdi", imzasız, Cilt 2, Sayı 38, s. 2.
123. "Uçan Canavar", Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 38, s. 3.
124. "Muallim Katil Olamaz", Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 38, s. 5-6.
125. "Çoraptan Alınan Ders", imzasız, Cilt 2, Sayı 38, s. 16.
126. "Perili Metruk Gemi", C. C., Cilt 2, Sayı 39, s. 3-4.
127. "Korsan", Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 39, s. 6-7.
128. "Kızgın Çöllerde", C. C., Cilt 2, Sayı 40, s. 3.
129. "Muallimin Sihirbazlığı", imzasız, Cilt 2, Sayı 40, s. 4.
130. "Vazife Uğruna", Muallim Enver Behnan, Cilt 2, Sayı 40, s. 5.
131. "Fedakâr Abla", Dehhac, Cilt 2, Sayı 41, s. 1.
132. "Korkunç Gözler", imzasız, Cilt 2, Sayı 41, s. 3.
133. "Ali Çavuş'un Hediyesi", Enver Behnan, Cilt 2, Sayı 41, s. 14.
134. "Siva'nın Sarı Elmas Gözleri", Dehhac, Cilt 2, Sayı 42, s. 3-4.
135. "Aç Kalmak Ne Demektir?", Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 42, s. 5-6.
136. "Sihirli Çalgı", Enver Behnan, Cilt 2, Sayı 42, s. 6.
137. "Mısır Vapurunun Korkunç Yolcuları", Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 43, s. 1-2.
138. "Anne Beni Affet", C. Cahid, Cilt 2, Sayı 43, s. 4.
139. "Dirilen Ölü", M. Cahid, Cilt 2, Sayı 43, s. 8-9, 14-15.
140. "Hayalet", imzasız, Cilt 2, Sayı 44, s. 3, 15.
141. "Casus Çocuk, Bilmeyerek İhanet", Enver Behnan, Cilt 2, Sayı 44, s. 4-5.
142. "Oğlumun Ölümü", Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 44, s. 7.
143. "Tesadüf Bir Parsı Da Halaskar Yapabilir", Arif Nami - Hulki Hamid, Cilt 2, Sayı 45, s. 4-5.
144. "Gizli Mahzendeki İstirap Saatleri", Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 45, s. 6-7.
145. "Mançurya'nın Karlı Ovalarında Bir İşkence", imzasız, Cilt 2, Sayı 46, s. 5.
146. "Kızıl Korsanın Ruhu", imzasız, Cilt 2, Sayı 46, s. 6-7.

147. “Kurtuluş Harbinin Hakiki Hikâyelerinden: İlyas Baba”, Enver Behnan, Cilt 2, Sayı 47, s. 2.
148. “Kanlı Bartukarte Mabudunun Yanında”, Sergüzeştçi, Cilt 2, Sayı 47, s. 5.
149. “Siyah Pelerinli Adam”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 47, s. 6, 11.
150. “Hayatımı Kedim Kurtardı”, Sergüzeştçi, Cilt 2, Sayı 48, s. 3.
151. “Misli Görülmemiş Bir Dahi”, C. Cahid, Cilt 2, Sayı 48, s. 5.
152. “Seni Özleyince Yâr”, Abdullah Ziya, Cilt 2, Sayı 48, s. 6, 11.
153. “Korkunç Bir Gece”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 49, s. 3-4.
154. “İntikam Alan El”, C. Cahid, Cilt 2, Sayı 49, s. 5.
155. “Hamdi Baba’nın İlacı”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 50, s. 3.
156. “Bir Köpeğin Sadakati”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 50, s. 5.
157. “Arnavut Recep’in Soğuğu”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 51, s. 6.
158. “Yamyam Künevallah”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 51, s. 8-9.
159. “Bayram Ağa’nın Piştovu”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 52, s. 4.
160. “İskeletler Kampında”, Sergüzeştçi, Cilt 3, Sayı 52, s. 5-6.
161. “Bir Tabiat Mualliminin Kâbusu... Paris Alt Üst Oluyor... Eski Zaman Hayvanlarının Hücumu”, imzasız, Cilt 3, Sayı 52, s. 8-9.
162. “Bahtiyarlar Obasında”, imzasız, Cilt 3, Sayı 53, s. 5-6.
163. “Abbas Ağa’nın Ziyafetinde”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 53, s. 7.
164. “Adana Çiftliklerinden Birinde Geçen Korkunç Bir Vaka: Eşini Arayan Yılan”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 53, s. 8-9.
165. “Hüsrev Paşa Köşkü’nün Esrarı”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 54, s. 5-6.
166. “Bayram Ağa Futbolcu”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 55, s. 3.
167. “İhtiras Kurbanları”, Sergüzeştçi, Cilt 3, Sayı 55, s. 6-8.
168. “Bütün Bir Milleti Öldürmüş Bir Adamım”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 56, s. 4-5.
169. “Beşlerin Sonu”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 57, s. 4-5.
170. “Yıldırım Çorbası”, imzasız, Cilt 3, Sayı 57, s. 6.
171. “İki Kahraman İki Kelle”, Muallim Ömer Kemal, Cilt 3, Sayı 57, s. 7.
172. “Fennin Terakkisi Beşeriyet İçin Muzır Mıdır?”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 58, s. 4-5.
173. “Erciyes Sırtlarında Bir Döğüş (Analık)”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 58, s. 6.
174. “İran Mamulâtı”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 58, s. 7.

175. “Çinli Korsanların Elinde”, Sergüzeştçi, Cilt 3, Sayı 58, s. 8-9.
176. “Ne Evler De Var!”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 59, s. 3.
177. “Çinli Kini Çinli Öcü”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 59, s. 4-5.
178. “Sinemalı Hırsızlar”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 59, s. 7.
179. “Ganj Sahillerinin Esrarı”, imzasız, Cilt 3, Sayı 59, s. 8-9.
180. “Bunlar O Kanlı Gecenin Yadigârları”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 60, s. 4-5.
181. “Bir Büyük Keşf, Bir Küçük İhtiras”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 60, s. 6.
182. “Bir Küçük Türk’ün Büyük Kalbi”, Muallim T. D, Cilt 3, Sayı 60, s. 8-9.
183. “Abbas’ın Rüyası”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 61, s. 3.
184. “Kurtuluş Yollarında Adımlar Nasıl Atıldı?”, Muallim T. D, Cilt 3, Sayı 61, s. 4-5.
185. “Kan İçen Çiçekler”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 61, s. 6-7.
186. “Kurnaz Vali”, Ekrem Emin, Cilt 3, Sayı 62, s. 3.
187. “Abbas’ın Duası”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 62, s. 3.
188. “Maymunun İntikamı”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 62, s. 4-5.
189. “Hayatımı Bir Damla Gözyaşı Kurtardı”, imzasız, Cilt 3, Sayı 62, s. 6-7.
190. “Kayıp Olan Bir Bahis ve Bir Miras”, imzasız, Cilt 3, Sayı 63, s. 2.
191. “Andlar’ın Esrarı”, C. C, Cilt 3, Sayı 63, s. 4-6.
192. “Küçük Çam”, imzasız, Cilt 3, Sayı 63, s. 7.
193. “Denizde Bir Facia”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 64, s. 4-5.
194. “Kurtuluş Yolları Menkıbelerinden: Türk Kanı”, M. D, Cilt 3, Sayı 64, s. 6-7.
195. “Süt İçen”, imzasız, Cilt 3, Sayı 64, s. 7.
196. “Bir Çift Yeşil Mabud Gözü”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 65, s. 4-5.
197. “Kartalların Yedi Sene Hapsettikleri Adam”, imzasız, Cilt 3, Sayı 65, s. 8,11.
198. “Yağbasan Köprüsü’nde Son Adım”, T. Demiray, Cilt 3, Sayı 65, s. 10-11.
199. “Hâlâ Niyetli İmiş”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 65, s. 14.
200. “Onu Ben Doğdüm Fakat Öldürmediğime Müteessifim”, A. Rasim, Cilt 3, Sayı 65, s. 15.
201. “Her Şeyi Üç Misli Büyük Gören Bir Adam”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 66, s. 3.
202. “Müthiş İstirap İçinde”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 66, s. 4-5.

203. “Bir Yunanlının Namus Üzerine Sözü”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 66, s. 6.
204. “Pantolon Hikâyesi”, İbrahim Edhem, Cilt 3, Sayı 66, s. 7.
205. “Talih”, Yusuf, Cilt 3, Sayı 66, s. 7.
206. “Yeryüzünde Hakikaten Masallardaki Canavarlardan Var Mıdır?”, imzasız, Cilt 3, Sayı 67, s. 2-3.
207. “Hayatını Şeytana Satan Adam”, imzasız, Cilt 3, Sayı 67, s. 4-5.
208. “Meşum Mütarekenin İlk Matemli Bayramı ve Benim İmanım”, Tahsin Demiray, Cilt 3, Sayı 67, s. 6-7.
209. “Talih ve Fazilet”, Ziya, Cilt 3, Sayı 67, s. 16.
210. “Tuzak”, Saim, Cilt 3, Sayı 67, s. 16.
211. “Nankeu Harabelerinde”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 68, s. 4-5.
212. “Düşünmeden Karar Verme”, Selim Enver, Cilt 3, Sayı 68, s. 6.
213. “Dil”, Necati, Cilt 3, Sayı 68, s. 6.
214. “Suzan”, Sabiha Talat, Cilt 3, Sayı 68, s. 6.
215. “Şam’ın Sukutu”, Fethi Ragıp, Cilt 3, Sayı 68, s. 7.
216. “Mamutların İntikamı”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 68, s. 8-9.
217. “Son İftar Topu Nasıl Atılmış?”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 68, s. 14.
218. “Kilitli Odanın Esrarı”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 69, s. 3-5.
219. “Efe’nin Sözü”, Mehmed Ragıp, Cilt 3, Sayı 69, s. 6.
220. “Türk Sancağı”, Macid, Cilt 3, Sayı 69, s. 6.
221. “İzmir Yollarında”, Şevket, Cilt 3, Sayı 69, s. 6.
222. “Mustaribim Diyen Bir Ölü”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 69, s. 7.
223. “Abbas’ın Yumurtası”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 69, s. 14.
224. “Öteki Bacağımı Da Feda Ederdim”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 70, s. 3.
225. “Heykel”, Mustafa, Cilt 3, Sayı 70, s. 4.
226. “Türk’ün Kabesi”, Rükneddin Fethi, Cilt 3, Sayı 70, s. 4.
227. “Hocamın Vefatı”, Vedad Mehri, Cilt 3, Sayı 70, s. 4.
228. “Katil Kim? Azap Duyan Bir Vicdan”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 70, s. 10-11.
229. “Yılanın Kokusunu Alan Bir Adam”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 71, s. 4.
230. “İntikamımı Aldıktan Sonra Öldürsünler”, Ali İçsan, Cilt 3, Sayı 71, s. 11.
231. “Yunan Kırbacı”, Nureddin, Cilt 3, Sayı 71, s. 11.
232. “Kaplana Tapanlar”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 4-5.

233. “Ölümlle Karşı Karşıya”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 9.
234. “Zavallı İhtiyar”, İsmail Hakkı, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 10.
235. “Türk Kadını”, Fehim Sedad, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 10.
236. “Arkadaş Katili”, M. Celaleddin, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 10.
237. “Dertli Baba”, Ragıp Şevki, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 11.
238. “O Öyle Bir Çılgıktı Ki”, Tahsin Demiray, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 28-29.
239. “Tehdit”, imzasız, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 15.
240. “Tanrı Misafiri”, imzasız, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 31.
241. “Kunguzların Hücumu”, Cemil Cahid, Cilt 4, Sayı 76, s. 5-6.
242. “Boğaç Han”, Aptullah Ziya, T. Demiray, Cilt 4, Sayı 76, s. 8-9.
243. “Ölüm Gemisi”, C. Cahid, Cilt 4, Sayı 76, s. 10-11.¹

2.1.4. Yazısız Hikâyeler

Dergide yer alan, hikâyeler başlığı altında değerlendirmemiz gereken bir diğer grup da yazısız hikâyelerdir. Sadece karikatürlere yer verilmekte ve bunlar yazısız hikâye olarak adlandırılmaktadır. Biz bunları elimizden geldiği kadarıyla yorumlamaya çalıştık ve bu yorumlara bir sonraki bölümde yer ayırdık. Dergide yedi adet yazısız hikâye yer almaktadır. Bu hikâyeler şunlardır:

1. “Yazısız Hikâye”, imzasız, Cilt 1, Sayı 4, s. 10.
2. “Yazısız Hikâye”, imzasız, Cilt 1, Sayı 4, s. 11.
3. “Yazısız Hikâye: Kafeste”, imzasız, Cilt 1, Sayı 9, s. 5.
4. “Yazısız Hikâye: Tembel Fakat Akıllı Balıkçı”, imzasız, Cilt 1, Sayı 14, s. 11.
5. “Yazısız Hikâye: Akıllı Tavuk Hırsızı”, imzasız, Cilt 2, Sayı 38, s. 5.
6. “Yazısız Hikâye: Canlanan Şapka”, imzasız, Cilt 3, Sayı 61, s. 8-9.
7. “Yazısız Hikâye: Ağrısız Diş Çıkarıcı Bir Dişçi”, imzasız, Cilt 3, Sayı 67, s. 8-9.

¹ Mensur hikâyelerin sayısının iki yüz elli dört olduğunu ve bunlardan on iki tanesinin seri hikâye (Bir Eşeğin Hatıratı) olduğunu başta belirtmiştik. Tek numara altında on iki hikâyeye yer verdiğimiz için toplam sayı iki yüz kırk üç diye gözükmemektedir.

2.2. ŞİİRLER

Resimli Mecmua’da toplam elli dokuz şiir mevcuttur. Bu şiirlerden üç tanesi bestelenmiş şiirler kategorisinde değerlendirilebilir. Güftesi, bestesi, notaları derginin içerisinde yer almaktadır.

Dergide şiirleri yer alan şairlerin içerisinde ön planda olanları Tahsin Demiray, H. F., Faruk Nafiz, Muallim Muzaffer Şadi’dır. Şiirlerin on yedisi Tahsin Demiray, sekizi H. F., dördü Muallim Muzaffer Şadi, üçü Faruk Nafiz, ikisi Murad Akdoğan, ikisi Muallim Sungur Alp imzalıdır. Dergide birer adet şiiri bulunan ve imzası belli olan isimler ise şunlardır: Selahaddin Kamil, Ahmed Nureddin, F. Ş., Handan Lütfi, Hasad, Lamia, Hulki Hamid, Cenap Muhyiddin, İhsan Bekir, Mehmed Emin, Uygur Alp, Muallim İskender Haki, Ahmed Nazmi, Mehmed Safvet, Halide Nusret, Midhat Cemal, Süleyman Nazif, Abdülkadir İzzet, Lütfi Bey, Ankaravi, İsmail Safa, İhsan İlhami. Bunların dışında iki adet de imzasız şiir bulunmaktadır.

2.2.1. Bestelenmiş Şiirler

Dergide güftesi, bestesi ve notaları belli olan üç tane bestelenmiş şiir yer almaktadır. Bu şiirler şunlardır:

1. “Vatan Marşı”, Güfte: Lütfi Bey, Beste: Celal Bey, Cilt 1, Sayı 3, s. 2.
2. “Musul Yollarında”, Güfte: Ankaravi-İsmail Safa, Beste: Darülelhan Muallimlerinden Mustafa Bey, Cilt 2, Sayı 28, s. 8.
3. “Kuşun Ölümü”, Güfte: İhsan İlhami, Beste: Sadi Bey, Cilt 2, Sayı 41, s. 4.

2.2.2. Diğer Şiirler

Bestelenmiş şiirler haricinde kalan diğer şiirler ise şunlardır:

1. “Yeter Artık”, Muallim T. Demiray, Cilt 1, Sayı 1, s. 4.
2. “Vatan”, Muallim Sungur Alp, Cilt 1, Sayı 1, s. 4.
3. “Yarına Bırakma”, Muallim T. Demiray, Cilt 1, Sayı 2, s. 15.
4. “Ve Bak Cennete”, Murat Akdoğan, Cilt 1, Sayı 2, s. 15.
5. “İnönü”, Selahaddin Kamil, Cilt 1, Sayı 3, s. 16.

6. “Dinlesem”, Ahmed Nureddin, Cilt 1, Sayı 4, s. 13.
7. “İstikbal”, Murad Akdoğan, Cilt 1, Sayı 4, s. 13.
8. “İlkbahar”, F.Ş., Cilt 1, Sayı 5, s. 13.
9. “Vasiyet”, Handan Lütü, Cilt 1, Sayı 5, s. 15.
10. “İmtihan Gelirken”, imzasız, Cilt 1, Sayı 6, s. 2.
11. “ Mezar Başında”, Hasad, Cilt 1, Sayı 6, s. 15.
12. “Resimli Mecmua’mıza”, Lamia, Cilt 1, Sayı 7, s. 15.
13. “ Verin Tayyare İçin” Hulki Hamid, Cilt 1, Sayı 7, s. 15.
14. “Büyük Tasa”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 7, s. 7.
15. “Musul İçin”, Cenap Muhyiddin, Cilt 1, Sayı 9, s. 4.
16. “Kahramanlara Destan”, Faruk Nafiz, Cilt 1, Sayı 13, s. 3.
17. “Zeybek”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 13, s. 7.
18. “ Kardeşe Mektup”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 13, s. 10.
19. “Fener”, Mehmed Emin, Cilt 1, Sayı 17, s. 8-9.
20. “Düşman, İyi Bil”, Uygur Alp, Cilt 1, Sayı 17, s. 16.
21. “Haydi Durma”, Muallim T. Demiray, Cilt 1, Sayı 18, s. 8.
22. “Düşman Titre”, Muallim T. Demiray, Cilt 1, Sayı 18, s. 9.
23. “Hayat Nasihatleri”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 19, s. 8.
24. “Ahlak Nasihatleri”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 19, s. 9.
25. “Fizan”, Muallim İskender Haki, Cilt 1, Sayı 20, s. 4.
26. “İzinsiz”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 20, s. 8.
27. “Maval Mı Maval”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 20, s. 9.
28. “Sakarya”, Muallim Muzaffer Şadi, Cilt 1, Sayı 21, s. 8.
29. “Gazimizi İsteriz”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 21, s. 9.
30. “Kır Şarkıları”, Muallim Muzaffer Şadi, Cilt 2, Sayı 26, s. 8.
31. “Sevinç’in Sabrı”, Muallim Sungur Alp, Cilt 2, Sayı 26, s. 9.
32. “Resimli Mecmua’m”, Ahmed Nazmi, Cilt 2, Sayı 29, s. 2.
33. “Acı Söz”, Faruk Nafiz, Cilt 2, Sayı 37, s. 2.
34. “Nasihat”, Faruk Nafiz, Cilt 2, Sayı 38, s. 2.
35. “Durdukça Dur”, Mehmed Sefvet, Cilt 2, Sayı 38, s. 6.
36. “Kış Gelirken”, Muallim T. Demiray, Cilt 2, Sayı 40, s. 2.
37. “Marş”, Halide Nusret, Cilt 2, Sayı 40, s. 2.

38. “Kış Baba”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 41, s. 2.
39. “Biz Kimiz?”, Midhat Cemal, Cilt 2, Sayı 41, s. 14.
40. “Daüssıla”, Süleyman Nazif, Cilt 2, Sayı 42, s. 2.
41. “Allah”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 43, s. 6.
42. “Ramazan”, T. D., Cilt 2, Sayı 47, s. 4.
43. “Ramazan”, Abdülkadir İzzet, Cilt 2, Sayı 47, s. 5.
44. “Bedia’ya”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 50, s. 11.
45. “Köyleri Sevelim”, H. F., Cilt 3, Sayı 51, s. 7.
46. “Harp Malulü”, H. F., Cilt 3, Sayı 51, s. 7.
47. “Türk”, Muallim Muzaffer Şadi, Cilt 3, Sayı 51, s. 8-9.
48. “Mehmetçiğin Yavrusu”, H. F., Cilt 3, Sayı 52, s. 6.
49. “Anadolu Kadını ve Kağrı”, H. F., Cilt 3, Sayı 54, s. 6.
50. “Genç İdmancılar Şarkısı”, imzasız, Cilt 3, Sayı 55, s. 5.
51. “Yarım Gövdeli Arslan”, H. F., Cilt 3, Sayı 57, s. 3.
52. “Çocuk ve Bülbül”, Muallim Muzaffer Şadi, Cilt 3, Sayı 57, s. 6.
53. “Kış”, H. F., Cilt 3, Sayı 60, s. 9.
54. “Bir Köy Minareciği”, H. F., Cilt 3, Sayı 62, s. 5.
55. “Küçüklerin Şarkısı”, H. F., Cilt 3, Sayı 62, s. 5.
56. “Kar Yağarken”, T. D., Cilt 3, Sayı 65, s. 9.

2.3. ROMANLAR

Resimli Mecmua'da dört roman tefrika edilmiştir. Bu romanlardan ilki, ilk iki sayıda tefrika edildikten sonra derginin sonraki sayılarında devam etmemiş, forma halinde ilave olarak verilmiştir. Ancak daha sonraki bazı sayılarda yine derginin içerisinde yayımlandığı da olmuştur. Diğer romanlar eksiksiz olarak dergide tefrika edilmiştir.

Dergide tefrika edilen romanlar macera ağırlıklı ve tarihî romanlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Çeviri yapılan iki macera romanı vardır ki bunların birebir çeviri değil de adapte olduğunu görüyoruz. Kahramanların bazıları Türk, mekânlardan bazıları ise Türkiye'de yer alan şehirlerdir. Tefrika edilen diğer iki

tarihî romanda da Türk tarihinden izlere rastlamak mümkündür. Söz konusu romanlar şunlardır:

1. “Tayyare İle Devr-i Âlem”, Arnould Galopin, Türkçeye Çeviren: Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 1-2; Cilt 2, Sayı 32-37, 47-50. Zikredilen sayılarda derginin sayfaları arasında neşredilmiştir. Neşredilmediği zamanlar forma halinde ilave olarak verilmiştir. Altmış dördüncü sayıda nihayetlendirilmiştir.
2. “Kızıl Tuğ”, Abdullah Ziya, Cilt 1, Sayı 14-25; Cilt 2, Sayı 27-40.
3. “Atilla-Atlı Han”, Abdullah Ziya, Cilt 2, Sayı 39-50; Cilt 3, Sayı 51-75.
4. “Bir İzcinin Sergüzeştleri”, Jan Dolahir, Çeviren: M. ve C. Cahid, Cilt 3, Sayı 51-75.

2.4. FABLAR

Resimli Mecmua'da iki fabl örneğine rastlamaktayız. Bunlardan biri tercüme edilmiş mensur bir fabl, diğeri de manzum fabldır. Söz konusu fabllar şunlardır:

1. “Küçük Serçenin İntikamı”(Almancadan), Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 21, s. 5.
2. “Ördek”, İbrahim Alaaddin, Cilt 2, Sayı 39, s. 2.

2.5. TİYATROLAR

Resimli Mecmua'da dokuz adet tiyatro metni yer almaktadır. Bu tiyatrolardan üçü Tahsin Demiray, ikisi Samih Nafiz, biri Muallim Kemaleddin Kaya, biri C. Cahid, biri Muallim Ömer Sıdkı imzalıdır. Bir tanesi de imzasızdır. Bu tiyatro metinlerinin hepsinin mektep temsilieri için yazıldığı da metinlerin başında ifade edilmektedir. Yayınlanan tiyatro metinleri şunlardır:

1. “Mektepten Kaçmak Çareleri”, Muallim Kemaleddin Kaya, Cilt 1, Sayı 3, s. 12.
2. “Canavarlar”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 4, s. 2-3.

3. “Bir Büyük Günah”, Samih Nafiz, Cilt 1, Sayı 5, 6, 7, 8, 9, 10, 12, s. 6-7, 12-13, 12-14, 13-14, 12-14, 14-15, 6-7.
4. “Kunduracının Oğlu”, Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 19-20, s. 14-15, 14-15.
5. “Balık Yağı”, C. Cahid, Cilt 1, Sayı 22, s. 6-7.
6. “Kim Haklı”, Samih Nafiz, Cilt 1, Sayı 23-25, s. 6-7, 6-7, 6-7.
7. “Küçük Raşid”, Muallim Ömer Sıdkı, Cilt 2, Sayı 30, s. 4-5.
8. “Cihet Tayini... Şark, Garp, Şimal, Cenup”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 47, s. 4.
9. “El Elden Üstündür”, imzasız, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 12-13.

2.6. MONOLOGLAR

Resimli Mecmua'da on bir adet monolog yayımlanmıştır. Monologların hepsi mizahi bir tarzda kaleme alınmış tek başına bir tiyatro örneği gibidir. Monologların dördü Muallim Tahsin Demiray, biri Ertuğrul Sadık, biri Muallim Hadi, biri Muzaffer Emin, biri Mahmud Cahid imzalıdır. Üç adet de imzasız monolog bulunmaktadır. Dergide yer alan monologlar şunlardır:

1. “Ahmak ve Tambel Tavırlı Bir Çocuk Sahneye Hücum Ederek: Ben Haylaz Mıyım?”, Ertuğrul Sadık, Cilt 1, Sayı 1, s. 7.
2. “Merak Bu Ya! Anafor!”, imzasız, Cilt 1, Sayı 2, s. 7-8.
3. “Hocamın Defteri”, imzasız, Cilt 1, Sayı 12, s. 7.
4. “Tifo Aşısı”, Muallim T. Demiray, Cilt 1, Sayı 18, s. 5.
5. “Ben Ressamım”, Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 28, s. 10.
6. “Acırım Halinize”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 31, s. 2.
7. “Ben Daima Gülerim!”, Muallim Hadi, Cilt 2, Sayı 40, s. 6.
8. “Sanatkâr Bir Evlat”, imzasız, Cilt 2, Sayı 41, s. 4.
9. “Kız Kardeşim”, Muzaffer Emin, Cilt 2, Sayı 43, s. 6-7.
10. “Bayram Hediyesi”, T. D., Cilt 3, Sayı 67, s. 8-9.
11. “Ben Ne Olacağım”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 16.

2.7. BİYOGRAFİLER

Resimli Mecmua'da tam olarak biyografi denilemese de biyografik mahiyet taşıyan on bir adet yazıya rastlamaktayız. Tanınmış şahısların hayatları, eserleri, sanata, bilime, topluma katkıları hakkında az da olsa bilgilere bu satırlarda yer verildiği için bunları biyografi başlığı altında değerlendirmeyi uygun bulduk. Bu yazıların beşi Tahsin Demiray, üçü Yusuf Kani, biri Meraklı imzalıdır. İki de imzasızdır. Söz konusu biyografik mahiyetli yazılar şunlardır:

1. “Verdi”, Yusuf Kani, Cilt 1, Sayı 1, s. 16.
2. “Mozart”, Yusuf Kani, Cilt 1, Sayı 3, s. 13.
3. “Kemani Nikola Paganini”, (Niccolo Paganini), Yusuf Kani, Cilt 1, Sayı 9, s. 2.
4. “Büyük Musikişinas Bethofen’in Acıklı Hayatı”, (Beethoven), imzasız, Cilt 1, Sayı 24, s. 1.
5. “Büyük Adam Olmak İçin Büyük Adamları Tanınmalıdır”, (Galileo), Muallim Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 29, s. 1-2.
6. “Yıldızlar Ne Âlemde, Kamil Flamaryon Kimdir?”, (Camille Flammarion), Muallim Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 39, s. 1-2.
7. “Büyük Adam Olmak İçin Büyükleri Bilmeli”, (Newton), Muallim T. D., Cilt 2, Sayı 42, s. 1-2.
8. “Başka Milletler Büyüklerine Nasıl Hürmet Ediyorlar?” (George Washington), Muallim Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 47, s. 1-2.
9. “Bir Fen Kâhini: Jul Vern”, (Jules Verne), Meraklı, Cilt 3, Sayı 69, s. 8.
10. “Horul Horul Uyuyan İnsan Kitlelerini Uyandıran Sesler, Tarihin Yolunu Değiştiren Dehalar... Hint Peygamberi Gandi...”, (Gandhi), Tahsin Demiray, Cilt 3, Sayı 70, s. 6-7.
11. “Mustafa Necati’yi Kaybettik”, imzasız, Cilt 4, Sayı 76, s. 3-4, 11.

2.8. SEYAHAT YAZILARI

Resimli Mecmua'da iki adet seyahat yazısı yer almaktadır. Birini Mahmud Cahid seyyah Şarl Arde'den nakletmiştir. Diğeri de muhtemelen Abdullah Ziya'nın Bursa'ya yaptığı yolculuk notlarını içeren yazısıdır. Bu yazının altında Abdullah Ziya imzası yoktur fakat onuncu sayıda Abdullah Ziya'nın böyle bir yolculuğa çıkacağı haber verildiğinden yazının onun olduğunu söylemek mümkündür. Dergide yer alan seyahat yazıları şunlardır:

1. “Şirket-i Hayriye'nin Halas Vapuruyla Bursa'ya Nasıl Gittim?”, Abdullah Ziya, Cilt 1, Sayı 11, s. 4-6.
2. “Ölülerini Yiyen Afrika Vahşileri Arasında”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 60, s. 3.

2.9. MASALLAR

Resimli Mecmua'da on adet masal neşredilmiştir. Bunların dokuzu mensur biri de manzum masaldır. Masalların dördü Masalcı, ikisi İhsan Bekir, biri Nüvid Osman, biri Hesap Meraklısı, biri N. A. imzalıdır. Bir masal da imzasız olarak yayımlanmıştır. Bu masallar şunlardır:

1. “Yeşil Gözlü Fare”, Masalcı, Cilt 1, Sayı 3, s. 4-5.
2. “Periler Mağarası”, Masalcı, Cilt 1, Sayı 7, s. 6-7.
3. “Sihirli Saray”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 8, s. 11-12.
4. “Zümrüt Yüzük”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 9, s. 10-11.
5. “Yedinci Yıldız”, Masalcı, Cilt 1, Sayı 10-11, s. 10-12, 12-13.
6. “Sihirli Rüya”(manzum masal), Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 10, s. 15-16.
7. “Küçük Kul”, Masalcı, Cilt 1, Sayı 12, s. 10-11.
8. “Garip Rakamlar”, Hesap Meraklısı, Cilt 1, Sayı 15, s. 10-11.
9. “Sonsuz Masal”, N. A., Cilt 2, Sayı 26, s. 5.
10. “Yüz Şahit”, imzasız, Cilt 2, Sayı 44, s. 15.

2.10. EFSANE

Resimli Mecmua'da bir adet efsane örneğine yer verilmiştir. Bu efsanede de Çin ipeğinin nasıl ortaya çıktığı anlatılmaktadır ve o efsane şudur:

1. “Siling Çin Efsanesi”, Hikâyeci, Cilt 3, Sayı 71, s. 7.

2.11. MÂNİLER

Resimli Mecmua'da toplam sekiz kıta mâni yayımlanmıştır. Bu mânilerin hepsi de ramazana dair mânilerdir. Söz konusu mâniler şunlardır:

1. “Ramazan Mânileri”, imzasız, Cilt 2, Sayı 27, s. 8-9.

2.12. FIKRALAR

Resimli Mecmua'da yüz on bir adet fıkra yer almaktadır. Fıkraların büyük bir çoğunluğu baba ile çocuk, valide ile çocuk, talebe ile öğretmen arasında geçen mizahi diyaloglardan oluşmaktadır. Bunların haricinde sosyal hayata dair bazı konular da fıkralarda söz konusu edilmektedir.

Fıkra yazarlarının büyük bir kısmı talebelerdir. Düzenlenen fıkra müsabakalarına katılan fıkraların bir kısmının yazarları belli değildir ve bir kısmı da başlıksızdır. Fıkraların dokuzu Adnan Naşid, beşi M. Alparaslan, ikisi Yusuf Kani, ikisi Hüseyin Hilmi imzalıdır. Tek fıkrası yayımlanan ve isimleri belli olan diğer imzalar şunlardır: H. Sabih Efendi, F. Ş., Hulki, Sadi, Cemal Hüsni, Dündar Orhan, Ak Pak, Muzaffer Ahmed, İzzet Kemal, Feridun Ali, Suzan Ali, Hüseyin Hilmi, Muzaffer, Oruçoğlu, Turgud, Hasan, Müştak Kamil, Mehmed Vahid, Enver Mehmed, Sadi Oğuz, Ali Tuzad, Kamuran, Rıza, Kemal Müştak, Celal, Necib Ali, İlhan Arif, Saim, Mustafa Murad, Ahmed Rauf, Salim Mehmed, Selahaddin, Sadi Sabit, Salim, Cemile Yıldız, Ali Rauf, İlhan, Nejad Emin, Ziyaeddin, İsmail Kemal,

Suad, Ragıp Şevki, İsmail Hakkı. Geriye kalan elli fıkranın ise yazarları belli değildir. Dergide yer alan fıkralar şunlardır:

1. "...", imzasız, Cilt 1, Sayı 4, s. 13.
2. "Coğrafya İmtihanında", H. Sabih Efendi, Cilt 1, Sayı 4, s. 13.
3. "Hoca Olurmuş", imzasız, Cilt 1, Sayı 4, s. 13.
4. "Eziyet Hafta", F. Ş., Cilt 1, Sayı 4, s. 13.
5. "En Uslu", imzasız, Cilt 1, Sayı 4, s. 13.
6. "Dehşet", Hulki, Cilt 1, Sayı 4, s. 13.
7. "Efendi İle Hizmetçi Arasında", Adnan Naşid, Cilt 1, Sayı 6, s. 2.
8. "Lokantada", Adnan Naşid, Cilt 1, Sayı 6, s. 2.
9. "Teşrih İmtihanında", Adnan Naşid, Cilt 1, Sayı 6, s. 2.
10. "Yatak Odasında", Adnan Naşid, Cilt 1, Sayı 6, s. 2.
11. "Dershanede", Adnan Naşid, Cilt 1, Sayı 6, s. 2.
12. "Seyyahla Köylü Arasında", Adnan Naşid, Cilt 1, Sayı 6, s. 2.
13. "Perukâr Dükkânında", Adnan Naşid, Cilt 1, Sayı 6, s. 2.
14. "Mahkemede", Adnan Naşid, Cilt 1, Sayı 6, s. 2.
15. "Fırıncı İle Çocuk", Adnan Naşid, Cilt 1, Sayı 6, s. 2.
16. "İmtihanda", imzasız, Cilt 1, Sayı 11, s. 13.
17. "Baba İle Oğul Arasında", imzasız, Cilt 1, Sayı 11, s. 13.
18. "Talebe İle Hoca Arasında", imzasız, Cilt 1, Sayı 12, s. 11.
19. "Hesap Dersinde", imzasız, Cilt 1, Sayı 12, s. 11.
20. "Tam Zamanında", imzasız, Cilt 1, Sayı 12, s. 11.
21. "İçinden Bağlamalı İdin", Sadi, Cilt 1, Sayı 23, s. 13.
22. "Hoş Bir Cevap", Cemal Hüsni, Cilt 1, Sayı 23, s. 13.
23. "Mekteplilerin Rüyası", Dündar Orhan, Cilt 1, Sayı 23, s. 13.
24. "Sokaklar Çocuğu", imzasız, Cilt 1, Sayı 24, s. 13.
25. "Babalar Arasında", Ak Pak, Cilt 1, Sayı 24, s. 13.
26. "Baba İle Oğlu Arasında", Muzaffer Ahmed, Cilt 1, Sayı 24, s. 13.
27. "Akıllı Bir Futbolcu", İzzet Kemal, Cilt 1, Sayı 24, s. 13.
28. "Boyası Çıkmış", Feridun Ali, Cilt 1, Sayı 24, s. 13.
29. "Olur A", Suzan Ali, Cilt 1, Sayı 24, s. 13.

30. "Harbin Hilesi Nasıl Olur", Hüseyin Hilmi, Cilt 1, Sayı 25, s. 13.
31. "Nasıl Kısa Mı İmiş?", Muzaffer, Cilt 1, Sayı 25, s. 13.
32. "O Cinsten Değilmiş", Oruçoğlu, Cilt 1, Sayı 25, s. 13.
33. "Çok İleri Gittin", Turgud, Cilt 1, Sayı 25, s. 13.
34. "Güzel Bir Cevap", Kani Yusuf, Cilt 1, Sayı 25, s. 13.
35. "Bir Daha Vurursan", Hasan, Cilt 1, Sayı 25, s. 13.
36. "Pazarlık", Müştak Kamil, Cilt 2, Sayı 26, s. 15.
37. "Amma Atmış Ha", Hüseyin Hilmi, Cilt 2, Sayı 26, s. 15.
38. "Aks-i Sedanız Mani Oluyor", Yusuf Kani, Cilt 2, Sayı 26, s. 15.
39. "Telkin İle Salkım", imzasız, Cilt 2, Sayı 27, s. 1.
40. "Aferin Küçüklerle", imzasız, Cilt 2, Sayı 27, s. 1.
41. "Yabana Gitmemiş", imzasız, Cilt 2, Sayı 27, s. 1.
42. "Sonra Çıplak Mı Gezeyim", imzasız, Cilt 2, Sayı 27, s. 1.
43. "Oruç Haliyle", imzasız, Cilt 2, Sayı 27, s. 1.
44. "Hayatını Sigortaya Koymuş Da", imzasız, Cilt 2, Sayı 27, s. 15.
45. "Din Dersinde", Dünder Orhan, Cilt 2, Sayı 27, s. 15.
46. "Doğru Ama" (Sarf Dersinde), Mehmed Vahid, Cilt 2, Sayı 27, s. 15.
47. "O Da Haklı" (Coğrafya İmtihanında), Enver Mehmed, Cilt 2, Sayı 27, s. 15.
48. "Coğrafya Dersinde", Sadi Oğuz, Cilt 2, Sayı 27, s. 15.
49. "Ne Alacaksınız", Suad, Cilt 2, Sayı 27, s. 15.
50. "Bizim Kariyi Arıyorum", Ali Tuzad, Cilt 2, Sayı 27, s. 15.
51. "Daha İyi Mi Bileceksiniz?", Kamuran, Cilt 2, Sayı 28, s. 21.
52. "Beşinci Bacak", Rıza, Cilt 2, Sayı 28, s. 21.
53. "Severim Fakat", Kemal Müştak, Cilt 2, Sayı 28, s. 21.
54. "Düşünmez Olur Mu?", Celal, Cilt 2, Sayı 28, s. 21.
55. "Vay Kimdi Birinci", Necib Ali, Cilt 2, Sayı 28, s. 21.
56. "Akıllı Bir Çocuk", İlhan Arif, Cilt 2, Sayı 28, s. 21.
57. "Haftaya", imzasız, Cilt 2, Sayı 29, s. 15.
58. "Kim Oturur", Saim, Cilt 2, Sayı 29, s. 15.
59. "...", Mustafa Murad, Cilt 2, Sayı 29, s. 15.
60. "Öyle Bir Çıkış Ki", Ahmed Rauf, Cilt 2, Sayı 29, s. 15.
61. "Birinci", Salim Mehmed, Cilt 2, Sayı 29, s. 15.

62. “Kaleci İle Garson”, imzasız, Cilt 2, Sayı 29, s. 15.
63. “Hendese Dersinde”, Selahaddin, Cilt 2, Sayı 29, s. 15.
64. “İki Dilenci”, imzasız, Cilt 2, Sayı 30, s. 15.
65. “İmtihanda”, Ragıb Şevki, Cilt 2, Sayı 30, s. 15.
66. “Gözü Kaçmakta”, İsmail Hakkı, Cilt 2, Sayı 30, s. 15.
67. “Halis Baba Dostu”, Sadi Sabit, Cilt 2, Sayı 30, s. 15.
68. “Doğru Hesap”, Salim, Cilt 2, Sayı 30, s. 15.
69. “Kırar Ya”, imzasız, Cilt 2, Sayı 30, s. 16.
70. “Yutturmak İstemiş De”, Cemile Yıldız, Cilt 2, Sayı 30, s. 16.
71. “Sebebi Basit”, Ali Rauf, Cilt 2, Sayı 31, s. 5.
72. “İçinde Gizli Bir Şey Var”, İlhan, Cilt 2, Sayı 31, s. 5.
73. “Ördek Ne demiş”, Nejad Emin, Cilt 2, Sayı 31, s. 5.
74. “Akıl Bu Ya”, Ziyaeddin, Cilt 2, Sayı 32, s. 5.
75. “Başında Şemsiye Var”, İsmail Kemal, Cilt 2, Sayı 32, s. 5.
76. “Bir Hüküm”, imzasız, Cilt 2, Sayı 37, s. 2.
77. “Sanatı Bu”, imzasız, Cilt 2, Sayı 37, s. 11.
78. “İyi Anlamışlar”, imzasız, Cilt 2, Sayı 38, s. 6.
79. “Canlı Haplar”, imzasız, Cilt 2, Sayı 38, s. 6.
80. “İki Çocuk Arasında”, imzasız, Cilt 2, Sayı 38, s. 6.
81. “Muallim İle Talebe Arasında”, imzasız, Cilt 2, Sayı 39, s. 4.
82. “Tabela Olduktan Sonra”, imzasız, Cilt 2, Sayı 39, s. 4.
83. “Olduğun Gibi Görün”, imzasız, Cilt 2, Sayı 40, s. 12.
84. “Olur A”, imzasız, Cilt 2, Sayı 40, s. 12.
85. “Yeni İmiş”, imzasız, Cilt 2, Sayı 43, s. 2.
86. “Şekerli Dayak”, imzasız, Cilt 2, Sayı 45, s. 2.
87. “Coğrafya İmtihanında”, imzasız, Cilt 2, Sayı 45, s. 14.
88. “Niye Doktor Olmuş”, imzasız, Cilt 2, Sayı 50, s. 6.
89. “Hakikaten Ahmaktır”, imzasız, Cilt 2, Sayı 50, s. 6.
90. “İnci İşlerim”, imzasız, Cilt 2, Sayı 50, s. 6.
91. “Allah Para Vermiş Amma”, imzasız, Cilt 2, Sayı 50, s. 6.
92. “Zavallı Sanatkâr”, imzasız, Cilt 3, Sayı 56, s. 3.
93. “Pederin İsmi”, imzasız, Cilt 3, Sayı 61, s. 9.

94. “Dalgada”, imzasız, Cilt 3, Sayı 62, s. 2.
95. “Bu Da Doğru Ama”, imzasız, Cilt 3, Sayı 62, s. 2.
96. “Ne İçin Yakmış”, imzasız, Cilt 3, Sayı 62, s. 2.
97. “Dalgınlık”, imzasız, Cilt 3, Sayı 62, s. 3.
98. “Asılırken Son Dakikada”, imzasız, Cilt 3, Sayı 62, s. 3.
99. “Kölenin Cevabı”, imzasız, Cilt 3, Sayı 62, s. 3.
100. “Bir De Bakarsınız Ki”, M. Alparslan, Cilt 3, Sayı 62, s. 5.
101. “Kabahat Kimde”, M. Alparslan, Cilt 3, Sayı 62, s. 5.
102. “Hesap Dersinde”, M. Alparslan, Cilt 3, Sayı 62, s. 5.
103. “Nesi Var”, M. Alparslan, Cilt 3, Sayı 62, s. 5.
104. “Mahkemede”, M. Alparslan, Cilt 3, Sayı 62, s. 5.
105. “Bir Hesap Yanlışlığı”, imzasız, Cilt 3, Sayı 63, s. 14.
106. “Köylünün Cevabı”, imzasız, Cilt 3, Sayı 63, s. 14.
107. “Vazifeyi Kim Yapmış”, imzasız, Cilt 3, Sayı 63, s. 14.
108. “Hasis Ev Sahibi”, imzasız, Cilt 3, Sayı 63, s. 14.
109. “İki Arkadaş Arasında”, imzasız, Cilt 3, Sayı 65, s. 5.
110. “Haylaz-kâri Bir Düşünce”, imzasız, Cilt 3, Sayı 65, s. 5.
111. “Öyle Soğuktu Ki”, imzasız, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 31.

2.13. ATASÖZLERİ

Resimli Mecmua'da sekiz tane atasözü yayımlanmıştır. Üç Madagaskar, bir Türk, bir İngiliz, bir Çin, bir İtalyan, bir Arap atasözüne derginin sayfaları arasında yer verilmiştir. Bu atasözleri şunlardır:

1. “Seni her zamandan fazla okşayan ya seni aldatıyor yahut da seni aldatmak istiyordur.”, İtalyan darb-ı meseli, Cilt 3, Sayı 55, s. 5.
2. “Eğer bugün bütün hurmalarını yersen, yarın sana ancak çekirdekleri kalır.”, Arap darb-ı meseli, Cilt 3, Sayı 55, s. 5.
3. “Bülbülün çektiği dili belasıdır.”, Türk darb-ı meseli, Cilt 3, Sayı 56, s. 5.

4. “Misafir gittikten sonra evi temizlemeli.”, Madagaskar darb-ı meseli, Cilt 3, Sayı 59, s. 5.
5. “Kendinize iyi dikkat ediniz. Zira ekseriya sağlamlar, hastalardan evvel ölürler.”, Madagaskar darb-ı meseli, Cilt 3, Sayı 59, s. 5.
6. “Bir iş için (bugünlerde yapacağım) demek (yapmayacağım) demekle birdir.”, İngiliz darb-ı meseli, Cilt 3, Sayı 59, s. 5.
7. “İnsan hiçbir şey gizleyemez. Ruhun sakladığını hâl ele verir.”, Çin darb-ı meseli, Cilt 3, Sayı 64, s. 7.
8. “Doğru sözlü bir düşman, yalancı bir dosttan iyidir.”, Madagaskar darb-ı meseli, Cilt 3, Sayı 65, s. 5.

2.14. ÖZLÜ SÖZLER

Resimli Mecmua'da yetmiş yedi tane de özlü söze yer verilmiştir. Meşhur âlimlerin, yazarların, filozofların, söylediği özlü sözlere derginin sayfaları arasında rastlamak mümkündür. Bu özlü sözler şunlardır:

1. “Başkalarının hareketlerini tashih edebilmek için evvela kendi hareketinizi tashih eyleyiniz”, Fenelon, Cilt 3, Sayı 54, s. 2.
2. “Doğru fakat ihtiyatlı ol.”, Voltaire, Cilt 3, Sayı 54, s. 2.
3. “Uykusuz geçen geceler hayatı kısaltır.”, Bacon, Cilt 3, Sayı 54, s. 2.
4. “Terbiye çok kıymetli bir şeydir. Çünkü onunla ayıları bile oynatıyoruz.”, Leibniz, Cilt 3, Sayı 54, s. 2.
5. “Bir çocuğun istikbali annesinin amelidir.”, Napoleon, Cilt 3, Sayı 55, s. 5.
6. “İnsanı besleyen yenilen şeyler değil, hazmedilen şeylerdir.”, Galileo, Cilt 3, Sayı 55, s. 5.
7. “Yaptığımız hatalardan dolayı kızarınız. Yoksa onu tashihden değil.”, Jean Jacques Rousseau, Cilt 3, Sayı 55, s. 5.
8. “Her iş için hayatını tanzim et.”, Mark Orel, Cilt 3, Sayı 55, s. 5.
9. “Ne dostlarını terkte ne yeni dost bulmakta istical etme.”, Socrates, Cilt 3, Sayı 56, s. 5.
10. “İnsan hayatta ıztırap çekerek hayatı anlamalıdır.”, Şamoz, Cilt 3, Sayı 56, s. 5.

11. “Komşuların gözünden korkunuz. Bilhassa kendinizi komşu kadınların dilinden muhafaza ediniz.”, J. Ohne, Cilt 3, Sayı 56, s. 5.
12. “Kendinizden iyi olarak bahsedilmesini istiyorsanız dilinizi sıkı tutunuz.”, Pascal, Cilt 3, Sayı 56, s. 5.
13. “İnsanlar birbirine yardıma muhtaçtır. Çünkü bu kanun-i tabiattır.”, La Fontaine, Cilt 3, Sayı 56, s. 5.
14. “Başkalarının işlerinden ziyade kendi işlerine karış, ukalalık yapma.”, Makavel, Cilt 3, Sayı 57, s. 5.
15. “İyi nasihatlerden istifade etmesini ancak akıllılar bilir. Çünkü akılsızlar, aptallar iyi ile kötüyü tefrikten acizdirler.”, J. Ohne, Cilt 3, Sayı 57, s. 5.
16. “Sefillerle alay etmeyiniz. Dünyada en acınacak mahlûklar onlardır.”, La Fontaine, Cilt 3, Sayı 57, s. 5.
17. “Fena bir misalle beraber verilen iyi bir nasihatten daha tehlikeli şey yoktur.”, Madame De Sable, Cilt 3, Sayı 59, s. 5.
18. “Hemcinsine faideli surette çalışmayan, namuslu olarak çalışmış sayılmaz”, Yasina, Cilt 3, Sayı 59, s. 5.
19. “Herkes kendisinin hükümdarı olmalıdır.”, Davud Aleyhisselam, Cilt 3, Sayı 59, s. 5.
20. “İnsan yaşamak için yemeli, yemek için yaşamamalıdır.”, Moliere, Cilt 3, Sayı 60, s. 5.
21. “İnsan çok kuvvetli olmadığı zamanlar metin olmasını bilmelidir.”, Oziye, Cilt 3, Sayı 60, s. 5.
22. “Ne ekersen onu alırsın.”, Giru, Cilt 3, Sayı 60, s. 5.
23. “İnsanları görünüşlerine göre muhakeme etmeyiniz.”, La Fontaine, Cilt 3, Sayı 60, s. 5.
24. “İşlerinde itidalle iştical et.”, Renyard, Cilt 3, Sayı 60, s. 5.
25. “Yaşamasını istemek ve ölmesini bilmek lazımdır.”, Napoleon, Cilt 3, Sayı 60, s. 5.
26. “Bir iyilik yapmak büyük bir şey değildir. Marifet iyilik yapmakta devam edebilmektedir.”, Diderot, Cilt 3, Sayı 60, s. 5.
27. “Gençlikte kaybedilen bir dakika ihtiyarlığa büyük felaketler hazırlar.”, Napoleon, Cilt 3, Sayı 60, s. 5.

28. “Kendisine iyilik edilen adam daima bu iyiliği hatırlamalıdır. Fakat iyilik eden o iyiliği unutmaya mecburdur.”, Çiçerin, Cilt 3, Sayı 60, s. 5.
29. “Hile hiçbir zaman, ciddiyete karşı duramaz.”, Rivalver, Cilt 3, Sayı 60, s. 5.
30. “Kovanın işine yaramayan arının da işine yaramaz.”, Mark Orel, Cilt 3, Sayı 65, s. 5.
31. “Vazifeni yaptığın vakit sevinmek de vazifedir.”, Goethe, Cilt 3, Sayı 65, s. 5.
32. “Yalan söyledikten sonra bu yalanı hatırda tutabilmelidir.”, Corneille, Cilt 3, Sayı 65, s. 5.
33. “İnsan başkalarından ziyade kendisine emniyet göstermelidir.”, Fenelon, Cilt 3, Sayı 66, s. 5.
34. “Kan kanla değil fakat su ile yıkanır.”, Shakespeare, Cilt 3, Sayı 66, s. 5.
35. “En büyük düşmanlarımız hırs ve cah, hased ve kıskançlıktır. Hâlbuki bize en yakın olan da onlardır. Zira hepsini içimizde taşırız.”, Fenelon, Cilt 3, Sayı 66, s. 5.
36. “Kendisinden az memnun olmak bir zafiyet. Çok memnun olmaksâ sersemliktir.”, Madame De Sable, Cilt 3, Sayı 66, s. 5.
37. “Başkaları için yaptığımız adalet bizce merhamet telakki olunur.”, Montesquieu, Cilt 3, Sayı 66, s. 5.
38. “Adaletin bulunmadığı yerde şeref de yoktur.”, Çiçerin, Cilt 3, Sayı 66, s. 5.
39. “Ümit saadetin burç verdiği bir yaradır.”, Rivalver, Cilt 3, Sayı 66, s. 5.
40. “Tebessüm mahçupların kalkanıdır.”, Albert Gitton, Cilt 3, Sayı 66, s. 5.
41. “Aptal adam diğerlerini sever. Akıllı adam ise tanır.”, Konfüçyus, Cilt 3, Sayı 66, s. 5.
42. “İyi hareketler, onların icrasına saik olan felaketlerle ölçülür.”, Pasteur, Cilt 3, Sayı 66, s. 5.
43. “Paraya hiç kıymet vermeyiniz. Para iyi bir hizmetkâr fakat fena bir efendidir.”, Alexandre Duma Fills, Cilt 3, Sayı 67, s. 3.
44. “Eğer yeryüzünde felaketzedeler olmasaydı, bahtiyarlar da olmazdı.”, Aristo, Cilt 3, Sayı 67, s. 3.
45. “İyiliğe ilk adım, fenalık yapmamaktır.”, Jean Jacques Rousseau, Cilt 3, Sayı 67, s. 3.

46. “Zekâvet yakalayım diye koşarken sersemlik elde edilir.”, Montesquieu, Cilt 3, Sayı 67, s. 3.
47. “Eğer bir düşmana borç verirsen belki bir dost kazanmış olursun. Lakin bir dostuna vermezsen bil ki bir düşman kazandın.”, Franklin, Cilt 3, Sayı 67, s. 3.
48. “İstifade edilecek teveccühler, daima insanın kendi kendisine yaptıklarıdır.”, Ravinyan, Cilt 3, Sayı 67, s. 3.
49. “Bir vücutta fikir, bir gemide kaptanın gördüğü işi yapar.”, Aristo, Cilt 3, Sayı 67, s. 3.
50. “İnsan hissiyatının değil fakat harekâtının hâkimidir.”, Ernest Logove, Cilt 3, Sayı 67, s. 3.
51. “İstenilen şeyi yapmak için gayet kuvvetle hareket etmelidir.”, Jean Jacques Rousseau, Cilt 3, Sayı 67, s. 3.
52. “Aralarında rabita kalmamış bir milleti ne mazisi ne de büyüklüğü kurtarabilir.”, Lakorder, Cilt 3, Sayı 68, s. 5.
53. “İzzet-i nefis hiçbir zaman ölmez. Lakin daima yaralanır.”, Dösekör, Cilt 3, Sayı 68, s. 5.
54. “Bir fenalığı affetmek; kendi kalp yaralarından birini iyileştirmek demektir.”, Saint Vensan De Paule, Cilt 3, Sayı 68, s. 5.
55. “Kapalı ağza sinek girmez.”, Jack Keur, Cilt 3, Sayı 68, s. 5.
56. “Kendimizde olmayan iyi kalpliliği var gösterebilmek için aynı ona benzeyen nezaketi icat etmişiz.”, Levis, Cilt 3, Sayı 68, s. 5.
57. “Şöhret, üç postacı vasıtasıyla gelen bir mektuptur. Bu postacılar da: Liyakat, say ve talihtir.”, Voltaire, Cilt 3, Sayı 68, s. 5.
58. “Hırs diğerlerinin emvaline hiçbir tesir icra edemeyen bir hiddettir.”, La Rochefau Colen, Cilt 3, Sayı 68, s. 5.
59. “Hedefi tecavüz etmek, hedefe yetişememekle birdir.”, Louis-Philip, Cilt 3, Sayı 68, s. 5.
60. “Hakiki nezaket, beraber yaşadığımız kimselerin bütün ihtiyacıyla alakadar olmaktan ibarettir.”, Lord Katam, Cilt 3, Sayı 68, s. 5.
61. “Eğer ufak tefek hatalara göz yumulmazsa, yeryüzünde hiçbir zaman mütekabil dostluk kabil olmaz.”, La Bruiere, Cilt 3, Sayı 68, s. 5.

62. “Cehalet üç nevidir: Bir şey bilmemek, bilinen şeyi fena bilmek, bilmek icap eden şeylerden başkalarını bilmek.”, De Kaloze, Cilt 3, Sayı 69, s. 7.
63. “Bir sır ifşa edilirse, kabahat edende değil, o sırrı ifşa edene söyleyendedir.”, La Bruiere, Cilt 3, Sayı 69, s. 7.
64. “Biz hep birlikte yaşamak için yaratılmışız. Bir duvarı teşkil eden taşlar, birbirinden ayrılınca duvar nasıl yıkılırsa biz de birbirimizden ayrılırsak cemiyet yıkılır.”, Senek, Cilt 3, Sayı 69, s. 7.
65. “İnsanın arzusu az olursa, mahrum olduğu şeyler de azalır.”, Plütarek, Cilt 3, Sayı 69, s. 7.
66. “Kuvvetli muhakeme eden kuvvetli neticeler elde eder.”, Shakespeare, Cilt 3, Sayı 69, s. 7.
67. “Kimse parayı sevmez. Lakin herkes ister.”, Albert Gitton, Cilt 3, Sayı 69, s. 7.
68. “Malik olduğunuz şeylerin bir kısmını onlara malik olmayanlara veriniz. Çünkü insanlar birbirine yardıma borçludurlar.”, Lakorder, Cilt 3, Sayı 71, s. 4.
69. “Mesut olabilmek için her şeyi unutmamak lazımdır.”, Maribo, Cilt 3, Sayı 71, s. 4.
70. “Fena bakılan bir sivilcenin büyük felaketslere sebebiyet vermesi ihtimali olduğunu unutmayınız.”, Kuru, Cilt 3, Sayı 71, s. 4.
71. “Sıhhatinizin çok iyiliğinden veya çok fenalığından bahsederek arkadaşlarınıza ne büyük görünmek ve ne de onların merhametini celp etmek istemeyiniz. İnsan hayatta tabii olmalıdır.”, Bojo, Cilt 3, Sayı 71, s. 4.
72. “Saadet iyilik yapmakla elde edilir.”, Aristo, Cilt 3, Sayı 71, s. 4.
73. “Dünyada şüpheden ve kararsızlıktan daha ağır gelen bir şey yoktur.”, Maribo, Cilt 3, Sayı 71, s. 4.
74. “İnsanın başına taşıyamayacağı hiçbir şey gelmez.”, Mark Orel, Cilt 3, Sayı 71, s. 4.
75. “Başkalarının hatalarını bulmakla eğlenmek, kendisinininkilerle uğraşmamaklığa delildir.”, Fransuva De Sale, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 5.
76. “Bütün yükselen ruhlar, dünyayı yükseltirler.”, E. Lezor, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 5.
77. “Dikkatini tamamıyla yaptığın şeye ver. Sanki başka hiç yapacak bir işin yokmuş gibi.”, La Vater, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 5.

2.15. DİL, EDEBİYAT VE SANAT İLE İLGİLİ YAZILAR

Resimli Mecmua'nın içerisinde dil, edebiyat ve sanatla ilgili yazılmış metinler de vardır ki bunlar genellikle sohbet havasında kaleme alınmışlardır. Bu metinlerin sayısı da on birdir. Yedisi edebiyata, ikisi dile, biri resim sanatına, biri sinema sanatına aittir.

2.15.1. Dil İle İlgili Yazılar

Dergide dil ile ilgili kaleme alınmış iki yazı vardır ve ikisi de Tok Sözlü'ye aittir. Bu yazılar şunlardır:

1. “Mersi, Bonjour, Bonsuvar Ne Demek?”, Tok Sözlü, Cilt 3, Sayı 61, s. 2.
2. “Türk Dili”, Tok Sözlü, Cilt 3, Sayı 64, s. 2.

2.15.2. Edebiyat İle İlgili Yazılar

Dergide edebiyat ile ilgili kaleme alınmış yedi yazı vardır. Bu yazıların dördü Edebiyatçı, üçü Kemaleddin Kaya imzalıdır. Bu yazılar şunlardır:

1. “Ebcet Hesabıyla Tarih”, Kemaleddin Kaya, Cilt 1, Sayı 2, s. 16.
2. “Yazmak İçin Okumak”, Kemaleddin Kaya, Cilt 1, Sayı 4, s. 12.
3. “Sanayi-i Nefise ve Edebiyat”, Kemaleddin Kaya, Cilt 1, Sayı 5, s. 12-13.
4. “El-Aruz”, Edebiyatçı, Cilt 3, Sayı 51, s. 2.
5. “Gençlere Düşen Vazife”, Edebiyatçı, Cilt 3, Sayı 52, s. 2.
6. “Halk Edebiyatı”, Edebiyatçı, Cilt 3, Sayı 53, s. 2.
7. “Gençler Şiir Yazmalı Mı, Yazmamalı Mı?”, Edebiyatçı, Cilt 3, Sayı 55, s. 2.

2.15.3. Sanat İle İlgili Yazılar

Dergide sanatla alakalı iki yazı karşımıza çıkmaktadır. Biri resim sanatına biri sinema sanatına aittir.

2.15.3.1. Resim Sanatı İle İlgili Yazı

Dergide resim sanatı ile ilgili tek bir yazı bulunmaktadır. Bu yazıda da çeşitli alt başlıklar altında resim sanatıyla ilgili bilgilere yer verilmektedir. O yazı şudur:

1. “Resim Dersleri”, imzasız, Cilt 2, Sayı 26, s. 14.

2.15.3.2. Uyarılama (Sinema)

Resimli Mecmua'da bir tane de sinemaya uyarlanmış roman söz konusu edilmektedir ki bu roman Gustave Flaubert'in Salambo isimli romanıdır. Sinema sahifesinde bu filmin konusundan bahsedilmektedir. Edebî eser olduğu için onu da bu başlık altında zikretmeyi uygun gördük.

Derginin yedinci sayısında sinemaya alınan Türk romanları hakkında da bilgi verilmiştir. Ancak Salambo gibi ayrı bir başlık açılmamıştır. Onları da burada belirtmek istiyoruz. Mürebbiye, Ateşten Gömlek, Sözde Kızlar romanları sinemaya alınmış, Boğaziçi Esrarı adlı sinema filmi de konusunu Nur Baba romanından almıştır, diye bu sayıda ifade edilmektedir. Derginin sekizinci sayısında da Bağdat Hırsız isimli Amerikan yapımı filmin konusunu Bin Bir Gece Masalları'ndan aldığı belirtilmektedir. Sinemaya uyarlanan ve edebî eser olan, hakkında ayrıntılı bilgi verilen uyarılama şudur:

1. “Salambo”(Sinema Sahifesi), imzasız, Cilt 1, Sayı 1, s. 13.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. RESİMLİ MECMUA'DAKİ EDEBİ ESERLERİN MUHTEVASI

Resimli Mecmua'da yer alan yazılar gerek manzum gerek mensur olsun aşağı yukarı aynı konuları işlemektedir. *Resimli Mecmua* aile ve genç mektepliler mecmuası olarak çıktığı ve özellikle gençlere yönelik faaliyetlerde bulunduğu için metinlerde en çok üzerinde durulan husus didaktik mahiyettir. Gençlere akıl verme, doğru yolu gösterme, geçmişi hatırlatma, yaşanan yılları unutturmama eğilimi ağır basmaktadır. Gerek şiirlerde gerek hikâyelerde genellikle aynı konular ele alınmış, yeni kurulan Cumhuriyet'in ilke ve inkılâplarını çocuklara, gençlere, ailelere öğretmek, yaşananları unutturmamak amaçlanmıştır. Bunların haricinde yolculuk, fantastik, mizahi, tarihî, bilim-kurgu, korsanlık, eşkıyalık, av gibi konular içeren metinler de karşımıza çıkmaktadır.

3.1. HİKÂYELER

Bu başlık altında *Resimli Mecmua*'daki manzum, mensur, tercüme ve yazısız hikâyeler konularına göre gruplandırılmıştır. Bu gruplandırmada metinlerin ortak noktaları tespit edilmeye çalışılmıştır.

3.1.1. Kahramanlık ve Cesaret Konulu Hikâyeler

Bu hikâyelerde kahramanlık ve cesaret konusu ön plana çıkarılarak çocuklara, gençlere hem bu hususiyetlere sahip olmaları telkin edilmiş hem de eğlenceli, macera dolu hikâyeler okumaları amaçlanmıştır. Bazılarının başına “olmuş vakalar” notu düşürülerek gerçekten yaşandığı belirtilmiştir. Bu başlık altında ele alabileceğimiz dokuz hikâye tespit ettik ki o hikâyeler şunlardır:

1. “Hain İntikam”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 1, s. 1-3.
2. “Karanlık Dere”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 2, s. 1-2.
3. “Türk Kızının Dersi”, Kemaleddin, Cilt 1, Sayı 4, s. 14.
4. “Tayyareci Türk Kadını”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 6, s. 5-6.
5. “İznik’in Zabtı”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 7, s. 1-2.
6. “Hacı Ömer Ağa’nın Altınları”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 8, s. 2-3.
7. “İki Tehlike Arasında Korkunç Dakikalar”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 21, s. 7.
8. “İki Kahraman İki Kelle”, Muallim Ömer Kemal, Cilt 3, Sayı 57, s. 7.
9. “Boğaç Han”, Aptullah Ziya, T. Demiray, Cilt 4, Sayı 76, s. 8-9.

“Hain İntikam” adlı hikâyede, Almanya’ya mühendislik tahsili için giden Orhan, vapurda bir Rum’un saldırısına uğrar. Çünkü hâkim olan Orhan’ın babası, katil olduğu için Rum’u müebbet küreğe mahkûm etmiştir. Ancak o kaçmış ve intikam almaya karar vermiştir. İlk saldırıdan ucuz kurtulan Orhan, vapur Selanik’e geldiği zaman gemiye korsanların çıktığını görür ve gemide bulunan bekçi ile onları engellemeye çalışırlar. Mücadele sırasında bekçi ölür. Orhan birkaç korsanı vurur ama en sonunda o da öldürülecekken gemi dışında bulunan kaptanla tayfalar tam zamanında gelerek onu kurtarırlar. Yaralı olan Rum bütün planları anlatır. Orhan’ı öldüreceğini ve eski katil arkadaşlarıyla gemiyi soyacaklarını itiraf eder.

“Karanlık Dere” adlı hikâyede, üç çocuk haydutlar tarafından yakalanıp bir mağarada bağlanır. İpleri çözüp kaçmaya başladıkları zaman Yusuf’un ayağı taşa takılıp ses çıkarır. Haydutlar peşlerine düşerler. Yusuf yakalanır. Diğerleri kaçır ve plan yapıp bir tepeye çıkarak Karanlık Dere’den geçmelerini beklerler. Sabah olup oradan geçtiklerini görünce tam Çelik Efe geçerken bir kaya yuvarlarlar ve ölür. Yusuf’un bağlı olduğu atlı da ölür. Yusuf kaçır. Diğer haydutlar da taşlardan nasibini alır ve bir kısmı geri döner. Akşama doğru üç çocuk -Yusuf, Kenan, Hamit- evlerine dönerler.

“Türk Kızının Dersi” adlı hikâyede, bir köyü basan Yunan askerleri yakarak, yıkarak, öldürerek yollarına devam etmektedir. Şükriye annesiyle tek başına yaşayan on sekiz yaşında bir kızdır. Yunanlılar gelirse ne yapacağını düşünür. Çünkü ağabeyi cephededir, babası da Harb-i Umumi’de şehit olmuştur. Dört kişinin eve doğru gelmekte olduğunu görür. Teslim olmayacak, savaşacaktır. Babasından kalma tüfeği alır. Eve yanaşmadan birini, daha sonra kapıya vuran diğerini öldürür. Bir asker evi arkadan ateşe verince telaşa kapılırlar ama kazmayı alıp duvardan yol açarak dışarı çıkar ve kalan iki kişiyi de kazmayla öldürür. Bu hikâyede Türk kadınının cesareti ve kahramanlığı vurgulanmaktadır.

“Tayyareci Türk Kadını” adlı hikâyede, yazar öncelikle tayyarecilikle ilgili temennilerini sunduktan sonra yazdığı bu hikâyeyi otuz sene sonra yetişeceğini umduğu Türk kadın tayyarecilere ithaf etmiştir. Bu hikâyede, fotoğrafçı arkadaşıyla beraber uçan bir kadın tayyarecinin uçağı bozulur ve iniş yapmak zorunda kalır. Uçağını tamir ederken bir dişi aslan yanlarına yaklaşır. Tayyareci kadın silahını almak ister hemen ama fotoğrafçı arkadaşı fotoğraf çekmek arzusundadır. İkinci fotoğrafı çekerken aslan üzerine saldırır. Bir eline tabanca, bir eline bıçak alan tayyareci kadın aslanın bir gözüne ateş eder, bir gözüne bıçağı saplar. Gözlerini açtığı zaman bir zabıt şakaklarını silmektedir. Omuzu parçalanmış arkadaşıyla gözleri kanlı aslanı hiç unutamamıştır.

“İznik’in Zabtı” adlı hikâyede, Türklerin şehre girdiğini haber alan Bizans hazırlıklar yapar. Çarpışmalar devam eder. Kalenin üzerine Türk bayrağını dikmek için Deli namı verilen bir asker gönüllü olur. Kaleye girer ama yakalanır, işkence görür. Yine de Türk ordusuyla ilgili bilgi vermez. Hapsedildiği yerden zindancıyı kandırarak çıkar. Sabah olduğu zaman kalede Türk bayrağı dalgalanmaktadır. Şehre oysa daha Türkler girmemiştir. Bayrağın yanında Bizans askerleri Deli’yi bulurlar, savaşır, Deli çok yara alır. Bayrağını da orada bırakmak istemez, alır ve kaleden aşağıya atlar. Türkler onun intikamını alıp kaleyi zapt ederler.

“Hacı Ömer Ağa’nın Altınları” adlı hikâyede, çalışıp hayli altın biriktiren Ömer Ağa, bu altınları şehre götürüp bankaya koymak ister ama köye musallat olan haydudu nasıl atlatacağını düşünür. Oğlu Osman bir plan yapar, komşu Durmuş

Ağa'yı da alarak yola çıkarlar. Osman önde gider. Atının sağrısında bir tulum içinde çakıl taşları vardır. Hayduda rastlarsa bunları altın diye verip kurtulacaklardır. Fakat tulum delinir, çakıl taşı gözüktür. Bunu uzaktan gören haydut Osman'a yanaşmaz. Ömer Ağa ve Durmuş Ağa'nın yanına gider. Ömer Ağa kendinde olan taş dolu tulumu verir ve atlı uzaklaşır. Biraz sonra kandırıldığını anlar. Osman da onu izlemektedir. Haydut, Durmuş ve Ömer Ağa'yı cezalandırmak için köprüünün ayaklarını kırar. Sonra atını hızla sürerek kaybolur. Osman babasına yardım etmek için koşar fakat geç kalmıştır. Beygirlerden biri suya yuvarlanır, onlar kurtulurlar. Şehrin yolunu tutarlar. Parayı şehre götürürler. Ninesinin mezarını da yaptırırlar. Haydut da uçurumdan yuvarlanarak ölür.

“İki Tehlike Arasında Korkunç Dakikalar” adlı hikâyede, dayısının yanında bir gemide çalışan küçük cesur bir çocuğun başından geçen tehlikeler anlatılmaktadır. Gemide baş makinist ölü bulunur, çocuğun dayısı hastalanır. Makine dairesine diğerlerinin işi olduğu için çocuk bırakılır, manometreyi gözlemleyip haber verecektir. İşler ters gitmeye başlayınca haber vermeye gitmek ister ama bir yılanla takılır ayağı. Demir çubukla onu öldürür. Bir yılan daha vardır. Onu da öldürür. Buharı da boşaltır ve bayılır. Gözünü açtığı zaman kendini kamarasında bulmuştur.

“İki Kahraman İki Kelle” adlı hikâyede, çok sevdikleri arkadaşlarının ölümü üzerine iki asker kumandanlarından izin alarak düşman tarafına geçerler. Yerde ölü buldukları düşman askerlerin kıyafetlerini giyerek aralarına gizlice girerler. Bir çadırın arkasından girip içerdeki iki düşman kumandanını boğarlar ve kafalarını kesip kumandanlarına getirirler. Görevlerini başarıyla yapmışlardır.

“Boğaç Han” adlı hikâyede, Bayındır Han bir toy verir ve kara, kızıl, ak olmak üzere üç otağ hazırlar. Oğlu olanlar ak otağa, kızı olanlar kızıl otağa, çocuğu olmayanlar kara otağa oturtulur. Altlarına kara keçe serilir, önlerine kara koyun yahnisi konulur. Derese Han da kara otağa oturtulur. Sebebini öğrenince haklı bulur... Bayındır Han'ın oğulları ve adsız boğa güreştirilecek meydana oyun oynarken boğa adamların elinden kaçır ve çocukların üstüne gelir. Adsız yerinden kımıldamaz... (Hikâyenin bundan sonraki kısmı dergide neşredilmemiştir. Devamının olduğu belirtilmiştir. Fakat bu hikâye derginin son sayısında

yayımlandığından devamı hakkında bir şey söylememiz dergi bağlamında mümkün değildir.)

3.1.2. Millî Mücadele Yıllarına Ait Hikâyeler

Resimli Mecmua'nın yayımlanmaya başladığı yıllarda Millî Mücadele'den henüz birkaç yıl önce çıkmış olan Anadolu yeni yeni toparlanmakta, millî duygular ve heyecan tazeliğini büyük ölçüde korumaktadır. Bununla beraber derginin çıkış amacı da göz önüne alındığında Millî Mücadele'yi konu alan hikâyelerin dergide büyük bir yekûn tutması anlaşılabilir bir durumdur. Bu hikâyelerde Millî Mücadele yıllarında gerek cephede gerek cephe gerisinde yaşananlar söz konusu edilmiş ve gençlerin bunları unutmaması, olanlardan ders alması amaçlanmıştır. Bu başlık altında değerlendirebileceğimiz otuz altı hikâye tespit ettik. O hikâyeler şunlardır:

1. “İki Mezar”, Osman Cevdet, Cilt 1, Sayı 1, s. 5-7.
2. “Zavallı Kezban”, İsmail Kami, Cilt 1, Sayı 3, s. 2 (manzum hikâye).
3. “Ahmetçik”, Remzi Niyazi, Cilt 1, Sayı 5, s. 13.
4. “Kanlı Yazı”, Mehmed Naim, Cilt 1, Sayı 7, s. 15.
5. “Kaytan Bıyıklı”, Halil Hilmi, Cilt 1, Sayı 8, s. 15.
6. “Solgun Gül”, Emin Ekrem, Cilt 1, Sayı 9, s. 15.
7. “Şifasız Bir Yara”, Murad Akdoğan, Cilt 1, Sayı 10, s. 12-13.
8. “Vatanımın Aşkı, İzmir'in Başı ve Bayrağımın Namusu İçin”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 11, s. 1-3.
9. “Güldüren ve Ağlatan Kılıç”, Celise Belkis, Cilt 1, Sayı 11, s. 15-16.
10. “Yunan Şapkalarını Dolak Yaptık”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 12, s. 13-14.
11. “Yiğit Mustafa”, Selim, Cilt 1, Sayı 12, s. 15.
12. “Kızıl Efe”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 13, s. 2-3.
13. “Mehmetçiğin Düşüncesi”, Mehmed Alp Tekin, Cilt 1, Sayı 13, s. 15.
14. “Memleket İçin Vazifemi Yaptım, Türk Ordusu Gündüz Girer”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 14, s. 2-4.
15. “Türk Bayrağı İnmez”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 16, s. 6-7.
16. “Şehidin İntikamı”, N. Osman, Cilt 1, Sayı 17, s. 15.

17. “Kan”, Afif Sabri, Cilt 1, Sayı 18, s. 15.
18. “Kömür Olan Vücutlar”, Refik Ziya, Cilt 1, Sayı 19, s. 5.
19. “Öldürülürken”, Talat Tuğrul, Cilt 1, Sayı 19-20, s. 15, 2-3.
20. “Bir Türk Askerinin Mucizesi”, Mediha Süheyla, Cilt 1, Sayı 20, s. 6.
21. “Her Zaman Harikalar Yaratan Türk Cesaretinden Bir Numune”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 23, s. 2-3.
22. “Bir Zabitin Hatıra Defterinden”, Cavid, Cilt 1, Sayı 24, s. 15.
23. “Hayatımı Üç Mecidiye Kurtardı”, Muallim T. Demiray, Cilt 2, Sayı 27, s. 5.
24. “Vatan İçin Beni Yakınız”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 29, s. 5.
25. “Kurtuluş Harbinin Hakiki Hikâyelerinden: İlyas Baba”, Enver Behnan, Cilt 2, Sayı 47, s. 2.
26. “Bir Küçük Türk’ün Büyük Kalbi”, Muallim T. D., Cilt 3, Sayı 60, s. 8-9.
27. “Kurtuluş Yollarında Adımlar Nasıl Atıldı?”, Muallim T. D., Cilt 3, Sayı 61, s. 4-5.
28. “Hayatımı Bir Damla Gözyaşı Kurtardı”, imzasız, Cilt 3, Sayı 62, s. 6-7.
29. “Kurtuluş Yolları Menkıbelerinden: Türk Kanı”, M. D., Cilt 3, Sayı 64, s. 6-7.
30. “Yağbasan Köprüsü’nde Son Adım”, T. Demiray, Cilt 3, Sayı 65, s. 10-11.
31. “Bir Yunanlının Namus Üzerine Sözü”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 66, s. 6.
32. “Efe’nin Sözü”, Mehmed Ragıb, Cilt 3, Sayı 69, s. 6.
33. “Türk Sancağı”, Macid, Cilt 3, Sayı 69, s. 6.
34. “İzmir Yollarında”, Şevket, Cilt 3, Sayı 69, s. 6.
35. “Yunan Kırbaçı”, Nureddin, Cilt 3, Sayı 71, s. 11.
36. “O Öyle Bir Çılgıktı Ki”, Tahsin Demiray, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 28-29.

“İki Mezar” adlı hikâyede, İzmir’in işgalinden sonra ailesiyle Ankara’ya gelen bir binbaşı olan Necdet Bey savaşa katılmak üzere İzmir’e gitmektedir. Kızı Ülker onu uğurlamaktadır. Diğer kızı Feriha da hastadır. Babası gittikten sonra Feriha vefat eder. Savaş biter, zafer kazanılmıştır. Fakat Necdet Bey dönmez. Ülker hıçkırığa hıçkırığa Ankara’da meclisin önünde toplananlarla İstiklal Marşı’nı okur.

“Zavallı Kezban” adlı manzum hikâye de Millî Mücadele yıllarını konu alan bir hikâyedir. Diğer hikâyelerden farkı manzum hikâyeye olmasıdır. Bu hikâyede, Kurtuluş Savaşı sırasında gönüllü yazılarak cepheye giden nişanlısı Mehmet’ten haber bekleyen Kezban ve diğer köylüler heyecan içerisindeyler. Mehmet onlara diğer gidenlerden de haber verebilecektir diye düşünürler. Ancak Mehmet yaylı bir araba ile köye getirilir. Kezban’a göstermek istemezler ama o zorla açıp perdeyi yüzüne bakar. Kimselerden haber veremez Mehmet. Çünkü çenesi parçalanmıştır savaşta.

“Ahmetçik” adlı hikâyede, babası Yunanlılar tarafından öldürülmüş olan Ahmet hasta annesiyle beraber İstanbul’a gelir. Çalışır, annesine bakmaya başlar. Fakat çok az para kazanmaktadır. Bazen hiç parasız eve dönmektedir. Annesi gittikçe fenalaşmaktadır. Birgün ilaç alıp eve gelir ama annesini ölmüş bulur. Çocuğu arar komşuları, bulamazlar. Annesinin mezarı üstünde donmuş bulurlar.

“Kanlı Yazı” adlı hikâyede, Millî Mücadele yıllarında Aydın’da yaşanan bir olay anlatılmıştır. Bu hikâyede, köydeki nişanlısına saldıran Yunan askerlerinden intikam almaya ant içen Ali ve arkadaşları Yunanlılara baskın yaparlar. Ali en önde hücum etmektedir. Birçok Yunanlı öldürürler. Sabah olunca arkadaşları bir duvarın dibindeki cesetlerin yanında Ali’yi de bulurlar. Duvara kanıyla “Ayşe öcünü aldım.” yazdığını görürler.

“Kaytan Bıyıklı” adlı hikâyede, sevdiği kızın Yunanlılar tarafından öldürüldüğünü haber alan Mahmut Efe intikamını alır, İzmir’in sularında Zeynep’inin kanlı gömleğini yıkar.

“Solgun Gül” adlı hikâyede, mutlu, mesut yaşanan bir köye Yunanlıların girmesiyle her şey değişir. Ölüm, yangınlar baş gösterir. Küçük Hasan, dedesi, annesi ve ablasının evine de Yunanlılar girer, dedesini öldürür. Bir süre sonra Hasan da ölür.

“Şifasız Bir Yara” adlı hikâyede, İstanbul hükümetini eleştiren bir hikâyedir. Bu hikâyede, amcasıyla beraber Aydın’a giden ve orada yaşananlara yakından şahit olan yazar, harap halde olan etrafi incelemektedir. Gözleri görmeyen birine rastlar ve

ondan hikâyesini dinler. Bu adam uzun süre cephelerde savaşmış, Çanakkale’de esir düşmüş, sonra İstanbul’a gelmiş malul bir adamdır. Bab-ı Ali memuru ona yardımcı olmayınca Kuvay-i Milliye’ye katılmak için Anadolu’ya gönderilmek ister. Ancak bu isteği ihanet sayılarak gözleri oyulur. Birçok zorluklardan sonra Aydın’a gelir. Bütün sevdikleri hayatını kaybetmiştir. Gözlerinin hesabını sorabileceği kimse de yoktur.

“Vatanımın Aşkı, İzmir’in Başı ve Bayrağımın Namusu İçin” adlı hikâyede, İstanbul’da Anadolu’ya yardım götürmek için hazırlıklar yapan eski askerler ve çavuşlar planlar yaparlar. Kadıköy sokaklarında Rum naraları duyulmakta ve Anadolu’ya yardım götürmek için yola çıkan bir denizci toplanılan eve gelmektedir. Bu denizci denize açılmayacağına yemin etmiştir ama mevzu vatan, bayrak, İzmir olunca yola çıkmaya karar vermiştir.

“Güldüren ve Ağlatan Kılıncı” adlı hikâyede, Recep Dayı’nın ecdadından kalma kılıcını alarak İstiklal Harbi’ne katılan oğlu harpten ağır yaralı olarak döner ve bir süre sonra ölür. Kızı Fatma aynı kılıçla orduya iltihak eder. Çok düşman öldürür. Yaralı olarak köyüne döner. Aynı kılıç Recep Dayı’yı hem ağlatmış hem güldürmüştür.

“Yunan Şapkalarını Dolak Yaptık” adlı hikâyede, sökülen ayakkabısını ayakkabıcıya getiren yazar, gelen başka bir müşterinin acelesi olduğunu görünce sırasını ona verir. Genç, Musevi ayakkabıcıya geçmişte yaptıklarını, Yunanlılarla bir olup nasıl fesleri alıp terlik yaptıklarını hatırlatır. O sırada dükkânda bekleyen, bütün yaptıklarını gören küçük çocuğun kendisi olduğunu söyler. Babası ve iki kardeşiyle Anadolu’da savaşmış, muzaffer olarak dönmüşlerdir. Yunan şapkalarını dolak yaptıklarını söyleyerek ayakkabısını alıp gider.

“Yiğit Mustafa” adlı hikâyede, büyük harpten sonra terhis olmuş bir grup askerin arasında Sivaslı Mustafa da vardır. Haydarpaşa’da vapura binmiş, memleketine gidecektir. Çavuş ona gelen ama vermeyi unuttuğu mektubu verir. Sevinçle okuma bilen Ali’ye okutur. Dünyası yıkılmıştır. Memlekette kimsesi kalmamıştır. İki kardeşi, oğlu askerde şehit düşmüş, anası da hizmetçi olarak uzaklara gitmiştir. Hemen vapurdan iner, kışlaya döner. Anadolu’ya geçer. Sakarya

kıyılarında en önde o koşmaktadır. Yaralılar toplanırken Mustafa ölü olarak bulunur ama yüzünde bir gülümseme vardır. Kardeşlerine, oğluna kavuşmuştur.

“Kızıl Efe” adlı hikâyede, yıllarca eşkıyalık yapmış, halkı inletmiş bir efenin kız kardeşi Yunanlılar tarafından tecavüz edildikten sonra öldürülür. Bunları annesinden öğrenen Efe arkadaşlarıyla yakın köydeki Yunanlıları kovmaya gider. Çoğunu öldürürler. Geri dönüşte Efe de ölür, kardeşinin yanına gömülür. Kız kardeşinin intikamını almıştır.

“Mehmetçiğin Düşüncesi” adlı hikâyede, yazar bir arkadaşına hitaben, Millî Mücadele yıllarında yaşananları, başından geçenleri sanki bir mektup yazarmış, konuşma yaparmış gibi anlatmıştır. Gözleri kör, kolları çolak, bacakları topaldır ama o bunlardan mustarip değildir. Çünkü hepsini vatan uğrunda feda etmiştir. İnkılâbın temeli olmuştur o uzuvlar.

“Memleket İçin Vazifemi Yaptım, Türk Ordusu Gündüz Girer” adlı hikâyede, bir kolunu Çanakkale’de bir kolunu İzmir yollarında feda etmiş bir asker hatıralarını anlatır. İstanbul’da bir Rum bakkalın ona Yunan ordusunun İstanbul’a gece gireceğini söylemesi üzerine hiddetlenir ve bir kolu olmasa da savaşa katılır, pek çok kahramanlıklar gösterir. O bakkalı da yaralılar arasında Uşak’ta bulur. Ona dersini Türk ordusu vermiştir. Asker, yazara bunları anlatırken memleket için vazifesini yaptığını söyleyerek hikâyesini bitirir.

“Türk Bayrağı İnmez” adlı hikâyede, İzmir’e gitmekte olan bir Türk gemisini Yunanlılar durdurur ve Türk bayrağını indirip Yunan bayrağı asmak isterler. Kavgaya tutuşulur, ölenler olur. Yunan bayrağı çekilir ama bir tayfa onu indirip Türk bayrağı yapar gömleğinden ve yarasından akan kanıyla ay yıldız çizer. Tayfalardan biri ambara inerek barutları patlatır, sadece yazar kurtulur.

“Şehidin İntikamı” adlı hikâyede, Çanakkale’de bacağı kaybeden bir askerın Anadolu’ya geçmesi, başından geçenler söz konusu edilmektedir. Nişanlısı, annesi ölür. Olmayan bacağıyla birçok başarılar gösterir, Dumlupınar’da şehit olur ama İzmir’e Türk bayrağını diken onun ruhudur ve atı boş oradan uzaklaşır.

“Kan” adlı hikâyede, Gemlik’teki yaralılara yardım için giden bir doktor heyeti, etrafa bakar, kurtarılacak kimseyi bulamaz. Gece olunca bir okula sığınır. Yunanlılar tarafından kuşatılırlar, iki gün geçer, çıkmazlar. Bütün doktorlar intihar eder. Emel kalır. Kapıdan giren ilk kişiye ateş eder ama Türk askeri ve tanıdığıdır. Asker de Emel de ölür.

“Kömür Olan Vücutlar” adlı hikâyede, Yunanlılar bir köye girerler, Ahmet Ağa’nın oğlunu alıp giderler. Ahmet Ağa torununa sarılarak yatar, uyur. Yunan işkencesine devam etmekte, evleri basıp çeteye yardım etme bahanesiyle insanları öldürmektedir. Bir gece Ahmet Ağa’nın evinde çete toplanmış diye çıkıp evi ateşe verirler. Küllerin arasında birbirine sarılmış iki ceset bulunur.

“Öldürülürken” adlı hikâyede, Anadolu’ya cephane götürmek ve oradaki kuvvetlere katılmak isteyen bir grup insan yola çıkma hazırlığı yapar. Yanlarına küçük bir çocuk gelir. Nazmi adlı bu çocuk da onlarla gelmek, babasının intikamını almak istemektedir. Nazmi’yi de alıp yola çıkarlar. Tam kıyıya yanaşacakken bir Yunan gemisi görürler. İki gönüllü Nazmi ve Hasan o gemiye gidip haber getireceklerdir. Yakalanırlar, kavga ederler. Hasan birini öldürür ve suya atlayıp haber yollamaya gider. Nazmi gemide kalır. Bir direğe boynundan ipe bağlarlar onu. Haberi alan gemi karaya yanaşır, Yunanlı tayfalara hücum eder ve Nazmi’yi de kurtarır. Sonra her biri bir cepheye gider.

“Bir Türk Askerinin Mucizesi” adlı hikâyede, Yunanlı yaralılar arasında bir Türk yaralı vardır. Savaş meydanında soğuk olunca yanındaki Yunanlının kıyafetini giymiştir. Alınıp hastahaneye getirilir. Tedavisi yapılır. Türk olduğu anlaşılır. Ameliyat edilecektir. Bayıltılmayı günahtır diye kabul etmez. Ameliyat başarılı geçer, kurtulur. İngiliz doktorlar hayret eder ve Türklerle harp etmenin boş yere olduğunu söylerler.

“Her Zaman Harikalar Yaratan Türk Cesaretinden Bir Numune” adlı hikâyede, Millî Mücadele sırasında kırk kişilik bir Türk çetesinin bin beş yüz kişilik bir Fransız kuvvetini nasıl esir ettiği anlatılıyor. Hikâyenin sonunda da Türk çocuklarına seslenilerek daima uyanık olmaları ve kinlerini düşmanlarına karşı her zaman beslemeleri söyleniyor.

“Biz Zabitan Hatıra Defterinden” adlı metin, bir durum hikâyesi gibi ele alınmıştır. Millî Mücadele yıllarında yaşananlar karşısında yazar duygularını ifade eden bir metin yazmıştır.

“Hayatımı Üç Mecidiye Kurtardı” adlı hikâye, iç içe hikâye gibi kaleme alınmış, Millî Mücadele sırasında yaşananların anlatıldığı bir hikâye olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu hikâyede, Sakarya Harbi’nden sonra, Mudurnu’dan Bolu’ya nakledilen Kolordu Hastahanesi’nin yerleştiği Memleket Hastahanesi’nin bahçesinde birkaç arkadaş her akşam toplanıp ajansları takip eder, mecmualara bakarlar. Bir vakıa okurlar. Etraflarında bulunan gazilerden biri de “Bu da bir şey mi?” diye lafa karışır. Bunun üzerine başından geçen olayı anlatmaya başlar. Bu harpte savaşırken göğsünden vurulmuş ama bunu bir dipçik darbesi sanmış. Açmış bakmış, kan yok. Çadırlarına döndükleri zaman göğsünün çürüdüğünü görmüş. Göğüs cebini açınca meseleyi anlamış. Cebindeki üç meciyeden biri yamru yumru kırılmış, biri ezilmiş, biri de hâlâ kurşun saplı duruyormuş. Üç meci diye onu ölümden kurtarmış. Bu hatırasını anlattıktan sonra cebinden üç meci diyeyi çıkarıp oradakilere gösterir.

“Vatan İçin Beni Yakınız” adlı hikâyede, zor durumda kalan ordunun ateş yakarak işaret vermesi gerekmektedir. Bunun için Sıtkı Bey gönüllü olur ama yapamaz. Yakalanacağını anlayınca kendini vurur. Diğer gönüllü Ekrem Bey, Sıtkı’yı kurtarmaya çalışır ama kurtaramaz. İntikam hırsıyla giderken yakalanır, yaralanır. Sorulan sorulara yalan yanlış cevaplar verir. Nasıl ölmek istediği sorulunca yakılarak ölmek istediğini söyler. İsteği kabul edilir. Böylece işaret verilir, Türk ordusu hücumu geçer ve zafer kazanılır.

“Kurtuluş Harbi’nin Hakiki Hikâyelerinden: İlyas Baba” adlı hikâyede, Anadolu’nun her yeri işgal edilmiş, büyükler oraya buraya sürgün edilmiştir. Anadolu’da Kuvay-i Milliye kurulmuş, mücadeleye başlamış ama silah, cephanesizdir. İstanbul’dan Anadolu’ya silah kaçıranlardan biri de İlyas Baba’dır. Birgün Kâğıthane’de tıklım tıklım bir cephaneye olduğu haberini alır, oraya giderler. İngiliz nöbetçi beklemekte, saat başı nöbet değişmektedir. Cephaneyi arka tarafından delip boşaltırlar. Malzemeleri Anadolu’ya giden gemilere gizli gizli yükleyip gönderirler. Bomba sandıklarını çiftler çiftler yüklerken biri diğerinden kayıp

düşmeye başlar. Bombalar patlamasın diye İlyas Baba kendini sandığın altına atar ve kanlar içinde denize yuvarlanır ama bombalar patlamamıştır.

“Bir Küçük Türk’ün Büyük Kalbi” adlı hikâyede, İzmir’den İstanbul’a gitmekte olan bir İngiliz gemisinde küçük bir Türk çocuğu da vardır. İzmir’e para kazanmak için gelmiş ama iş bulamayınca annesinin yanına dönmeye karar vermiştir. Vapurda hep yabancılar vardır. Bu çocuğa acıyıp para verirler. O da bunlarla neler yapabileceğini düşünürken Türklerin hakkında ileri geri konuştuklarını duyunca paraları konuşanların suratlarına atar. “Vatanımı, milletimi hakir görenlerin parasını almam.” der. Vapurdakiler bu tepkiye şaşar ve bu milletin öldürülemeyeceğini söylerler.

“Kurtuluş Yollarında Adımlar Nasıl Atıldı?” adlı hikâyede, küçük Ayşe kimsesizdir. Koyunlarını güttüğü Hasan Baba’nın yanında kalmaktadır. Anadolu işgal edilmiş, Yunanlılar içerele ilerlemektedir. Hasan Baba’nın oğlu Mehmet de askere alınır. Birgün yine koyunları toplayıp köye doğru gelirken üç Türk askeri görür Ayşe. Biri yaralı, diğerleri de onu taşımaktadır. Yaralı olan Mehmet’tir ve Ayşe’den onları saklamasını, yemek vermesini ister. Mağaraya saklar, yanındaki peynirle ekmeği verir. Köye döndüğü zaman Yunanlıların köyü basmış, üç askeri aramakta olduğunu, eğer bulamazlarsa Hasan Baba’yı ve ailesini kurşuna dizmekle tehdit ettiklerini görür. Sebebi de askerlerdeki gizli belgedir. Demirtaş Köyü’ne götürülecektir. Üç saat mühlet verirler. Ayşe koşu koşu Demirtaş Köyü’ne vasil olur. Askerleri bulur, olanı biteni anlatır. Tam kurşuna dizilecekken Hasan Baba ve ailesi, askerler yetişir ve onları kurtarırlar. Mehmet önemli kâğıtları teslim eder.

“Hayatımı Bir Damla Gözyaşı Kurtardı” adlı hikâyede, arkadaşıyla sinemadan çıkan Muammer başından geçen bir olayı anlatır. Afyon’da düşmanla savaşırken bir görev icabı düşman saflarına geçen Muammer yakalanır. Konuşturulmaya çalışılır ama konuşmaz. Gözlerinden biri kızgın demirle dağlanacağı zaman aklına sevdikleri, nişanlısı gelir ve gözünden yaşlar damlar. Bir gözü dağlanıp bırakılır. Karargâha gelir. Tedavi ettirilir ve gözü iyileşir. Gözyaşı gözünün kör olmasını engellemiştir. Arkadaşına böyle olaylara imkânsız gözüyle bakmamasını söyler.

“Kurtuluş Yolları Menkıbelerinden: Türk Kanı” adlı hikâyede, Karamürsel’de toplanmış olan bir grupta bulunan küçük bir çocuk dikkati çeker. İstanbullu olduğu öğrenilen bu çocuk ısrarlar üzerine ne yaptığını anlatır. Okul çıkışında bir Türk kızını sıkıştıran iki İngiliz’i öldürmüş ve onlardan kaçarken Anadolu’ya silah kaçırarak Türklere rastlamış, onlarla beraber buraya gelmiştir.

“Yağbasan Köprüsü’nde Son Adım” adlı hikâyede, Millî Mücadele yıllarında çetelerin başında genç zabitler vardır. Ali Efe bu genç zabitlerin önderlik edebileceğine pek inanmaz ama onlar kaçan halkı geri çevirir, düşmana karşı en önde koşarlar. Bunu görünce çılgınlar gibi o da hücumla kalkar. Sonunda Yağbasan Köprüsü’nden öteye düşmanı geçirmezler. Zafer kazanılır. Şehit olanlar gömülecektir. Sarı saçlı genç zabit de şehit olmuştur. Ali Efe hakkında yanıldığını söyleyerek alnından öper.

“Bir Yunanlının Namus Üzerine Sözü” adlı hikâyede, Yunan Aydın’a girmiş, yakıp yıkmaktadır. Şimdi de para istemektedir. Yoksa esir aldığı ihtiyarları öldürecek. Birgün Türk tayyaresi Yunan karargâhını bombalar ve kumandan yaralanır. Doktorları olmadığından Türk doktoru Ahmet Bey’in kapısını çalarlar. Zorla götürürler. Kumandanın ameliyat olması lazımdır ama Türkleri her gün öldüren bu adamı doktor iyileştirmek istemez. Bir şart koşar. Şehirden istenilen parayı almayacak ve esir ihtiyarları bırakacaktır. Söz verir, kâğıt imzalar kumandan. Doktor ameliyatı yapar, çıkarken sözünü hatırlatır kumandana. Öyle bir söz vermediğini söyleyince kumandan, cebindeki kâğıdı, imzayı çıkarıp herkese göstereceğini söyler doktor. Fakat kapıdan çıkarken yakalanır ve sabah hükümet konağının önünde darağacında doktoru görürler. Bu hikâyede ayrıca Türk’ün iyi niyetliliği, Yunan’ın yalancı ve hilekâr oluşu da vurgulanmaktadır.

“Efe’nin Sözü” adlı hikâyede, Ahmet Efe, Efe’nin yanına gelerek Yunan’ın yaptıklarını anlatır. “Yarına” der Efe. Yarın hücum olur. Yunanlılar ve ihanet eden tanıdıklardan Yorgi öldürülür. İnönü arifesinde Yunan karargâhına hücum yapması söylenir artık kumandan olan Efe’ye. Yine “Yarın” diyerek cevap verir.

“Türk Sancağı” adlı hikâyede, bütün şiddetiyle devam eden savaş, tam yendiklerini zannederken yenilen Yunan ordusu ve alınan tepeye dikilen Türk bayrağı söz konusu edilmiştir. Türkler şehit olan paşayı orada bırakmayarak tepeyi zapt etmişlerdir.

“İzmir Yollarında” adlı hikâyede, İzmir’e bir günlük mesafede ordugâh kuran Türk askerleri sohbet etmekte, yapılan vuruşmalardan bahsetmektedirler. Yüzbaşı İhsan yaralıdır. “Niye yarayı sardırmıyorsun?” diye sorulunca “Yaramı iyi edecek ilaç İzmir sahillerindeki Akdeniz suyunun pansumanıdır.” cevabını verir.

“Yunan Kırbaacı” adlı hikâyede, İstiklal Harbi esnasında birgün bir adamı yakalayıp Yunan jandarmaları zorla sürükleyerek ite kaka bir karakola götürürler ve orada ona işkence ederek, çırılçıplak soyup kırbaçla vurarak öldürürler. Buna şahit olan birisi anlatmaktadır hikâyeyi.

“O Öyle Bir Çığlıktı Ki” adlı hikâyede, yazar etrafta yaralılar, ölümler görmekte, bunları resmetmektedir. Yaralıların toplandığı bir yere girer. Her tarafta acı, haykırma vardır. Yanlışlıkla bir yaralının yarasına basar ve atılan çığlık onu kendinden geçirir. Bayılır. Ayıldığı zaman onu buraya soktuğu için binbaşı kızmaktadır doktora. Çocuk o figanda bütün milletin feryadını duyduğunu ve yıkıldığını söyler. Binbaşı onu susturur ve görevinin başına yollar.

3.1.3. Av Hikâyeleri

Resimli Mecmua’da çeşitli coğrafyalarda çıkılan avlar ve bu avlar sırasında yaşananlar da hikâye edilmiştir. Av maksadıyla çıkılan seferlerde başa gelenlerin anlatıldığı on hikâye bu başlık altında değerlendirilmiştir. O hikâyeler şunlardır:

1. “İnsan Avı”, Avcı, Cilt 1, Sayı 2, s. 3-5.
2. “Bir Ayı Avı”, Avcı, Cilt 1, Sayı 6, s. 3.
3. “Hayatımı Bir Kaplana Borçluyum”, Avcı, Cilt 1, Sayı 8, s. 6.
4. “Yılanın İntikamı”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 16, s. 2-3.
5. “Rusya’da Bir Kurt Avı”, Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 18, s. 7.

6. “Mahanaddi Kaplanı”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 22, s. 7.
7. “Fokun İntikamı”, imzasız, Cilt 2, Sayı 29, s. 3.
8. “Zalim Avcı Demirelli”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 31, s. 8-9.
9. “Tesadüf Bir Parsı Da Halaskar Yapabilir”, Arif Nami – Hulki Hamid, Cilt 2, Sayı 45, s. 4-5.
10. “Bütün Bir Milleti Öldürmüş Bir Adamım”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 56, s. 4-5.

“İnsan Avı” adlı hikâyede, tahsil için Amerika’da bulunan bir Türk şahit olduğu insan avını anlatır. Amerikalılar kaçak yollarla denizden ülkeye girmeye çalışan Çinlileri engellemeye çalışır ve sandıkların içerisindeki insanlar ülke sınırlarına girmeden denize atılır getirildikleri römorkörler tarafından ceza almamak için. İnsan avına gidelim, derken Amerikalı zabıt arkadaşı Türk’e bunu demek istemiştir.

“Bir Ayı Avı” adlı hikâyede, köyde gece ağillara hücum edip birkaç koyunu öldüren bir ayıyı öldürmek için köyün delikanlıları grup grup ayının ardına düşer. Durmuş ise tek gitmiştir. Ayı onu arkadan vurarak düşürür, yaralar ve karlara diri diri gömer, uzaklaşır. Kendine gelince Durmuş etrafı inceler, uzakta silahını görür. Ayı tekrar gelmeden almak ister. Biraz zor olsa da alır, ayı da gelmiştir. İki ateşte onu öldürür ve kurtulur.

“Hayatımı Bir Kaplana Borçluyum” adlı hikâyeyi, yazar bir Amerikalı arkadaşından dinlediğini belirtir. Bu hikâyede, Hindistan’dayken bir arkadaşı onu fil avına davet eder ve giderler. Bir fil avlarlar. Ona bakarken ikinci bir fil gelir. Az önceki filin erkeğidir. Onu gözünden vurmaya başaramazlar. Ağaca tırmanmaya karar verirler. Fil önce arkadaşını ağaçtan alır ve öldürür. Tam onu da alacakken bir kaplan gelir ve file kavgaya başlar. Bir süre sonra ikisi de ölür. Amerikalı kaçarak kurtulur ve Hindistan’ı terk eder.

“Yılanın İntikamı” adlı hikâyede, ava çıkmış olan yazar evden uzaklaşınca yakınlardaki arkadaşının evine gider. Uzun zamandır tavukları yiyen yılanı yakalamış, onu konuşmaktadır ev sahibi ve uşaklar. Kızı Selma yilandan korkmaktadır. Ona bir oyun olsun, korkusunu yensin diye yılan çatıdan bir iple cama

sarkıtılır. Babası kızını odasına yollar, çığlıklarına rağmen yanına gitmez. Yazar dayanamayarak çıkar ama yılan kızı öldürmüştür. Bu öldürülen yılanın dişisidir. Baba bu acıya dayanamaz ve silahla intihar eder.

“Rusya’da Bir Kurt Avı” adlı hikâyenin, yazar Rusya’da seyahat eden bir arkadaşının ona anlattığı av macerası olduğunu belirtiyor. Bu hikâyede, bulunduğu pansiyon sahibinin kurt avına davetini kabul eden yolcu, yanlarına iki kişi daha alarak ava çıkarlar. Kurt avlamak için yanlarına bir de domuz alırlar. Her şey yolunda giderken birden kurtlar arabalarının etrafını çevirir, atlara saldırır. Diğerleri bu fırsattan yararlanıp kaçmaya yeltenir ama yolcu cesaret edip arabadan çıkamaz. Kurtlar da kaçan avcıların peşinden gidince yolcu arabadan atlar ve kaçıp kurtulur. Yolda ev sahibinin kardeşine rastlar ve o yolcu evine götürür. Ertesi gün kardeşi gelip, bütün avcıların parçalanmış cesetlerini bulur. Tek kurtulan yolcudur.

“Mahanaddi Kaplanı” adlı hikâyede, bir tren yolculuğu, trende tanışılan bir yabancı ve onun bir kaplanı nasıl öldürdüğüne dair anlattığı başından geçen bir macera söz konusu edilmektedir. Sohbet havasında yazılmış bir metin gibidir. Tren Konya’dan kalkarken kompartımanına gelen yabancıya dikkat eder yazar ve saat kordonundaki tırnak izinin nasıl olduğunu sorar, macerasını öğrenir. Hindistan’a gittiği zaman olmuştur.

“Fokun İntikamı” adlı hikâyede, Grönland’a beyaz ayı avlamak için giden gemiciler ve kaptanları Averin beraber ava çıktıkları zaman bir ayı ve morsun kavgasına şahit olurlar. Erkek mors ölür ama dişi mors da ayıyı öldürür. Gemiciler de hazır ava konarlar ve olanların heyecanı ile kalırlar.

“Zalim Avcı Demirelli” adlı hikâyede, Demirelli ve Kurtoğlu iki avcı arkadaşlırlar. Geyik avlamakla meşguldürler. Birgün ava çıkmadan bir eve uğrarlar. Yeğeni, Demirelli’ye ormandaki geyiğe dokunmamasını, ona kötülük getireceğini söyler. Dinlemez ve arkadaşıyla beraber ava çıkar. Birkaç geyik avlarlar. İri boynuzlu bir geyiğin peşine düşerler. Demirelli boynuzlarına asılır, uçurumun kenarına geldikleri için geyik durmuştur. Bıçağıyla geyiği yaralayan Demirelli geyikle beraber uçuruma yuvarlanır. Uçuruma gidip kolu bacağı kırık hâlde onu bulurlar ama artık mecnun olmuştur. Sefil perişan sokaklarda dolaşmaktadır.

“Tesadüf Bir Parsı Da Halaskâr Yapabilir” adlı hikâyede, Güney Afrika’da bulunan Necip Bey birgün arkadaşlarıyla ayı avına gider. Akşam olunca kulübelerinde konaklarlar. Necip Bey’i maymunlar kaçıtır ve bir ağacın üst kısımlarına bağlar. Arkadaşları arar ama bulamazlar. Maymunlar kaçışmaya başlayınca kafasının üzerindeki bıçağı alıp iplerini keser, inmeye başlar. Pars vardır aşağıda, maymunlar ondan kaçmıştır. Parsın üzerine atlayacağını sanar ama pars maymunlara doğru gidince kaçır, arkadaşlarının yanına gelir. Pars onu kurtarmıştır.

“Bütün Bir Milleti Öldürmüş Bir Adamım” adlı hikâyede, Norveç’e balina avı için giden bir gemi daha kuzeye çıkmak ister. Bunun tehlikeli olacağını söylemelerine rağmen kaptan dinlemez ve gemi parçalanır, herkes ölür. Sadece ikinci kaptan kurtulur. Bir buz kütlesi üzerinde sandıklar, fiçiler bulur. Bir sal yapar, sandıklardaki eşyalarla beraber karaya çıkar. Uzakta ışık görünen bir evin kapısını çalar. Kabile reisiyle görüşmeden onu içeri almazlar. Diğer gün görüşür. Yanındaki bütün eşya sandıklarını alırlar, kıyafetleri giyerler. Kabile reisi onun eşyalarını da isteyince vermeyip dağa kaçır. Yolu yine köye düşer, birçoğunun öldüğünü görür. Ne olduğunu anlayamaz. Birkaç gün sonra tekrar gelir. Kimse kalmamıştır. Bütün kabile ölmüştür vebadan. Veba da o kıyafetlerden bulaşmıştır. Yazar veba olduğu yerden hemen kaçılması gerektiğini söyleyerek hikâyesini bitirir.

3.1.4. Birinci Dünya Savaşı Yıllarına Ait Hikâyeler

Resimli Mecmua’da sadece yakın tarihte değil daha eski zamanlarda yaşananlar da hikâyelerde söz konusu edilmiştir. Birinci Dünya Savaşı yıllarında gerek cephede gerek cephe gerisinde yaşananlar, çekilen acılar, yıkılan hayatlar bu hikâyelerin ortak konusudur ki bu tarzda sekiz hikâye tespit edilmiştir ve o hikâyeler şunlardır:

1. “İki Yalan”, A. Z., Cilt 1, Sayı 2, s. 5-6.
2. “Afrika Çöllerinde”, Avcı, Cilt 1, Sayı 4, s. 6-7.
3. “Bir Yetimin Sergüzeşti”, Ahmed Vahid, Cilt 1, Sayı 24, s. 15-16.

4. “Hakiki Vakalardan ölllerdeki Esrar”, Feraizcizade Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 26-28, s. 8-12, 8-9, 6-8.
5. “Bir Türk Ne Yapabilir”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 30, s. 7.
6. “Oğlumun Ölümü”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 44, s. 7.
7. “Şam’ın Sukutu”, Fethi Ragıb, Cilt 3, Sayı 68, s. 7.
8. “Ölümlle Karşı Karşıya”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 9.

“İki Yalan” adlı hikâyede, üç arkadaş okuldan aç oldukları için kaçarlar, sabahleyin gurur yapıp verildiğinde almadıkları ekmeği komşudan alıp geri gelirler. Cezalandırılırlar, sorguya çekilirler, oyun oynamaya gittiklerini söylerler. Başka birgün Lemi bayılır. Aç olduğu için bayıldığı anlaşıldığı hâlde yalan söyler, sabah iyi bir kahvaltı yaptığını belirtir. Bu Lemi’nin ikinci yalanıdır. Bir kabahat sayılan fakirliğini söyleyememiştir, yalanın kötü bir huy olduğunu bildiği hâlde. Birinci Dünya Savaşı yıllarında yaşanan yoksulluk, fakirlik bu hikâyede vurgulanan hususlardır.

“Afrika ölllerinde” adlı hikâyede, Harb-i Umumi’de İngilizlerin eline esir düşen bir adamın başından geçenler anlatılmaktadır. Altı arkadaşıyla birlikte esir kampından kaçmayı başarırlar ve bin bir zorlukla kaçarlar hayvan sürüleri tarafından kovalanıp yine bir grup İngiliz askeriyle karşılaşır. Onlardaki mitralyözleri alarak hayvanları uzaklaştırır. Tekrar esir kampına götürülürler ama hayvanları uzaklaştırdıkları ve kurtulan İngilizlerin arasında meşhur âlimlerden biri olduğu için mükâfat olarak serbest bırakılırlar.

“Bir Yetimin Sergüzeşti” adlı hikâyede, küçük bir çocuğun babası Çanakkale’ye savaşa gitmek için hazırlanır. Oğluyla güzel bir gün geçirdikten sonra sabah yola çıkar ve gider. Bir müddet sonra ölüm haberi gelir. Ardından annesi ölür. Savaşın arkada bıraktığı yıkık dökük hayatlar bu hikâyede söz konusu edilmiştir.

“Hakiki Vakalardan ölllerdeki Esrar” adlı hikâye, Birinci Dünya Savaşı yıllarında yaşananları konu edinen uzun soluklu bir hikâyedir. Üç sayı devam etmiştir. Bu hikâyede, Birinci Dünya Savaşı sırasında Arabistan’da İngilizlerle savaşırken Arapların ihanetine uğrayan bir grup asker esir düşer. Onlara ve Türk

bayrağına hakaretler edilir. Götürülüp bir yere kapatılırlar. Binbaşı burada ailesini, nişanlısını düşünüp ağlarken bölüğünün çavuşlarından Hasan Çavuş'u görür. Beraber oturup dertleşirler. Sonra ikisini de alıp iki adamın yanına çıkarırlar. Yüzbaşının¹ neferi Mehmet de oraya getirilir. Mehmet Arap'ın dediklerini yapmayınca kafasını uçururlar. Yüzbaşıya birtakım sorular sorarlar ve o cevap verir. Sonra tekrar onu alıp yola çıkarlar, başka bir kasabaya gelirler. Yolda onlara bir kervan daha katılır. Başlarında bir İngiliz vardır. Bir eve gelip yüzbaşmayı yan odaya hapsederler. Yüzbaşı konuşulanları dinler. İngilizler para ve özgürlük vaat ederek onlarla anlaşır. Geldikleri kasabaya başka bir Arap kabilesi saldırır ve İngilizlerle anlaşan Kenan'ı öldürüp yüzbaşmayı alıp giderler. Yüzbaşı hastalanır. İyileşince onu kurtaran Zeyb kabilesinin reisi Türklere gizli de olsa yardım ettiğini, onlardan çok iyilik gördüğünü anlatır. İhanet edenleri gizli gizli öldürdüğünü söyler. Yüzbaşmayı da erzak ve su yüklü deveyle Türk ordusunun olduğu tarafa gönderir.

“Bir Türk Ne Yapabilir?” adlı hikâyede, Harb-i Umumi'de bir gambotun süvarisi olan birisi başından geçen bir vakayı anlatmaktadır. Çanakkale'deyken aldığı telsiz haberi üzerine İzmir'e gidip bir Türk gemisini kurtarırlar. Geri dönüş yolunda bir İngiliz kruvazörü onları görür ve takibe başlar. Kaçarlar ama gemide kömür bitmiştir, tahtaları söküp ocağı atarlar. Takip eden gemiler çoğalır. Türk komutan dinamitlerle gemiyi patlatmalarını, kendilerinin de gemiyle beraber havaya uçmalarını söyler. Bazılarının önerisi üzerine son ana kadar savaşıma kararı alırlar ve ateş ederler kaçarken. Bir karakol gemisini darmadağın ederler. Peşlerinde on kadar gemi vardır. Çanakkale Boğazı uzaktan görünmekte, gülleler de azalmış durumdadır. Yakacak olmadığı için gemi durmak üzereyken Recep Çavuş kendisini ocağı atar. Gemi hızlanır, boğazı geçer ve kurtulur.

“Oğlumun Ölümü” adlı hikâyede, Harb-i Umumi'de Galiçya cephesinde savaşıyan bir asker bir gece dolaşmaya çıkar. Karlı soğuk bir gecedir. Karşısına kefenli bir iskelet çıkar. Bütün silahını üzerine boşaltır. Hayal kaybolur. Gözlerini tekrar açtığı zaman oğlunu ölü olarak görür. Ona yardım etmek ister ama düşer, bayılır. Ayıldığı zaman hastahanededir. Bir ay izinle İstanbul'a gider. Gerçekten oğlunun

¹ Yirmi altıncı sayıda hikâye neşredilirken binbaşı diye bahsedilen aynı adamdan yirmi yedi ve yirmi sekizinci sayıda yüzbaşı diye bahsedilir. Bu bir imla hatası olsa gerektir.

öldüğünü, ölmeden önce annesine babasının kendisini kurtarmak istediğini söylediğini öğrenir.

“Şam’ın Sukutu” adlı hikâyede, İngilizler ve Araplar ilerledikleri için halk Şam’dan kaçmaya başlar. İstanbul’a giden trene binerler. Bir anne ve oğlu da bu trende zar zor yer bulurlar. Babasını beklemektedir çocuk. Tren hareket ettikten biraz sonra bağırımlarla durur. Bir binbaşı tren hareket ettikten sonra binmek istemiş ama yere düşerek yüzü gözü yaralanmıştır. Çocuk trenden inip yaralının yanına gider ve ağlar. Birinci Dünya Savaşı sırasında Şam’dan kaçan muhacirler bu hikâyede söz konusu edilmektedir.

“Ölümler Karşı Karşıya” adlı hikâyede, üç asker aç, susuz çölde ilerleyerek Türk bölüğüne ulaşmaya çalışırlar. Her tarafta Arapların öldürdüğü Türk askerlerine rastlarlar. Karşıdan bir Arap kabilesinin geldiğini görünce saklanırlar ama yakalanırlar. Türklere hakaret etmesi üzerine Hüseyin Çavuş bir Arap’ı öldürür. İşkencelerle konak mahallerine getirilip bağlanırlar. Arkadaşları öldürülen, kafaları kazığa geçirilen asker öldürülecekken bir kafilenin çadırlara doğru gelmesi üzerine bırakılır. Yazar Türk çocuklarından bu hakaretleri, bu şehitleri unutmamalarını ister.

3.1.5. Yolculuk Hikâyeleri

Resimli Mecmua’da çıkan çeşitli yolculuklarda başa gelen ya da yolculuk esnasında tanışılan birisinin başından geçenleri anlattığı macera dolu hikâyeler de söz konusu edilmiştir ki bu konularda dergide kaleme alınmış kırk altı hikâye bulunmaktadır ve o hikâyeler şunlardır:

1. “Yılan Pençesinde”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 3, s. 1-2.
2. “Dersim Ormanlarında”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 5, s. 1-2.
3. “Mabud (Hoviçolo Poçilinin) Karnında”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 6, s. 6-7.
4. “Çocuk Avcıları”, Avcı, Cilt 1, Sayı 7, s. 3-4.
5. “Azrail Pençesinde Bir Seyahat”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 9, s. 3-4.
6. “Korkunç Kaplumbağalar”, Avcı, Cilt 1, Sayı 10, s. 1-2.
7. “Türkleri Nasıl Bilirim”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 10, s. 6-7.

8. “Dünyada Vahşiler Kaldı Mı?”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 11, s. 6-7.
9. “Eski Bir Hatıra”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 16, s. 5.
10. “Hortlak”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 17, s. 1-2.
11. “Vahşilerin Elinden Nasıl Kurtuldum?”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 17, s. 7.
12. “Büyük Bir Tesadüf”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 19, s. 1-2.
13. “Sırtınızda Bir Kaplan Taşıyabilir Misiniz?”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 19, s. 4-5.
14. “Palandöken Dağı’nda İskeletler”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 20, s. 1-2.
15. “Sarhoşun Oğlu”, M. Cahid, Cilt 1, Sayı 20, s. 5-6.
16. “Himayala’nın Yaban Kedileri”, Cahid Cemil, Cilt 1, Sayı 21, s. 14-15.
17. “Afrika Ortalarında Filler Mezarlığı”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 22, s. 1-2.
18. “Denizden Nefret Ettim”, C. Cahid, Cilt 1, Sayı 25, s. 1-2.
19. “Hindistan’ın Esrar Dolu Ufuklarında: Yılanlı Mabet”, Nüvid Osman, Cilt 2, Sayı 28, s. 2, 24.
20. “Samuidler’in Mabudu”, C. Cahid, Cilt 2, Sayı 31, s. 3.
21. “Barkuna Timsahı”, imzasız, Cilt 2, Sayı 36, s. 3-4.
22. “Perili Metruk Gemi”, C. C., Cilt 2, Sayı 39, s. 3-4.
23. “Kızgın Çöllerde”, C. C., Cilt 2, Sayı 40, s. 3.
24. “Aç Kalmak Ne Demektir?”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 42, s. 5-6.
25. “Mısır Vapurunun Korkunç Yolcuları”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 43, s. 1-2.
26. “Anne Beni Affet”, C. Cahid, Cilt 2, Sayı 43, s. 4.
27. “Gizli Mahzendeki İstirap Saatleri”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 45, s. 6-7.
28. “Mançurya’nın Karlı Ovalarında Bir İşkence”, imzasız, Cilt 2, Sayı 46, s. 5.
29. “Kanlı Bartukarte Mabudunun Yanında”, Sergüzeştçi, Cilt 2, Sayı 47, s. 5.
30. “Hayatımı Kedim Kurtardı”, Sergüzeştçi, Cilt 2, Sayı 48, s. 3.
31. “Yamyam Künevallah”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 51, s. 8-9.
32. “İskeletler Kampında”, Sergüzeştçi, Cilt 3, Sayı 52, s. 5-6.
33. “Fennin Terakkisi Beşeriyet İçin Muzır Mıdır?”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 58, s. 4-5.
34. “Çinli Kini Çinli Öcü”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 59, s. 4-5.
35. “Ganj Sahillerinin Esrarı”, imzasız, Cilt 3, Sayı 59, s. 8-9.
36. “Bunlar O Kanlı Gecenin Yadigârları”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 60, s. 4-5.
37. “Kan İçen Çiçekler”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 61, s. 6-7.

38. “Maymunun İntikamı”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 62, s. 4-5.
39. “Andlar’ın Esrarı”, C. C., Cilt 3, Sayı 63, s. 4-6.
40. “Denizde Bir Facia”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 64, s. 4-5.
41. “Bir Çift Yeşil Mabud Gözü”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 65, s. 4-5.
42. “Nankeu Harabelerinde”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 68, s. 4-5.
43. “Yılanın Kokusunu Alan Bir Adam”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 71, s. 4.
44. “Kaplana Tapanlar”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 4-5.
45. “Kunguzların Hücumu”, Cemil Cahid, Cilt 4, Sayı 76, s. 5-6.
46. “Ölüm Gemisi”, C. Cahid, Cilt 4, Sayı 76, s. 10-11.

“Yılan Pençesinde” adlı hikâyede, Sivas’a babalarının yanına giden iki kardeş Ekrem ve Mükerrerem bir kılavuzla yola çıkarlar. Kılavuzdan şüphelenerek uyurken kaçarlar. Üç günlük bir yol aldıktan sonra çakısını unuttuğunu, onu alıp hemen geleceğini söyleyen Mükerrerem geri döner. Ekrem onun gelmediğini görünce aramaya çıkar, yolda bir klarnet bulur. Arkasından kılavuz Hasan bıçağını kaldırmış onu bıçaklayacakken bir yılan tarafından sarılır. Kurtarması için Ekrem’e yalvarır. Ekrem klarnet çalarak hayvanı gevşetir. Tam bu sırada bir silah sesi duyulur, yılanın kafası patlar. Mükerrerem elinde silahla oradadır.

“Dersim Ormanlarında” adlı hikâyede, yolda yürürken eski lise arkadaşıyla karşılaşan Cahit, jandarma zabiti Fikret’in parmağının kesik olduğunu görünce bunun nasıl olduğunu sorar. Fikret anlatmaya başlar. Dersim’de görevliyken bir gece görev için yola çıktığını, tek başına olduğunu ve yolunu kaybettiğini söyler. Karşısına bir şeyh çıkar. Aynı yere gittiğini, ona yolu gösterebileceğini söyler. Beraber giderler. Şeyh yol boyunca Allah’tan, peygamberden bahseder, onun kılık kıyafetini pek beğendiğini söyler. Akşam olunca uyuyup dinlenmeye karar verirler. Şüphelenen jandarma zabiti yattığı yerden kalkarak yerine bir kütük koyar ve gözlemeye başlar. Şeyh kalkar ve şişini kütüğe saplar. Zabit ortaya çıkınca kapışır, parmağını orada kaybeder. Belinden silahı çekip şeyhi öldürür. Çizmelerini almak için şeyhin onu öldürmek istediğini söyler.

“Mabud (Hoviçolo Poçilinin) Karnında” adlı hikâyede, Beyoğlu kütüphanelerinden birinde tanıştığı bir seyyah arkadaşının evindeyken vücudunun sarılığı dikkatini çeker yazarın. Sorunca adam anlatmaya başlar başından geçen olayı. Amerika’da rehberi ve arkadaşıyla bir ormanda yolunu kaybeden seyyah Aztekler’in eline düşer. Onu bir mabudun içine hapsederler ve et yiyen bitkiden çıkan suyu o mabudun içine boşaltarak onu öldürmeye çalışırlar. Bu su etlerini eritmektedir. Rehberi kaçarken askeri kuvvetlere rastlar ve seyyahı son anda kurtarırlar. Yaraları iyileşmiş ama renginin sarılığı geçmemiştir.²

“Çocuk Avcıları” adlı hikâyede, yazar Hint Çin’i denilen bir bölgede çocukların kaçırılıp köle olarak satılması hakkında bilgi verdikten sonra bir Fransız seyyahın bu hikâyeyi anlattığını söylüyor. Bu hikâyede, çocuk avcılığı yapan yani çocukları kaçırap satan bir kabile, bir köye gelerek köylüleri kandırıp oyalar. Ayın tutulmasını gürültüler çıkararak engellemeye çalışırlar. Ancak bu sırada köylülerin çocukları kaçırılır. Fransız seyyah kılavuzuyla giderken boynuna ip geçirilerek götürülen bir çocuk görür. Bu çocuk dün yanlarında kaldığı köylünün çocuğudur. Adamla mücadele eder, çocuğu kurtarır ve ailesine teslim eder.

“Azrail Pençesinde Bir Seyahat” adlı hikâyede, yazar Çamlıca’da Hüsametdin Bey adında birinin oturduğunu, onu ziyarete gittiğini ve bu hikâyeyi kendisine onun anlattığını ifade eder. Bu hikâyede, çok fakir olan adamın birgün bir iş için Konya’ya gitmesi gerekmektedir. Ama parası yoktur. Haydarpaşa’dan gizli olarak yük vagonlarından birine biner. Karanlıkta etrafı yoklarken eli bir şeye temas eder. Bu bir insan ölüsüdür ve onun yılan tarafından öldürüldüğünü anlar. Şimdi yılan ona doğru yaklaşmaktadır. Tam bu sırada tren durur, yılan bacaklarına dolanmıştır. Yük vagonunun kapısı açılınca bağırmaya başlar ve bayılır. Yılanı öldürerek onu kurtarırlar.

² Yazar, bu hikâyenin sonuna şu notu düşer: “Bundan sonra size birer birer bu meşhur Amerikalı seyyahın başından geçirdiği ve bana bizzat anlattığı hikâyeleri nakledeceğim.” Fakat yazar, daha sonraki hikâyelerde anlatılan olayların söz konusu Amerikalı seyyahın başından geçip geçmediğine dair genellikle bir ipucu vermemiştir.

“Korkunç Kaplumbağalar” adlı hikâyede, zengin bir tüccarın oğlu Newyork’ta tahsil görürken babasının bir işi için yolculuğa çıkar ama hastalanır deniz yolculuğunda. Yakındaki bir adaya bırakılarak karadan gitmesi söylenir. Bu ada dev kaplumbağaların yaşadığı adadır. Adada bir adam daha vardır. O, dev kaplumbağalardan seçmek için burada bulunmaktadır. Bakarlar, bakarlar sonunda istedikleri kaplumbağayı bulup sandığa koyarlar. Bir gece kaplumbağa sandıktan çıkıp tam genci öldürecekken hayvanat bahçesi mütehassısı olan diğer adam yetişir, onu kurtarır. Kaplumbağayı tekrar sandığa koyarlar. Bir süre sonra sandığa bakarlar, kaplumbağa yerinde yoktur. Etrafı ararlar ama bulamazlar.

“Türkleri Nasıl Bilirim” adlı hikâyede, yazar Anadolu’da dolaşmış bir seyyahın hatıralarında bunları anlattığını belirterek hikâyeyi anlatır. Bu hikâyede, Birinci Dünya Savaşı’ndan önce Anadolu’da bir Rum tercümanla dolaşan Fransız seyyah, tercümanın Türkler hakkında söylediği kötü düşüncelerle tereddütleyen yollarını kaybederler. Bir eve gelirler, akşam olmuştur. Davet üzerine içeriye girerler. Seyyah korkmakta, Rum çok rahat davranmaktadır. Yemek yiyip yatarlar, seyyah uyuyamaz. Gece ev sahibi ve karısının bazı konuşmalarına şahit olur, iyice korkar. Sabah mükellef bir kahvaltı görünce kesilenlerin iki tavuk olduğunu, yanlış anladığını, Rum’un söylediklerinin hep yalan olduğunu anlar. Okuyuculara da nasihat vermekte, kötü olan Türkler değil, Rumlar ve Ermenilerdir, demektedir.

“Dünyada Vahşiler Kaldı Mı?” adlı hikâyede, İstanbul’a gelen Amerikalı seyyahları taşıyan transatlantiğe giden yazar, onlardan dinlediği bir hikâyeyi anlatır. Bu hikâyede, Afrika’da vahşilerin eline düştükleri, tam mabuda kurban edilecekken tüfekleri sayesinde kurtuldukları konu edilir. Yazarın aksine seyyahlar bu devirde bile vahşilerin olduğunu söylerler. Ama Türklerin söylendiği gibi vahşi, barbar olmadığını da ifade ederler.

“Eski Bir Hatıra” adlı hikâyede, gençliğine ait hatıralarını karıştırırken kırık bir bıçak bulan ve onun hatırasını anlatmaya başlayan kırk üç yaşında bir adam vardır. Bu adam yirmi üç yaşındayken Muş’a siyasi bir vazifeye tayin edilir. Jandarmalarla giderken kar ve tipi yüzünden kaybolur. Bir ışık görüp o evin kapısını çalar. Kürt bir kocakarı, iki oğlu ve elleri ayakları bağlı yerde yatan bir adam vardır

evde. Fidyeye için kaçırmışlar fakat para alamayınca onu öldürmeye karar vermişler. Kadın önce diğer adamı öldürmelerini söyleyince yüzbaşıya saldırırlar. Bağırınca sese gelen jandarmalar onları kurtarır. O kırık bıçak da onu öldürmek isteyen Kürt'ün elinden alıp hatıra diye sakladığı bıçaktır.

“Hortlak” adlı hikâyede, yolculuğa çıkan adam Trabzon'dan dönerken vapurda jandarmanın kolları arasında bir adam görür. Adam bağırılmaktadır. Jandarmanın birine yaklaşır ve sorar ve öğrenir. Para kazanmak amacıyla Bakü'ye giden Veli ile Hasan yollarını kaybederler. Bir yolcuya rastlar ve onunla birlikte yola devam ederlerken yolcunun çantasının altınla dolu olduğunu fark ederler. Onu yaralayıp altınları alıp Bakü'de biraz dolaşır dönerler. Bu arada yaraladıkları adam ölmüştür. Kardeşi ağabeyinin cesedini bulur ve onun bıraktığı nottan katillerin kim olduklarını anlar. Yine de emin olabilmek için onlara bir hortlak oyunu oynar ve katil olduklarına kesin olarak karar verir. Çünkü Hasan hortlağı görünce öldürdükleri adamın hortladığını düşünerek korkudan ölmüş, Veli de bayılmıştır. Sonunda jandarmaya gidip durumu anlatan adam, jandarmayla beraber Veli'nin evine gelir. Veli yine bu adamı görür görmez “Al paraları git.” diye bağırılmaya başlar. Durum artık net olarak anlaşılmış olur.

“Vahşilerin Elinden Nasıl Kurtuldum?” adlı hikâyede, yazar Newyork'tan üç arkadaşıyla memleketine dönerken vapurları batar. Kendini gözlerini açtığı zaman siyah derili insanların arasında bulur. Bu insanlar onu mabudlarına kurban edecekken cebindeki feneri çıkararak güneşin oğlu olduğunu, onu öldürürlerse başlarına belalar geleceğini söyler. Bu suretle ölmekten kurtulur ve büyük bir nüfuz kazanır. Bu nüfuz sayesinde ellerinden kaçarak memleketine döner. Öteki arkadaşları da bir sandalla başlarına bir sergüzeşt gelmeden dönerler.

“Büyük Bir Tesadüf” adlı hikâyede, yazar, okuyucularından Fatih B. Muammer isimli birinden bir mektup geldiğini, okuyucunun bu mektubunda başından geçmiş bir sergüzeşt anlattığını ve bunu aynen yazdığını belirtir. Bu hikâyede, Erzurum'dan Aşkale'ye gitmek için yola çıkan dört arkadaş ve arabacı yolda kurtların saldırısına uğrarlar. Silahları bitene kadar kurtları öldürürler. Arabacıyı kurtlar parçalar. Yola çıkmadan önce uğradıkları arkadaşları Hamza'nın

yanında kamçısını unutan Raşit'in kamçısını ulaştırmak için Hamza arkadaşlarıyla yola çıkar ve tam vaktinde yetişerek onları kurtlar tarafından parçalanmaktan kurtarırlar. Okuyucusunun bunu yazarın “Vahşilerin Elinden Nasıl Kurtuldum” adlı sergüzeştini okuyunca hatırladığını ve paylaşmak istediğini de mektubunda belirttiğini ifade ediyor yazar.

“Sırtınızda Bir Kaplan Taşıyabilir Misiniz?” adlı hikâyede, yazar trene binen ve bavuluna yer arayan bir yolcudur. Önce yer bulamaz. Ancak İzmir'e gelip tren biraz boşalınca bir yer bulur ve bavulunu koymak ister. Kaldırır ama bir türlü koyamaz. Yardım istemeye karar verir. İhtiyar bir adam kalkar, ona yardım eder ve bavulunu çok rahatlıkla o yere kaldırıp koyar. Yazar buna hayret eder. İhtiyar adam ona mesleğini sorar, gazeteci olduğunu öğrenince gülmeye başlar. Trenin kalkmasına daha vakit olduğu için büfeye giderler ve ihtiyar adam ona bir kaplanı nasıl omuzlarına aldığını anlatır. Yazılacak bir şey bulurum ümidiyle gazeteci de dinlemeye başlar. İhtiyar adam yirmi üç sene evvel İstanbul'a para kazanmak için gittiğini ve köyde pehlivanlık yaptığı için hemşehrilerinin burada ona iş bulabileceklerini vaat ettiklerini söyler. Birgün hemşehrilerinden biri hamallık ettiği yere gelerek ona bir yabancıнын aslan, kaplan getirerek halka göstermek istediğini ve yanına kuvvetli birini aradığını haber verir. Adam para da iyi olunca kabul eder. Semt semt dolaşarak para kazanırlar. Bir bayram günü Haydarpaşa çayırına çadırlar kurulmuş, eğlenceler yapılmaktadır. Onlar da bir çadır kurar ve çok para kazanırlar. İkinci gün sabahı ustası gelerek kaplanın kaçmış olduğunu haber verir. Adam çatalı demir sırığı alarak kaplanı aramaya çıkar. Yardım çığlıklarını duyduğu yere doğru koşar ve kaplanı yakalar sırtının derisinden ve omuzlarına alarak çadıra kadar getirir, kafesine kapatır. Gazeteci gülerek onunla alay ettiğini söyler. İhtiyar adam tam ona cevap verecekken tren hareket etmeye başlar, vagona atlarlar, adam hâlâ bir şeyler anlatmaya devam etmektedir.

“Palandöken Dağı'nda İskeletler” adlı hikâyede, Erzurum'dan Muş'a gitmekte olan bir doktor ve yanındaki katırcısı yola çıkarlar. Doktor çevresine meraklıdır ve gözlem yapar. Bir yerde katırcıyı durdurup fotoğraf makinesini de alıp fotoğraf çekmek ister. Tam çekeceği esnada bir mağaranın önünde kayalara yaslanmış iki iskelet görürler ve korkudan sapsarı kesilirler. Kendilerine geldikleri

zaman da oradan uzaklaşırlar. Katırcı buralarda bu tür vakaların çok olduğunu söyleyerek hatırına gelen bir hikâyeyi anlatmaya başlar. Gürsu isminde bir köyde İbo Dayı ve oğlu Hasan vardır. Hasan birgün iki arkadaşıyla Erzurum'a gitmek için yola çıkar. Yolda kar, fırtına, tipi başlar. Üç gün sonra arkadaşlarından biri köye döner ve Palandöken Dağı'nda birbirlerini kaybettiklerini söyler. Aradan aylar, yıllar geçer gelen olmaz. Yine bir kış günü İbo Dayı'nın Erzurum'a gitmesi gerekir ve birkaç yolcu ile yola çıkarlar. Hava bozmuş, kar, tipi başlamıştır. Birbirlerini kaybetmemek için el ele tutuşup yakındaki bir mağaraya girerler. Oldukları yerde donup kalırlar. Çünkü mağaranın ortasında çömelmiş, birbirine sarılmış iki iskelet vardır. Kendilerini hemen toplayıp iskeletlerin yanına giderler. İskeletlerden birine dikkatle bakan İbo Dayı bunun oğlu olduğunu anlar ve üzerine kapanır. Onlar da tipiden kaçarak buraya sığınmışlar ama soğuktan donarak ölmüşlerdir. İbo Dayı, oğlunu dedelerinden kalan parmağındaki yüzükten tanımıştır. Katırcı, doktora Hasan'ın parmağında bu yüzük vardı, diyerek parmağındaki yüzüğü gösterir.

“Sarhoşun Oğlu” adlı hikâyede, trende yolculuk ederken yazarın karşısında oturan üç kişiden ikisi gizliden gizliye içmeye başlarlar. Diğer arkadaşlarına da ikram ederler ama o “Yeminliyim.” der ve bütün ısrarlara rağmen almaz, yerini değiştirerek yazarın yanına geçer. Bir sigara yakar, yazara da ikram eder. Fakat yazar “Yeminliyim.” der ve onun neden yeminli olduğunu anlamak için bunu söyler. Adam meraklanır, birtakım sorular sorar ve kendinin neden içmediğini anlatır. Babası çok içen biri olduğundan küçüklüğünden beri ne zaman yanlış bir şey yapsa sarhoşun oğlu diye hitap edilir ona ve o, bu durumdan çok şikâyetçidir. Annesiyle komşu ziyaretlerinde bile kadınlar babasının ayyaşlığından söz eder. İki kardeş bu duruma çok üzülürler. Yıllar geçtikten annesi, babası öldükten sonra onun da iki çocuğu olur. Birgün birkaç arkadaş eğlenmeye giderler. Orada da içkiler gelir masaya. Arkadaşlarının zoruyla o kadar içer ki ancak soğuk hava ile karşılaşınca biraz ayılır ve iki oğlunun kendisini taşıdığını görür. Adam bir daha rakı içmemeye o zaman yemin eder. Çünkü ileride kendi çocuklarının da kendi gibi “sarhoşun oğlu” diye anılmalarını istemez. Sebebini bu şekilde anlattıktan sonra yazara döner ve sigaraya neden yeminli olduğunu sorar. Yazar da “Birgün fazla sigara içmekten hasta oldum, bir daha içmemek için yemin ettim.” diye bir yalan söyler.

“Himalaya’nın Yaban Kedileri” adlı hikâyede, Asya’nın Himalaya Dağları’nda yaşayan Feyzi Bey birgün rahatsızlanır. Yakındaki brahmana gider. Brahman ilaç almak için şehre inince yalnız kalır. Çatıda yaban kedileri çatıyı parçalamak üzeredir. Feyzi Bey silahını zor da olsa bulur ve kedinin birini öldürür, diğeri de kaçar. Bayılmıştır. Brahman gelir, bir süre sonra iyileşir ve tekrar yola çıkar.

“Afrika Ortalarında Filler Mezarlığı” adlı hikâyede, zengin olmak hevesiyle üç arkadaş Afrika’daki filler mezarlığına gider fildişi için. Biraz toplarlar. Bir akşam bir arkadaşları ava gittiği zaman kaybolur, gelmez. İki seyyah, yanlarındaki yerliler lanete uğradıklarını düşünerek kaçınca yalnız kalırlar. Arkadaşlardan biri de bir hayal görüp peşine düşer. Filler mezarlığında o hayalle kavga edip onun tarafından öldürülür. Sabah olunca ilk kaybolanı bulan arkadaşı olanı biteni öğrenir. İkinci kaybolan arkadaşı ilk kaybolan tarafından öldürülmüştür. Birkaç gün sonra ilk kaybolan da ölür. Mecnuna dönen seyyahı filler mezarlığında bırakıp yerliler de kaçar. Cezalandırılmaktan korkarlar. Afrika’da hiç kimse artık filler mezarlığına uğramaz, fildişi aramaz olmuştur.

“Denizden Nefret Ettim” adlı hikâye, iç içe hikâye şeklinde kaleme alınmıştır. Babası denizciler tarafından öldürülen bir çocuğun, babasının denizdeyken olanları yazdığı defterini bulması ve aktarmasından ibaret bir hikâye olarak karşımıza çıkar. Denizden ve denizcilerden nefret etmektedir çocuk. Çünkü babasının ölümüne onlar sebep olmuştur. Babası defterinde bunları anlatır. İspanyol donanmasının battığı yerde hazine aramaktadırlar. Tayfalar bu hazineden pay isterler. Birgün isyan ederler. Bir gece baş tayfa elinde çivi ve balyozla tekneyi delmeye çalışırken babası yakalar ve boğuşma olur. Gemiye sular dolmaya başlar. Ne yaptılarsa bunun önüne geçemezler. Gemi de bir kayaya çarpıp saplanıp kalır. Bunun üzerine babası olanı biteni defterine kaydeder ve ölümü beklemeye başlar. Çocuk bu yüzden denizden nefret ettiğini söyler.

“Hindistan’ın Esrar Dolu Ufuklarında: Yılanlı Mabed” adlı hikâyede, genç bir seyyahla ihtiyar bir seyyah Hindistan’a giderler. Rastladıkları bir Hintli onlara yılanlı mabeden bahseder ve oraya götürür. Buraya yabancıların girmesi yasaktır. Bir ayın

yapılmaktadır. Yılan yakılacaktır, herkes etrafına toplanır, ateş yakılır. “İçimizde yabancı var.” diye biri bağıınca herkes ayini bırakıp yabancıyı aramaya başlar. İki seyyah hemen kaçır, oradan uzaklaşır. Mabet de yanıp kül olur.

“Samuidler’in Mabudu” adlı hikâyede, mamut enkazı aramak için Sibiry’a giden bir heyetten imdat telsizi çekilir. Telsizi alan Yanu ve arkadaşları Dimitri’yi ve heyeti kurtarmaya giderler. Dimitri’yi donmak üzereyken bulurlar, alıp Omsk’a götürürler. Samuidlerle iyi anlaşır ama arkadaşlarından birisi onların sandıklarında sakladıkları mamut iskeletini çalmayı önerip bunu gerçekleştirince kaçmak zorunda kalırlar. Muharebe başlar, yenilirler, hepsi ölür, kurtlar tarafından parçalanır. Sadece Dimitri sağ kalır.

“Barkuna Timsahı” adlı hikâyede, Habeşistan’da bulunan bir zabıt birgün bir mabedi gezmeye gider. Orada insanların heykelden ibaret olan mabudlarına secdelerine ve yaptıkları davranışlara dayanamayarak güler. Kapıdan çıkarken silahlı beş kişi onu alır ve kumandanlarına götürür. Hizmetçisi Ali ve Hasan da zabitin işaretiyle onları takip ederler. Barkuna’ya hürmetsizlik ettiği için cezalandırılır. Mabede götürülür. Ali de takip etmektedir. Bir odaya kapatılır günlerce. Birgün gelip onu alırlar ve bir taraçadan iple sarkıtarak timsahın yanına bırakırlar bataklığa. Oradan kurtulmaya çalışır. Suların içinde birinin daha olduğunu fark eder, bu Ali’dir. Elinde de bıçak vardır. Taraçanın ipine tutunarak kendini biraz da olsa yukarı çeker zabıt ve Ali’ye bakar. Ali timsahın ağzına bir sopa sokar ama timsah hâlâ saldırmaya devam eder. Sonra Ali bıçağını timsahın böğrüne saplar, timsah hâlâ saldırmaktadır. Ama yediği bir darbe daha timsahı kuvvetten düşürür ve ölür. Oradan kurtulunca derhâl kaçarlar ve zabıt bir daha seyahate tövbe eder.

“Perili Metruk Gemi” adlı hikâyede, Samsun’dan İstanbul’a gelen bir gemi, terk edilmiş bir gemi bulur. Kaptanla iki tayfa ve bir kayıkçı gemiye çıkarlar, kimse yoktur gemide. Kayıkçı kaybolan parasını Mahmut’un aldığından şüphelenir ve oyun oynayarak bunu anlar. Onlar gemiye çıktığında kayıkçı da gizlice çıkarak “hırsız” diye seslenip Mahmut’un telaşını görür. Kaptanı ve tayfaları biraz korkutsa da parasını almak için bunu yaptığını söyler ve kaptanın da araya girmesiyle parasını alır.

“Kızgın çöllerde” adlı hikâyede, üç arkadaş seyahate çıkarlar, Afrika’ya gelirler. Çölde benzinleri bitmek üzeredir. Yürüyerek menzil yerine varmak isterlerken çakalların saldırısına uğrarlar. Silahlarıyla birkaçını alt ederler, diğerleri kaçar. Vurdukları çakalların kanlarını içerek susuzluklarını giderirler. Ayıldıkları zaman otomobilledirler. Menzilden geldiklerini anlayanlar onları bulmuş ve kurtarmıştır.

“Aç Kalmak Ne Demektir?” adlı hikâyede, bir ticaret gemisinde tayfa olan, gemi batmak üzereyken sandalların uzaklaşmasıyla üç ateşçi ile beraber gemide günlerce aç ve susuz kalan bir adam başından geçenleri anlatmaktadır. Fırtınalı olduğu için sandallar onları almaya gelemmez. Geminin batmasını engellerler ama açlık ve susuzluk baş gösterir. Bir ateşçi tayfayı öldürecekken tayfa atik davranır ve onu öldürür. Diğer ateşçiler de yaptıkları plana pişman olup ölen arkadaşlarını beraber yerler. Üç gün sonra yine açtırlar. Çekilen kurada tayfa çıkar ama yenilmesine razı olamaz, gemiden atlar, yüze yüze karaya çıkar. Yabani bir atı avlar, yer. Sahile uğrayan bir gemi tarafından kurtarılır ve memleketine döner.

“Mısır Vapurunun Korkunç Yolcuları” adlı hikâyede, Mısır’dan İstanbul’a gelmekte olan bir vapurda yazar bir Fransız doktorla tanışır. Ondan hiç hoşlanmaz. Fransız bir genç kız ve annesi de İstanbul’a gelmektedir. Doktor kızı rahatsız edince yazar mâni olur, kavga çıkar. Yolcular da yılanlarla dolu sandıklarından şikâyet edince adamı vapurdan eşyalarıyla çıkarıp polise teslim ederler. Sabah çığlıkla uyanırlar. Yemek odasına girince kimseleri göremezler. Yerde garson yatmaktadır. Kız yaklaşınca yılan onu da sokar. Salonun içerisi boy boy yılanlarla doludur. Hemen gidip yardım ister yazar, silahlanır yolcular. Akşama kadar vapuru yılanlardan temizlerler ama kız da ölmüştür. Fransız doktor gemiden inmiş, intikamını böyle almıştır.

“Anne Beni Affet” adlı hikâyede, Polonezya’ya giden bir gemi dalgaların ortasında kalmış, batmak üzeredir. Yakınlarda bir kayalık ada vardır. Oraya ip bağlayarak kurtulmayı düşünürler. İki tayfa dener ama başarılı olamaz. Biri ahtapot tarafından öldürülür, diğeri baygın olarak geri çekilir. Esir babasını görmeye giden on dört yaşındaki Türk çocuğu bu görevi üstüne alır ve başarır. Köpek balığını

öldürür. Bütün yolcular ipe kayarak adaya gelir. Çocuk annesini üzdüğü için ondan af diler. Zaten annesi de o kadar kişinin kurtarıcısı olan çocuğu affetmiştir. Bu hikâyede ayrıca Türk çocuğunun kahramanlığı, cesareti de vurgulanmaktadır.

“Gizli Mahzendeki İstirap Saatleri” adlı hikâyede, bir köyde dağın tepesindeki kaleye gidip resim yapan ressam birgün tablosunu bitirir. Kalenin bekçisi ziyarete gelen dört kişi olduğunu, kaleyi gezeceklerini, onun da gelmesini söyler. Gezerler, gizli bir mahzene girerler. İçeride bekçi fenalaşır, ölür. Bir türlü dışarı çıkamazlar. Günlerce kapalı kalırlar. Kızın babasını nişanlısı öldürür ve kanını içer. Nişanlısını kavga sırasında ressam kuyuya atar. Annesi de ölür. Ayağına takılan bir zincir vasıtasıyla kapıyı açan ressam ve genç kız dışarı çıkarlar. Evlenirler ve mesut olurlar.

“Mançurya’nın Karlı Ovalarında Bir İşkence” adlı hikâyede, sergüzeşte çıkmış yirmi arkadaş Mançurya’nın karlı ovalarında ilerlemekte, bir yandan da rehberlerinin onları yerli halka haber verdiğinden şüphelenmektedirler. Gece olunca çadırlarına girip yatarlar. Biri uyanıp hayvanlara bakmak ister, ileride karaltılar görür. Ses verilmeyince ateş eder, mücadele başlar, arkadaşları da katılır. On arkadaş ayrılıp arkadan çevirmeye çalışırlar. Bir süre sonra kalan on arkadaş yakalanır, çırılçıplak soyulup çakılan kazıklara bağlanır. Ayaklarının altına da sırayla soğuk sular dökülerek buzdan heykeller yapılmaya çalışılırlar. Tam sıra ilk uyanana gelince silah sesleri duyulur. Ayrılan on arkadaşı gelip onları kurtarır. Ancak sadece beşi iyileşir.

“Kanlı Bartukarte Mabudunun Yanında” adlı hikâyede, Afrika’nın ortalarına yolculuğa çıkmış bir heyet vahşi bir kabilenin hücumuna uğrayarak yakalanır ve bağlanır. Farklı yerlere götürülürler. Yazar bir zenciyle aynı yerdedir ve yanlarında timsah başlı bir mabud vardır. Kan dolu kâse getirilip bu mabudun ağzından içeri dökülmektedir. Yazar cebindeki barutları ve meşaleyi mabuda gizlice sokar ve patlatır. Mabud parçalanır, kabile başka tarafa göç eder. Onlar da geçen bir yolculuk heyeti tarafından kurtarılır.

“Hayatımı Kedim Kurtardı” adlı hikâyede, yazar kedilere olan sevgisinin sebebini anlatmaktadır. Arap ismini verdiği kedisini küçükken bir kış günü kaldırımların üzerinde bulur, tedavi eder, büyütür. Zengin olmak hevesiyle Amerika’ya gider. Arjantin’de bir çiftçinin yanına amele olarak girer. Bir gece uyuyunca yarasa onun kanını emmeye başlar, bunu gören kedisi yarasayla boğuşur. Öldürür fakat kedi de ölür. Yazar, hayatını kurtardığı için kedileri sevmekte kuşlarla farelerden yarasaya benzedikleri için nefret etmektedir.

“Yamyam Künevallah” adlı hikâyeyi, yazar kendisine bir İngiliz’in anlattığını söyleyerek önce bazı bilgiler veriyor, sonra da İngiliz’in ağzından vakayı anlatıyor. Bu hikâyede, Ayodhya’ya giden iki arkadaş ve başlarına gelen bir olay söz konusu edilmektedir. Yamyam denilen mihracenin beygiri kaçtığı için şehir bomboştur, dışarıda kimseler yoktur. Çünkü bu beygir et yemektedir. Bunu bilmeyen iki arkadaş daha kaçamadan Künevallah peşlerine düşer. Uzun bir kovalamacadan sonra kurtulurlar, beygir yakalanır. Görevleri icabı mihrace Nasrettin ile görüşmeye gittikleri zaman mihrace onlara beygirin nasıl vahşi olduğunu göstermek ister. Beygir bir kaplanla kapışır ve kaplanı yener.

“İskeletler Kampında” adlı hikâyede, kauçuk aramak amacıyla Arjantin ormanlarında dolaşan bir yüzbaşı ve Hintli kılavuzu ormanın bir yerinde bir sürü insan, hayvan iskeletine rastlarlar. Ne olduğunu anlayamazlar. Gece olduğundan kendileri de hamaklarını ağaçların yüksek dallarına kurup yatarlar ama uyuyamazlar. Rehberin sesini duyan yüzbaşı yere bakar, bir sürü karınca onlara doğru gelmektedir. Ağacın yukarılarına doğru kaçır ama kurtulamaz. Yere yuvarlanır. Hem onu hem rehberini karıncalar gördükleri beyaz iskeletlere çevirir.

“Fennin Terakkisi Beşeriyet İçin Muzır Mıdır?” adlı hikâyede, Kazablanka’ya giden yazar vapurda biriyle tanışır ve fennin terakkisinin iyi mi kötü mü olduğunu tartışırlar. Arkadaşı kötü olduğunu savunur ve başından geçen bir olayı anlatır. Mühendis olan arkadaşısı Lui iş icabı çölde seyahat ederken radyodan da karısıyla görüşmektedir. Birgün bir saldırıya uğrar. Karısı her sesi duyar ve çıldırır. Sonra tayyareci bir arkadaşısı makinesi bozulunca çöle inmek zorunda kalır ve bulduğu yaralıyı hastahaneye yetiştirerek kurtarır. Kurtarılan adam arkadaşısı Lui’dir. Yazar

burada araya girerek fennin ilerlemesinin iyi bir şey olduğunu söyler. Arkadaşı o tayyarelerin bombalarla bir sürü insanı öldürdüğünü söyleyerek fennin ilerlemesinin kötü olduğunu savunur. Yazar bu hikâyenin Fransız muhariri Roben Gayyaz'ın hikâyesi olduğunu ve ondan naklettiğini, fennin ilerlemesinin iyi mi kötü olduğunun tartışıldığı bir hikâye olduğunu da hikâyenin başında belirtmektedir.

“Çinli Kini Çinli Öcü” adlı hikâyede, yazar bir yolculuk sırasında kamara arkadaşı olan İngiliz'in kanlı cübbesini görünce merak eder, sorar ve İngiliz başından geçenleri anlatır. İngiliz hükümeti namına Çin'de memurluk vazifesi yaparken katliam yapan bir zabite benzetilerek yanlışlıkla kaçırılır. Üzerine saldırırlar, yaralanır. Bu cübbeyi de ona giydirebilirler. Çetenin reisi zabıt olmadığını anlayınca ülkeyi terk etmesi şartıyla onu serbest bırakır. Hindistan'dan kaçır. Telsizden zabıtın yakalanıp öldürüldüğünü öğrenir. Kanlı cübbe de oradan hatıra kalmıştır.

“Ganj Sahilleri'nin Esrarı” adlı hikâyede, Hindistan'dan Ganj sahillerine doğru seyahate çıkan altı arkadaşın üçü esrarengiz bir şekilde ölü olarak bulunur. Ne olduğunu arkadaşları anlayamaz. Bir gece iki arkadaş nöbet tutar, diğer arkadaşlarının kâbuslarla kıvrandığını görürler. Başka bir gece Vafi nöbet tutar. Tekgöz uyumuştur. Hilmi'nin gözleri sabit, eline bir iğne almış onlara doğru yürüdüğünü görünce Tekgöz'ü uyandırır. Hilmi'yi sarsarlar, kendine gelir. Ne olduğunun o da farkında değildir. Katilin kendisi olduğunu anlayınca iğneyi kendine saplayıp intihar eder.

“Bunlar O Kanlı Gecenin Yadigârları” adlı hikâyede, Erzurum'a ağabeyinin yanına giden doktoru birgün yakın çiftliklerdeki paşa hasta diye çağırırlar. Paşanın adamı, ağabeyi ve doktor yola çıkarlar. Kış mevsimidir, etrafta vahşi kurtlar vardır diye silahlanırlar. Yolda kurtların saldırısına uğrarlar. Bayağa mücadele ederler. En sonunda ümidi kesmişken, yaralanmış ve bayılmışlardır. Fakat gözlerini açtıkları zaman seslerini duyan paşanın adamları tarafından kurtarıldıklarını görürler. Doktorun boynunda diş izleri vardır, bunlar da o gecenin yadigâridir.

“Kan İçen Çiçekler” adlı hikâyede, Himalaya Dağları'na tetkikatta bulunmak için giden iki arkadaşın rehberleri tehlikeli bir yer olan bir bölgeye gitmemelerini söyler ve onlarla gitmez. İki arkadaş dev çiçeklerin bulunduğu o bölgeye gider.

Çiçekler tarafından yakalanıp kanları emilmeye başlanır. Zar zor kurtulurlar. Yazar bu çiçekler hakkında ilmî bilgi de verir.

“Maymunun İntikamı” adlı hikâyede, yeni evlenen mutlu bir çift bir grupla seyahate çıkmaya karar verir. İlerleye ilerleye Kongo’ya gelirler. Adamın eşi bir orangotanı öldürür ve başını keser. Akşam olunca yatarlar. Çılgınlıkla uyanırlar. Karısı yoktur adamın yanında, ararlar ama bulamazlar. Sabah olunca onu bir yerde başı kopmuş olarak bulurlar. Ölen orangotanın intikamını ya yavrusu ya annesi almıştır. Adam bu yüzden seyahatten nefret eder ve eşini unutamaz.

“Andlar’ın Esrarı” adlı hikâyede, annesi ve babası öldükten sonra amcasıyla yaşamaya karar veren on beş yaşındaki bir çocuk Panama’da bulunan amcasının yanına gider. Bütün Amerika’yı gezer. Bir altın madeni haberi üzerine yine seyahate çıkarlar. Ormanda bir kızıl derili amcasına saldırır. Yaralıdır ve bir süre sonra bayılır. Onu iyileştirip ne olduğunu öğrenirler. Köylerine gelen bir sihirbaz onu kılavuz olarak almıştır yanına. Andlar’da bir dağı patlatmış, sonra yok olmuştur. Oraya gitmeye karar verirler, rehberi de ikna ederler. Adamı bulurlar, adam onlara iyi davranır ama gece olunca öldürmeye kalkar amcasını. Amcası bunu fark ederek İspanyol’u alt eder, bağlar, hazinenin yerini öğrenirler ve adamı çözerler. Hazine odasına girince İspanyol kapıyı kapatır, hazineyi kimseyle paylaşmak istememektedir. Önce rehber sonra amcası ölür. Çocuk da öldü sanınca İspanyol kapıyı açar. Çocuk silahla onu öldürür ve dışarı çıkar. Oradaki yemeklerden yiyerek kendine gelir. Yanlılıkla barutlara ateş düşürür ve hemen mağaradan dışarı çıkar. Dağ çökmüştür. Yanına aldığı kadar servetle memleketine ulaşır.

“Denizde Bir Facia” adlı hikâyede, balık avlamak için Karadeniz’e açılan bir gemi batar, yalnız iki kişi sandalla kurtulur. Günlerce suyun üzerinde kurtarılmayı beklerler. Yiyecekleri bitmiş, hava sisli olduğundan etrafı da net görememektedirler. Uzaktan bir gemi sesi duyarlar, sevinirler. Fakat gemi üzerlerine doğru gelir, sis olduğu için onları fark edemez. Bağırırlar ama gemideki keman seslerinden ve motorun sesinden onları duyan olmaz. Sabah olunca geminin lombozlarından birine tırnaklarını geçirmiş bir adam bulurlar, vücudu kan içerisindedir. Genç kendine gelir ama hiçbir şey öğrenemezler. Çünkü çıldırmıştır.

“Bir Çift Yeşil Mabud Gözü” adlı hikâyede, yine bir vapur yolculuğu ve bu yolculukta başından geçen bir olayı anlatan bir adam karşımıza çıkmaktadır. İhtiyar seyyah, arkadaşıyla beraber seyahate çıkar ve Afrika’yı gezerler. Kap’a kadar inerler. Kılavuzları oradaki kabile hakkında onları uyarır. Ormanda bir adamı yakalayıp döverler, hiçbir cevap alamazlar. Bu adam o kabiledendir. Gece olunca saldırıya uğrarlar, savaşırlar. Kılavuzu yanına gelerek seyyahı kabilenin köyüne götürmek ister, kıymetli mabud gözlerini göstermek için. Giderler ve mabudun yeşil zümrüt gözlerini alırlar. Mabudun bekçisi seyyahı büyüler. Tekrar savaş alanına dönerler. Seyyahı gören herkes ondan kaçmaya başlar. Seyyah bunu uğursuzluğuna hamleder.

“Nankeu Harabelerinde” adlı hikâyeyi, yazar bir arkadaşından dinlediğini söyleyerek onun ağzından anlatmaya başlar. İki mühendis, kırk asker ve bir âlim Çin’de bir saray harabesinde tetkikatta bulunurlar. Sabah kalktıkları zaman hepsinin elleri kolları bağlanmıştı. Çinli bir grup insan, âlim ve arkadaşlarına bu mukaddes harabeye girdikleri için öleceklerini söyler. Nöbetçiyi bırakıp giderler. Âlim cebindeki çakıyla önce kendi iplerini sonra da yanındakilerinin iplerini keser. Nöbetçinin üzerine atılır biri. Bir silah sesi duyulur. Hemen kenardaki silahlarını alarak gelen Çinlilerle mücadele ederler. Heyetten on beş kişi ölür. Harabenin etrafını kuşatarak kalanları aç bırakırlar. Telsizle yardım ister heyet ve kurtulur.

“Yılanın Kokusunu Alan Bir Adam” adlı hikâyede, Mısır’a seyahate giden bir adam yanına bir rehber olarak Luksor harabelerini gezmeye gider. Rehber meşhur bir adamı daha yanlarına kattırmayı ister ve o adam da gelir. Harabeye geldikleri zaman tuhaf adam bazı deliklerin önünde durur, kocaman yılanlar çıkarır ve bunları çantasına koyar. Bu işe şaşan seyyah nasıl yaptığını sorunca adam şerbetli olduğunu, yılanların ona bir şey yapamayacağını, yılanların kokusunu alıp onları bulduğunu söyler. Kahire’de misafir olduğu bir evde bunları anlatınca seyyah, o adamın bir şarlatan olduğunu söylerler ama gözüyle gördüğü için acaba gerçek mi yoksa şarlatanlık mı yapıyor diye tereddüt etmektedir.

“Kaplana Tapanlar” adlı hikâyede, tüccar olan Bedii Bey bir iş için Halep’e gider. Bir akşam arkadaşlarıyla yemek yedikten sonra evine dönerken beş Hintli tarafından yolu kesilir, kaçırlır ve hapsedilir. Bir kaplana parçalattırılacaktır. Tam bu

sırada polisler gelir ve onu kurtarır, kaplanı öldürürler. Hintliler'in arasında bulunan uşağı Kayver bir yangın çıkarmış, yangını gören polisler içeri girip onu kurtarmışlardır. Bu Hintliler'in kaplana tapan yeni bir dini yaymaya çalışan kimseler olduğunu, daha önce de başka yabancıları öldürdüklerini öğrenirler. Kayver hariç hepsi idam edilir. Tüccar da Kayver'le beraber İstanbul'a kaçar diğer kaplana tapanlar tarafından öldürülmemek için.

“Kunguzların Hücumu” adlı hikâyede, Tuğrul Bey, kılavuzları ve iki arkadaşı Çin'de ilmi tetkiklerde bulunmak için yola çıkarlar. Bir eşkıya çetesinin saldırısına uğrarlar. Bütün arkadaşları ölür. Tuğrul Bey yaralı olarak kurtulur ve sürüne sürüne evlerin bulunduğu yere gelmeye çalışır. Birine rastlar. Yarası hâlâ kanamakta olduğu için acı acı bağıırır... (Bu hikâyenin devamı hakkında herhangi bir bilgiye sahip değiliz. Çünkü derginin son sayısında neşredilmeye başlamış fakat yarım bırakılmıştır.)

“Ölüm Gemisi” adlı hikâyede, balıkçılar sahilden baktıklarında bir geminin kayalıklara çarpmış olduğunu görürler. Sabah olunca gidip bakarlar, hiç canlı yoktur, gemi iskeletlerle doludur. Teknede de “Bu gemiye yanaşmayın, ölüm saçıyor.” yazmaktadır. Bir kahkaha duyarlar. Bir adam denize şişeler atar, iskeletler savurur. Balıkçılar geriye dönerler. Sonra yangın çıktığını görürler. Ertesi gün buldukları bir yazıdan o adamın geminin ikinci kaptanı olduğunu, gemideki herkesin hummaya tutulup öldüğünü, gemiyi yakıp dünyayı bu beladan kurtardığını, esir ticareti yüzünden bunların başına geldiğini öğrenirler.

3.1.6. Fantastik Hikâyeler

Resimli Mecmua'da yer alan hikâyelerin bir kısmı da fantastik diye adlandırabileceğimiz, gerçekleşmesi pek mümkün olmayan, mitolojik unsurlar barındıran hikâyelerdir. Dergide yirmi dört adet fantastik hikâye yayımlanmıştır. Bu hikâyeler şunlardır:

1. “Maymunun İntikamı”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 4, s. 1-2.
2. “Devlerin Sonu”, Abdullah Ziya, Cilt 1, Sayı 6, s. 8-9.

3. “Bulutlar Neden Olur?”, Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 13, s. 6.
4. “Rüzgârlar Anası”, Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 14, s. 6.
5. “Merih’te Neler Gördüm”, Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 15, s. 5 (manzum hikâye).
6. “Hayal Baba Kuyruklu Yıldızda”, Nüvid, Cilt 1, Sayı 17, s. 5-7.
7. “Ada Tüccarı Keykavüş Hazretleri”, Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 19, s. 3.
8. “Halaskâr Maymun Lord Fitzgerald’ın Arması”, Muallim T. Hadi, Cilt 1, Sayı 20, s. 9.
9. “Mabudun İntikamı”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 33, s. 4-5.
10. “İskelet Süvari” (Fransızcadan), Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 34, s. 1-2 (tercüme hikâye).
11. “Mesutlar Memleketi”, Enver Behnan, Cilt 2, Sayı 36, s. 2.
12. “Korkunç Gözler”, imzasız, Cilt 2, Sayı 41, s. 3.
13. “Sihirli Çalgı”, Enver Behnan, Cilt 2, Sayı 42, s. 6.
14. “Dirilen Ölü”, M. Cahid, Cilt 2, Sayı 43, s. 8-9, 14-15.
15. “Siyah Pelerinli Adam”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 47, s. 6, 11.
16. “Seni Özleyince Yâr”, Abdullah Ziya, Cilt 2, Sayı 48, s. 6, 11.
17. “Bahtiyarlar Obasında”, imzasız, Cilt 3, Sayı 53, s. 5-6.
18. “Her Şeyi Üç Misli Büyük Gören Bir Adam”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 66, s. 3.
19. “Yeryüzünde Hakikaten Masallardaki Canavarlardan Var Mıdır?”, imzasız, Cilt 3, Sayı 67, s. 2-3.
20. “Hayatını Şeytana Satan Adam”, imzasız, Cilt 3, Sayı 67, s. 4-5.
21. “Talih ve Fazilet”, Ziya, Cilt 3, Sayı 67, s. 16.
22. “Dil”, Necati, Cilt 3, Sayı 68, s. 6.
23. “Mamutların İntikamı”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 68, s. 8-9.
24. “Mustaribim Diyen Bir Ölü”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 69, s. 7.

“Maymunun İntikamı” adlı hikâyede, Amerikalı arkadaşının Moda’daki evinde bir goril postu görüp bunun ne olduğunu sorunca yazar, Amerikalı anlatmaya başlar. Borneo adasında bir çiftlikte misafirken gorillerin hizmetkâr olarak

kullanıldığını, birgün bir gorilin antika bir vazoyu kırması üzerine evin sahibinin kardeşi tarafından kafasına yumruk atıldığını ve evden kaçtığını söyler. Evin yakınlarında bazı günler görülür. Birgün goril yumruk atan adamın kızını kaçıtır. Zenci hizmetçiler, kızın babası ve ev sahibi kızı aramaya çıkarlar, bulurlar ve maymunu öldürürler. Bu post onun postudur.

“Devlerin Sonu” adlı hikâyede, yazar önce mamutlar hakkında bilgi verir. Sonra bu hikâyeyi Sibiryâ’dan gelen bir harp esirinin anlattığını söyler. Hatta orada millî masal sayıldığını belirtir. Bu hikâyede, iki kardeş mamutlarla çobanlık yaparak geçinmektedirler. Bir kardeş diğerini kıskanarak, onun mamutları daha güzel diye, onu öldürür. Sonra felaketler peşini bırakmaz. Gökten yağmurlar gibi taşlar yağar, güneş hiç doğmaz. O mamutlarıyla beraber uzaklaşmaktadır ama bu felaketten kurtulamaz. Gökten kırmızı kan parçaları yağmaya başlar. Bunlar kardeşinin kanlarıdır. Sulara karşı mamutlar duramaz ve birçoğu suya gömülüp kaybolur. Güneş günlerden sonra yavaş yavaş doğmaya başlar. O, bir kayanın üzerinde durmaktadır. En çok güvendiği mamuta doğru koşar, kaçmak ister ama mamut onu hortumuyla tutup havaya kaldırır, sonra ezer. Aradan aylar, yıllar geçtiği hâlde güneş Sibiryâ’da hâlâ altı ayda bir doğmaktadır. Tanrının gazabı hâlâ geçmemiştir.

“Bulutlar Neden Olur?” adlı hikâyede, ormanda gezmeye çıkan bir çocuk ve dadısı bir süre sonra yollarını kaybederler. Yağmur da yağmaya başlar. Bir ağacın altına sığınır. O sırada Hayal Baba gelir. Büyükannesinden onun çok methini duyan çocuk ondan bir masal anlatmasını ister. Hayal Baba da bulutların nasıl hâsıl olduğunu anlatmaya başlar. Cadaloz karı kazanındaki suyla sürekli devlerine kazanın altına ateş attırarak bulutların oluşmasını sağlamaktadır. Bulutlar anasıdır o. Kardeşi de rüzgârlar anasıdır. Hayal Baba ikisiyle de tanışmıştır.

“Rüzgârlar Anası” adlı hikâyede, Hayal Baba rüzgârların nasıl olduğunu, bir kadının onu nasıl istediği yere gönderdiğini anlatıyor. Yağmur duası cahilliğinden bahsediyor. Bunun softaların işi olduğunu vurguluyor. Kadının cüceleri, kocaman bir yelpazesi ve delikli bir duvarı varmış. O duvarın istediği deliğinden istediği yere rüzgâr gönderir, denizleri coşturur, gemileri batırır. Bulutlar anası onun kız

kardeşidir. Hayal Baba hikâyesinin sonunda bütün bunların bir hayal olduğunu, ıssız çölde görülen bir serap olduğunu söyler.

“Merih’te Neler Gördüm?” adlı hikâye, bir diğer fantastik hikâyedir. Diğer hikâyelerden farkı manzum olmasıdır. Metin tanıtılırken dergide hem hikâye hem masal ibaresi yer almaktadır. Ancak biz bu metni Hayal Baba’nın anlattığı belirtilen diğer hikâyeler gibi fantastik hikâyeler başlığı altında değerlendirmeyi uygun gördük. Bu hikâyede, arkadaşlarıyla Merih’e giden Hayal Baba orada başına gelenleri anlatır. Sonunda da bunun gerçek olmadığını söyler.

“Hayal Baba Kuyruklu Yıldız’da” adlı hikâyede, Hayal Baba Kuyruklu Yıldız’a olan seyahatini anlatır. Yazar bütün dünyanın konuştuğu Kuyruklu Yıldız mevzusunda Hayal Baba’dan bunları dinlediğini söyler. Kuyruklu Yıldız’a nasıl gittiğini, orada neler gördüğünü anlatır. Sonunda da bu gördüklerinin bir rüya mı yoksa gerçek mi olduğunu anlayamadığını belirtir.

“Ada Tüccarı Keykavüş Hazretleri” adlı hikâyede, yazar arkadaşlarıyla bir akşam Fenerbahçe’de oturmuş, adalara hayran hayran bakıp konuşurken Hayal Baba da bu konuşulanları duyar ve söze karışarak adaları Keykavüş hazretlerinin getirip burada sıraladığını söyler. Yazar ve arkadaşlarının ısrarları üzerine anlatmaya başlar. Adapazarı’nda Keykavüş isimli biri vardır ve ada ticareti yapmaktadır. Birçok millet ve başta Yunanlılar olmak üzere gelip ondan ada satın almaktadırlar. Adapazarı ismi buradan gelmektedir. Tepeleri, dağları kesip verdiği için Adapazarı bir ova halini alır. Yunanlılar Rodos’u yapmak için bir tepe daha isterler ve Keykavüş de verir. Bu tepenin olduğu yer boş kalır, yağmur sularıyla dolup Spanca Gölü olur. Dağı, tepesi kalmayınca artık Keykavüş satmaktan vazgeçer. Yunanlılar Kayışdağ civarındaki tepeleri de isterler ama vermez. Çünkü Yunanlılar gitgide Anadolu’ya yaklaşmışlar, adalar denizini doldurmuşlardır. Anadolu’nun ise hiç adası yoktur. Keykavüş emreder ve Sakız, Midilli, Sisam gibi adalar yapılır. En güzel yedi tepeli kesip bir salı günü İstanbul’a gelip yerleştirirler. Keykavüş bu adalardan Büyükada’da yaşamaya başlar. Kınalıada’da çay ekildiği için ada kınalanır ve adını oradan alır. Adalar denize dizilirken ikisi çok uzağa gittiği için Hırsız Adası denilmesini emreder

Keykavuş. Hayal Baba sözünü bitirdikten sonra Türklerin de Salı günü İstanbul'a girdiğini söyler ve bir hayal gibi kaybolur.

“Halaskar Maymun Lord Fitzgerald’ın Arması” adlı hikâyede, İrlanda’da bir hükümdarın tek erkek çocuğunu yangından kurtaran bir maymun ve kadirşinaslık olarak o ölünce armalarda yer alan başı söz konusu edilmektedir.

“Mabudun İntikamı” adlı hikâyede, Hindistan’a giden genç bir adam bir heyetle oralarda dolaşmaya başlar. Yanlarında bulunan askerlerden birisi ona eski eserler görmek isterse onu bir yere götürmek istediğini söyler. Kabul eder, yola çıkarlar. Askerlerden bir kısmı geri döner. Kalanlarla yola devam ederler. Bir mabede gizlice girerler. Bir heykele ilerlerken bir hayalet çıkar karşılına, adam onu öldürür silahıyla. Heykeli sırlattırır, götürür. Başka bir hayalet lanet okur adama. Aradan seneler geçer, adam kızına bu olayı anlatır. Gece yarısı kalkar, kızını odasında bulamaz. Her yeri arar, hiçbir yerde bulamazlar kızını. Evdeki buda heykeli dikkatini çeker. Bir kâğıt bulur içinde. Babasının intikamını almıştır heykel, adamın kızını öldürerek. Adam evini, servetini terkedip gider ama azaptan kurtulamaz.

“İskelet Süvari” adlı hikâye, fantastik hikâyeler başlığı altında ele alabileceğimiz bir diğer hikâyedir. Bu hikâyenin diğer hikâyelerden farkı tercüme hikâye olmasıdır. Fransızcadan tercüme olduğu belirtilmiştir. Yalnız tercümenin adapte edildiğini söylemek mümkündür. Çünkü metinde yer alan kahramanların isimleri Türk ismi olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu hikâyede, haksız yere kurşuna dizdirilen, nişanlısı elinden alınan Cehdi Bey, bir iskelet olarak Tosun adlı atına biner ve sürekli kışlanın etrafında dolaşır günlerce. Onu görenler bunu kumandanlarına söylerler ama o aldırılmaz. Sonra gözleriyle görünce peşine düşer. Onu takip eder ve bir uçurumdan aşağı yuvarlanır. Cehdi Bey böylece intikamını Rıfkı Bey’den alır, nişanlısını da arkadaşı Necati’ye emanet ederek ortaldan kaybolur.

“Mesutlar Memleketi” adlı hikâyede, hava ve deniz mahlûkatı arasında kavga varken dünyadaki insanlar mutludurlar. Çünkü herkes çalışır, tembellik, işsizlik yoktur. Bunu kıskanan hava ilahı işsiz bir hanım yaratarak dünyaya gönderir. Japon veliahdının bahçesine bırakır. Çok güzel olan bu kızını hemen saraya alırlar ama o hiç

iş yapmaz, elini bir şeye sürmez. Buna özenen cariyeler de öyle olur. Veliht o kızla evlenir, o da işi gücü bırakır. Doğan çocuklarına hava ilahı Tembel, Fenalık, Sefalet, Hırsızlık gibi isimler verir. Dünyaya bunların çocukları yayılır. Artık dünyada da huzur kalmaz.

“Korkunç Gözler” adlı hikâyede, annesini ve yeni tanıdığı Rus doktoru öldüren bir doktor deli elbisesi giydirilerek hapishane doktoruna götürülür. Bu Rus doktorun gözleriyle kendini büyülediğini, onun yüzünden bunları yaptığını ve bu gözlerin tesirinden hâlâ kurtulamadığını söyler. Aldığı cezalar umrunda değildir, o bu gözlerden kurtulmak istemektedir.

“Sihirli Çalgı” adlı hikâye, dergide Amerikan hikâyesi diye tanıtılmaktadır. Hikâye diye not düşülmesine rağmen metnin içerisinde efsane ismi de geçmektedir. Biz bu metni fantastik hikâyeler grubuna dâhil etmeyi uygun gördük. Bu hikâyede, İrlanda’da yaşayan iki kabile vardır. Bu kabilelerden sarışın olanların reisi Dağda isimli birisidir ve onun bir çalgısı vardır. Bu çalgıyla Dağda orduyu şevke getiren, dinlendiren, harbe yollayan müziği çalmaktadır. Diğer kabile birgün bunlara saldırır. Dağda’nın çalgısını alarak kaçarlar. Sarışınlar peşlerine düşer, onları bulurlar. Dağda çalgısını alır. Hüzün müziği çalar, ağlarlar, sevinç müziği çalar, gülerler, uyku müziği çalar, uyurlar. Sarışınlar da şatodan ayrılıp yurtlarına dönerler.

“Dirilen Ölü” adlı hikâyede, Hindistan’daki esir hayatı bitip İstanbul’a gelen Sait Bey, arkadaşı Ahmet’e uğrar. Oradaki hayatından behsettikten sonra maymun elini soran Ahmet’e ve ailesine anlatır ve onu sobaya atar. Ahmet hemen alıp kendisinde kalmasını ister. Elden istenilen üç dilek gerçek olmaktadır. Sait Bey bunu yapmamalarını söylemesine rağmen onu dinlemezler. Gece önce elden para isterler. Sabah oğulları Macit işe gider, akşam ölüm haberi gelir. Patron onlara para yollamıştır hem de akşam elden istedikleri miktar kadar. Anne perişan bir haldeyken maymun eli aklına gelir. Oğlunu ister ikinci olarak. Baba çok korkar bu durumdan. Kapılar vurulmaya başlar ve ölünün geri gitmesini ister üçüncü olarak. Sesler kesilir.

“Siyah Pelerinli Adam” adlı hikâyede, Kuşadası’na tayin edilen bir doktor sessiz, sakin yaşamakta aynı zamanda şiir de yazmaktadır. Bir gece kapısı çalınır, bir hastanın ölmek üzere olduğu haberi verilir. Hava çok kötü olduğundan gitmek

istemez ama ısrarlar üzerine gider. Siyah pelerinli bu adam onu gece boyu dolandırır, sonra kendi evinin önüne getirir, kaybolur. Sabah olunca hasta olan bir doktor için onu çağırdıklarını söyler hizmetçisi. Gider ama geç kalmıştır. Doktor ölmüştür. Bu doktor onu gece boyu dolaştıran adamdır. Doktor bu işin içinden çıkamaz, istifa eder ve Kuşadası'ndan gider. Aradan uzun yıllar geçer, harplere katılır, katı bir adam olur, şairlikten vazgeçer, iyi bir doktor olur. Fakat hâlâ o hadise aklını kurcalamaktadır.

“Seni Özleyince Yâr” adlı hikâyede, Türkistan'da güzel bir Türk köyü vardır. Bu köyde ihtiyarlık, ölüm, kavga, mezarlık diye bir şey bilinmez ve görülmez. Yalnız ara sıra dağdan gelen sese uyarak gidenler geri gelmez. Buna kimse mukavemet edemez. Her çağırılan gider. Beş genç delikanlı ve kız gitmeyeceklerine dair birbirlerine söz verirler. Ancak birgün Bike'nin nişanlısı Guvtekin gitmek zorunda kalır. Kimse ona mâni olamaz. Bike de çağırılmadığı hâlde ardından gider. Diğer genç kızlar da onu takip ederler. Altun Dağ'daki Tanrı buna kızar, geri dönmelerini söyler ama dönmezler. Tanrı onların hepsini geri gönderir. Ancak artık ölüm ve mezarlıklar çoğalmaya başlar Türkistan'da.

“Bahtiyarlar Obasında” adlı hikâyede, Hindistan'da bahtiyarlar obası diye bir kabile yaşar. Bu kabile kavga, ağlamak, savaş, hırsızlık nedir bilmez. Kanı sadece avda görür. Birgün Gota, annesi ve kız kardeşi büyük dağın tepesindeki ateşi almak için yola çıkarlar. Bir yerde durup dinlenirler, yemek yerler. Gece uyurken bir ses üzerine uyanırlar. Gota bir kayanın tepesine çıktığı zaman büyük boynuzlu bir hayvan annesi ve kardeşini götürür, parçalar. Başka hayvanlar da gelmiştir. Gota'nın gözlerinden yaşlar akmaya başlar. Bunu bir türlü anlayamaz. Kabilesine geri döner, yaşadıklarını anlatır. İntikam hissi doğar içinde. Hayvanın peşine düşer, onu bulur, onunla savaşır ve öldürür. Gota bir daha geri dönmez. Bahtiyarlar obası da ağlamayı öğrenir.

“Her Şeyi Üç Misli Büyük Gören Bir Adam” adlı hikâyede, yazar Boğaziçi'nde vapura inip binerken çok sık rastlaştığı bir adamla tanışır. Onun tuhaf hareketleri vardır. Birgün vapurun merdivenlerinden yuvarlanacakken onu tutar ve konuşmaya başlarlar. Adam beş parasız kaldığı bir zaman avukat arkadaşı ona kâtiplik yapabileceği bir iş bulur. Yanında çalışacağı adam doktordur, hipnotizma ile

ilgilenmektedir. Tecrübelerini üzerinde deneyebileceği bir adam aramaktadır. Kabul eder ve her şeyi üç misli büyük görmesine sebep olan bir tecrübe dener doktor onun üzerinde. Adam odadan çıkıp deli gibi koşmaya başlar, doktor da arkasından koşar. Uçurum gibi bir yere gelince durur ama doktor duramayarak yuvarlanır ve ölür. Etkisi kaybolur hipnotizmanın ama ara sıra bazı şeyleri üç misli büyük görmektedir.

“Yer Yüzünde Hakikaten Masallardaki Canavarlardan Var Mıdır?” adlı hikâyede, altın aramak amacıyla yüz elli kişilik bir kervan Afrika’ya gider. Her milletten insan vardır bu kervanda. Akşam olunca kimileri kumar oynar, kimileri tütün içer, kimileri de toplanıp hikâyeye anlatır. Hikâyeye anlatanlardan o akşam sıra Habeşlinindir. Başından geçen bir olayı anlatır. Hindistan’dayken tanıdığı ve hayatını kurtadığı bir Lama, ona dua okuyup canavar ortaya çıkarmayı öğretmiştir. Bu canavarları cellât yerine kullanıp kabahatlıleri cezalandırmış. Israrlar üzerine ateşin başına gidip canavar çıkarma duasını yapar. Canavar çıkıp Habeşliyi ateşin üzerine çeker. Hemen silahlara sarılıp canavarı vururlar ve yok olur. Habeşliyi çekip kurtarırlar. O da ne olduğunu anlayamamış, şaşırmıştır. Yazar herhâlde bu bir telkinden ibaret olmalı diye düşünmekte ama emin olamamaktadır.

“Hayatını Şeytana Satan Adam” adlı hikâyeye, bilmeceli hikâyeye diye okuyucuya sunulmuştur ve hikâyenin sonunda bir bilmece sorulmaktadır. Bu hikâyede, fakir bir ressam yarın bayram olmasına rağmen mutlu değildir. Parası yoktur, sevdiği kızla evlenememiştir. Şeytan bana da bir saadet verse diye konuşurken bir ses ona cevap verir. “Sen ona ne vereceksin?” Bu soruya karşılık olarak “Hayatımın beş senesini veririm.” der. “O size beş sene saadet versin, siz ona ruhunuzu verin.” der ses. Siyah elbiseler giyinmiş bir adam ortaya çıkar ve ressam şartı kabul eder. Beş sene sonra gelip ruhunu alacaktır. Dört yıl mutlu, mesut yaşar, evlenir ama vakit yaklaştıkça sınırları bozulur. Artık evde saadet kalmamıştır. O gün gelip çatınca şeytan gelir ama ressam uyumaktadır. Bir türlü onu uyandıramaz. Bayıldığını görür. Sabah olunca ressam uyanır ve ölmediğini anlar. Yazıhanenin üzerinde şeytan ona bir not bırakmıştır. Acaba bu notta ne yazmaktadır?

“Talih ve Fazilet” adlı hikâyede, iki arkadaş yürürken biri ben marifetimi göstereyim deyip yoldaki bir eşek başı iskeletinin içine girer. Diğeri yoluna devam eder. Kafayı bulan bir papaz H.z. İsa’nın eşeğinin başı diye tanıtıp kulübe yapar. Zamanla han yapılır, şehir haline gelir. Diğeri herkese yardım eder ama karşılığında bir şey almaz. Fazilet Baba adını alır. Birgün rastlaşırlar. Eşek başı içine giren “Bak ben şehir yaptım, sen ne yaptın?” diye sorunca Fazilet Baba’ya, “Hiç eşek başı içine girmedim.” cevabını alır. Bunun üzerine sihirli kılıcıyla şehri yok eder. Fazilet Baba yoluna devam eder.

“Dil” adlı hikâyede, şeytan hastalanmış ve hastalığının midesinden kaynaklandığı anlaşılmıştır. Aşçıbaşının daha hafif yemekler yapması gerekir. Kölelerinden biri dünyaya iner ve on iki genç kızın dilinden meydana getirilmiş bir dil getirir. Şeytan tatsız bulur beğenmez. “Kaynana dili daha iyidir.” der.

“Mamutların İntikamı” adlı hikâye, insanların ve hayvanların nasıl kötü huylar edindiğini anlatan fantastik bir hikâyedir. Bu hikâyede, çok eski zamanlarda insanlar ve hayvanlar hükümeti diye iki hükümet vardır. Mamut hayvanların, insanların en akıllısı da insanların reysidir. Sırtlan, tilki yalan söyleyerek iki hükümeti birbirine düşürür ve savaşın sonunda bütün hayvanlar, insanlar ölür. Sırtlan, tilki, baykuş, buzlar altındaki mamut kalır geriye. Deniz seyahatine çıkan üç insan da döner, tekrar çoğalırlar. Üç hayvan yine rahat durmaz ama bu sefer hileleri ortaya çıkar. Kıs kıs güldüklerini fark eden mamut olanı biteni anlar. Çekilip buzullara gider mamutlar. Hayvanlar hükümeteşiz kalır, kavga, gürültü eksik olmaz. Baykuş uğursuz, tilki hilekâr, sırtlan pis olarak anılır ondan sonra. İnsanlarda da iyi hisler azalır, hilekârlıklar, fenalıklar başlar.

“Mustaribim Diyen Bir Ölü” adlı hikâyede, ev arayan bir aile Beyazıt’ta bir ev bulur. Tam kontratı imzalayacakken evin sahibi evin bir kusurundan bahseder. Akşamları bir hayalet evde dolaşarak onlara “Çok ıstırap çekiyorum.” demektedir. Bodrumda kemikler bulup, kemikleri mezarlığa taşıyarak bu hayaletten kurtulurlar ama bu evde oturamazlar korkularından. Yeni ev sahipleri taşınır, hiç böyle bir şeyle karşılaşmazlar.

3.1.7. Mizahi Hikâyeler

Resimli Mecmua'da neşredilen hikâyelerin bazıları da mizahi tarzda kaleme alınmış hikâyelerdir. Bu hikâyelerin bir kısmı yazısız karikatürlü, bir kısmı yazılı karikatürlü, geri kalanı da sadece yazılı mizahi hikâyelerdir. Bu tarzda kaleme alınmış kırk beş hikâye bulunmaktadır ki o hikâyeler şunlardır:

1. “Yazısız Hikâye”, imzasız, Cilt 1, Sayı 4, s. 10 (karikatürlü yazısız hikâye).
2. “Yazısız Hikâye”, imzasız, Cilt 1, Sayı 4, s. 11 (karikatürlü yazısız hikâye).
3. “Oğuz’un Boksörlüğü”, imzasız, Cilt 1, Sayı 9, s. 5 (karikatürlü yazılı hikâye).
4. “Yazısız Hikâye: Kafeste”, imzasız, Cilt 1, Sayı 9, s. 5 (karikatürlü yazısız hikâye).
5. “Şimal Buzulları Arasında Garip Bir Ayı Avı”, imzasız, Cilt 1, Sayı 13, s. 10 (karikatürlü yazılı hikâye).
6. “Olursa Bu Kadar Olur”, imzasız, Cilt 1, Sayı 14, s. 7.
7. “Yazısız Hikâye: Tembel Fakat Akıllı Balıkçı”, imzasız, Cilt 1, Sayı 14, s. 11 (karikatürlü yazısız hikâye).
8. “Şampiyon Yıldız’ın Mağlubiyeti”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 18-19, s. 6, 6-7.
9. “Zahmetsizce Av Eti Yemek İsteyenlerin Başına Gelenler”, Muallim T. Hadi, Cilt 1, Sayı 20, s. 8 (karikatürlü yazılı hikâye).
10. “Dört Bacaklı Bir Mahlûk ve Elma Hırsızları Cezalarını Nasıl Buldular?”, imzasız, Cilt 1, Sayı 21, s. 8 (karikatürlü yazılı hikâye).
11. “Küçük Yıldız’ın Yılbaşı Hediyesi”, imzasız, Cilt 1, Sayı 22, s. 8 (karikatürlü yazılı hikâye).
12. “Yıldız Dünyaya Muziplik İçin Gelmiştir”, imzasız, Cilt 1, Sayı 22, s. 9 (karikatürlü yazılı hikâye).
13. “Tekmeyi Vurunca”, Sadri Hoca, Cilt 1, Sayı 24, s. 12.
14. “Mezarlık Kahramanı Palavracı Abdi”, İhsan Bekir Bey, Cilt 2, Sayı 26, s. 2-3.
15. “Abbas Yolcu”, imzasız, Cilt 2, Sayı 26, 27, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, s. 13, 13, 22-23, 13, 13, 13, 17, 17, 17, 17, 17, 5, 7, 7, 7, 7, 14, 5 (karikatürlü yazılı tefrika hikâye).

16. “Sıfır Mı, Virgöl Mü?”, Fazıl Behiç, Cilt 2, Sayı 29, s. 12.
17. “Eski Tramvay Biletleri Ne İşe Yarar”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 30, s. 2.
18. “Enfes Bir Cazbant”, Dehhac, Cilt 2, Sayı 33, s. 2.
19. “İstanbul’un Kaldırımları Altın Mı?”, Nüvid Osman, Cilt 2, Sayı 34, s. 14.
20. “Eğer Kırılmazsa”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 35, s. 5-6.
21. “Mızıkalı Fenerli Kuşlar”, İhsan Bekir, Cilt 2, Sayı 35, s. 11.
22. “Yazısız Hikâye: Akıllı Tavuk Hırsızı”, imzasız, Cilt 2, Sayı 38, s. 5 (karikatürlü yazısız hikâye).
23. “Şakacı Dostlar” (Maupassant’tan), Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 46, s. 2 (tercüme hikâye).
24. “Misli Görülmemiş Bir Dahi”, C. Cahid, Cilt 2, Sayı 48, s. 5.
25. “Arnavut Recep’in Soğuğu”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 51, s. 6.
26. “Bayram Ağa’nın Piştovu”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 52, s. 4.
27. “Abbas Ağa’nın Ziyafetinde”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 53, s. 7.
28. “Bayram Ağa Futbolcu”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 55, s. 3.
29. “Yıldırım Çorbası”, imzasız, Cilt 3, Sayı 57, s. 6.
30. “İran Mamulâtı”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 58, s. 7.
31. “Ne Evler De Var!”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 59, s. 3.
32. “Abbas’ın Rüyası”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 61, s. 3.
33. “Yazısız Hikâye: Canlanan Şapka”, imzasız, Cilt 3, Sayı 61, s. 8-9 (karikatürlü yazısız hikâye).
34. “Abbas’ın Duası”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 62, s. 3.
35. “Sütü İçen”, imzasız, Cilt 3, Sayı 64, s. 7.
36. “Hâlâ Niyetli İmiş”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 65, s. 14.
37. “Pantolon Hikâyesi”, İbrahim Edhem, Cilt 3, Sayı 66, s. 7.
38. “Tuzak”, Saim, Cilt 3, Sayı 67, s. 16.
39. “Yazısız Hikâye: Ağrısız Diş Çıkarıcı Bir Dişçi”, imzasız, Cilt 3, Sayı 67, s. 8-9 (karikatürlü yazısız hikâye).
40. “Suzan”, Sabiha Talat, Cilt 3, Sayı 68, s. 6.
41. “Son İftar Topu Nasıl Atılmış?”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 68, s. 14.
42. “Abbas’ın Yumurtası”, Melih Rakım, Cilt 3, Sayı 69, s. 14.
43. “Arkadaş Katili”, M. Celaleddin, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 10.

44. “Tehdit”, imzasız, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 15.

45. “Tanrı Misafiri”, imzasız, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 31.

“Yazısız Hikâye” sadece karikatürlerden oluşmaktadır. Güldürmek amacıyla çizilmiş bu karikatürleri mizahi hikâyeler başlığı altında değerlendirmeyi uygun görerek elimizden geldiği kadarıyla yorumlamaya çalıştık. Bu karikatürlerde bir çocuk elindeki iple iki tekerlekli tahta arabanın üzerine çıkar ve ipi arabanın uzun kollarına bağlayarak salıncak yapar, sallanmaya başlar. Yakında da bir kova su vardır. İplerin bağlı olduğu tahta kollar yıkılınca suyun içine düşer.

“Yazısız Hikâye” adlı karikatürlerden ibaret olan diğer hikâyede, bir adam hızlı bir şekilde uçurumdan aşağıya düşüyor. Elinde bir şemsiye var. Onu paraşüt gibi kullanarak aşağıya inmeye başlıyor. Aşağıda su olduğunu görünce aynı şemsiyeyi ters çevirerek kayak gibi içine giriyor ve yuvarlanırken düşmekte olan şapkasını da alıyor.

“Oğuz’un Boksörlüğü” adlı karikatürlü yazılı hikâyede, boks sevdası yüzünden bir çocuğun başından geçenler karikatürlerle altlarında açıklamalar yapılarak ifade edilmektedir. Boksa düşkün olan Oğuz önce arkadaşlarına karşı kuvvetini dener, onları alt eder. Sonra çeşitli hayvanlarla boks yapar ama mağlup olur. Fakat yılmamıştır, hâlâ meydan okumaktadır.

“Yazısız Hikâye: Kafeste” adlı yazısız karikatürlü hikâyede, bir çocuk onu kovalayan köpektan kaçır ve bir ağacın yanına gelince ağacın etrafını çeviren tahtalardan yapılmış bir kafes görür. Ağaca çıkar, kafesi yukarı çeker. Köpek kafesin altına gelince kafesi üzerine bırakır ve köpeği yakalar, ağaçtan iner. Bu karikatürlerde küçük bir çocuğun kurnazca bir köpeği yakalaması söz konusu edilmektedir.

“Şimal Buzulları Arasında Garip Bir Ayı Avı” adlı karikatürlü yazılı hikâyede, on altı karikatür ve altlarında hepsinin açıklaması yapılarak buzullarda bir ayının nasıl avlanılacağı anlatılmaktadır. Suyu ayının üzerine sıkıp, dondurup ayıyı kafese koyarlar. Ateşi yakıp buz eritirler ve ayıyı bu şekilde kolayca yakalamış

olurlar. Bu karikatürlerde zekice yapılmış bir av yakalama taktiği söz konusu edilmektedir.

“Yazısız Hikâye: Tembel Fakat Akıllı Balıkçı” adlı yazısız karikatürlü hikâyede, bir balıkçı denizin kıyısına gelir. Oltasına bir balon bağlar ve mumu da hemen oltanın yanına koyar. Kendisi bir ağacın altında uyumaktadır. Oltayı toprağa saplamış, ucunu denize salmıştır. Av yakalanınca olta ağırlaşır, balon aşağıya iner, muma değince patlar ve balıkçı uyanır. Av işini zahmetsizce gerçekleştirmiştir. Bu karikatürlerde üşengeç bir balıkçının akıllıca bir planla nasıl balık yakaladığı söz konusu edilmektedir.

“Olursa Bu Kadar Olur” adlı hikâyede, bir hırsızla yan kesici bir lokantadan kaşık, çatal, bıçak çalmaya giderler. Hırsız biraz çalar. Yankesici soranlara hokkabaz olduğunu söyler, müşterileri aldatır. Çizmelerinin içine kaşık takımı atar ama hırsızda olduğunu söyler. Müşteriler aldanır. Hırsızdaki kaşıkları alırlar. Yankesicinin çizmelerine attıkları onda kalır. Üstelik gösterisinden dolayı ona para da verirler. Hırsızsa boş çıkar lokantadan.

“Şampiyon Yıldız’ın Mağlubiyeti” adlı hikâyede, Yıldız yaramaz mı yaramaz, şımarık mı şımarık bir çocuktur. Okulda, evde kimseyi rahat bırakmaz, hep muziplik peşindedir. Boksa merak sarmıştır. Dadısına bir yumruk atar aniden ve dadısı yere yıkılır. Hızını alamaz, evin kedisine saldırır. Kedi kaçır, o kovalar. Yumruklar evi alt üst eder. Tabaklar, camlar kırılır. Anne ve babasının ısrarlarına rağmen durmaz, kaçır, kilerde dolaba saklanır. Kedinin sesini duyunca çıkar, karanlıkta onu kovalar. Karşısına beyazlar giyinmiş biri çıkar. Yıldız korkar ve bayılır. Kardeşinin biçki dikiş mankeni de üstüne yıkılır. Çılgılık üzerine ev halkı başına toplanır. Şampiyon Pamuk’a ve mankene mağlup olmuştur.

“Zahmetsizce Av Eti Yemek İsteyenlerin Başına Gelenler” adlı karikatürlü yazılı hikâyede, büyük ormanın hemen yanı başında oturan Şahin Efendi isminde bir adam vardır. Bu adam çok açığöz, her şeyden menfaat uman bir adamdır. Av mevsiminde büyük orman avcılarla dolar, kaçır hayvanlar da Şahin Efendi’nin evinin önünden geçerek kaçır. Bunun üzerine Şahin Efendi’nin aklına bir şeytanlık gelir. Yeğenini de yanına alarak bahçenin orman tarafındaki duvarına bir delik açır.

Aynı delikten bir de evin duvarına açar. Sonra her iki deliği bir kalın boru ile birleştirir, bir tünel yapmış olur. Deliğin ağzını otlarla çerçevesler. Ev halkı önce buna bir anlam veremez ama avcılardan kaçan hayvanlar saklanmak için tünele girip Şahin Efendi'nin mutfağına gelince durumu anlarlar. Şahin Efendi bu durumdan son derece memnundur. Her sofrada birkaç türlü av eti bulunmaktadır. Bu aylarca devam eder. Bir akşam aile sofrada yemek yerken tünelden sesler gelmeye başlar. Beklerler, gelen bir tilkidir, üzerlerine atılır. Arkasından kurt gelir. Feryat figan, konu komşu başlarına toplanır. Şahin Efendi'nin foyası da ortaya çıkar. Şahin Efendi tüneli kapatarak bir daha böyle bir şey yapmaya tövbe eder.

“Dört Bacaklı Bir Mahlûk ve Elma Hırsızları Cezalarını Nasıl Buldular?” adlı karikatürlü yazılı hikâyede, Sapanca'da Hüsmen Dayı'nın meşhur bir elma bahçesi vardır. Çocuklar hiç rahat vermezler, elmalara dadanırlar. Bu yaz bahçeye kasabanın abdalı Açıkağız da dadanır. Birgün Açıkağız bahçede elmaları yedikten sonra uyumaya başlar. Bunu gören Hüsmen Dayı ona bir oyun oynamak ister. Korkuluktaki eski pantolonu alıp onun başına, kollarına geçirip sıkı sıkı bağlar ve beklemeye başlar. Ağaçların arasından her tarafı elma dolu iki çocuk fırlar. Açıkağız'ı görünce dururlar, dört bacaklı bu mahluğun ne olduğunu anlayamazlar. Kımıldayıp kalkınca çocuklar korkuya kapılır, bütün elmaları bırakıp kaçmaya başlarlar. Açıkağız da onların peşlerinden bağıra bağıra koşmaya başlar. Çocuklar evlerine gelince bir daha Hüsmen Dayı'nın bahçesine girmeye tövbe ederler. Dört bacaklı çarşıya kadar giden Açıkağız'la da halk alay eder. Bu işten memnun kalan ise Hüsmen Dayı olur.

“Küçük Yıldız'ın Yılbaşı Hediyesi” adlı karikatürlü yazılı hikâyede, babası Yıldız'a yılbaşı hediyesi olarak bir davul alır. Fakat çok geçmeden pişman olur. Yıldız davulunu gümbür gümbür çalıp babasına rahat vermemektedir. Davuldan Yıldız'ı kurtarmak için babası ona yeni bir hediye almaya karar verir. Birgün eve nişan tahtası, ok ve yayla gelir. Yıldız çok sevinir. Babası nişan mukavvasını davulun önüne yerleştirir, davuldan kurtulmak için. Bunu fark eden Yıldız babasının silindir şapkasını getirip davulun yerine yerleştirir. Babasından nişan almayı öğrenip eğlenmeye başlar. Yıldız kıkır kıkır gülmektedir. Babası işi fark eder. Yıldız kahkahalar atmaya devam etmektedir. Olan silindir şapkaya olmuştur.

“Yıldız Dünyaya Muziplik İçin Gelmiştir” adlı karikatürlü yazılı hikâyede, Yıldız yine şeytanlıklar düşünür. Bir cuma günü babası evde, bazı yerleri tahtakurusu çıkmasın diye boyamaktadır. Yıldız bir aralık yavaşça gelip babasının entarisinden sarkan kuşak uçlarını boyaya daldırır. İki siyah hat adamcağızın peşinde uzayıp gider. Döşemeler berbat olur. Zavallı adam, bunun farkına varınca feryadı koparır. Yıldız yine memnun, gülmektedir. Fakat halı silkilen şaplakla dayak pek yaman kaçar. Lakin o hiç uslanmaz. Gözlerinde yaş kurumadan ikinci bir muziplik hazırlar. Halıları temizlemeye hazırlanan babasının şaplağını boyar. Hiçbir şeyden haberi olmayan babası kolları sıvayıp işe girişir. Hem küt pat yapıştırır hem de Yıldız’la çene yarışır. Çocuğun maksadı intikamında tam muvaffak olmak yani halıyı iyice berbat ettirmektir. Bunda da muvaffak olur. Babası önünü döndüğü zaman boya izlerini görür ve feryadı koparır. Yıldız ise kaçar ve kuytu bir köşeye saklanır.

“Tekmeyi Vurunca” adlı hikâyede, afyon düşkününü bir adama mahalleli iş sahibi olsun diye bir işporta tezgâhı alır ve züccaciyatla doldurur. Adam, satar bunları ve yine afyon alır. Sonra istirahata karar verir. Hayallere dalar. Zengin olmuştur, konağı, hizmetçileri vardır. Hayali sırasında bir tekme atar, işportasını dağıtır. Bütün malları berbat olur.

“Mezarlık Kahramanı Palavracı Abdi” adlı hikâyede, yalanlarıyla palavralarıyla meşhur olan Abdi bir akşam arkadaşlarıyla iddialaşır. Gece karanlıkta mezarlıktan geçecek, Topkapı’dan Rami’ye bir mektup götürecektir. Sarhoş bir şekilde meyhaneden çıkar, mezarlığa gelir. Karşısına uzun boylu, kefenlere sarılmış biri çıkar. Onu şişesiyle alt eder. Meyhaneye döner, abarta abarta anlatır. Sabah gelir bakarlar, yere düşmüş kavuklu bir mezar taşı görürler.

“Abbas Yolcu” adlı karikatürlü yazılı tefrika hikâyede, Abbas’ın maceraları on sekiz sayı devam etmiştir. Bu hikâyede, Harb-i Umumi’de yüz binlerce lira kazanan fakat yemesini bilmeyen Abbas, sersemliği yüzünden birçok belalara maruz kalır. Başından birçok maceralar geçen Abbas sonunda evine döner. Meşhur bir seyyah olarak herkes tarafından tanınır. Gazeteler de vefat haberini yapınca yeğeni evini müzeye dönüştürür. Bu işten çok para kazanmakta, bol bol ziyaretçi

gelmektedir. Başta kızsız da Abbas, yeni bir köşk alarak oraya taşınır. Yeme, içme, gülme hayatından eksik olmaz.

“Sıfır Mı, Virgül Mü?” adlı hikâyede, İstanbul’da bir leyli mektepte kalan Nahit’e babasından havale gelir. Üzerinde yüz yirmi yedi buçuk kuruş yazmaktadır ama Nahit virgüllu sıfır diye anlar ve çok sevinir. Yüz yirmi yedi lira babasının ona bahsettiği hediye olmalıdır, diye düşünür. O akşam uyuyamaz. Sabah dersi dinleyemez. Hemen postahaneye koşar. Yüz yirmi yedi buçuk kuruşu alınca şaşırır, üzülür. Mektebe gelir, babasından gelen mektubu ona verirler. Babası yolladığı parayla ona iki kitap ısmarlamıştır, onları ister. Yetmezse üstünü tamamlamasını söyler. Bir de kardeşinin fotoğrafını yollar. Herhâlde babasının bahsettiği sevinçli hediye bu fotoğraftır.

“Eski Tramvay Biletleri Ne İşe Yarar?” adlı hikâyede, yazar eski tramvay biletlerini biriktirip tramvaya binen, kontrol olduğu zaman da bunların arasına karışmış diye biletçiye gösteren Musevi arkadaşıyla geçirdiği bir günü anlatmaktadır. Biletçi o kadar bilete bakamayacağı için de tramvaya bedava binmektedir.

“Enfes Bir Cazbant” adlı hikâyede, geç vakitte eve gelen bir adamın evine hırsızlar girmeye çalışır. Adam hemen tencere, kaşık alır, piyanonun başına geçer, gürültü çıkarmaya başlar. Hırsız eve girmez. Diğer gün bunu komiser anlatır. Komiser hırsızların bakkala dadandıklarını söyler.

“İstanbul’un Kaldırımları Altın Mı?” adlı hikâyede, kelimeleri ilk anlamıyla anlamaya alışmış olan Mehmet, İstanbul’un toprağının altın, suyunun kevser olduğunu duyunca İstanbul’a gelir. Bakar toprak aynı topraktır. Şerbetçinin daveti üzerine şerbet içer. Köprüden geçer. Davet üzerine yemek yer. Kayığa biner, hiç para vermez. “Zorla davet ettiniz.” der. Lokantada her şeyi yer. Kayıkta gönlü bulanır ve karşısındaki Yahudi’nin yüzüne yediği midye kabukları, bez parçaları yağar.

“Eğer Kırılmazsa” adlı hikâyede, Ankara’ya bir iş için gitmesi gereken ama parası olmadığı için tren bileti alamamış olan bir adam kaçak olarak Haydarpaşa’dan trene biner. Pendik’e kadar gider. Bileti olmadığı anlaşılınca tekmelenerek atılır trenden. Başka bir vagona biner. Geyve’ye kadar gelir, yine atılır. Yine biner,

Osmaneli’nde yine atılır. Tekrar biner, Eskişehir’de tekrar atılır. Bir tanıdığa rastlar. Nereye gittiğini sorunca “Kırılmazsa eğer Ankara’ya gideceğim.” der.

“Mızıkalı Fenerli Kuşlar” adlı hikâyede, Amerikalı bir seyyah seyahatinin son kısmında Türkiye’ye gelir. Newyork’tayken tanıştığı Lemi Bey’in evinde kalır. Çok güzel ağırlanır, yenilir, içilir. Gece olunca odasına çekilir. Yatağın üstündeki ince tülün ne olduğunu anlamaz, kaldırır. Canı yanar bir şekilde uyanır. Yüzü gözü şişmiştir. Odada da bir sürü ses devam etmektedir. Sivrisinekleri mızıkalı kuşlar diye adlandırır. Pencereyi açar çıksınlar diye ama daha fenası olmuştur. Bir sürü sivrisinek odaya girmiştir. Bir de ateş böcekleri vardır. Onları da fenerli kuşlar sanar. Kendini odadan dışarı atar.

“Yazısız Hikâye: Akıllı Tavuk Hırsız” adlı yazısız karikatürlü hikâyede, tavuk çalmak isteyen bir hırsız kulübenin önüne gelir. Bir delikten içeri sopa uzatarak tavuklara vurur ve onları havaya fırlatarak dışarıya atar kulübeden ve tavukları çalar. Bu karikatürlerde kurnaz bir hırsız söz konusu edilmektedir.

“Şakacı Dostlar” adlı hikâye, bir diğer mizahi hikâyedir. Bu hikâyenin diğerlerinden farkı tercüme hikâye olmasıdır. Maupassant’tan tercüme edildiği belirtilmiştir. Bu hikâyede, sonbaharı geçirmek için çok şakacı olan dostlarının yanına giden bir adam, onların her yaptıklarından acaba bana şaka mı yapacaklar diye şüphelenir. Gece bile doğru dürüst uyuyamaz. Yatağı karyoladan alır yerde yatar. Sabah kahvaltısını getiren uşak ona takılarak üzerine düşer ve kızgın çay üstüne dökülür. Kendi kendine kuruntu yaptığını geç de olsa anlar.

“Misli Görülmemiş Bir Dahi” adlı hikâyede, küçük Mustafa evin bozuk olan musluğunu tamir edince anne ve babası tarafından “Bu çocuk bir dahi olacak.” diye övülür ve ailenin en uzak akrabalarına bile bu haber uçarılır. Daha sonra babasının resimli kitabına mürekkep döker, kazıyacağı yerde beyaz kâğıt parçaları yapıştırır. Yine övgü alır. Yaz tatilinde köye gidince nezleye yakalanır. İyileşmesi için sırtına tentürdiyot sürüldüğünü unutmaz. Babası ona sarı ayakkabı almıştır. O siyah istemektedir. Babası “Bu kadar iş yaptın, artık bir boya keşfet.” der. O da tentürdiyotu ve evdeki bütün siyah ayakkabıları alıp bir odaya kapanır, daima

fırçalamaktadır. Bunu gören annesi ve babası ona mâni olurlar ve küçük dahi söner gider.

“Arnavut Recep’in Soğuğu” adlı hikâyede, karlı bir havada beş çocuk kızak kaymaya giderlerken Arnavut Recep’e de uğrarlar. O üşüdüklerini görünce onları içeri, ateşin yanına alır. Mübalağayı seven Recep abarta abarta kendi memleketinde nasıl soğuklar olduğunu anlatmaya başlar. Laz Tefik memleketinde bütün hamsilerin donduğunu, Cemal atılan top sesinin bile donduğunu söyleyince Recep de bütün köyünün donduğunu, haşlayarak adamları kurtardıklarını anlatır.

“Bayram Ağa’nın Piştovu” adlı hikâyede, Bayram Ağa çocuklara nasıl av avladığını, bir eşkıyayı nasıl öldürdüğünü abartarak anlatır. Karşısına çıkan eşkıyaya ateş eder, eşkıya kaybolur. Üç günlük yolun ötesinde ölü bulunur. Kurşunu onu üç günlük yolun ötesine uçurmuştur. Çünkü kısa mesafede öldürmeyi kendine yedirememiştir.

“Abbas Ağa’nın Ziyafetinde” adlı hikâyede, İranlı Abbas Ağa bir ziyafet verir ve arkadaşlarını çağırır. Çok yağmur yağmaktadır. Abbas Ağa abartarak kendi şivesiyle “İran’da bir yağmur yağar, evler yer değiştirir.” der. Bayram Ağa da oradadır, biber ister. Biberin büyüklüğünü gören misafir şaşırır. Bayram Ağa daha büyükleri var diyince Abbas Ağa İran’da fakirlerin içlerinde yaşadığı biberler olduğunu söyler.

“Bayram Ağa Futbolcu” adlı hikâyede, çocuklar erkenden Bayram Ağa’yı kaldırıp önceden kararlaştırdıkları eğlenceyi yapmak isterler. Ağa kalkar, yola çıkarlar. Edirne Kapısı’ndaki surların neden yapıldığını sorunca biri, Ağa, “Rumlar fethetmeye gelen bizimkilerden korktukları için yaptılar ama bizimkiler bir tekmeyle surları yıktılar.” der. Öğle olunca bir ağacın altına oturup yemek yemeye karar verirler. Cemal, Bayram Ağa’dan koca bir taşı kaldırmasını ister. Ağa kaldıramayınca altında volkan olduğunu, çıkıp onlara zarar verebileceğini, o yüzden kaldırmadığını söyler.

“Yıldırım Çorbası” adlı hikâyede, yayladan ağanın yağ ve peynirini indirip satan çingeneye ağa kahvede bir kahve ısmarlar. Çingene ilk defa kahveye gelmektedir. Onu çorba sanar, bir yudumda içer, ağzının tavanı yanar, gözünden yaşlar gelir. Arkadaşlarının yanına gidip başına geleni anlatır. Şehirlilerin hissiz olduğuna hükmederler. Yine bir pazar günü sattığı peynirleri satın alan tüccar tarafından kahveye götürülür. Kahve ısmarlanınca dişlerini sıkıp sallanmaya başlar, gözünden yaşlar gelir. Niye ağladığını soran tüccara, “Yıldırım çorbası geliyor.” cevabını verir.

“İran Mamulâtı” adlı hikâyede, Abbas Ağa İran’ın sobasını, lambasını, kalemini över, diğer milletlerinkinden farklı olduğunu söyler. İran’ın sobası yanında oturanları eritir, lambaları bütün Tahran’ı, evleri aydınlatır, kalemi yarım bırakılmış işlemi yapar diyerek över. Arkadaşları bunlara gülmektedir.

“Ne Evler De Var!” adlı hikâyede, sis yüzünden Marmara’da batan bir gemi hakkında konuşurken Bayram Ağa, kendi memleketinde evlerin gezdiğini, sis yüzünden birbirine çarptığını söyler. Sabah kasabaya inmesi gerektiğini akşamdan evine söylemiş, sabah kalkınca kasabada olurmuş. Kahkaha atarken oradakiler Abbas Ağa gelir. O da kendi memleketinde evlerin kuşlar gibi uçtuğunu, balıklar gibi yüzdüğünü, insanlar gibi yattığını söyler. İkisi tartışırlar.

“Abbas’ın Rüyası” adlı hikâyede, Abbas gördüğü bir rüyayı arkadaşına anlatır. Rüyasında elinde kılıcıyla düşman askerleriyle savaşıp hepsini kılıçtan geçirdiğini, sabah uyanınca da kılıcını kanlı bulmuş olduğunu söyler. Arkadaşının gülmesi üzerine sinirlenir, onu azarlar.

“Yazısız Hikâye: Canlanan Şapka” adlı yazısız karikatürlü hikâyede, uykusu gelen bir adam ağacın altında uyumaya başlar. Şapkasını da yandaki taşın üzerine koyar. Bir kuş gelir ve şapkayı alır. Uyanan adam hareket eden şapkanın peşinden gider. Kuş şapka başında uçurumdan uçup giderken adam bakakalır.

“Abbas’ın Duası” adlı hikâyede, hasta olan Arnavut Bayram’ı Abbas Ağa’yla birlikte arkadaşları ziyarete giderler. Bayram biber yiyerek iyileşmeye çalıştığını söyler. Abbas Ağa duayla ayağa kalkabileceğini söyleyince arkadaşı okumasını ister

ondan. Abbas okuyamayacağını, cüzünün yanında olmadığını, ezbere bilmediğini, çok uzun olduğunu söyleyerek çıkar gider. Arkadaşı “Tabii bu dua biterse ancak iyileşir.” der.

“Sütü İçen” adlı hikâyede, Abbas ve Bayram Ağalar kavga edip mahkemelik olurlar. Hâkime rüşvet diye Abbas süt, Bayram sığa yollar. Sıpayı daha kıymetli bulan hâkim Bayram Ağa’yı haklı çıkarır. Hâkime sütün ne olduğunu soran Abbas’a hâkim sütü sıpanın içtiğini söyler. Sinirlenen Abbas sıpanın değil, bir eşeğin içmiş olduğunu haykırır.

“Hâlâ Niyetli İmiş” adlı hikâyede, Bayram Ağa’yı ziyarete gidince Cemal ve Abbas’ı da orada görür yazar. Ramazanın ik günüdür. Bayram Ağa üşüdüğünü, biberi kalmadığını ve oruçlu olduğunu söyler. Abbas dalga geçer. Karı, soğuğu kendi memleketinde görmesini ister. Bayram Ağa oruçlu olduğu için üşüdüğünü, koca bir gün aç kaldığını söyleyince, Abbas doğuştan beri niyetli olduğunu söyler. Niyetlenmiştir ama hâlâ tutmaya başlamamıştır.

“Pantolon Hikâyesi” adlı hikâyede, Servet Bey terziden aldığı pantolonunun biraz uzun olduğunu görünce karısından kısaltmasını ister. Vakti olmadığı için karısı yapamaz. Kızı ve kayınvalidesi de yapamayacaklarını söyler. Adam yatınca karısı, kırılmasın diye kesip kısaltır. Ardından kızı ve kayınvalidesi de birbirlerinden habersiz pantolonu alıp kısaltıp yerine koyarlar. Sabah adam pantolonunu giyip kahvaltıya gelince gülmekten kendilerini alamazlar. Adam hem maddeten zarara uğramış hem de gülme konusu olmuştur.

“Tuzak” adlı hikâyede, iki çocuk kuş yakalamak için bahçeye bir sepet koyup, sepeti iple bağlayıp hava soğuk olduğundan eve girip pencereden avın gelmesini beklerler. Sabah kalktıkları zaman sepetin kımıldadığını görürler. Sepetteki kuş değil köpektir. Üşüyen köpek sepetin altına girmiş, sepet de üzerine kapanmıştır.

“Yazısız Hikâye: Ağrısız Diş Çıkaran Bir Dişçi” adlı yazısız karikatürlü hikâyede, diş ağrıyan hastalar koridorda beklemektedir. Bir hasta doktorun yanına girer. Dişçi bir eline yakasındaki iğnesini, diğer eline de diş çekme aletini alır. Dişçi

çekerken iğneyi adamın dizine batırır. Adam dizinin acısından dişinin acısını hissetmez.

“Suzan” adlı hikâyede, Suzan adlı bir çocuk komşu kızına giderek çok üzgün olduğunu, boncuğunun hasta olduğunu söyler. Komşu kızı onu alıp gelmesini, beraber kalabileceklerini söyleyince alıp gelir. Getirdiği gerçek kedi değil, oyuncak kedidir, Suzan onu kandırmıştır.

“Son İftar Topu Nasıl Atılmış?” adlı hikâyede, Abbas Ağa futbol maçı yaparken bir arkadaşının vurduğu topun yangın kulesine gittiğini ve topun patladığını, herkesin ramazan topu sanıp iftar yaptığını söyler. Bunun üzerine aynı arkadaşına çelik bir top ısmarladığını, onu da İran’daki dostlarına göndereceğini anlatır.

“Abbas’ın Yumurtası” adlı hikâyede, yazar Abbas’ın yanına uğrar. Bir komşusu da gelir. Ona kırmızı yumurta getirmiştir. Komşusu yumurtanın çok büyük olduğunu söyleyince Abbas kabul etmez. Kendi civcivlerinin yumurtalarının bile daha büyük olduğunu, yumurtanın kabuğundan kayık yaptıklarını, hatta civcivlerin kırmızı yumurtladığını, kendi memleketinde insanların bile kırmızı doğduğunu, sonradan anneler pudra yutunca beyaz olduklarını söyler.

“Arkadaş Katili” adlı hikâyede, yatma zamanı gelip bütün talebeler yatakhaneye çekildikleri zaman unuttuğu kitabını sınıftan almak için Osman Sıddık sınıfın önüne gelir. İçeride iki kişinin konuştuğunu işitir. Biri diğerini öldürecek. Hemen koşup haber verir. Hademeler, muallimler gelip sınıfı yumruklarlar. İçeriden Cevdet ve Nihat çıkar. Müsamere için hazırlanan piyese çalıştıklarını öğrenirler.

“Tehdit” adlı hikâyede, Abbas Ağa birgün kayıkla Üsküdar’dan İstanbul’a geçmektedir. Kasırganın başlaması üzerine geri dönmek ister. Kayıkçı dönmeyince onu “Hemen geri dön, yoksa şimdi ineyeğim.” diye tehdit eder.

“Tanrı Misafiri” adlı hikâyede, birgün Abbas’ın kapısını biri çalar, tanrı misafiri olduğunu söyler. Abbas da buranın tanrının evi değil, kendi evi olduğunu söyleyerek onu içeri almaz. Yine başka birgün bir adam daha çalar kapısını. “Evinize

sığabilir miyim?” diye sorar. Abbas yine mizahi bir şekilde “O kadar büyüyorsunuz ki evime sığamazsınız.” cevabını verir.

3.1.8. Eşkîyalık Konulu Hikâyeler

Resimli Mecmua'da yayımlanan hikâyelerde karşımıza çıkan bir diğer konu da eşkıyalık, ağalık konusudur. Özellikle Anadolu'da hüküm süren bu durum bazı hikâyelerde ele alınmakta ve yaşanan zorluklar, haksızlıklar dile getirilmektedir. Bu tarzda kaleme alınmış sekiz hikâye bulunmaktadır ve o hikâyeler şunlardır:

1. “On Beş Senelik Eşkîya Tosun Dayı”, Sergüzeştçi, Cilt 1, Sayı 18, s. 1-2.
2. “En Vahşi, En Duygusuz Bir Mahlûk, Kara Osman ve Çetesi”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 22, s. 4-5.
3. “Dersim Kayalıklarında”, T. Tuğrul, C. Cahid, Cilt 1, Sayı 22-25, s. 14-15, 14-15, 14, 14.
4. “Kürt'ün İntikamı”, M. Cahid, Cilt 2, Sayı 26, s. 4-5.
5. “Vicdanın Emri Mi Yoksa Vazife Mi?”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 28, s. 20-21.
6. “Hintli Hoca”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 32, s. 3-4.
7. “Beşlerin Sonu”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 57, s. 4-5.
8. “Kartalların Yedi Sene Hapsettikleri Adam”, imzasız, Cilt 3, Sayı 65, s. 8, 11.

“On Beş Senelik Eşkîya Tosun Dayı” adlı hikâyede, Tosun Dayı'nın yanındaki çocuğu sopayla dövdüğünü gören Osman, onu kurtarır. Tosun Dayı'ya yumruk ve tekme atar. Çocuğu yanına alır. Akşam babasıyla koyunları götürecekleri yeri konuşurlar. Tosun Dayı gizlice onları dinlemektedir. Sabah Osman, kurtardığı çocuk Kemal'le yola çıkar. Koyunlar ve atı sudan içer, hepsi ölür. Osman bunun nasıl olduğunu düşünürken Tosun Dayı ona arkadan saldırır. Kavganın sonunda Tosun Dayı ölür.

“En Vahşi, En Duygusuz Bir Mahlûk, Kara Osman ve Çetesi” adlı hikâyede, bir eşkıya çetesi tarafından bir ev basılır. Evde eli silah tutabilecek olan tek erkek çocukların babasıdır ama eline hiç silah almamıştır. Dışarıda silah sesleri artmaya başlar. Kapı kırılır. Babayı bağlarlar, tehdit ederler. Kadınlar küpelerini, yüzüklerini verir ama eşkıyalar para da isterler. Olmadığını söyleyince adamı alıp dışarı çıkarırlar, evi ateşe verirler. Bağlandığı ağaçtan bir süre sonra kurtulan adam ateşten iki kızını kurtarır. Kendine geldiği zaman hastahane de olduklarını anlar. Kızları kurtulmuştur ama karısı, kardeşleri, babası evle beraber yanmıştır.

“Dersim Kayalıklarında” adlı hikâyeye, dört sayı devam etmiş uzun soluklu bir hikâyedir. Bu hikâyede, bir kış günü Dersim havalisinden geçen bir aileye eşkıyalar baskın yaparlar. Küçük çocuğu alıp kaçırlar. Yirmi bir yıl sonra aynı yerden geçen bir aileye daha saldırırlar. Babalarıyla birlikte iki kız çocuğunu öldürürler. Ağabeyleri olan zabiti de eşkıyalara yaylım ateşi açan ihtiyar bir adam kurtarır. Kurtardığı çocuğu oğluna benzetir. Adının Nazmi olduğunu öğrenir. İsmi Nazmi olması, oğluna benzemesi ihtiyar adamı umutlandırmıştır ama genç kaybettiklerinin ailesi olduğunu söyleyince, bu düşüncesinden vazgeçer. Oğlunu anlatır. Şimdi yirmi dört yaşında olacağını, onu aldıklarından beri ormanda koruculuk görevine başladığını söyler. Genç de intikam almak, Kürtlerin yerini öğrenmek, onları bulmak arzusundadır. Konuşurlarken Hasip Bey adlı zabıt gelir ormana. Eşkıyaları artık takibe başlayacağını söyler. Nazmi intikamını düşünerek hemen yola çıkar. Kayalığa ulaşır. İki Kürt’ü öldürür, bir esiri kurtarır. Yaralarını iyileştirir. Adı Rüstem olan bu genci de dün kaçırdıklarını öğrenir. Nazmi ona gidebileceğini söyler ama o gitmez. Yatıp dinlendikten sonra beraber yola çıkarlar. Jandarmanın da sesi gelmektedir. Şeyh Abdullah’ı sonunda bulurlar ve Nazmi gırtlığına yapışır. Şeyhi öldürür. Tam çıkarlarken Kürtler mağaraya girmeye başlar, çatışma çıkar. Kaçıp cephanelik olan başka bir mağaraya girerler. Arkadan bir yol bulup çıkarlar. Korucu Hasan Ağa da oradadır. Oğlum diyerek Nazmi’nin boynuna sarılır. Nazmi’nin cebindeki mektubu okumuş, oğlu olduğunu anlamıştır. Jandarmalar mağaraya barut serperler, ihtiyar ateşler ve bütün Kürtler mahvolur.

“Kürt’ün İntikamı” adlı hikâyede, iki asker yeni görev yerlerine gitmek için Erzurum’dan yola çıkarlar. Hava çok kötüdür. Bir kulübeye sığınıp uyurlar. Bir silah sesi uyandırır onları. Yanlarında bir adam, yerde kıvranan bir yılan görürler. Adamın söylediği gibi bir süre sonra eşkıyalar gelir ve çatışma başlar. Yılanı öldüren adam ölür. İki asker, eşkıyaların reislerinin yanına götürülür ama serbest bırakılır. Çünkü eşkıyaların amaçlarının diğer adamı öldürmek olduğunu öğrenirler.

“Vicdanın Emri Mi, Yoksa Vazife Mi?” adlı hikâyede, Anadolu’da eşkıyalıkla nam salan bir adam yakalanır ve sorgulanır. Meşhur Hacı Cafer Ağa’yı öldürmüştür ve sebebini anlatır. Tarlaya giderken bir başıboş koyun görür, onu alır. Ağa kendisinin koyununu aldığını söyleyerek para vermesini ister. Vermeyince onu yakalatmaya gelir, o dağa kaçır. Ağanın peşine düşen iki adamını öldürür. Ağa da onun çocuğunun başını kesip ona yollar. Karısı bir kuyuya atlayarak intihar eder. Bunun üzerine adam, her tarafa korku salan bir eşkıya olur. İnsanlara işkenceler eder. Ağayı da öldürür. Zabit, arkadaşına bu vakayı anlatır. Vicdanen onu serbest bırakmak istediğini ama görev icabı bırakmadığını söyler.

“Hintli Hoca” adlı hikâyede, doğuya tayin edilen genç bir zabit sürekli hastalanır. Doktora gider, iyi olur. Eve döndükten bir süre sonra yine hastalanır. Sonra doktor değişince vücuduna zehir verildiğini öğrenir. Hintli Hoca’yı sıkıştırır ve konuştururlar. Buradan gitmesi için uğraştıklarını, gitmeyince onu öldürmeye karar verdiklerini, çünkü o geldiğinden beri eşkıyalık yapamadıklarını öğrenirler.

“Beşlerin Sonu” adlı hikâyede, Anadolu’da “Beşler” diye nam salmış bir eşkıya çetesi vardır. Bunlar yolcuları soyar, geçinirler. Birgün casusları Memo bunlara bir yolcunun gelmekte olduğunu haber verir. Onu soymak için yola çıkar, pusuda beklerler. Şimdi üç kişidirler. Çünkü Süleyman’ı öldürmüş, İbrahim’i de Fırat’a atmışlardır parayı bölüşmemek için. Gelen yolcu çok mahirdir. Bunlara yakalanmadan kurtlar sarar etrafını. Ateşle onları uzaklaştırır. Sonunda ağaca çıkar, atını kurtlar parçalar. Sabah olunca gelip bakarlar ki yolcu yok. Ağacın üstünden biri onlara seslenip İbrahim’e Süleyman’a yaptıklarını söyleyince onun İbrahim olduğunu anlarlar. Tekrar aralarına almak isterler ama İbrahim onları öldürür.

Gömülü serveti çıkarırken kendi de donarak ölür. Memo tek başına bütün servete konar.

“Kartalların Yedi Sene Hapsettikleri Adam” adlı hikâyede, lokantada iki adam yemek yerken kokan etin üzerine biri hatırladığı hikâyeyi diğerine anlatmaya başlar. Kayseri ahalisini titreten bir eşkıyanın yemeğini birgün bir kartal çalar. Eşkıya kartalı takip eder, mağarasına gelir. Onu öldürür. Avını almış çıkacakken diğer kartallar engel olduğu için çıkamaz. Yedi sene hapsolunur, kokmuş et yer, pis sular içer. Artık adı sanı unutulmuştur. Birgün düşen çığ vasıtasıyla oradan yuvarlanıp kurtulur. Kendine geldiği zaman Hüseyin olan adını da kullanmaz. Recep diye kendini tanıtır, eşkıyalığı bırakır, namuslu bir adam olur. “Hükümetin yapamadığını kartallar yaptı, beni yedi sene hapsetti.” der.

3.1.9. Ders Verme Maksadıyla Kaleme Alınmış Hikâyeler

Resimli Mecmua çocuklara, gençlere hitap eden bir mecmua olduğu için onlara iyi huylar aşılama, doğru olanı göstermek, ders vermek maksadıyla kaleme alınmış metinler de mecmuanın içerisinde yer almaktadır. Bu metinlerde cesaret, iyilik, yardımseverlik gibi güzel huylar ön plana çıkarılmakta, kötülükler, hurafeler ve kötü huylar yerilmekte, iyiler kazanırken kötüler cezalandırılmaktadır. Bu konuların işlendiği biri on iki seri hikâyeden oluşan, otuz altı hikâyeye tespit edilmiştir ki o hikâyeler şunlardır:

1. “Sen Yeme Ben Yiyeyim”, Muallim M. Muzaffer Şadi, Cilt 1, Sayı 7, s. 5 (manzum hikâye).
2. “Balcı Baba”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 15, s. 2-3.
3. “Cesur Haşmet’in Bir Oyunu ve Perili Konak”, Muallim Hadi, Cilt 1, Sayı 19, s. 9.
4. “Bir Salkım Üzüm”, Muallim Demiray, Cilt 1, Sayı 23, s. 8-9 (manzum hikâye).
5. “Mehmet Beni Affet”, M. Cahid, Cilt 2, Sayı 27, s. 3.
6. “Hırsız”, Arif Nami ve Hulki Hamid, Cilt 2, Sayı 32, s. 6, 11.

7. “Servet Yolunda”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 35-36, s. 15-16, 15-16.
8. “Ölü Gözünün Dedikleri”, imzasız, Cilt 2, Sayı 35, s. 2, 16.
9. “Hortlaklı Kale”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 37-38, s. 15-16, 13-15.
10. “Katır Musluğa Girdi”, imzasız, Cilt 2, Sayı 38, s. 2.
11. “Çoraptan Alınan Ders”, imzasız, Cilt 2, Sayı 38, s. 16.
12. “Muallimin Sihirbazlığı”, imzasız, Cilt 2, Sayı 40, s. 4.
13. “Vazife Uğruna”, Muallim Enver Behnan, Cilt 2, Sayı 40, s. 5.
14. “Hayalet”, imzasız, Cilt 2, Sayı 44, s. 3, 15.
15. “Cusus Çocuk, Bilmeyerek İhanet”, Enver Behnan, Cilt 2, Sayı 44, s. 4-5.
16. “Korkunç Bir Gece”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 49, s. 3-4.
17. “Hamdi Baba’nın İlacı”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 50, s. 3.
18. “İhtiras Kurbanları”, Sergüzeştçi, Cilt 3, Sayı 55, s. 6-8.
19. “Haylaz”, Tahsin Demiray, Cilt 3, Sayı 58, s. 5 (manzum hikâye).
20. “Bir Büyük Keşf, Bir Küçük İhtiras”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 60, s. 6.
21. “Kurnaz Vali”, Ekrem Emin, Cilt 3, Sayı 62, s. 3.
22. “Kayıp Olan Bir Bahis ve Miras”, imzasız, Cilt 3, Sayı 63, s. 2.
23. “Küçük Çam”, imzasız, Cilt 3, Sayı 63, s. 7.
24. “Düşünmeden Karar Verme”, Selim Enver, Cilt 3, Sayı 68, s. 6.
25. “Bir Eşeğin Hatıratı”, Abdullah Ziya, Cilt1, Sayı 1, 2, 3, 4, 5, 6, 8, 12, 13, 15, 18, s. 10-12, 10-11, 10-11, 10-11, 10-11, 10-11, 10, 3-4, 11, 11, 4(on iki seri hikâye).³

“Sen Yeme Ben Yiyeyim” adlı manzum hikâyede, bir lokantaya giden iki seyyah balık yemek ister. Biri büyük biri küçük iki balık gelir masaya. Biri hemen büyük balığı alınca diğeri bozulur, yaptığının ayıp olduğunu söyler. Diğer seyyah buna aldırılmaz. Aç ve tokun menfaatini düşündüğünü söyleyerek yaptığını savunur. Bu manzum hikâyede, açgözlü olmanın eleştirildiğini belirtebiliriz.

³ Ders verme maksadıyla kaleme alınmış hikâyelerin sayısının otuz altı olduğunu bunlardan on iki tanesinin seri hikâye olduğunu söylemiştik. Sınıflandırmada yirmi beş hikâye gözükmesinin sebebi on iki seri hikâyeyi bir başlık altında ele almamızdır.

“Balcı Baba” adlı hikâyede, avcılık maksadıyla bir haftadır yollarda olan bir grup bir akşam Balcı Baba denilen adamın evinde misafir olurlar. Çok güzel ağırlandılar. Balcı Baba’nın bir zamanlar oduncu olduğunu, ormanda bal bulup satarak zenginleştiğini ve bu varlığını paylaştığını öğrenirler. “Her zahmetin sonunda bir rahatlık vardır, çalışan kazanır.” ana fikirli bir metin olduğunu söyleyebiliriz.

“Cesur Haşmet’in Bir Oyunu ve Perili Konak” adlı hikâyede, yaz tatilinde halasının yanına giden Haşmet, cesur bir çocuktur. Koca konakta tek başına ıssız bir odada yatar. Gürültü duyar, uyanır. Hırsız olduğunu anlar. Çarşafı alır, ona bir oyun oynar. Hırsız çığlık atar ve korkusundan ölür. Cesur olmanın tavsiye edildiği, övüldüğü bir metin olarak kabul edebiliriz.

“Bir Salkım Üzüm” adlı manzum hikâyede, bir salkım üzüm bir ailenin fertleri arasında dolaşır durur. Anne okuldan gelen kızına verir, kızı yorgun olan babasına, baba avdan gelen oğluna. Oğul da annesine götürür. Birbirini seven, düşünen mutlu bir aile gösterilmektedir. Yazar manzum hikâyenin sonunda “Türk milleti de böyle olmalıdır, birbirini düşünmelidir. Yoksa mahvederler.” diyerek nasihat verir. Bu manzum hikâyede, birlik olmanın, birbirine destek olmamanın önemi vurgulanmaktadır, diyebiliriz.

“Mehmet Beni Affet” adlı hikâyede, Hasan kardeşi Mehmet’i ağlarken görür ve sebebini öğrenir. Kumar borcu yüzünden ağlamaktadır. Sabah erkenden kalkıp elindeki afyonları satıp borcunun bir kısmını ödeyeceğini, mühlet isteyeceğini söyler. Kalkıp yola çıkar. Yolda vurulup atından düşer. Yanına gelen Hasan’dır. Hasan akşam evden çıkmış, geçen ilk yolcuyla soyup paraları kardeşine getirmeyi planlamıştır ama kardeşinin ölümüne sebep olur. Bu acıya dayanamaz. Tabancayla kendini vurur. “Haksız kazanç mutluluk getirmez.” ana fikirli bir metin olarak düşünebiliriz.

“Hırsız” adlı hikâyede, tatil için Enver ve ailesi Büyükkada’daki bir otele gider. Enver sabah erken kalkar, acıkmıştır, mutfağa giderek bir şeyler yer. Gizlice çıkarken bir hizmetçi tarafından hırsız diye yakalanır. Otel müdürü gelir. Onlar kaybolan incileri çaldığını sanarlarken çocuk gizlice yediği yemekler için yakalandığını sanmaktadır. Onları yuttum diyince babasına gider müdür. Durumu

anlatır. Bu sırada kaybolan incilerin bulunduğu haberi verilir. Çocuk da yemek yediğini, onun için yakalandığını sandığını söyler. Müdür özür mahiyetinde onlardan ayrılırken paranın yarısını alır. “Bir şeyin aslını bilmeden kimseyi suçlamamalıyız.” ana fikirli bir metin olduğunu söyleyebiliriz.

“Servet Yolunda” adlı hikâyede, kimsesiz ve fakir bir çocuk olan Orhan, beraber dilendikleri yaşlı kadın da ölünce birkaç gün aç gezer. Bab-ı Ali yokuşunda bir çocuk kalabalığı görür. Sait adlı bir çocuktan gazete satıp para kazandıklarını öğrenir. Sait onun aç olduğunu öğrenince karnını doyurur ve onu da bu işe alır. Beraber çalışıp, geçinirler. Birgün bu işi bırakıp gazete idarehanesinde çalışmaya başlarlar. Daha iyi para kazanmaktadırlar. Yeni bir eve çıkarlar. Orhan Taksim’deki bir cinayeti araştırmaya gider. Yazdığı yazı çok beğenilir, şöhret kazanır. Gazetecilikte ilerler, artık yazılar yazmaktadır. Kaybolan bir seyyahı aramak için oluşturulan heyete Orhan da katılır. Afrika’ya giderler. Seyyahı bulurlar. Vahşi bir kabile tarafından çok işkence yapılmıştır ve yaşayamaz, ölür. Heyetteki herkese nişan verilir. Orhan’ın şöhreti daha da artar. Harb-i Umumi ilan edilir. Sait’le birlikte katılırlar. Birkaç cephede bulunur, nişanlar alırlar. Daha sonra Millî Mücadele’ye katılırlar, zaferle İstanbul’a dönerler. Zengin iki tüccar olarak hayatlarını devam ettirirler. Aslında yazar hikâyenin sonunda “Görüyorsunuz ya çocuklarım çalışan aç kalmaz. Çalışkan ve namuslu adamlar hayatlarında daima muvaffak olurlar.” diyerek vermek istediği mesajı da verir.

“Ölü Gözünün Dedikleri” adlı hikâyede, sarhoş olan bir adam saçma sapan şeyler söyleyerek kardeşini öldürür. Sabah kendisine geldiği zaman ne olduğunu önce hatırlayamaz. Okuduğu romanlardan yola çıkarak katili görmek için, kardeşinin açık olan gözlerine bakar, kendini görür. Katil kendisi midir diye düşünür. Dün geceyi hatırlar. Bu acıya dayanamaz, kendini vurur. Küçük sürahideki rakı da masada durmaktadır. İçkinin söndürdüğü hayatlar bu hikâyede söz konusu edilerek ibret olması amaçlanmıştır, diyebiliriz.

“Hortlaklı Kale” adlı hikâyede, bir aydan beri köye biri musallat olmuş, zarar vermekte, bazılarının mallarını çalmaktadır. Köylüler bunu bulmaya karar verir. Köyün imamı buna karşıdır. Hortlakla uğraşılmaz, günaha girilir diye uyarır

köylüleri. Hortlağı gördüğünü ve ondan uzak durmalarını söyler. Köylülerin büyük bir kısmı da korkmaktadır. Hatta imam böyle söyleyince onu aramaktan vazgeçenler de olmuştur. Haydudu yakalamaya giden köylüler gördükleri siyah ve beyazlar giyinmiş, tuhaf sesler çıkaran iki cisimden çok korkarak kaçıp evlerine sığınır. Nihayet birgün köye gelmiş olan bir ressam ve oğlu bu haydudu yakalamaya karar verir ve yakalarlar. Haydut köyün imamıdır. Bütün hırsızlıkları yapan, dayakları atan odur. Siyahlar giyen de köpeğidir. Çaldıklarını da kaleye saklamıştır. Herkes kendi malını alır. İmamı jandarmaya teslim ederler. Şehre giderken imam kendini nehre atar ve boğulur. Yazar okuyuculara hayalet, hortlak gibi şeylere inanmamalarını, bunların cehaletten ibaret olduğunu söyleyerek hikâyesini bitirir. Hurafeleri, cahilliği eleştiren, ders verici bir metin olarak kabul edebiliriz.

“Katır Musluğa Girdi” adlı hikâyede, efsuncu Ebuharis zengin bir adamın konağının önünden geçerken ondan yemek ister. Zengin adam hem yemek vermez hem de fena sözler söyler. Sihirbaz sihir yaparak zengin bir tüccar kılığına girer, katıra binerek tekrar oradan geçer. Zengin büyük iltifatlar eder ona, katırını satmasını ister. Efsuncu katırı satar. Zengin alır katırı ve dolaşmaya çıkar. Katıra su verirken katır ufalır ve musluğa girer. Bunu söyleyince ona inanmazlar ve onu tımarhaneye kapatırlar. Günlerce sopa yer. Ebuharis ona acır ve sorarlarsa katırın ahırda olduğunu söylemesini önerir. Öyle der ve tımarhaneden çıkar. Zengin adam artık fakirleri haşlamadığı gibi nerede katır görürse korkar olmuştur. Ders verici tarzda kaleme alınmış, hasisliği yeren bir hikâye olduğunu söyleyebiliriz.

“Çoraptan Alınan Ders” adlı hikâyede, Kerim adlı pis, kirli pasaklı bir çocuk vardır. Çamaşırları sırtında dökülür, evlerinde temizliğin manası yoktur. Birgün çoraplarını kaybeder. Bunun üzerine yastığının altına saklar ama kokudan uyuyamaz. Çoraplarını yıkamaya ve artık temiz bir çocuk olmaya başlar. Muntazam, dürüst bir insan olur, iyi bir mevkiye gelir. Ders verici, temizliği, dürüstlüğü vurgulayan bir hikâye olduğunu söyleyebiliriz.

“Muallimin Sihirbazlığı” adlı hikâyede, Darülelhan’daki musikiye ait bir konferans ve ardından verilecek konsere lise öğretmeni Baha Bey ve onun iki talebesi de gitmiştir. Farklı yerlere ses büyültücü aletlerin yanına oturmuşlardır. Talat

ve Cevdet, Baha Bey'in verdiği ödevi yapmamış, bahane bulmaya çalışırlar. Buldukları bahaneyi aletler sayesinde Baha Bey de işitir. Hoca kızar ama orada bir şey demez. Okulda onlara bir oyun oynar. Onlar bahanelerini söylemeden söyler. Cezalarını üç katına çıkarır. Perşembe günü de izinsizdirler. Çocuklar muallimin sihirbazlığından şüphe etmeye başlarlar. Yalan söylemenin başa bela olacağıının vurgulandığı bir metin olarak kabul edebiliriz.

“Vazife Uğrunda” adlı hikâyede, kış vakti Binbaşı Oğuz Bey'e görev değişikliği ile ilgili bir haber gelir. Zor olacaktır ama vazife beklemey diye bir neferi ve ailesiyle yola çıkar. Yolda kurtların saldırısına uğrarlar. Yedek atı salıp biraz oyalanlar kurtları ve kaçarlar. İkinci atı salıp biraz daha devam ederler. Nefer binbaşıya gitmelerini, biraz daha kendisinin oyalayabileceğini söyler, öyle yaparlar. Binbaşı ailesiyle köye ulaşır. Yardım alıp gelir ama geç kalmışlardır. Nefer kurtlar tarafından parçalanmıştır. Ona bir mezar yaparlar, ziyaretgâh haline gelir. Vazifenin her şeyden önemli olduğunun vurgulandığı bir metin olduğunu belirtebiliriz.

“Hayalet” adlı hikâyede, iş yerinden aceleyle çıkan, gece eve geç döneceğini arkadaşlarına söyleyen Ahmet'e arkadaşları Hüseyin ile Murtaza bir oyun oynamak isterler. Ahmet'in aradığı anahtarı bulup evine gidip hayalet heykeli yaparlar. Gece gelen Ahmet bundan çok korkar ama sahte olduğunu anlar. Sabah kapısının kurcalandığını duyup korkar, hayaletin olduğu yere girer, saklanır. Arkadaşları içeri girince onları seslerinden tanır ve aynı hayaletle korkutup kaçırtır. İş yerinde arkadaşları epeyce mahcup olurlar. Ahmet de “Hırsızını yakalaysaydım polise vercektim.” diyerek onlara bakar. Ders verici mahiyette kaleme alınmış, insanların korkularıyla alay edilmemesinin vurgulandığı bir hikâye olarak kabul edebiliriz.

“Causus Çocuk Bilmeyerek İhanet” adlı hikâyede, Almanlar Fransa'yı işgal etmiş, ilerlemektedirler. Jak'in babası da orduya yardım etmektedir. Fakat oğlu Jak, Yahudi arkadaşına kanarak Almanlar'a, yanlış bir şey yaptığını bilmeden, casusluk yapar. Altınlarla, bahşişlerle geri döner. Babası cepheye gitmiştir. Sabah Almanlar hücumu kalkar. Jak annesine olanları anlatır ve silahı alıp Almanlar'a ateş etmeye başlar. Ateşin geldiği yer tespit edilip bir top güllesi evi havaya uçurur. Jak annesiyle

beraber ölür. Fransızlar esir olur. Casusluğun vatana, millete zarar vereceğini öğütleyen bir hikâye olduğunu söyleyebiliriz.

“Korkunç Bir Gece” adlı hikâyede, otelde kalırken gece gelen sesler üzerine uyanan ve yan taraftaki odayı dinleyen adam odada bir cinayetin işlendiğini düşünür. Sabah bunu otelciye söyler. Bir Arap’ın cinayet işlediğini, onu yakalamak gerektiğini anlatır. Gittiğini öğrenince Haydarpaşa’ya gider yakalamak için ama geç kalmıştır, onu bulamaz. Erenköy’deki arkadaşının evine gider. Dün gece duyduğu sesi orada da duyar. O Arap’ın arkadaşının akrabası ve taklitçi olduğunu, gece de otelde taklit yaptığını öğrenir. “Bir şeyin aslını öğrenmeden hüküm vermemek gerekir.” ana fikirli bir metin olduğunu belirtebiliriz.

“Hamdi Baba’nın İlacı” adlı hikâyede, köyün bekçisi olan Recep Ağa muzip, alaycı bir adamdır. Penceresinin önünde konuşan iki kadını dinler. Fadime Kadın, Hamdi Baba’nın şifalı ilaçlarından Ayşe Nine’ye bahsetmektedir. Sepetini camın önüne koyan Fadime Kadın’ın sepetinden Recep Ağa karın ağrısı için olduğunu sandığı ilacı alır, yerine pekmez koyar. Ondan yiyince kıvranmaya başlar. Hemen Hamdi Baba’ya koşar. Fadime Kadın da oradadır. Recep olanı biteni anlatınca durum anlaşılır. Recep’e panzehir verilir. Çünkü kıl çıkarmaya yarayan ilacı içmiştir. Bu durum ona iyi bir ders olur ve bir daha muziplik yapmaz. “Yapılan şakalar başımıza bazen belalar açabilir.” ana fikirli bir metin olarak kabul edebiliriz.

“İhtiras Kurbanları” adlı hikâyede, iki asker arkadaş harp dönüşü yolda bir ölü ve o ölünün üzerinde de hazine yerini gösteren bir kâğıt bulurlar. Oraya giderler. Onlardan önce gelen biri daha vardır. M. onu öldürür. A. ile beraber kuyudaki suyu boşaltıp hazineye ulaşmaya çalışırlar. Akşam olmadan bitmesi lazımdır. Çünkü akşam olunca felaketin başlayacağı kâğıtta da yazmaktadır. Hazineye ulaşırlar, ip merdivenle kuyuya inerler. M. hazineyi görünce paylaşmak istemez, A.’yı da aynı bıçakla öldürür. A. da ip merdiveni ölürken dışarıya fırlatır. M. kuyudan çıkamaz. Akşam olunca yengeçler ortaya çıkar. Hem ceseti hem M.’yi yemeye başlarlar. M. kurtulacağını düşünür ama dayanamaz, sabaha çok az kala ölür. Ders verici tarzda kaleme alınmış, aşırı ihtirasın kötü bir şey olduğunun vurgulandığı bir hikâye olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Haylaz” adlı manzum hikâyede, küçük yaşlardan beri hiçbir şeyi umursamayan, okulunu tamamlayamayan, tembel, vurdumduymaz bir çocuk ve ailesinin başına gelen felaketler anlatılmaktadır. Baba ölür, aile perişan olur. Zihni’nin bunlar umrunda değildir. Yazar böyle olmayın, böyle olana kimse acımaz diye nasihatler vererek manzum hikâyesini bitirir. Vurdumduymazlığın, tembelliğin eleştirildiği, ders verici bir metin olduğunu söyleyebiliriz.

“Bir Büyük Keşf, Bir Küçük İhtiras” adlı hikâyede, iki mühendis arkadaş bir keşif yaparlar ama Hayri Bey bunun tek başına kendi icadı olarak tanınması için imtiyaz alır. Bunu öğrenen Müfid Bey’in şikâyet edeceğini söylemesi üzerine Hayri Bey onu öldürür ve yaptıkları kanatlı uçağın altına bağlayarak denize doğru sürer. Hem icadı bozulmuş hem de arkadaş katili olmuştur. Bir süre sonra tumarhaneden çıkar ama gözlerindeki hırs hiç geçmemiştir. Fazla hırsın zararlı olduğunu anlatan bir hikâye olduğunu belirtebiliriz.

“Kurnaz Vali” adlı hikâyede, Bağdat’a gelen bir bedevi parasını emanet olarak bir kadıya bırakır. Fakat kadı hilekâr bir adamdır. Bedevi parasını almaya geldiği zaman “Bana vermedin.” diyerek vermez. Adam valiye gider. Vali kadıya bir oyun oynar. “Halife hacca gidecek, yerine sen bakacaksın.” der. Bu sırada gelen bedevi sorun çıkarmasın diye kadı parasını verir. Günler aylar geçer, kadıyı çağırılmazlar. Valiyi görünce hilafet işini soran kadıya, “Bir kese altına hilafeti feda ettik. Ya hilafeti kurtarmak için ne verecektik.” diye cevap verir, vali. “Akıl akıldan üstündür.” ana fikirli bir metin olarak kabul edebiliriz.

“Kayıp Olan Bir Bahis ve Bir Miras” adlı hikâyede, iki arkadaş iddiaya girerler. Biri “Beni heyecanlandıracak hiçbir şey yoktur.” der. Diğeri bunun aksini iddia eder. Beş liraya iddiasına giderler. Aradan yıllar geçer. Arkadaşı ölür ve ona büyük bir sandık kıymetli eşya bırakır. Diğeri sevinir ve sandığın açılacağı günü ipe çeker. O gün gelince Kâtip Adil ve bir iki efendiyle beraber sandığın yanına giderler. Açarlar, kutu içinden kutu, sandık içinden sandık çıkar. En sonunda bir kişniş şekeri ve mektup bulunur. Mektupta “Heyecana kapılmayacak adam yoktur. İddiayı ben kazandım. Bu hediyemi de al.” yazmaktadır. Hem kendi hem oradakiler kahkahalarına engel olamaz. Yıllar önceki bahsi arkadaşı kazanmıştır. Parayı da

fakirlere dağıtarak borcunu öder. “Verilen sözlerin üzerinden çok uzun zaman da geçse sözler tutulmalıdır.” ana fikirli bir metin olduğunu söyleyebiliriz.

“Küçük Çam” adlı hikâyede, dikenlerini beğenmeyen çam dua eder. Altın yapraklar ister. Bir adam gelir, hepsini koparır. Cam yapraklar ister, rüzgârda hepsi kırılır. Yeşil yapraklar ister, bir adam keçilerine yedirir. Pişman olan çam tekrar eski haline dönmek ister. Yine duası kabul olur ve çok sevinir. “Başkalarına özenmek, kendi gibi olmamak iyi bir şey değildir.” ana fikirli bir hikâye olduğunu belirtebiliriz.

“Düşünmeden Karar Verme” adlı hikâyede, Zeki isminde gözleri görmeyen birisiyle Rüştü adlı genç alay eder ve “Ben senden daha hızlı yürürüm, koşarım.” diye iddialaşır. On liraya bahse girmek ister. Zeki kabul eder. Gece yarısı yarış başlayacak, komşu kasabaya gideceklerdir. Zeki için gece gündüz bir olduğundan rahat gider. Rüştü ormanda kaybolur. Düşe kalka çok geç gelir. Zeki ise kasabaya varmış, sabah namazını kılmış, kahve içmektedir. Rüştü on lirayı verir, yaptıkları için af diler. Bu ona iyi bir ders olur. Kimseyle alay etmez. “İnsanların kusurlarıyla alay edilmemeli, dalga geçilmemeli.” mesajını vermek isteyen bir metin olduğunu söyleyebiliriz.

“Bir Eşeğin Hatıratı” başlığı altında Karakaçan adlı eşek, başından geçenleri anlatmış, çeşitli nasihatler vermiştir. On iki seri hikâye halinde karşımıza çıkan bu hikâyelerden ilki “Cumartesi Pazarı” isimli hikâyedir. Bu hikâyede, sahipleri tarafından hor görülen, eziyet edilen Karakaçan bir cumartesi pazarı olduğu gün aç bırakılınca yüklerdeki sebzelerden yer. Sahibini de yaralar ve kaçarak çiftliğe gelir. Çocuklar tarafından dövülmek, kadın tarafından satılmak istendiğini duyunca kaçar, ormanda saklanır.

Seri hikâyenin ikinci ve üçüncü hikâyesi tek başlık altında toplanmıştır ve birlikte anlatılır. “İkinci ve Üçüncü Hatıra” isimli bu hikâyede, Karakaçan başından geçenleri anlatmaya devam eder. Karakaçan bir ay ormanda rahat ve huzur içinde yaşar ama sonbahar gelince bir yere sığınmak lazım diye, bir köye gidip yaşlı bir kadının yanına sığınır. Sahibinin olmadığı anlaşılınca o kadın ve torunuyla kalır. Dört sene çok mutlu, mesut günler geçirir.

Seri hikâyenin dördüncü hikâyesi “Eşek İnadı” başlığını taşımaktadır. Karakaçan bu hikâyesinde çocukların eşeklere binerek yaptıkları yarışı anlatmaktadır. Yarıştan sonra mezarlıktan geçerken ninesinin mezarı başında ağlayan bir çocuk bulurlar. Çocuklarla beraber ona yardımcı olurlar.

Seri hikâyenin beşinci hikâyesi “Siyah Elbiseli Adamlar ve Fenalıklarım” başlığını taşımaktadır. Bu hikâyede de Karakaçan maceralarına, yaramazlıklarına yine devam etmektedir. Karakaçan, yaşlı kadından ve torunundan artık bakamayacakları için ayrılmak zorunda kalır. Onu bir bahçivana satarlar. Tanaş isimli bu bahçivanın yanında mutlu değildir. İşten kaytarmaya çalışır, fırsat buldukça kaçıp saklanır. Sonunda köpekler vasıtasıyla yakalanır. Bir türlü yola gelmeyince bahçivan Karakaçan’ı pazara götürüp satar.

Seri hikâyenin altıncı hikâyesi “İlk ve Son Aşkım” başlığını taşımaktadır. Bu hikâyede, Karakaçan’ı bu sefer zengin bir aile satın alır. Bu ailenin Şaziye isimli küçük bir kızı vardır. Karakaçan bu kızı, kız da Karakaçan’ı çok sever. Birlikte mutlu mesut günler geçirirler. Fakat birgün annesi verdiği altın madalyona kendi saçları yanına Karakaçan’ın saçlarını koyduğunu görünce çok sinirlenir ve Karakaçan’la görüşmesini yasaklar. Sadece gezmeye giderken Karakaçan’ı görebilecektir. Görüştüğü zaman da kız bütün sıkıntılarını ona anlatır.

Seri hikâyenin yedinci hikâyesi “Ateşler İçinde” başlığını taşımaktadır. Bu hikâyede, evde çıkan yangında Karakaçan’ı Şaziye kurtarır ve beraber evden uzak bir ormana giderler. Sabah olunca eve dönerler ama Şaziye hastadır, iyileşemez ve ölür. Hastalığında Karakaçan’ı çok görmek istemiş ama annesi izin vermemiştir. Karakaçan Şaziye öldükten sonra orada kalmaz. Evi terk edip senelerce ormanda yaşar.

Seri hikâyenin sekizinci hikâyesi “Karakaçan Şampiyon” başlığını taşımaktadır. Bu hikâyede, Karakaçan bir bahar günü bir köye iner. Eşek yarışı yapılacaktır. O da katılmak ister. İhtiyar bir kadının eşiği yoktur, kenarda bekleyen Karakaçan’ı alıp yarışa sokmak ister. Karakaçan kurnazlık yaparak diğer arkadaşlarını kandırır ve yarışı kazanır. Çıkan gürültülere, itirazlara aldırmadan altın saati de nineye verir.

Seri hikâyenin dokuzuncu hikâyesi “Karakaçan Cepheye Doğru” başlığını taşımaktadır. Bu hikâyede, Karakaçan ihtiyar kadının yanındayken harp ilan edilir. Herkes yavaş yavaş harbe gider. Sıra hayvanlara gelir. Karakaçan da muayene edilir ve sağlamdır damgası alır. Zor şartlar altında diğer arkadaşlarıyla beraber cepheye doğru yola çıkar.

Seri hikâyenin onuncu hikâyesi “Karakaçan Ateş Hattında” başlığını taşımaktadır. Bu hikâyede, Karakaçan ve arkadaşları cepheye götürülmek üzere yola çıkarlar. Uzun bir deniz yolculuğu yaparlar. Sonunda karaya ayak basıp mermiler yüklenerek cepheye giderler. Karakaçan topal numarası yaparak yükünü aldirtir ve en arkadan yavaş yavaş gider. Yanlarına düşen bir mermiden sonra Karakaçan yolunu değiştirip çadırların olduğu tarafa yol alır.

Seri hikâyenin on birinci hikâyesi “Yaralılar Arasında” başlığını taşımaktadır. Bu hikâyede, Karakaçan çadırların olduğu, yaralıların kaldığı bir yere gelir. Yemek vakti diğer eşeklerin yanına giderek az da olsa karnını doyurur. Birgün yakalanır ve bir arabaya koşulur. Görevi yaralıların yemeklerini getirmektir. İşinden memnundur. Hatta iyi bir asker arkadaş da edinir. Bu asker yaraları iyileşip köyüne gideceği zaman Karakaçan’ı da yanına alıp yola çıkar.

Seri hikâyenin on ikinci ve son hikâyesi “Karakaçan’ın Son Hatıraları” başlığını taşımaktadır. Bu hikâyede, Karakaçan, adı Recep olan asker arkadaşıyla beraber onun köyüne gelir ama Recep kimsesini bulamaz. Ne annesi ne kız kardeşi vardır. Köyü terk ederler. Bir süre sonra Recep ölür. Karakaçan da artık eskisi gibi sağlıklı değildir. Yaşlanmıştır, yorulmuştur. Son uyarılarını yapar, nasihatler verir ve ölür.

On iki seri hikâye boyunca Karakaçan sık sık uyarılar yapmakta, nasihatler vermektedir. Eşeklerin hor görülmemesini, dövülmemesini, onlara iyi muamele edilmesini istemektedir. Hatta bazı eşeklerin bazı insanlardan bile akıllı olduğunu sık sık vurgulamaktadır.

3.1.10. Korsanlık Konulu Hikâyeler

Resimli Mecmua'da korsan ve korsanlık konulu dört hikâyeye karşımıza çıkmaktadır. Biri tefrika olan macera dolu bu hikâyeler şunlardır:

1. “Kızıl Tayyare”, Cemil Cahid ve Demiray, Cilt 2, Sayı 26-34, s. 10-11, 14-15, 18-19, 14-15, 14-15, 14-15, 15-16, 15-16, 15-16, (tefrika hikâyeye).
2. “Korsan”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 39, s. 6-7.
3. “Kızıl Korsanın Ruhu”, imzasız, Cilt 2, Sayı 46, s. 6-7.
4. “Çinli Korsanların Elinde”, Sergüzeştçi, Cilt 3, Sayı 58, s. 8-9.

“Kızıl Tayyare” adlı hikâyeye, dokuz sayı devam etmiş uzun soluklu bir hikâyedir. Bu hikâyede, Buenos Aires'teki sergiye gitmek için transatlantikle yola çıkan yolculara hava korsanı olan meşhur kızıl tayyare tarafından bir baskın yapılır. Gemide her milletten insan vardır. Türkiye'den de Nevin Hanım ve iki oğlu Azmi ile Cezmi gemidedir. Pamuk kralının torunlarıdır. Herkesi bir korku sarar. Gemide hiç silah yoktur. İki korsan gemiye çıkar ve konuşmaya başlarlar. Korsanlar gemide değerli ne varsa yolculardan toplamaya başlarlar. Haydutlardan biri Azmi'ye ismini sorunca onun kimin torunu olduğunu anlar. Korsanlar çocukları da götürmek ister. Nevin Hanım yalvarmaya, yolcular müdahale etmeye başlar ama fayda etmez. İki çocuk direnmeden sandala binerler. Pederimiz para verir, kurtarır diye düşünürler. Tayyareye binip gözden kaybolurlar. Bu sırada iki Türk tayyareci olayı konuşmaktadır. Onlar transatlantiğin تنها bir yerinde tayyareleriyle yol almaktaydılar. Olayı görüp müdahale etmek isterler ama hiç silahları yoktur. Nevin Hanım gemidekilerden yardım ister. İki Türk tayyareci korsan tayyaresini takibe karar verir ve yola çıkarlar. Kızıl tayyare geleni fark edince ateşe başlar. Akşam olunca Türk tayyaresini düşürmeye karar verirler. Olanı biteni iki çocuk da camdan izlemektedir. Azmi elektrik lambasıyla işaret vermek ister Türk tayyarecilere. Haydutlardan biri gelip üzerlerini arar. Kalemlerini, çakılarını, mendillerini alır. Çocuklar gece olunca Türk tayyaresine elektrik lambasıyla işaret verirler ve hemen yataklarına girerler. Çünkü fark edilmişlerdir. Yanlarına gelen şişman korsan, feneri ister ama kendilerinde fener olmadığını söylerler. Türk tayyaresi kızıl tayyareyi

takibe devam eder. Türk tayyaresine doğru ateş açarlar ve tayyare düşmeye başlar. Yaklaşan bir harp gemisi onları kurtarır. Kızıl tayyare ise uzaklaşır, gizli bir adaya yanaşır. Çocukların gözlerini bağlarlar. Amerikan kruvazörüne alınan Türk tayyareciler başlarından geçenleri anlatır ve beraberce takibe çıkarlar. Bu sırada çocuklar adada ne olduğunu anlamaya çalışırlar. Transatlantik ise Newyork'a döner. Nevin Hanım babasının yanına gider, hastadır. Korsanlar pamuk kralından iki milyon Türk lirası isterler. Pamuk kralı vermeyi kabul eder. Yarın gelen adama verecektir parayı. Amerikan kruvazörü tayyarenin saklandığı adanın önüne gelir. Kruvazörden adaya on kadar bahriyeli çıkar. Adayı ararlar ama bir şey bulamamış gibi, çocukların sesini duymamış gibi geri dönerler. Pamuk kralı yatıyla gelir torunlarını almaya. Fakat vermezler. Çünkü pamuk kralının ofisteki adamı gelen haydutu yakalamış, parayı vermemiştir. Buna sinirlenen haydutlar parayı artırarak iki milyon dolar ister, altı gün süre verirler. Para hazırlanır ve tekrar kızıl tayyare ile buluşulur. Pamuk kralının dedektifi de yine yatın alt katında saklanmakta, lüzum olursa yardım etme planları yapmaktadır. Kızıl tayyarenin bundan haberi vardır. Hem paraları hem onu alıp tayyareye giderler ama çocukları vermez, kaçmaya başlarlar. Dedektifle korsanların reisinin eski bir husumeti vardır. O yüzden onu da alırlar. Dedektif çocuklarla beraber aynı odaya kapatılır. Şişman korsan da yanlarındadır. Onu etkisiz hale getirerek dedektif silahlarını alır. Peruğunun içindeki malzemeleri de çıkararak tayyarede ilerlemeye başlar. Birkaç haydudu öldürür. Fakat sonunda yakalanır ve çocuklarla beraber denize atılır. Türk tayyaresi takipte olduğundan onları kurtarır. Beraberce kızıl tayyareyi takibe başlarlar, çatışmaya girerler. İki tayyare de yaralar alarak suya düşer. Karanlıkta Yeni Türkiye yatı görünür. Türk tayyaresinde olanlar kurtarılır. Sabah olunca kızıl tayyarenin bütün mürettebatının öldüğünü, reislerinin kendini astığını görürler. Sonunda anne çocuklarına kavuşur, Avrupa ve Amerika da Türkler sayesinde bu amansız korsandan kurtulur. Bu hikâyeyi Türkler'in cesaretinin, kahramanlığının vurgulandığı, uzun soluklu, maceralarla dolu bir korsan hikâyesi olarak kabul edebiliriz.

“Korsan” adlı hikâyede, bir korsan gemisi, soymak için bir geminin geçmesini beklemektedir. Bir tüccar gemisi geçerken ona baskın yaparlar. Bütün tayfayı denize atarlar. Korsan gemisinin kaptanı, tüccar gemisinin kaptanının yanına

giderek ona kendisini denize atmasını söyler. Kaptan korsana gizli bir hazine vereceğini söyleyerek sakladığı kızı verir ve kendisini denize atar. Korsanlar kızı alıp gemilerine dönerler. Kız üzerine bahisler yapılır. Ahmet Reis kazanır, kızın yanına gider, ona dokunur. İsa ve Musa Reisler kızın vebalı olduğunu anlarlar. Gemiye ölüm saçmaktansa ikisini bir sandala bindirip denize bırakırlar. Ahmet Reis bütün yaptığı haksızlıkları düşünerek ağlar. Yaptıklarının cezasını bulmuştur.

“Kızıl Korsanın Ruhı” adlı hikâyede, Kızıl Korsan’ın gemisi bir İspanyol kadırgası görür. Korsanlar hücum etmek ister. Kızıl Korsan’ı görmek isterler ama oğlu öldüğünü haber verir. İspanyol gemisinin kaçmaya başlaması üzerine gemiye saldırmaya karar verirler. Korsan gemisi su almaya başlar. İspanyollar hâkim durumdadır. Bu sırada Kızıl Korsan’ın sesi işitilir, emirler verdiği duyulur. Gemisinin mağlup olmasına dayanamamıştır. “Esir olacağınıza cephaneliği ateşe verin.” der. Öyle yaparlar. Hem kendileri hem İspanyol gemisi havaya uçar. Kimse esir olmaz.

“Çinli Korsanların Elinde” adlı hikâyede, Bursa’da bir ipek fabrikası kuracak olan sekiz arkadaşın ikisi Çin ipek fabrikalarını görmeye gider. Vapurları zedelenince büyük bir Çin yelkenlisine nakledilirler. Bunun bir korsan yelkenlisi olduğunu öğrenirler. Esir alınırlar, soyulurlar. Karaya çıkarılıp bir izbeye hapsedilirler. İşkenceye maruz kalırlar. İddia üzerine bir Çinli kumlara gömülü olan esirlerin tek vuruşta tırpanla başları uçuracaktır. Dördünün uçar. Sadece yazar kalır. İddiasını gerçekleştiremeyen Çinli intihar eder. Yazar bayılmıştır. Avrupalılar ve Çin askerleri tarafından kurtarılır ama arkadaşı ölmüştür.

3.1.11. Mütareke Yıllarına Ait Hikâyeler

Resimli Mecmua’da Mütareke yılları ve o yıllarda yaşananlar üç hikâyede söz konusu edilmiştir:

1. “Ali Çavuş’un Hediyesi”, Enver Behnan, Cilt 2, Sayı 41, s. 14.
2. “Meşum Mütarekenin İlk Matemli Bayramı ve Benim İmanım”, Tahsin Demiray, Cilt 3, Sayı 67, s. 6-7.

3. “İntikamımı Aldıktan Sonra Öldürsünler”, Ali İçsan, Cilt 3, Sayı 71, s. 11.

“Ali Çavuş’un Hediyesi” adlı hikâyede, cepheden gelip mütareke günlerinde İstanbul’u gören Ali Çavuş çok sinirlidir. Arkadaşı Hasan’la dolaşırlar. Her yerde farklı farklı milletler, bayraklar, resimler, alaylar vardır. İstanbul’u cephe dönüşü bu halde görmek onu üzmüştür. Zafer eğlencesi düzenleyen Fransız bölüğüne hücum etmek ister ama Hasan engeller. Beyoğlu’na çıkarlar. İngiliz taburları resmigeçit yapmaktadır. Cebindeki bombanın fitilini çekip aralarına atar. Bu da onlara Ali Çavuş’un hediyesidir. Daha sonraki zamanlarda da memleket düşmanlardan kurtulur, istiklaline kavuşur.

“Meşum Mütarekenin İlk Matemli Bayramı ve Benim İmanım” adlı hikâyede, Anadolu ve İstanbul işgal altındadır. Bir bayram sabahı halk namaza gidecektir. Alınan haberlere göre Rumlar namaza kimseyi göndermeyeceklerdir. Kimse bu haberi umursamaz. Bayram sabahı camiler dolar. Silah sesleri de gelmektedir. Yazar, camide namaz kılınırken herkesin belinde silahlar, bombalar görür. Caminin çevresini de gençler sarmış, korumaktadır. Bu manzaradan sonra hiç ümitsizliğe kapılmadığını, her zor anında bu günleri hatırladığını söyler.

“İntikamımı Aldıktan Sonra Öldürsünler” adlı hikâyede, bir Yunan ayakkabı boyacısının Türk bayrağıyla ayakkabıları sildiğini gören bir Türk ilk fırsatta onu öldürür. Jandarmalar tarafından yakalanır. Bir zindana hapsedilir. Sabah olunca alınıp idam edilmeye götürülür. İdam sehпасına korkmadan çıkar. Ailesi, kardeşleri aklına gelir. “Yaşasın al bayrağım.” diye bağırırmaktayken arkadaşı tarafından uyandırılır, rüya görmektedir.

3.1.12. Tarihî Hikâyeler

Resimli Mecmua'da tarihî hakikatlerden ya da tarihî konulardan bahseden, hikâyelerin yanında "tarihî hikâye" ibaresi bulunan, bu başlık altında değerlendirebileceğimiz üç hikâye bulunmaktadır:

1. "Semerkant'tan Ölüme", Abdullah Ziya, Cilt 1, Sayı 13, s. 12-13.
2. "Meduz'un Garkı", C. Cahid, Cilt 2, Sayı 28, s. 9.
3. "Kırbaç Altında Zavallı Hilot", Nüvid Osman, Cilt 2, Sayı 30, s. 8-9.

"Semerkant'tan Ölüme" başlığı ile tarihî hikâye diye tanıtılan bu hikâye, Kızıl Tuğ romanının içinden alınmış bir bölümden ibarettir. Romanın tamamı da mecmuada neşredilmiştir. Romanın bu bölümünde şunlar olur. Celaleddin Harezmî, Yiğit Alp'ten yardım istemeye gelir. Şeyhülcebel'le konuşmaya gitmek ister. Çakır'la beraber Şeyhülcebel'in yanına giderlerken Yiğit Alp onları dışarıda bekler. Hakaret etmesi üzerine Celaleddin Harezmî, Şeyhülcebel'i öldürür.

"Meduz'un Garkı" adlı hikâyede, Batı Afrika'dan Senegal'e giden dört gemilik bir filo vardır. Gemilerin batması sonucu açlık, susuzluk çekilir, kavgalar edilir, ölümler, intiharlar gerçekleşir. Az sayıda kalan kazazedeleri on birinci günün sonunda bir yelkenli kurtarır. Bu hikâye meşhur garklar serisinden diye tanıtıldığı için onu tarihî hikâyeler başlığı altında değerlendirmeyi uygun gördük.

"Kırbaç Altında Zavallı Hilot" adlı hikâyede, Yunanlıların elinden kaçan esir Hilot, işkence günlerinin intikamını almak için İranlılarla beraber Yunan'ı fethetmeye giden orduya katılır. Fakat yenilirler ve ölür. Kırbaç altında onun gibi birçok köle hâlâ inlemektedir.

3.1.13. Bilim-Kurgu Hikâyeleri

Resimli Mecmua'da yer alan, bilim-kurgu diye nitelendirebileceğimiz, esrarengiz olaylara yer veren iki hikâye karşımıza çıkmaktadır:

1. “Bir Tabiat Mualliminin Kâbusu... Paris Alt Üst Oluyor... Eski Zaman Hayvanlarının Hücumu”, imzasız, Cilt 3, Sayı 52, s. 8-9.
2. “Hüsrev Paşa Köşkünün Esrarı”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 54, s. 5-6.

“Bir Tabiat Mualliminin Kâbusu... Paris Alt Üst Oluyor... Eski Zaman Hayvanlarının Hücumu” adlı hikâye, bilim-kurgu hikâyeleri başlığı altında ele alabileceğimiz hikâyelerin ilkidir. Bu hikâyede, Paris'te bir birahane iki profesör oturmuş hem içer hem de eski zaman hayvanları ile ilgili konuşurlar. Dışarı çıkıp bir arabaya bindikleri zaman aynı konuyu konuşmaya devam ederler. Profesörlerden biri araba durunca karşısında kocaman bir hayvan görür ve arabadan inerek koşmaya başlar. Nereye baksa dinazor, ejderha, timsah görmektedir. Haykırmaya başlar. İki polis onu alıp götürür. Sıcak havada içtiği şampanyalar beynini sulandırmıştır. Yazar hikâyesini bunların hakikat olmadığına sevinmeliyiz, diyerek bitirir.

“Hüsrev Paşa Köşkünün Esrarı” adlı hikâye, bilim-kurgu hikâyeleri başlığı altında değerlendirebileceğimiz ikinci hikâyedir. Bu hikâyede, Çamlıca'ya arkadaşlarıyla kahvaltıya giden bir adam karakola gelerek incir ağacının ve arkadaşlarının yok olduğunu, karşıdaki Hüsrev Paşa Köşkü'nün de yıkıldığını söyler. Komiser gülmektedir ama gelen haber üzerine olay yerine gidip köşkün yıkılmış olduğunu, yaralı bir adamın kurtarıldığını görür. Bu adam iyileşince olanı biteni anlatır. Hüsrev Paşa'nın oğlu kimyager Ziya Bey, hacet-i semaviden çıkan radyumları birleştirerek bir alet yapmıştır. Bu aletle her şeyi yakabilecektir. Çınar ağacını işaret alır ve yok eder. Altında insanlar bulunduğunu sonradan fark eden ve katil oldum diye deliye dönen adam eve de ateş eder ve ev yıkılır. Kendisi ise camdan atlayıp kurtulur. Daha fazla anlatamaz. O da ölür. Yazar bu vakanın gerçek olduğunu, Abdülhamit tarafından saklandığını söyler.

3.1.14. Diğer Hikâyeler

Bu sınıflandırmaların haricinde kalan herhangi bir gruba dâhil edemediğimiz otuz beş hikâyeye vardır. Bu hikâyeleri “Diğer Hikâyeler” başlığı altında değerlendirmeyi uygun gördük:

1. “Acaba Yazı Mı İdi?”, Salih Zeki, Cilt 1, Sayı 3-4, s. 16, 13.
2. “Annemin Vefatı”, Osman Uluğ, Cilt 1, Sayı 5, s. 13.
3. “Hakkın Emri”, Abdullah Ziya, Cilt 1, Sayı 10, s. 4-6.
4. “Meşhur Slovyta Şehrimizde”, Nüvid Osman, Cilt 1, Sayı 12, s. 8-10 (manzum hikâyeye).
5. “Zalim Mandaren (Hay-Çung) ve Akıbeti”, imzasız, Cilt 1, Sayı 18, s. 9.
6. “Kan Emici Kollar Arasında”, Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 24, s. 2-3.
7. “Meşum Servet”, imzasız, Cilt 1, Sayı 25, s. 4-5.
8. “Beyaz Eşek-İki Bayram”, Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 28, s. 12-13.
9. “İki Av Bir Kurban”, Cahid Cemil, Cilt 2, Sayı 29, s. 6.
10. “Baba Şefkati, Arslan Pençesinde”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 29, s. 8-9, 16.
11. “Kuru Kafâ”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 34, s. 3-4.
12. “Otomobilli Hırsız”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 35, s. 3-4.
13. “Beynini Çaldıran Adam”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 36, s. 11.
14. “Yılan Oynatıcı”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 37, s. 3.
15. “Uçan Canavar”, Cemil Cahid, Cilt 2, Sayı 38, s. 3.
16. “Muallim Katil Olamaz”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 38, s. 5-6.
17. “Fedakâr Abla”, Dehhac, Cilt 2, Sayı 41, s. 1.
18. “Siva'nın Sarı Elmas Gözleri”, Dehhac, Cilt 2, Sayı 42, s. 3-4.
19. “İntikam Alan El”, C. Cahid, Cilt 2, Sayı 49, s. 5.
20. “Bir Köpeğin Sadakati”, Mahmud Cahid, Cilt 2, Sayı 50, s. 5.
21. “Adana Çiftliklerinden Birinde Geçen Korkunç Bir Vaka: Eşini Arayan Yılan”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 53, s. 8-9.
22. “Erciyes Sırtlarında Bir Döğüş (Analık)”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 58, s. 6.
23. “Sinemalı Hırsızlar”, Mahmud Cahid, Cilt 3, Sayı 59, s. 7.

24. “Onu Ben Döğdüm Fakat Öldürmediğime Müteessifim”, A. Rasim, Cilt 3, Sayı 65, s. 15.
25. “Müthiş İstırap İçinde”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 66, s. 4-5.
26. “Talih”, Yusuf, Cilt 3, Sayı 66, s. 7.
27. “Kilitli Odanın Esrarı”, C. Cahid, Cilt 3, Sayı 69, s. 3-5.
28. “Öteki Bacağımı Da Feda Ederdim”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 70, s. 3.
29. “Heykel”, Mustafa, Cilt 3, Sayı 70, s. 4.
30. “Türk’ün Kabesi”, Rükneddin Fethi, Cilt 3, Sayı 70, s. 4.
31. “Hocamın Vefatı”, Vedad Mehri, Cilt 3, Sayı 70, s. 4.
32. “Katil Kim? Azap Duyan Bir Vicdan”, M. Cahid, Cilt 3, Sayı 70, s. 10-11.
33. “Zavallı İhtiyar”, İsmail Hakkı, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 10.
34. “Türk Kadını”, Fehim Sedad, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 10.
35. “Dertli Baba”, Ragıb Şevki, Cilt 3, Sayı 72-75, s. 11.

“Acaba Yazı Mı İdi?” adlı hikâyede, Türk mezarlarının harap halini görüp bu manzaraya üzülen birisi duygularını ifade etmektedir. İki çocuğun bir çukurda kafatasıyla uğraşıp eğlenmesi onu daha da utandırır, üzer. Yanlarına gelen başka bir çocuk kafatasına bakarak bir yazı yazdığını iddia eder. Sorunca bunu köydeki hocasından öğrendiğini söyler. Şimdi de aklına takılmıştır o çizgilerin gerçekten yazı olup olmadığı. Türk mezarlarının bakımsızlığı, hürmet edilmemesi konulu bir hikâyeye olduğunu söyleyebiliriz.

“Annemin Vefatı” adlı hikâyede, bir çocuk annesinin ölümünden dolayı duyduğu üzüntüyü ifade etmektedir.

“Hakkın Emri” adlı hikâyede, doksan üç harbi esnasında bir Rus ve Türk zabiti otelin birinde karşılaşırlar. Türk zabitinin yanında kızı da vardır. Rus zabit yemek ister, gelir. Fakat ekmek yoktur. Türk’ün kızı cebindeki ekmeği ona verir. Rus buna biraz şaşar. Türk zabitini firari olduğu için yakalamalıdır. Ancak bunu komutanı emretmesine rağmen yapmaz. Onların kaçmalarına yardımcı olur. Sonra da kumandanının emrini dinlemediği için kendini vurur. Kızın yaptığı iyiliğe mukabil onları kurtarmış, canını vermiştir. Doksan üç harbi esnasında cephe gerisinde

yaşanan bir olay söz konusu edilmiştir. Dergide bu hikâye cenk hikâyeleri diye tanıtılmaktadır.

“Meşhur Slovy Şehrimizde” adlı manzum hikâye de bu gruba dâhil edebileceğimiz bir diğer hikâyedir. Bu hikâyede, Slovy takımının Fenerbahçe ve Galatasaray’la yaptığı futbol maçları özetlenmiş, Slovy ile Fenerbahçe-Galatasaray karması arasında oynanan maçı Türkler, tek tek oynanan maçı ise Çekler kazanmıştır.

“Zalim Mandaren (Hay-Çung) ve Akıbeti” adlı hikâyede, Çin’de hüküm süren bir memur vardır. Halka çok eziyet eder, hiç adaletli davranmaz. Yanındaki orangotana verdiği emirleri yapmayanları dövdürtür. Ahaliden zorla kıymetli eşya ve hediyeler alır, çok para verenleri davalarda haklı çıkarır. Birgün uyurken maymun onun kıyafetlerini giyip dolaşır ve muhakemeye katılır. Uyanan efendisi koşarak gelir ve maymuna saldırır. Maymun onu topaç gibi döndürmeye başlar. Tam bu sırada teftiş için Çin imparatoru ve maiyeti gelir. Bu vaziyeti görünce onları cezalandırır. Kafalarına, kollarına tahta geçirerek bütün Çin’i dolaştırır. Sonra da onları öldürtür ve adalet bu şekilde yerini bulur. Bu hikâyeyi egzotik hikâye diye adlandırabiliriz. Uzak diyarlardan bahseden, esrarengiz olaylar bu hikâyede söz konusu edilmektedir.

“Kan Emici Kollar Arasında” adlı hikâyede, yazar Anadolu’nun iç şehirlerinden birinde bir yaz günü kahvede otururken içeriye seksen yaşında bir ihtiyar girer. Yazarın İstanbul’dan geldiğini öğrenince ona aklına gelen, küçükken başına gelmiş bir olayı anlatır. Adam on altı yaşındayken Rumeli Hisarı’ndaki yalıda oturuyorlarmış. Kardeşleri ve hizmetçileri Mercan’la beraber birgün deniz kıyısına gitmişler. Kardeşleri oynarken onlar suya girmek istemiş. Mercan girmiş ve hemen bağırmaya başlamış. Çünkü vücuduna bir şey dolanmış. Adam onu kurtarmaya çalışmış ama başarılı olamamış. Suda olan neyse kendi vücuduna da dolanmış bir süre sonra. Etraftaki insanlar tarafından kurtarılmışlar ama Mercan ölmüş. Hayvanın ahtapot olduğunu öğrenmişler ama nasıl olur da bu denizde bulunur, onu bir türlü anlayamamışlar. Yaşlı adam başından geçen bu olay yüzünden denizi ve Boğaziçi’ni sevmediğini, buraların hep ona yaşadıklarını hatırlattığını söyler yazara.

“Meşum Servet” adlı hikâyede, yazar Trablusgarp’ta iken bir İtalyan arkadaşı yanına gelerek kıymetli bir taş bulduğunu söyler. Onu bulduğu uçuruma götürür. Varını yoğunu satarak ipler alır. Bir Arap kılavuz, iki İtalyan amele alır yanına. Kılavuzdan hiç hoşlanmamıştır yazar. İtalyan iner önce uçuruma. Üç sandık olduğunu söyler. Akşam yaklaştığı için sandıkları yarın almaya karar verirler. İki İtalyan amele ava çıkar. Kılavuz ipin başında beklerken iki arkadaş uçurumun dibine inmeye başlar. Kılavuz ipi kesmeye başlayınca yazar ateş eder silahıyla ve uçuruma düşerler. Kendine geldiği zaman iki İtalyan amelenin sesleri duyup geldiğini, kılavuzu uçuruma yuvarladıklarını, onları yukarıya çıkardıklarını ama İtalyan’ın öldüğünü öğrenir. İtalyan’ı gömerler, üç sandığı da paylaşırlar.

“Beyaz Eşek-İki Bayram” adlı hikâyede, Hadi adlı çocuk anne ve babasıyla mutlu, güzel bir bayram geçirir. Babası ona bir de eşek alır, gezer, eğlenir. Bir süre sonra babası iflas eder. Oturdıkları köşkten taşınırlar. Elde avuçta ne varsa satıp borçlarını öderler. Hadi’nin eşeği de satılır. Bir zaman sonra babası hastalanır ve ölür. Annesi iş aramaya başlar. İstanbul’da bir terzinin yanına işe girer. Zar zor geçinirler, annesi sık sık hastalanır. Yine bir bayram sabahıdır. Fakat Hadi bu sefer hiç mutlu değildir. Soğuktan donmak üzere olan annesine yardım için dışarı çıkar ama düşer bayılır. Yoldan geçenler onu ayılıp ne olduğunu öğrenirler. Beyaz eşeğini başında duran iki çocuğun yanında görür. Annesini kurtarırlar ve bu ailenin yanına taşınırlar. Hadi onların kardeşi, beyaz eşek de üçünün olur.

“İki Av Bir Kurban” adlı hikâyede, batan gemiyle birlikte iskelet koleksiyonu da kaybolan âlim yanına dalgıçlar alarak enkaz yerine gelir. İngiliz dalgıç yorulur devam edemez, Arap dalgıç girer suya. Enkaza ulaşır fakat ahtapot tarafından sarılır. Bıçağıyla onu yaralar. Sonra köpek balığı saldırır, onu da bıçağıyla avlar. Dalgıcın da hava borusu kopar, boğulmaya başlar. İşlerin ters gittiği denizin kana bulanmış suyundan anlaşılınca dalgıcın ipini yukarı çekmeye başlarlar. İki av çıkar, ahtapot ve köpek balığı. Koleksiyondan ümidini kesen âlim de kendisini suya atar. İlim uğrunda hayatını feda eden bir âlim bu hikâyede söz konusu edilmiştir.

“Baba Şefkati, Arslan Pençesinde” adlı hikâyede, sultanla arasının iyi olmasını çekemeyen sadrazamlar bir köle olan Abdülatif’e karşı halkı kışkırtırlar. O, silah fabrikası yapmış, elektrikle sarayı aydınlatmış ama halka yaranamamıştır. Birgün sultanın gözdesi kaçırlır. O gün de Abdülatif ortalarda yoktur. Kaçırlan kızı ölü olarak Abdülatif’in ahırında bulurlar. Abdülatif’i kaçıranlar da serbest bırakır ve onu hükümdara söylese çocuklarını öldürmekle tehdit ederler. Saraya gelir, hükümdar onu yakalattır, cezasını verir. Aslanlara parçalattırılacaktır. Birinci aslanı alt eder. İki silah sesi duyulur, iki ceset atılır meydana. Bunlar çocukları Ahmet ve Ayşe’nin cesetleridir. Abdülatif hükümdardan cellâdını çağırmasını ister. Çocukları yoksa yaşamasının bir anlamı yoktur. Kafası koparılır. İki vezir hâlâ gülmektedir. Saraylardaki kıskançlık ve hasetin neler yaptırabileceğini konu alan bir hikâye olarak kabul edebiliriz.

“Kuru Kafa” adlı hikâyede, yazar gazetede deliren doktor haberini görünce bunun arkadaşı olduğunu anlar. Ziyaretine gider, durumu öğrenir. Bu doktor Beyoğlu’nda bir muayenehane satın alır. Muayenehanede bir kuru kafa vardır. Ondan kurtulmak ister ama her defasında döner ona gelir. Çöpe atar, çöpçü geri getirir. Bahçeye atar, hizmetçisi geri getirir. Hastalanmış evde dinlenirken odun tenekesinde yine kuru kafayı görür ve çıldırır. Sonradan durum aydınlanır. Hizmetçi bahçede bulmuş, lazım olur diye odun tenekesine koymuştur. Doktor iyileşir ama kuru kafayı da atmaz, masasının üstünde bulundurur..

“Otomobilli Hırsız” adlı hikâyede, gece ışıkları söndürülmüş bir otomobil yoldan geçen iki kişiyi soyar. Üçüncüsünü de iyice dövdükten sonra para çantasını alıp gider. İlk soyduğu yolcu onun yan komşusudur, onu tanımıştır. Gelir, sebebini sorar. Mükerrerem Bey anlatır. Komşusundan ve o iki kadından aldıklarını postaya verip onlara göndereceğini söyler. Onun amacı üçüncü arabadaki adam ve paralardır. Bu adam onun parasını alıp onu dolandırmış ve geriye vermemiştir. O da böyle bir plan yaparak parasını ondan almıştır.

“Beynini Çaldıran Adam” adlı hikâyede, İstanbul’da deliler evinde kalan bir adam beyninin çalındığını iddia eder. Bir alet yapacaktır ama bitiremez. Adam keşiflerle uğraşan bir adamdır ve gemi kaptanıdır. Gemisi batar. Bir tek o kalır

geriye, günlerce bir tahtanın üstünde bekler. Gelen bir gemi onu kurtarır. O da batar. Adamı bir kayanın üzerinde delirmiş bir vaziyette bulurlar. İzmir’de bir akıl hastahanesine yatırılırlar. Oranın kâtibinin aklını çaldığını rüyasında görür. Onun kafasını yarararak beynini alıp kendi kafasına koymak isterken yakalanır. Kâtibini öldürmüş ama kendisine zarar verememiştir. İstanbul’a gönderilir. Yazar bunları hastahanedeki arkadaşından dinler. Deliyle konuşur. O da aynılarını anlatır. Bu hikâyede maceralar yaşamış, bunların neticesinde delirmiş bir adam söz konusu edilmektedir.

“Yılan Oynatıcı” adlı hikâyede, yılanlarla yatıp kalkan, ömrünü yılanlarla geçiren bir Arap olan Abdullah geçimini de onlar sayesinde kazanır. Yılan oynatıcılığı yapar. Küçüklüğünden beri yılanlarla iç içe büyümüş, hatta çölde tek başına kaldığı zaman onlar sayesinde aslanlara yem olmaktan kurtulmuştur. Kamer ve Şems adlı iki yılanı vardır. Bunlar ölünce o da yaşamak istemez ve intihar eder. Dergide Arap hikâyesi diye tanıtılan bu hikâye, Arapların çöl hayatından bahseden bir hikâye olarak karşımıza çıkmaktadır.

“Uçan Canavar” adlı hikâyede, Madagaskar sahillerinde demirlemiş olan bir gemide tayfa olan Abdullah terhis olunmuş, memleketine dönüp on dokuz yıldır görmediği kız kardeşini görüp düğününe katılacağı için çok mutludur. Bugün son defa denize açılıp yüzeceğini söyler. Çok açılmaması konusunda onu uyarırlar ama dinlemez. Çok açılır. Köpek balığını görünce hepsi sahile çıkar ama Abdullah geç kalmıştır. Kaçmaya çalışır uzun zaman. Onu kurtarmaya giderler bir sandalla. Tam sandala çıkacakken köpek balığı tarafından yakalanır. Tayfaların elinde sadece yüzüğü kalır. O yüzüğü ve ölümünü açıklayan mektubu kız kardeşine gönderirler.

“Muallim Katil Olamaz” adlı hikâyede, İrfan Bey evinde ölü bulunur ve duvarda da “Beni öldüren Muallim Kenan’dır.” yazmaktadır. Bunun üzerine Muallim Kenan yakalanır ama yapılan tahkikat neticesinde suçsuz olduğu anlaşılır. İrfan Bey kendini öldürmüş, duvara onun adını yazarak ondan intikam almayı düşünmüştür. Çünkü bundan yedi sene evvel ikisi de aynı kızı sevmiş ama o kız Kenan’la evlenmiştir. İrfan da böyle bir planla intikam almayı amaçlamıştır.

“Fedakâr Abla” adlı hikâyede, bir akbaba sürekli köylülerin koyunlarını öldürmektedir. Köylüler de toplanıp buldukları akbaba yuvasındaki yavruları ve dişi akbabayı öldürürler. Erkek akbabanın intikam almasından da korkarlar. Kimse evinden dışarı çıkmaz. Birgün bir akbaba, bir çocuğu kaçıır. Sesleri duyan ablası peşinden koşar, akbabayı epeyce yaralar ama akbaba kardeşiyle beraber uçurumdan düşer. Ablası da kendisini atar. Kardeş sevgisi ve fedakârlığı konu alan bir hikâye olduğunu belirtebiliriz.

“Siva’nın Sarı Elmas Gözleri” adlı hikâyede, dört günden beri Faruk Han kayıptır. Yakın arkadaşları Hasan ve Ahmet onu merak etmektedirler. Yeni gelen dâhiliye memurundan şüphelenirler. Faruk Han zengin bir Hintlinin oğludur. Dâhiliye memurunu da onu tehdit ederken görmüşlerdir. Odalarında oturmuş düşünürlerken ocağa bacadan bir kedi düşer. Alırlar, boynunda bir kâğıt olduğunu görürler. Faruk tavan arasında dâhiliye memuru tarafından hapsedilmiş, onlardan yardım beklemektedir. Pencereden çatıya çıkarlar. Oradan iple Ahmet kendini sarkıtarak tavan arasının camının önüne gelir, Faruk’u kurtarır. Bu sırada dâhiliye memuru gelir ve ipi kesmeye çalışır. Hasan engel olur. Kavga sırasında çatıdan düşerler. Yerler kalın bir kar tabakasıyla kaplı olduğu için bir şey olmadan kurtulurlar. Adamı yakalarlar. Faruk bu adamın onunla uğraşmasının sebebini onlara anlatır. Bir elmas haydudu olduğunu, esas dâhiliye memurunu öldürerek yerine geçtiğini, ondaki elmasları almak için onunla uğraştığını söyler. Arkadaşlarına bu elmaslarla Avrupa’da tahsillerini yapabileceklerini müjdeler. Arkadaşlığın, dostluğun her şeyden önemli olduğunun vurgulandığı bir hikâye olduğunu söyleyebiliriz.

“İntikam Alan El” adlı hikâyede, bir hâkim arkadaşlarına ilginç bir olay anlatmaktadır. Üsküdar’da oturan Tunuslu bir Arap esrarengiz tavırlarıyla herkesin dikkatini çekmiştir. Hâkim birgün resmi bir iş için onun evine gider ve duvarda bir el görür. Bunun düşmanın eli olduğunu, onu zincirle oraya bağladığını, elin kurtulmaya çalıştığını ama kaçamadığını öğrenir ondan. Etrafta da bir sürü silah, kama vardır. Bunların hep elin korkusundan orada bulunduğunu öğrenir. Bir zaman sonra adamı evinde ölü olarak bulurlar. Hâkim bakar ki el yerinde yoktur. Sadece başparmağı yerde durmaktadır. Hâkim bunu arkadaşlarına anlatır ve elin sahibinin gelip intikamını aldığını düşündüğünü söyler.

“Bir Köpeğin Sadakati” adlı hikâyede, ihtiyar bir adam, yanındaki genç ve onun köpeğiyle bir kış günü satın almak istediği çiftliğe doğru yola çıkarlar. Hava bozunca bir kulübeye sığınır. İhtiyar adam köpeği tekmeleyince genç kızar ve kavgaya tutuşurlar. İhtiyar, genci öldürür. Köpek de ihtiyarı öldürür ve sahibi olan gencin yanına kıvrılıp yatar. İki gün sonra oradan geçen yolcular fırtınaya tutularak öldüklerini sanırlar. Bu hikâyede bir köpeğin sahibine bağlılığı, sadakati söz konusu edilmektedir.

“Adana Çiftliklerinden Birinde Geçen Korkunç Bir Vaka: Eşini Arayan Yılan” adlı hikâyede, Adana’da bir çiftlik sahibi olan Ahmet Bey’in koyunları yine eksik çıkmıştır. Hırsız bir türlü yakalayamamışlardır. Ahmet Bey koyunlar su içmek istemeyince birini zorla götürür ama çıkan yılan onu yer. Hırsızın böylece kim olduğu anlaşılır. Ahmet Bey yılanı öldürür ve çiftliğe getirtir. Kızı Bedia yılanı görmek ister. Beraber dışarı çıkarlar. Kıvılcayan yılan Ahmet Bey’e saldırır. Bu öldürdüğü yılanın dişisidir. Kız babasının cebindeki silahı alarak yılanı öldürüp babasını kurtarır. Yılanlar ve çiftlik hayatına dair bir hikâye olduğunu söylemek mümkündür.

“Erciyes Sırtlarında Bir Döğüş (Analık)” adlı hikâyede, yazar bir arkadaşıyla analık duygusu üzerine konuşurken arkadaşı bu hissin hayvanlarda da olduğunu söyleyerek ona bir olay anlatır. Kayseri’deyken Erciyes’te bir çiftlikte misafir olduğunu ve çiftlikten ineklerin, koyunların eksilmesinden halkın şikâyetçi olduğunu, hırsız bulamadıklarını söyler. Birgün hırsızın bir kartal olduğunu görürler. Kartal bir danayı kaçıtır. Annesi olan inek peşinden gider. Kartalı öldürür, danayı kurtarır. Analık duygusunun hayvanlarda da güçlü olduğunu vurgulamak isteyen bir hikâye olduğunu söyleyebiliriz.

“Sinemalı Hırsızlar” adlı hikâyede, gazetede bir hırsızlık haberini gören yazar, aklına gelen Avrupa’da yaşanmış bir olayı arkadaşlarına anlatır. Bankayı soymak için gelen hırsızlar sinema çekiyoruz imajı vererek halkı kandırırlar. Biri arabanın üzerinde sinema makinesini ayar ederken dört beş kişi de bankaya girmeye çalışır. Bir polis de intizamı sağlar. Bankanın bekçisi izin vermeyince onu vururlar.

Arabadaki adamın ıslığı üzerine hırsızlar atlayıp kaçar. Bekçinin gerçekten vurulduğunu gören halk olayı anlar. Sinemacı kılığına girmiş hırsızlardır bunlar.

“Onu Ben Döğdüm Fakat Öldürmediğime Müteessifim” adlı hikâyede, Cumhuriyet Bayramı’nın kutlandığı birgün iki çocuğun Türk bayrağına hakaret ettiğini duyan bir Türk genci onları azarlar. Hızını alamayıp birini döver, biri kaçar. Türk genci, Yunanistan’dan mübadele ile buraya gelmiş lise son sınıf talebesidir. Yunanistan’dayken yaşadıkları da aklına gelerek bu çocukların Türk bayrağının yerinde Yunan bayrağının dalgalanmasını istemelerini gururuna yediremez. Dövünce karakola alınır ve ağlayarak bunları komisere anlatır. Öldürmediği için üzgün olduğunu söyler. Vatan ve bayrak sevgisi konulu bir hikâye olduğunu söyleyebiliriz.

“Müthiş İstirap İçinde” adlı hikâyede, yazar ailece züğürt olduklarını ama dedesinin adının Karun’a çıktığını söyleyerek başından geçen bir olayı anlatır. Dedesi birgün bir eğlenceye çağırılır ve yolda giderken iki kişi tarafından kaçırılıp hapsedilir. İşkence edilir. Kapatıldığı yerden dumanlar, alevler çıkınca mahalleli ayağa kalkar ve polisle birlikte gelerek adamı kurtarırlar. Hazinesini almak için onu kaçırmışlardır. Bunu onu kaçıran deli adamın Arap uşağı itiraf eder ve deli idam edilir. Zengin olarak tanınmanın başa bela olabileceğini anlatan bir hikâye olduğunu söylemek mümkündür.

“Talih” adlı hikâyede, papatya ve zambak en talihli çiçek hangisidir diye konuşurken ve farklı farklı çiçekleri beğenirken aynı soruyu gelen bahçivana da sorarlar. Bahçivan zembil, zambak, kasımpatı, papatya, gül diye sıralar. Zambak ikinci olduğuna sevinirken papatya bu duruma üzülmüştür.

“Kilitli Odanın Esrarı” adlı hikâyede, akşam yemeği saati sokakta gezen Cevdet Bey, bir eve bakarken yanda bir kaza olur. Bir bisikletliye araba çarpar. Cevdet Bey bisikletliye yardım eder ve baktığı evin onun evi olduğunu öğrenir. Evine kadar ona eşlik eder. Evde bayılınca dolaşır ve ona yardım edecek birini arar. Ayılan Ahmet Bahir evde kimsenin olmadığını söyler. Annesi ölmüş, babası girdiği bir işte başarılı olamadığı için bırakıp gitmiştir. Aslında milyoner sayılır ama evi satamaz, kiraya veremez. Babası öyle istemiştir. Ancak yirmi yaşı bitince kilitli odayı açabileceğini babası gönderdiği mektubunda belirtmiştir. O yüzden sefil bir

şekilde beklemektedir. İki ay geçer. Yirmi bir yaşına girince babasının vekil harcı Faruk Bey, Cevdet Bey’i ve çilingiri alarak Ahmet Bey’in evine gelir. Kilitli oda açılır. İçeriden kötü bir koku yayılır. Babası kendini o odaya hapsetmiş, yedi yıldır oradadır. Rusya’dan gönderir gibi mektuplar göndermiş. Şimdi de masa başında ölü olarak durmaktadır. Oğlu bayılır. Her şeyi bilen Faruk Bey ağlar. Cevdet Bey dışarı çıkar ve bu manzarayı hiç unutamaz. Onuru için, gururu için hayatını feda eden bir adam bu hikâyede söz konusu edilmektedir.

“Öteki Bacağımı Da Feda Ederdim” adlı hikâyede, deniz ortasında tetkikatta bulunan bir gemide sonda aletin ipi kopunca ne olduğunu anlamak için gemidekiler denize ağ atarlar. Büyük bir yengeç yakalarlar. Âlim bunu incelerken yengeç ağdan kurtulur ve etrafa saldırır. Âlimi altına alır. Kaptan silahıyla yengeci vurur. Bir bacağı kopan hayvan denize atlar, kaçar. Âlimin kopan bacağını da beraber götürür. Âlim akli başına gelince onun ölüsüne bir kolunu bile verebileceğini söyler. İlim uğrunda canını feda etmekten çekinmeyen bir adam ve başına gelenler bu hikâyede dile getirilmektedir.

“Heykel” adlı hikâyede, heykel yapmak en büyük arzusu olan bir çocuk kartopu oynarken karlara muhtelif hayvanların şekillerini verir ve heykellerini tamamlar. Sabah baktığında ise heykellerin yerinde kar yığınını görür. Bir çocuğun heykele olan tutkusu bu hikâyede söz konusu edilmiştir.

“Türk’ün Kabesi” adlı hikâyede, yazar şehit mezarları karşısında duyduğu saygıyı anlatmakta, onları Türk’ün kabesi olarak gördüğünü ifade etmektedir.

“Hocamın Vefatı” adlı hikâyede, hocasının ölüm haberini duyan ve mezarlığa gidip onun başında ağlayan bir çocuk yaşadıklarını anlatarak hocasına olan hislerini ifade etmektedir.

“Katil Kim? Azap Duyan Bir Vicdan” adlı hikâyede, Küplüce-Beylerbeyi civarındaki harap bina tamir edilir ve bir doktor orada oturmaya başlar. Çok kısa zamanda halk tarafından sevilir. Muhasebeci Ziya Bey’in kız kardeşiyle nişanlanır. Adana’dan gelen bir mektup üzerine doktor nişanı atar. Bekçi Ali Ağa doktoru çağırmaya gelir bir akşam ama doktor kapıyı açmaz. Tekrar gelir, yine açmaz. Kapıyı

açtıkları zaman doktoru ölü bulurlar. Ziya Bey’i suçlu diye yakalarlar. Kız kardeşi doktordan mektup aldığını, yaşadığını bildirdiğini söylemesine rağmen doktor gelene kadar durum anlaşılmaz. Doktor gelir ve polise olanı biteni anlatır. Ölen ikiz kardeşidir. Onunla tartışırken fenalaşır ölmüştür. Katil sanılacağı korkusuyla kaçmış ama masum bir adamın tutuklanması üzerine geri gelmiştir. Yapılan tahkikat neticesinde gerçek anlaşılır. Muhasebecinin kız kardeşiyle doktor evlenir.

“Zavallı İhtiyar” adlı hikâyede, kış vakti bir çocuk okula giderken yolun kenarında üstü başı perişan bir ihtiyarın karamela şekeri satmaya çalıştığını görür. Onun içler acısı hali çocuğu etkiler ve çocuk ağlayarak yoluna devam eder. Yoksulluk, fakirlik ve bu durum karşısında bir çocuğun verdiği tepki bu hikâyede dile getirilmektedir.

“Türk Kadını” adlı hikâyede, harpten dönen bir askerden düşmanın kaçtığını öğrenen Fatma, sevinerek yetim yavrusuna koşar. Fatma genç yaşta dul kalmış bir kadındır. Onun gibi bir sürü Anadolu kadını vardır. Asker bunları düşünür düşünür ağlayarak yoluna devam eder. Savaş yıllarında dul kalan, yalnız kalan Anadolu kadınları bu hikâyede söz konusu edilmektedir.

“Dertli Baba” adlı hikâyede, öğretmenleriyle beraber piknik yapmaya giden çocuklara, çocukların ısrarı üzerine Dertli Baba dedikleri ihtiyar da katılır. Beraber oturup yemek yerlerken Dertli Baba da onlara hikâyeler anlatmaktadır. Uzaktan bir köpek sesi işitilir. Köprü üzerinde kalan küçük bir kız korkudan ağlar. Köpek kıza doğru yaklaşınca Dertli Baba koşarak köpeğin boğazına sarılır. Üçü de dereye düşer. İhtiyar, kızı kenara bırakmayı başarır ama kendisi suyun içerisinde kaybolur. Bu hikâyede, küçük bir çocuğu kurtarıp kendi hayatını feda eden yaşlı bir adam söz konusu edilmektedir. Esas vurgu yardımseverlik üzerinedir.

3.2. ŞİİRLER

Resimli Mecmua'da yer alan şiirleri türleri ve konularına göre şu şekilde tasnif etmek mümkündür.

3.2.1. Didaktik Şiirler

Bu başlık altında değerlendirebileceğimiz şiirlerde esas husus eğitmek, öğretmek, ders vermek, gençlere, çocuklara doğruyu göstermektir. İyi huylar, iyi alışkanlıklar övülür, ders çalışmak, ödevleri zamanında yapmak konusunda çocuklar uyarılır, çeşitli nasihatler verilir. Bu başlık altında değerlendirebileceğimiz on sekiz şiir vardır:

1. “Yeter Artık”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 1, s. 4.
2. “Yarına Bırakma”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 2, s. 15.
3. “İnönü”, Selahaddin Kamil, Cilt 1, Sayı 3, s. 16.
4. “İstikbal”, Murad Akdoğan, Cilt 1, Sayı 4, s. 13.
5. “İmtihan Gelirken”, imzasız, Cilt 1, Sayı 6, s. 2.
6. “Verin Tayyare İçin”, Hulki Hamid, Cilt 1, Sayı 7, s. 15.
7. “Büyük Tasa”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 7, s. 7.
8. “Düşman Titre”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 18, s. 9.
9. “Hayat Nasihatleri”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 19, s. 8.
10. “Ahlak Nasihatleri”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 19, s. 9.
11. “Sevinç’in Sabrı”, Muallim Sungur Alp, Cilt 2, Sayı 26, s. 9.
12. “Acı Söz”, Faruk Nafiz, Cilt 2, Sayı 37, s. 2.
13. “Nasihat”, Faruk Nafiz, Cilt 2, Sayı 38, s. 2.
14. “Allah”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 43, s. 6.
15. “Köyleri Sevelim”, H. F., Cilt 3, Sayı 51, s. 7.
16. “Harp Malulü”, H. F., Cilt 3, Sayı 51, s. 7.
17. “Genç İdmancıların Şarkısı”, imzasız, Cilt 3, Sayı 55, s. 5.
18. “Küçüklerin Şarkısı”, H. F., Cilt 3, Sayı 62, s. 5.

“Yeter Artık” adlı şiirde, sağlığa, sıhate, yaşamının önemine değinilmekte, en küçük hastalığın bile iyi bakılmazsa kötü sonuçlara yol açabileceği konusunda uyarılar yapılmaktadır.

“Yarına Bırakma” adlı şiirde, her işin vaktinde yapılması, ertelenmemesi gerektiği vurgulanıyor. Çocuklara, verilen ödevleri zamanında yapmaları gerektiği konusunda nasihatlerde bulunuluyor.

“İnönü” adlı şiirde, çalışmanın, azmin öneminden bahsedilmektedir. Anadolu zor günler geçirmiştir ama çalışarak her şeyin üstesinden gelip hayatını güzelleştirebilir, mesajı verilmek isteniyor.

“İstikbal” adlı şiirde, çalışmanın önemi ve tembelliğin zararları kıyaslanarak anlatılıyor. Çalışanın her zaman başarılı olacağı, tembel insanın ise hep kaybedeceği vurgulanıyor.

“İmtihan Gelirken” adlı şiirde, çalışmanın önemine vurgu yapılmaktadır. Zamanında dersine çalışan çocuklar güle oynaya sınıfını geçerken çalışmayan, işini erteleyenler ise ağlamakta, zor günler geçirmekte, hatta sınıfta kalmaktadır denilerek çocuklara nasihatler verilmekte, uyarılarda bulunulmaktadır.

“Verin Tayyare İçin” adlı şiir, satın alınmak istenen tayyare için yazılmış ve çocuklara hitap edilerek bu tayyarenin onlar için ne kadar önemli olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır. Türk gençliğinin tayyaresini gören herkes özenecek, ona imrenerek bakacaktır denilerek tayyare için yardım etmeleri gerektiği vurgulanmaktadır.

“Büyük Tasa” adlı şiirde, imtihandan korkan bir çocuğun ağabeyiyle arasında geçen diyaloglara yer verilerek imtihandan kaçmanın mümkün olmadığı, çalışanın mutlaka başarılı olacağı, sınıfını geçeceği ifade edilmektedir.

“Düşman Titre” adlı şiirde, çocuklara geçmişi, yaşananları, Yunan’ın yaptıklarını unutmamaları öğütlenerek uyanık olmaları, düşmanı iyi tanımaları söyleniyor.

“Hayat Nasihatleri” adlı şiirde, çalışmanın önemi vurgulanarak tembellik yerilmektedir. Uyanık olmak, çaba harcamak gerektiği, hayatın zor olduğu öğütlenmektedir.

“Ahlak Nasihatleri” adlı şiirde, her söylenene inanılmaması, kibir, gurur, azamet in iyi şeyler olmadığı, abartının yalanla eş değer olduğu, çalışmakla her zorluğun başarılacağı, her şeyin iç yüzünün araştırılması gerektiği tavsiye edilmektedir.

“Sevinç’in Sabrı” adlı şiirde de çalışmanın, boş durmamanın, bir şeylerle meşgul olmanın öneminden bahsediliyor. Küçük bir kız çocuğunun derslerinden arta kalan vakitlerinde boş durmadığı, el işiyle meşgul olduğu, gece gündüz çalıştığı söylenerek çocuklara yol gösterilmek, örnek verilmek isteniyor.

“Acı Söz” adlı şiirde, kimsenin kalbini kırmamak gerektiği, acı sözler, kötü sözler söylememek gerektiği ifade edilmektedir.

“Nasihat” adlı şiirde, şair Perihan isimli kıza hitap ederek fazla ince düşünme, bahtına meydan oku, gül, ağlama, neşeli ol gibi çeşitli nasihatler veriyor.

“Allah” adlı şiirde, şair ayla, dünyayla ilgili sorular soran küçük çocuğa hitap ederek evrendeki her şeyi var edenin Allah olduğunu öğretmeye çalışmaktadır.

“Köyleri Sevelim” adlı şiirde, şair köyleri sevmek, oralara önem vermek, bakmak gerektiğini söyleyerek yediğimiz içtiğimiz birçok şeyin oralardan geldiğini, vatani koruyan askerlerin oralardan yetiştiğini vurgulamakta, köyleri ihmal etmemek gerektiği konusunda nasihatler vermektedir.

“Harp Malulü” adlı şiirde, harpte sakatlanmış bir adam söz konusu edilerek çocuklara nasihatler verilmekte, o kırık ayakların Türk’ün temeli olduğu, düşmemesi, kırılmaması için dikkat edilmesi gerektiği vurgulanmaktadır.

“Genç İdmanlıların Şarkısı” adlı şiirde, Türk çocuklarına hitap edilerek güçlü, kuvvetli olmaları, ufka bakmaları, daima birinci gelmeleri gibi çeşitli nasihatler veriliyor.

“Küçüklerin Şarkısı” adlı şiirde, çocuklara hitap edilerek çalışmalarını, okula gitmeleri, tembellik yapmamaları gibi öğütler veriliyor.

3.2.2. Lirik Şiirler

Bu başlık altında değerlendirebileceğimiz şiirlerde ağırlıklı olarak işlenen konu ölüm konusudur. Bunun haricinde çeşitli duyguların dile getirildiği şiirler de bu başlık altında değerlendirilmiştir ki bu tarz şiirler on tanedir ve şunlardır:

1. “Vasiyet”, Handan Lütfi, Cilt 1, Sayı 5, s. 15.
2. “Mezar Başında”, Hasad, Cilt 1, Sayı 6, s. 15.
3. “Musul İçin”, Cenap Muhyiddin, Cilt 1, Sayı 9, s. 4.
4. “Musul Yollarında”, Ankaravi-İsmail Safa, Cilt 2, Sayı 28, s. 8 (bestelenmiş şiir).
5. “Kuşun Ölümü”, İhsan İlhami, Cilt 2, Sayı 41, s. 4 (bestelenmiş şiir).
6. “Ramazan”, T. D., Cilt 2, Sayı 47, s. 4.
7. “Ramazan”, Abdülkadir İzzet, Cilt 2, Sayı 47, s. 5.
8. “Bedia’ya”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 50, s. 11.
9. “Çocuk ve Bülbül”, Muallim Muzaffer Şadi, Cilt 3, Sayı 57, s. 6.
10. “Bir Köy Minareciği”, H. F., Cilt 3, Sayı 62, s. 5.

“Vasiyet” adlı şiirde, şair annesine hitap ederek öldükten sonra neler yapmasını istediği konusunda vasiyetlerde bulunuyor.

“Mezar Başında” adlı şiirde, şair ölen babasına karşı olan duygularını ifade ediyor.

“Musul İçin” adlı şiirde, Musul’un sıkıntılar içerisinde üzgün olduğu, karalar bağladığı ifade edilerek zafer günlerini özlemle beklediği belirtiliyor.

“Musul Yollarında” adlı bestelenmiş şiirde, Musul’a duyulan özlem dile getirilerek en yakın zamanda onu kavuşmak arzulanmaktadır.

“Kuşun Ölümü” adlı bestelenmiş şiirde, baharın gelmesine rağmen gelmeyen kuşun ardından duyulan özlem ifade edilmektedir.

“Ramazan” adlı şiirde, ramazan ayının gelmesinden dolayı duyulan mutluluk ifade edilmekte, ramazan ayı gelince yapılan değişiklikler anlatılmaktadır.

“Ramazan” adlı bir diğer şiirde, bir çocuk ölmüş olan annesinin ardından ona karşı hissettiği duygularını ifade etmektedir. Ramazan ayı başlamıştır, her tarafta bayram coşkusu hâkimdir ama o mutlu değildir. Çünkü annesi yanında yoktur.

“Bedia’ya” adlı şiir, küçük yaşta ölen Bedia isimli bir kıza halasının ağzından yazılmış, ona karşı olan duygularını, onunla geçirdiği zamanları ifade eden, bir halanın yeğeninin ölümünden dolayı duyduğu üzüntüyü anlatan bir şiirdir.

“Çocuk ve Bülbül” adlı şiirde, çocuk ve bülbül soru-cevap şeklinde birbirleriyle konuşmaktadır. Çocuk bülbüle neden üzgün olduğunu sorunca bülbül evinin, yuvasının yakılıp yıkıldığını, bu yüzden ah edip ağladığını, üzgün olduğunu söylemektedir. Bu şiirde işgal günleri hatırlatılmış, o yıllarda yaşananlar bir bülbülün ağzından özetlenmiştir.

“Bir Köy Minareciği” adlı şiirde, İstiklal Harbi zamanında, işgal altında bulunan Edirne’nin ve Mimar Sinan’ın yaptığı abidelerin mahzun olduğu, Anadolu’ya hasretle baktığı ifade edilmektedir.

3.2.3. Vatan Sevgisi ve Kahramanlık Şiirleri

Millî Mücadele yeni bitmiş ve onun vatanda oluşturduğu atmosfer, insanlara hissettirdiği duygular henüz geçmemiştir. Mecmuada kaleme alınan şiirlerde de bu durumu görmek mümkündür. Ağırlıklı olarak vatan sevgisi işlenmekte, Anadolu, Anadolu insanı ön plana çıkarılmakta, Türklerin kahramanlıkları övülmektedir. Bu konular ekseninde kaleme alınmış on dört şiir tespit ettik. Bu şiirler şunlardır:

1. “Vatan”, Muallim Sungur Alp, Cilt 1, Sayı 1, s. 4.
2. “Ve Bak Cennete”, Murad Akdoğan, Cilt 1, Sayı 2, s. 15.

3. “Vatan Marşı”, Lütfi Bey, Cilt 1, Sayı 3, s. 2 (bestelenmiş şiir).
4. “Dinlesem”, Ahmed Nureddin, Cilt 1, Sayı 4, s. 13.
5. “Kahramanlara Destan”, Faruk Nafiz, Cilt 1, Sayı 13, s. 3.
6. “Zeybek”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 13, s. 7.
7. “Kardeşe Mektup”, İhsan Bekir, Cilt 1, Sayı 13, s. 10.
8. “Düşman İyi Bil”, Uygur Alp, Cilt 1, Sayı 17, s. 16.
9. “Biz Kimiz”, Midhat Cemal, Cilt 2, Sayı 41, s. 14.
10. “Daüssıla”, Süleyman Nazif, Cilt 2, Sayı 42, s. 2.
11. “Türk”, Muallim Muzaffer Şadi, Cilt 3, Sayı 51, s. 8-9.
12. “Mehmetçiğin Yavrusu”, H. F., Cilt 3, Sayı 52, s. 6.
13. “Anadolu Kadını ve Kağrı”, H. F., Cilt 3, Sayı 54, s. 6.
14. “Yarım Gövdeli Arslan”, H. F., Cilt 3, Sayı 57, s. 3.

“Vatan” adlı şiirde, vatan sevgisi ifade edilmektedir. Vatanın her bucağının en değerli incilerden bile daha kıymetli olduğu, onu korumak, kollamak gerektiği vurgulanmaktadır.

“Ve Bak Cennete” adlı şiirde de vatan sevgisi ön plana çıkarılmakta, vatanın her bucağında ne varsa kıymetli görülümekte, sahip çıkılmaktadır. Suyunun zezem, Anadolu’nun bir cennet olduğu ifade edilmektedir.

“Vatan Marşı” adlı bestelenmiş şiirde, vatana duyulan sevgi ifade edilmekte, onun uğrunda canların feda edileceği, vatan için ne gerekiyorsa yapılacağı vurgulanmaktadır.

“Dinlesem” adlı şiirde, geçmiş günler de hatırlatılarak artık vatanın kurtulduğu, çok sıkıntılar, zorluklar çekilmesine rağmen artık rahat günlerin yakın olduğu ifade edilmektedir. Anadolu’nun her karış toprağında atalarımızın yadigârları olduğu, kahramanlıklar göstererek bu günlere geldiğimiz hatırlatılmaktadır.

“Kahramanlara Destan” adlı şiirin, İzmir’in kurtuluşu vesilesiyle yazılmış bir şiir olduğu ifade edilmektedir. Yaşanan günler kısaca özetlenmiş, Türk milletinin

kahramanlığı, esaret zincirini kırması, idam sehpasından inmesi, özgürlüğüne kavuşması sevinçle karşılanmıştır.

“Zeybek” adlı şiirin de İzmir’in kurtuluş bayramı vesilesiyle yazıldığı belirtilmiştir. Sarı Zeybek adlı kahramanın vatanından hüznle ayrıldığı, ona hasretle yaşadığı ama birçok kahramanlıklar göstererek sonunda İzmir’ine kavuştuğu bu şiirde ifade edilmektedir.

“Kardeşe Mektup” adlı şiirde, cephede bulunan bir ağabey kardeşine hitap ederek yaşananları anlatıyor. Birçok zorluklardan sonra düşmanı yenip, İzmir’e ulaştıklarının haberini veriyor. Türk ordusunun kahramanlığı övülüyor.

“Düşman İyi Bil” adlı şiirde, şair düşmana hitap ederek gözünün kör, kolunun kırık olduğunu ama ondan asla korkmadığını ve korkmayacağını, ona yalvarmayacağını, zamanı gelince gününü göstereceğini, yaptıklarının bedelini ödeyeceğini ifade ediyor.

“Biz Kimiz?” adlı şiirde, şair Türklerin nasıl bir millet olduğunu, her zorluğun üstesinden gelebileceğini, her engeli aşabileceğini, asla pes etmeyeceğini, canını hiç çekinmeden vatan yolunda verebileceğini vurguluyor.

“Daüssıla” adlı şiir, mecmuada neşredilerek Süleyman Nazif’in ölümü üzerine duyulan üzüntü ifade edilmiş, onun Türkler için bir cihan kıymetinde olduğu, büyük bir vatanperver olduğu söylenilmiş ve Malta adasındayken yazdığı bu şiire yer verilmiştir.

“Türk” adlı şiirde, şair Türklerin kahramanlığından bahsetmekte, onun kimseye boyun eğmeyeceğini, asla hiçbir şeyden yılmayacağını, onun gibi bir milletin dünyaya gelmediğini belirtmektedir.

“Mehmetçiğin Yavrusu” adlı şiirde, şair babası cepheden cepheye koşmuş, büyük kahramanlıklar göstermiş, sonra şehit düşmüş yetim bir çocuğun hislerini dile getirmekte, vatana olan sevgisini ifade etmektedir.

“Anadolu Kadını ve Kağrı” adlı şiirde, şair Anadolu kadını ve savaş zamanındaki fedakârlıklarını dile getirerek övmekte, kağrılarla cephelere yapılan yardımları ve kazanılan savaşı söz konusu etmektedir.

“Yarım Gövdeli Arslan” adlı şiirin, Kurtuluş Savaşı esnasında cephede belden aşağısını kaybetmiş ama İsmet Paşa kendisini hastahane ziyaret ettiği zaman iyi olduğunu söyleyen genç mülazım Refik Bey’e armağan edildiği mecmuada belirtilmiştir. O asker bu şiirde övülerek yaptıklarına sonsuza kadar saygı duyulacağı, onun karşısında herkesin hürmetle eğileceği vurgulanmaktadır.

3.2.4. Pastoral ve Tabiat Konulu Şiirler

Resimli Mecmua’da çeşitli mevsimlerden, bu mevsimlerin güzelliğinden ya da sevilmemesinden, kırlardan, çiçeklerden bahseden şiirler de vardır. Bu başlık altında değerlendirebileceğimiz altı şiir tespit ettik:

1. “İlkbahar”, F. Ş., Cilt 1, Sayı 5, s. 13.
2. “Kır Şarkıları”, Muallim Muzaffer Şadi, Cilt 2, Sayı 26, s. 8.
3. “Kış Gelirken”, Muallim T. Demiray, Cilt 2, Sayı 40, s. 2.
4. “Kış Baba”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 2, Sayı 41, s. 2.
5. “Kış”, H. F., Cilt 3, Sayı 60, s. 9.
6. “Kar Yağarken”, T. D., Cilt 3, Sayı 65, s. 9.

“İlkbahar” adlı şiirde, bahar mevsiminin güzelliğinden, çiçeklerden, ovalardan, kırlardan bahsedilmekte, bahar gelince doğanın ne güzel olduğu ifade edilmektedir.

“Kır Şarkıları” adlı şiirde, papatya çiçeği ve onun ne kadar güzel olduğu, ondan başka güzel çiçek olmadığı, papatyanın ilkbaharla eş değer olduğu belirtilmektedir.

“Kış Gelirken” adlı şiirde, baharın, yazın bitmesi ve kışın gelmesinden dolayı duyulan üzüntü dile getirilmiştir.

“Kış Baba” adlı şiirde de kışın gelmesinden dolayı duyulan hoşnutsuzluk ifade edilmektedir. Havaların soğuk olması istenilmemekte, bir an önce yazın gelmesi beklenmektedir.

“Kış” adlı şiirde, kış mevsiminden, onun eğlencelerinden bahsedilirken bir an yoksulların akla gelmesiyle duyulan üzüntü ifade edilmektedir. Çocuklar karda oynadıkları için mutlu mesuttur ama anneleri yoksulları, yetimleri düşünerek aynı sevince katılamamaktadır.

“Kar Yağarken” adlı şiirde, karın yağmasından dolayı çocukların duyduğu mutluluk ve sevinç ifade edilmektedir.

3.2.5. Atatürk İle İlgili şiirler

Resimli Mecmua'da doğrudan doğruya Atatürk'e hitap eden, onun için yazılan üç şiir vardır ve şunlardır:

1. “Haydi Durma”, Muallim T. Demiray, Cilt 1, Sayı 18, s. 8.
2. “Gazimizi İsteriz”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 21, s. 9.
3. “Durdukça Dur”, Mehmed Safvet, Cilt 2, Sayı 38, s. 6.

“Haydi Durma” adlı şiirde doğrudan doğruya Atatürk'e hitap edilerek esir Musul için onun harekete geçmesi ve Musul'u geri alması isteniyor. Bu konuda Atatürk önder olursa bütün halkın arkasından gelmeye razı olduğu ifade ediliyor.

“Gazimizi İsteriz” adlı şiirde, İstanbul çocukları Atatürk'ü görmek istemekte ve onu İstanbul'a çağırılmaktadırlar. İstanbul'da doğup büyümüş, zor günler geçirmiş olduklarını, onu görmek istediklerini belirtmektedirler.

“Durdukça Dur” adlı şiirde, şair Atatürk'e seslenmekte ve cihan ayakta durduğu müddetçe onun da yaşamasını istemekte, bu milletin ona âşık olduğunu söyleyerek ona olan sevgisini vurgulamaktadır.

3.2.6. Dergi İçin Yazılmış Şiirler

Resimli Mecmua için kaleme alınmış şiirlere de dergide yer verilmiştir:

1. “Resimli Mecmua’ımıza”, Lamia, Cilt 1, Sayı 7, s. 15.
2. “Resimli Mecmua’m”, Ahmed Nazmi, Cilt 2, Sayı 29, s. 2.

“Resimli Mecmua’ımıza” adlı şiir, dergi için yazılmış şiirler başlığı altında ele alabileceğimiz şiirlerin ilkidir. Bu şiirde *Resimli Mecmua*’nın hangi içeriklerle çıktığı, neden sevildiği ifade edilmekte, senelerce yaşaması istenilmektedir.

“Resimli Mecmua’m” adlı şiir, dergi için yazılmış şiirler başlığı altında değerlendirebileceğimiz ikinci şiirdir. Bu şiirde de bir öğrenci dergiyi neden sevdiğini ifade etmekte, mecmualar içerisinde *Resimli Mecmua*’nın en güzel olduğunu, öğrencileri aydınlattığını belirtmektedir.

3.2.7. Diğer Şiirler

Bu sınıflandırmaların haricinde kalan herhangi bir gruba dâhil edemediğimiz şiirler de vardır ki bunları “Diğer Şiirler” başlığı altında zikretmeyi uygun gördük. Bu gruba dâhil edebileceğimiz şiirler altı tanedir ve şunlardır:

1. “Fener”, Mehmed Emin, Cilt 1, Sayı 17, s. 8-9.
2. “Fizan”, Muallim İskender Haki, Cilt 1, Sayı 20, s. 4.
3. “İzinsiz”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 20, s. 8.
4. “Maval Mı Maval”, Muallim Tahsin Demiray, Cilt 1, Sayı 20, s. 9.
5. “Sakarya”, Muallim Muzaffer Şadi, Cilt 1, Sayı 21, s. 8.
6. “Marş”, Halide Nusret, Cilt 2, Sayı 40, s. 2.

“Fener” adlı şiirde, deniz feneri konu edilerek onun gemilere yol gösteren, insanların yardımına uzanan bir el gibi olduğu ifade edilmiştir.

“Fizan” adlı şiirde, şair cumhuriyeti övmekte, geçmişi eleştirmekte, geçmişle kıyaslamalar yaparak cumhuriyet devrinin bir uyanış olduğunu, hayata yenilikler getirdiğini ve bu yeniliklerin, gelişmelerin devam etmesini istediğini dile getirmektedir.

“İzinsiz” adlı şiirde, şair cuma günü okuldan çıkmama cezası almış bir çocuğun duygularını dile getirmektedir. Hava güzel, herkes gezip dolaşmakta ama o izinsiz olduğu için dışarı çıkamamaktadır.

“Maval Mı Maval” adlı şiirde, bir çocuğun okulda sene sonu yaklaştığı için sınavlarla ilgili duyduğu telaş ve derslerle alakalı yaptığı mizahi yorumlar ifade edilmektedir.

“Sakarya” adlı şiir, Sakarya ırmağı için yazılmış bir şiirdir. Sakarya’nın Yunan’a yol vermemesi, Mehmetçiğin yanında olması, boynunu düşmana eğmemesi söz konusu edilmekte ve övücü niteliklerle ırmak kişiselleştirilmektedir.

“Marş” adlı şiirde, tayyarecilik övülmekte, Türk ilinin hâkimi olmak için tayyareci olmak gerektiği vurgulanmaktadır.

3.3. ROMANLAR

Resimli Mecmua’da tefrika edilen dört roman vardır. Bunların ikisi macera romanı ikisi tarihî romandır.

3.3.1. Macera Romanları

Resimli Mecmua’da iki tane macera romanı bulunmaktadır:

1. “Tayyare İle Devr-i Âlem”, Arnould Galopin, Türkçeye çeviren: Mahmud Cahid, Cilt 1, Sayı 1-2; Cilt 2, Sayı 32-37, 47-50. Zikredilen sayılarda derginin sayfaları arasında neşredilmiştir. Neşredilmediği zamanlar forma halinde ilave olarak verilmiştir. Altmış dördüncü sayıda nihayetlendirilmiştir.

2. “Bir İzcinin Sergüzeşleri”, Jan Dolahir, Çeviren: M. ve C. Cahid, Cilt 3, Sayı 51-75.

Mecmua’da tefrika edilen ilk macera romanı “Tayyare İle Devr-i Âlem” romanıdır. Bu romanda, uluslararası düzenlenen bir tayyare yarışmasına katılan ve başlarından çeşitli maceralar geçen bir Türk tayyaresi söz konusu edilmektedir. Uluslararası bir tayyare ile devr-i âlem yapma müsabakası açılır. Türkiye’den de buna Fazıl Bey katılacaktır. Yanına da Oğuz adlı İzmir’de yaşayan on beş yaşındaki bir çocuğu alır. Kazanırlarsa parayı (500.000) bölüşeceklerdir. Oğuz da hasta olan kardeşi Türkan’ı tedavi ettirecektir. Annesi ve babası başta karşı çıkarlarsa da sonra kabul ederler. Oğuz ve Fazıl Bey yola çıkarlar. Fransa’ya ulaşırlar. Fransa’da tahsil için bulunan bahriyeli Mehmet Bey de onlara katılma kararı alır. Yarışın başlama günü herkes yerini alır, hazırlıklar tamamdır. Birinci gelecek tayyarecinin şerefine şampanya içmeye başlar diğer tayyareciler. Yunanlı tayyareci Fazıl Bey’e de takdim eder, o da içer. Yarış başlar, Fazıl Bey en öndedir. Bir süre sonra Fazıl Bey fenalaşır ve tayyare yalpalamaya başlar. Mehmet Bey ve Oğuz şaşkındır. Oğuz dümene geçer, tayyareyi o kullanmaktadır. Mehmet Bey de Fazıl Bey’le ilgilenir. Oğuz Yunanlının verdiği şaraptan zehirlenmiş olabileceğini söyleyince Mehmet Bey de buna katılır. Oğuz tayyareyi güzelce kullanırken Yunan tayyaresi yaklaşır, bir halat atar pervaneye onları denize düşürmek için ama başarılı olamaz. Bir başka tayyare kaza yapar ve suya düşer... (Roman hakkında daha ayrıntılı bilgi veremiyoruz. Çünkü ilk iki sayıda tefrika edildikten sonra derginin sayfaları arasında tefrika edilmemiş, forma olarak verilmiştir. Ara ara derginin sayfaları arasında yer alsada romanın gelişimi ve sonucu hakkında ayrıntılı bir bilgiye sahip değiliz.)

İkinci macera romanı olan “Bir İzcinin Sergüzeşleri” romanında ise yeni bir gezegen keşfeden bir âlimin izci Türk çocuklarını o gezegene yollaması, orada başlarına gelenler, yaşadıkları maceralar söz konusu edilmektedir. Yeni Dünya olarak adlandırılan bu yere gönderilen çocuklar çeşitli keşiflerde bulunurlar, oradaki canlılarla iltimasa geçerler. Bazen savaşırlar, esir düşerler. Başlarından birçok maceralar geçtikten sonra Yunan’ın memleketi işgali üzerine geri dönmeye karar verirler. Fakat dönüş yolunda radyoplanların düşmesi sonucu çoğu hayatını kaybeder. Sadece üç çocuk kurtulur.

3.3.2. Tarihî Romanlar

Resimli Mecmua'da iki tane tarihî roman neşredilmiştir:

1. “Kızıl Tuğ”, Abdullah Ziya, Cilt 1, Sayı 14-25; Cilt 2, Sayı 27-40.
2. “Atilla-Atlı Han”, Abdullah Ziya, Cilt 2, Sayı 39-50; Cilt 3, Sayı 51-75.

Mecmua'da tefrika edilen ilk tarihî roman Abdullah Ziya'nın “Kızıl Tuğ” adlı romanıdır. Romanda, Otsukarcı adlı Türk'ün başından geçen maceralar söz konusu edilmektedir. Otsukarcı'nın Cengiz Han'la tanışması, beraber yaptıkları seferler, savaşlar, sonra bozuşmaları, birbirleriyle savaşmaları ve nihayetinde aşkın, sevginin esas duygu olduğu, gerisinin boş işler olduğu vurgulanmaktadır.

İkinci tarihî roman yine Abdullah Ziya'nın “Atilla-Atlı Han” romanıdır. Bu roman da konusunu tarihten almaktadır. Burada da Atilla ve onun yaptığı savaşlar katıldığı seferler, fethettiği yerler söz konusu edilmektedir. Olcayto Salancı, Argon, Balamir ön planda olan şahsiyetlerdir. Savaştan savaşa koşmaktadırlar. Romanda Atilla dönemindeki Türklerin hayatından da izler bulmak mümkündür.

3.4. FABLLAR

Resimli Mecmua'da biri manzum, biri mensur iki fabl bulunmaktadır.

Birinci fabl olan “Küçük Serçenin İntikamı” adlı metin, Almancadan tercüme edilmiştir ve mensurdur. Bu fablda, serçe yaşlı bir köpeğe yardım ederken ona yemek bulmaya çalışırken köpek bir arabacı tarafından ezilip ölür. Serçe de arabacıya ah eder ve ondan intikam almaya çalışır. İntikamını alır ve arabacı da ölür. Ders verici tarzda kaleme alınmış, kötülük eden kötülük bulur ya da ne ekersen onu biçersin, ana fikirli bir metin olarak kabul edebiliriz.

İkinci fabl manzumdur. “Ördek” adlı bu metin, tekerleme gibi ele alınmış, ördeklerin, kurbağaların çıkardığı seslerin neden ortaya çıktığı burada ifade edilmiştir. Başkalarıyla dalga geçmenin kötü bir şey olduğu bu metinde vurgulanan husustur.

3.5. TİYATROLAR

Resimli Mecmua'da dokuz adet tiyatro metni vardır. Bunların altısı komedi, ikisi dram, biri de ders verici tarzda kaleme alınmış metinlerdir.

“Mektepten Kaçmak Çareleri” adlı tiyatro metni, nasihat verici, ders verici tarzda kaleme alınmış tek perdelik bir komedidir. Bu tiyatrodaki hafta sonu izinsiz oldukları için okuldan çıkamayacak olan iki arkadaş hasta numarası yaparak çıkmaya karar verirler. Bunu anlayan doktor onları dinlenmeleri için okuldan dışarı bırakmaz. Hatta birini iki dişi çekilmek üzere dişçiye gönderecekken çocuk planlarını itiraf eder. Doktor bunun üzerine yalancılığın çok kötü bir şey olduğunu söyleyerek onlar için müdüriyetten izin almaya çalışacağını belirtir. “Yalan söylemek kötüdür, başa bela olur.” ana fikirli bir tiyatro metni olarak kabul edebiliriz.

“Canavarlar” isimli tiyatro metni, tek perdelik bir dramdır. Bu tiyatrodaki Birinci İnönü Savaşı esnasında işgal edilen bir köy ve basılan bir okul, öldürülen üç çocuk, bir öğretmen ve düşmana karşı verilen mücadele söz konusu edilmektedir. Vatani, millî duygularla kaleme alınmış bir tiyatro metnidir. Millî mücadele yıllarını anlatan, vatan ve bayrak sevgisi konulu bir tiyatro metni olduğunu söyleyebiliriz.

“Bir Büyük Günah” isimli tiyatro metni, nasihat verici, ders verici tarzda kaleme alınmış üç perdelik bir dramdır. Bu tiyatrodaki bir iftira yüzünden okuldan atılan başarılı bir çocuğun ölmesi ve iftira atan arkadaşının pişmanlıkları dile getirilmektedir. Bir iftiranın nelere sebep olabileceğinin vurgulandığı, iftiranın kötü bir şey olduğunun anlatılmaya çalışıldığı bir metin olduğunu ifade edebiliriz.

“Kunduracının Oğlu” isimli tiyatro metni, çocuklara örnek gösterici, ders verici tarzda kaleme alınmış tek perdelik bir metindir. Bu tiyatrodaki ayakkabıcı Hamdi Efendi'nin oğlu okuldan gelmiş, arkadaşlarıyla gezmeye gitmek için babasından izin almıştır. Ayakkabıyı almaya gelen Osman'ın ayakkabı yetişmediği için babasına kızmasına sinirlenen Celal babasına yardım etmek ister. Babası kabul etmez. Hemen işe başlar akşama yetişmesi için. Acele ederken parmağını keser ve eczahaneye kadar gider. Celal bu sırada ayakkabıları tamamlayıp Reşat Bey'e götürür. Döndüğü zaman babasının dükkânından Osman çıkmaktadır. Celal parayı

masaya koyar, yaptıklarını anlatır. Reşat Bey de Hamdi Efendi'ye bir mağaza vereceğine söz verir. Çünkü ayakkabılardan çok memnun kalmıştır. “Bir çocuk isterse neler başarabilir.” ana fikirli bir metin olarak kabul edebiliriz.

“Balık Yağı” isimli tiyatro metni, tek perdelik bir komedidir. Bu tiyatrodaki, balık yağını içmek istemeyen oğluna annesi bir oyun oynar. Reçele zehir kattığını, fare artığı olduğunu, tekrar gelince farelerin zehirleneceklerini söyler. Reçelli ekmeği yiyen Suat telaşlanır. Hemen doktoru aramış gibi yapan annesi çarenin balık yağı içmek olduğunu söyler ve çocuğa içirir. Sonra annesi bu oyunu ona ders vermek için yaptığını itiraf eder. Ders verici mahiyette kaleme alınmış bir tiyatro metni olduğunu söyleyebiliriz.

“Kim Haklı” isimli tiyatro metni, tek perdelik bir komedidir. Bu tiyatrodaki, bir lise muhasebe dairesinde yaşananlar söz konusu edilmektedir. Alacaklıların hiçbirisi parasını alamaz, oyalanmaktadırlar. Parasını alamayan sobacı, dam aktarıcısı, muallimlerle münakaşalar devam eder. Mesai arkadaşları muhasebecinin arkasından atıp tutarlar, isim takarlar. Bir kadın oğlunun taksitini vermeye gelir. Bütün gün başından geçenleri anlatır durur, muhasebeci gelene kadar. Muhasebeci gelir, kadın parayı birkaç kere sayar, verir. Bazıları yırtık olduğu için alınmaz. Ağız dalaşı başlar. Diğer alacaklılar da kapıya yığılır. Ortalık karışır. Memurların işlerini yürütüş sisteminin eleştirildiği, bugün git yarın gel anlayışının başa neler açabileceğinin vurgulandığı, bir tiyatro metni olduğunu belirtebiliriz.

“Küçük Raşid” isimli tiyatro metni, iki perdelik bir komedidir. Birinci perdede monolog gibi Raşid kendini tanıtır, haylazlıklarından bahseder. İkinci perdede sarığını ve cübbesini aldığı Ziver Hoca görünür. Raşid köşe bucak saklanır ama yakalanır ve ceza alır. Bu tiyatro metninde, yaramaz bir çocuğun yaptığı şaka ve başına gelenler anlatılarak çocuklara ders verilmek istenilmektedir.

“Cihet Tayini... Şark, Garp, Şimal, Cenup” isimli tiyatro metni, tek perdelik bir komedidir. Oğluna yönleri öğretmek isteyen bir baba ve şakacı bir çocuk arasındaki muhaverelerden müteşekkil bir metin olarak karşımıza çıkmaktadır. Mizahi bir tarzda kaleme alınmıştır.

“El Elden Üstündür” isimli tiyatro metni, tek perdelik bir komedidir. Bu tiyatrodaki, kendisini âlim diye tanıtan bir çocuğa bağcı sorular sorarak aslında hiç kimsenin hiçbir zaman tam anlamıyla âlim olamayacağını, öğrenmenin sonu olmadığını ispatlar. Didaktik, nasihat verici tarzda kaleme alınmış bir metin olarak karşımıza çıkmaktadır.

3.6. MONOLOGLAR

Resimli Mecmua'da on bir adet monolog bulunmaktadır. Hepsisi de mizahi tarzda kaleme alınmış metinlerdir.

“Ahmak ve Tembel Tavırlı Bir Çocuk Sahneye Hücum Ederek: Ben Haylaz Mıyım?” isimli monologda, sınavdan kalmış bir çocuğun savunmalarına yer verilmektedir. Çocuk, dördüncü kez imtihandan kalmıştır ve evde yiyeceği azarları düşünmektedir. Aslında haylaz olmadığını, sadece biraz geveze olduğunu, sınavlarda sorulan soruları cevaplayamadığını ve yine kaldığını esprili bir şekilde anlatarak haklı olduğunu ifade etmektedir.

“Merak Bu Ya! Anafor!” isimli monologda, bir erik hırsızının bahanelerine yer verilmektedir. On dört yaşlarında Lemi adlı bir çocuk sahneye gelerek insanların çeşitli meraklarından bahseder. Kendisinin de anaforlamak merakı olduğunu, zamanında olan meyveleri taşla topladığını söyler. Başından geçen bir erik vakasını anlatır. Arkadaşlarına ziyafet çekecektir, söz vermiştir ancak müdür bahçedeki bütün taşları toplatmıştır. Ne yapabilirim diye düşünürken ninesine danışır. “Birisini dövmek için taş bulamazsan ne yaparsın?” diye sorar ve “Terlikle döverim.” cevabını alır. Bunun üzerine okula gidip ağacın altına gelir, pabucunu çıkarır ve öyle bir fırlatır ki eriklerin hiçbirine değmeden papuç müdürün camından içeri girer. Onun yemek üzere olduğu tabaktaki eriklere gelir. Müdür bütün çocukları koridora dizer, ayağı çıplak olan Lemi'yi bulur ve cezalandırır. İzinsiz cezası verir, ahlak numarasını düşürür. Dışarıdan da diğer çocukların sesi gelmektedir. Böyle çocuklar adam olmaz derler ama birçok âlim böyleydi diyerek yaptığını savunur Lemi. Beş on çocuk içeri girerek karga tulumba Lemi'yi dışarı çıkarırlar, onunla dalga geçerler.

“Hocamın Defteri” isimli monologda, on yaşlarında kadar bir mektepli sahneye gelerek çocukların her yaptığının yazıldığı bir defter olduğundan ve imtihanlarda da bu defterde yazılanların etkili olduğundan bahsetmektedir. İmtihanda yaptıkları sıralanmaya başlayınca çocuk ağlamaya başladığını ve düşük not almaktan kurtulduğunu anlatmaktadır.

“Tifo Aşısı” isimli monologda, Küçük Cin isimli bir çocuk sahneye çıkarak aşından ve iğneden korktuğundan bahseder. Başına gelmiş olan aşı vakalarını, aşından kaçma maceralarını anlatır.

“Ben Ressamım” isimli monologda, koltuğunun altında bir yığın tablo, bir küçük mektepli sahneye fırlar ve kendisinin ressam olduğunu söyleyerek sanattan bahseder. Sonra eserlerini göstermeye başlar. Hepsi de tek renktir. Bembeyaz bir tablonun, kutup denizlerini, karlı geniş tepeleri canlandırdığını söyler. Eline simsiyah bir tablo alır. Karanlık geceler ve Karadeniz’in bütün manasıyla bu tabloda canlandığını belirtir. Masmavi bir tablo alır eline. Göğün ve denizin canlandırıldığı kıymetli bir eser olduğunu söyler. Bir tablo daha getirir. Bu kırmızıdır. Kan, kırmızı bayraklar, kızıl gökler, harp meydanı şeklinde tablosunu yorumlar. Sarı bir tablo gösterir. Eskişehir ovalarını, sararmış tarlaları, altın başakları resmettiğini ifade eder. Yeşil bir tablo alarak bu yeşil bir bahardır, yeşil çayırlar, yeşil tarlalar burada vardır, der. Kendini ve resimlerini övmeye devam eder. Sonunda da kendisine birçok siparişler verileceğini umduğunu ifade eder.

“Acırım Halinize” isimli monologda, evde yalnız kalan küçük bir kız çocuğunun yaptığı yaramazlıklar söz konusu edilmektedir. Sahne açılır küçük bir kız çocuğu sahneye çıkarak başından geçen bir olayı anlatır. Evde kimse olmadığı birgün birkaç yaramazlık yapar. Babasının eşyalarını karıştırır, oyunlar oynar. Ablasının makyaj malzemeleriyle makyaj yapar ve ninesine yakalanır. Ninesi kulaklarını çeker, tokat atar ve ona nasihatler verir. Çocuk bunları “Tıraşa başladı.” diye ifade eder. Çünkü ağabeyinin ablasına öyle söylediğini duymuştur. Ninesi ne derse, ne nasihat verirse çocuk bir cevap verir. “Çocukluk sultanlıktır, ablan gibi olmak için büyümeyi arzu etme.” der ninesi. Çocuk, “Tabii o zaman daha fazla para vermen lazım, şimdi verdiğin yüz lira büyüyünce yetmez.” der. “Baban balon almaz.” der ninesi. Çocuk,

“Tabii, daha pahalı şeyler alması lazım.” diye cevap verir. Ve aralarındaki konuşma başka örnekler üzerinden devam eder. Sinirlenen nine ona bir tokat daha patlatır. Çocuk bunun üzerine sustuğunu ve müdür bey istediği için bu hikâyeyi onlara anlattığını ve onu dinledikleri için de hallerine acıdığını söyler, perde kapanır.

“Ben Daima Gülerim!” isimli monologda, bir kız sahneye gelerek hep güldüğünü ama farklı farklı gülüşleri olduğunu, gülerek neler yaptığını anlatır. Ağlayarak bir şey elde etmektense gülerek elde etmenin daha iyi olduğunu örnekler vererek vurgular. Memnun olmadığı şeyler karşısında bile güldüğünü ama mahzun mahzun güldüğünü, sevinci, mutluluğu arttıkça gülümsemesinin genişlediğini söyler. En hakiki gülümsemesini ise seyircilere ayırdığını söyleyerek güler.

“Sanatkâr Bir Evlat” isimli monologda, bir ihtiyar sahneye gelerek hiddetli bir şekilde oğlunu aramakta olduğunu söyler. Başından geçenleri sırasıyla anlatır. İlkokulu bitirince oğlunu bir sanat öğrenmesi için yönlendirir. Oğlu bir sürü mesleğe el atar ama hepsinden vazgeçirilir. Çünkü yapamamaktadır. İlk olarak aşçı olacağını söyler ve staja başlar. Ama birgün babası mutfağın darmadağın olduğunu, sağlam hiçbir şeyin kalmadığını görünce onu bu meslekten vazgeçirtir. Sonra berberliğe başlar çocuk. Evde süpürge bırakmayınca berberlikten de vazgeçirdiğini söyler. Marangozluğa heves eder bu sefer. Fakat evdeki yemek masasını mahvedince bunu da bırakmak zorunda kalır. Kış geldiği için artık dinlensin ister babası. Ama oğlu dam aktarıcılığına heves eder ve bir yağmurlu günde evi sel basar. Bunun üzerine dam aktarıcılığından da oğlunu vazgeçirdiğini belirtir. Badanacılık yapmasını ona uygun bulur. Fakat eve geldiğinde bütün eşyalar ve duvarları bembeyaz görünce kızar ve oğlunu boyayla beraber dışarı atar. Oğlu evin kapısını boyayıp sokağın ortasına da bir futbol sahası yapar. Bunun üzerine oğlunu içeri alarak düşünür ve onu polis yapmaya karar verir ama oğlu tam aksine onun köstekli saatini alarak kaybolur. Şimdi onu aramakla meşgul olduğunu ifade eder.

“Kız Kardeşim” isimli monologda, on bir, on iki yaşlarında bir erkek çocuk kendisiyle kız kardeşini karşılaştırmaktadır. Annesinin, babasının, ağabeyinin, kız kardeşine çalışkan, uslu, terbiyeli, temiz dediklerini, bunun aksine kendine de tembel, yaramaz, terbiyesiz, pis dediklerini örnekler vererek anlatır. Bu

söylediklerine hiç aldırmadığını, arkalarından dilini çıkardığını söyler. Kız kardeşinin annesinin, babasının yanında daima kitapla meşgul olduğunu, bir yere gidecekleri zaman henüz derslerini bitiremediğini söyleyerek onları memnun ettiğini belirtir. Kız arkadaşlarının eve gelerek evde dedikodu yaptıklarını söyler. Kendisi de dışarıya çıkar ve geç saatlerde dönermiş. Bu yüzden de azar işitirmiş ama aldırmaz, fırsat buldukça dilini çıkartmış. Kız kardeşi yeni elbiseler giyip kurdele taktığı zaman put gibi durur, bozulmasın diye oynamazmış. Çocuk kız kardeşine verilen sıfatların hiçbirinin doğru olmadığını, onun mağrur, gösterişi seven bir zavallı olduğunu, kendisinin de oyunu ihmal etmeyen, dersi kitap açmaksızın ağızdan öğrenen zeki bir çocuk olduğunu söyler. Kendisine hak verilmesini, annesi babası gibi düşünenler varsa onlara da dil çıkartacağını söyleyerek sözlerini bitirir.

“Bayram Hediyesi” isimli monologda, küçük bir çocuk sahneye çıkarak kaybettiği saatini nasıl aldığını ve pişman olduğunu anlatır. Ramazanda tuttuğu oruçların hediyesi olarak dedesi ona saat alır. Babası bunu gereksiz görüp saatini almak istese de ninesi vasıtasıyla saatini kurtarır. Saatten ses gelmeyince bozuldu sanarak kurcalamaya başlar ve sonra parçaları bir araya getiremez. Saat aldığına pişman olur ve arkadaşlarına çikolata almalarını tavsiye eder.

“Ben Ne Olacağım” isimli monologda, on üç yaşlarında bir çocuk sahneye gelerek bazen taklitler yaparak hangi mesleği seçeceği konusunda etrafındakilerin önerilerini ve kendi arzusunu dile getirir. Anneanesi hafız, annesi süvari, babası avukat, ablası şair-yazar, halası doktor olmasını ister. Fakat çocuk bunların hiçbirinde gözü olmadığını, tayyareci olmak istediğini, istikbalin göklerde olduğunu, yerlere sığmadığını söyleyerek sözlerini bitirir.

3.7. BİYOGRAFİLER

Resimli Mecmua'da on bir tane biyografi yazısı yer almaktadır. Bu yazıların birçoğu her ne kadar tam bir biyografi özelliği taşımasa da önemli şahsiyetlerden bahsettiği için onları da biyografi başlığı altında değerlendirdik.

“Verdi” isimli yazıda, opera sanatçısı Verdi'nin hayatı, yaşadıkları, mesleğinde nasıl ilerlediği hakkında biyografik bilgilere yer verilmektedir.

“Mozart” isimli yazıda, Mozart'ın hayatı, eserleri, nasıl meşhur olduğu, neler yaptığı hakkında biyografik bilgilere yer verilmektedir.

“Kemani Nikola Paganini” isimli yazıda, Paganini'nin hayatı hakkında biyografik bilgilere yer verilmektedir.

“Büyük Musikişinas Bethofen'in Acıklı Hayatı” isimli yazıda, Beethoven'in hayatı kısaca özetlenmiştir.

“Büyük Adam Olmak İçin Büyük Adamları Tanınmalıdır” isimli yazıda, yazar çocuklara ve gençlere büyük adam olmak için büyük adamları tanımaları gerektiğini tavsiye ederek Galileo'dan ve onun hayatından bahsetmektedir.

“Yıldızlar Ne Âlemde, Kamil Flamaryon Kimdir?” isimli yazıda, öncelikle yıldızlar hakkında bilgiler verilip bu ilimden bahsedilmiş, sonra da kısaca Camille Flammarion'un hayatı özetlenmiştir.

“Büyük Adam Olmak İçin Büyükleri Bilmeli” isimli yazıda, Newton'un çocukluğu, öğrenim hayatı ve ilime olan katkılarından bahsedilmektedir.

“Başka Milletler Büyüklerine Nasıl Hürmet Ediyorlar?” isimli yazıda, George Washington'dan, onun hayatından bahsediliyor. Türkiye ile de kıyaslamalar yapılıyor.

“Bir Fen Kâhini Jul Vern” isimli yazıda, tam olarak biyografik mahiyet taşımasa da Jules Verne ve romanları hakkında kısaca bilgiler verilmiştir.

“Horul Horul Uyuyan İnsan Kitlelerini Uyandıran Sesler, Tarihin Yolunu Değiştiren Dehalar... Hint Peygamberi Gandhi...” isimli yazı, tam olarak biyografik mahiyet taşımasa da Gandhi ile ilgili bazı biyografik bilgilere bu yazıda yer verilmiştir.

“Mustafa Necati Bey’i Kaybettik” isimli yazıda, Mustafa Necati’nin hayatı, yaptıkları anlatılmış, hakkında biyografik bilgiler verilmiştir.

3.8. SEYAHAT YAZILARI

Resimli Mecmua’da iki adet seyahat yazısı yer almaktadır.

Bu yazılardan ilki “Şirket-i Hayriye’nin Halas Vapuruyla Bursa’ya Nasıl Gittim?” isimli yazıdır. Bu yazıda, yazar Bursa’ya yaptığı yolculuğu, yolculuk esnasında vapurda yaşananları, bir Alman’la beraber Bursa’da gördükleri, gezdikleri yerleri, onun yaptıklarını, dönüş yolunda olanları, mizahi yanlarını da unutmuyarak anlatmaktadır.

İkinci seyahat yazısı “Ölülerini Yiyen Afrika Vahşileri Arasında” isimli yazıdır. Seyyah Şarl Arde’nin Afrika’ya yaptığı bir seyahat hakkındaki yazısı olduğu ve mecmuada neşredildiği ifade edilmiştir. Bu yazıda, Kalobesler, yaşayışları, kültürleri hakkında bilgilere yer veriliyor. Kavmin şenlikleri ayrıntılı olarak anlatılıyor.

3.9. MASALLAR

Resimli Mecmua’da on tane masal neşredilmiştir.

“Yeşil Gözlü Fare” isimli masalda, Çinli bir hükümdarzade evlenmek için yakın ülkelerdeki hükümdar kızlarıyla görüşür ve kırmızı ejderhalar memleketinin kıızıyla evlenmeye karar verir. Bunu kıskanan diğer hükümdar kızları, Çinli hükümdarzadenin farelere olan merakını bildiklerinden fare kılığına girmiş bir periyi

düğün günü karşısına çıkarırlar. Bir görünüp kaybolur fare. Hükümdarzade onu aramaya başlar. Onu bulmadan uyuyamayacağını söyler. Birgün şehri terk edip uzaklara gider fareyi bulmak için. Eşi de ortaldan kaybolur. Hükümdarzadeye yolda karşısına çıkan bir kedi eşlik etmeye başlar ve fareyi beraber aramaya karar verirler. Çin seddinin dibinde yaşlı bir kocakarı görürler. Kocakarı eğer onunla evlenirse fare olabileceğini, sonra kadına dönebileceğini söyler. Ne zaman isterse kadın ne zaman isterse fare olabilecektir. Kediye de danışan hükümdarzade gündüz fare gece kadın olmasını ister. Fare olunca kedi üstüne atılıp onu parçalar ve böylece peri ölür, hükümdarzade de sihirden kurtulur. Kedi kılığına girmiş olan eşi de silkinip ortaya çıkar. Hükümdar eşinden af diler. Saraylarına mesut olarak dönerler. “İyiler kazanır, kötüler kaybeder.” ana fikirli bir masal olduğunu söyleyebiliriz.

“Periler Mağarası” isimli masalda, peri mağarasında oturan güzel bir peri vardır. Onu ve analığıyla olan muhabbetini kıskanan ihtiyar bir peri, bu kızı kandırarak kaçıır, hapseder. Bir yolunu bulup kaçan peri kızı analığına kavuşur ve ona kaçmasında yardımcı olan kuğunun güzel bir delikanlı olduğunu görür ve onunla evlenir. “İyiler kazanır, kötüler kaybeder.” ana fikirli bir masal olarak kabul edebiliriz.

“Sihirli Saray” isimli masalda, masallarla büyümüş, o sihirli yerleri merak eden on yaşında bir çocuk olan Necdet birgün evden kaçır ve birçok tehlikelerden sonra yer altı mağarası gibi bir yere girer. Oradaki mücevherlerle cebini doldurur. Çıkmak istediği sırada kapağı açamadığı zaman dervişin ona verdiği anahtar aklına gelir. Anahtarla kapağı açar ve evine gelir. Merakla bekleyen anne ve babasına artık zengin olacaklarını söyler ama anahtarı kapağın üzerinde unutmuştur.

“Zümrüt Yüzük” isimli masalda, gaddar ve zalim bir hükümdar vardır. Oğlunun olmaması en büyük üzüntüsüdür. Hem halkı hem yakın ülkeler ondan çok cefa çekmişlerdir. Memleketlerden birinde eşsiz bir zümrüt yüzük bulunduğunu haber alan hükümdar, onu ister. Oğlu olursa vereceklerini söylerler. Bu sırada ülkeye gelen dervişin hünerini duyan hükümdar ona üç ay mühlet verir, çocuğunun doğması için. Derviş gece gündüz dua eder. Hükümdarın bir oğlu olur ve zümrüt yüzük de gelir. Hükümdar yüzüğü daha kıymetli bulur ve hemen hazineye koydurur. Üç gün

sonra yüzük yerinde yoktur. Hükümdar hiddetinden birçok kişinin başını vurdurur. Şehirden dışarı kimsenin çıkmadığını öğrenince hükümdar bütün halkı öldürmekle tehdit eder. Yüzük geri gelmeyince şehri yakmaya karar verir. Vezirlerini ve yanına birkaç kişiyi daha alarak şehrin haricine çıkar. Şehri ateşe verir. Bütün halk ağlamaktadır. Bir anda rüzgâr ateşi hükümdarın olduğu tarafa savurur. Şehir tutuşmak üzereyken yağmur yağmaya başlar. Halk bu zalim hükümdardan kurtulur. Onun yanmış cesedine bakmaya giderken parmağında zümrüt yüzük bulunan derviş de yanmış olarak görürler. “İyiler kazanır, kötüler kaybeder.” ana fikirli bir masal olduğunu söylemek mümkündür.

“Yedinci Yıldız” isimli masalda, babası öldükten sonra yerine geçen oğlu parayı har vurup harman savurur. Sonra da zengin olmanın yollarını arar. Rüyasında gördüğü dervişin dediklerini yapar, zengin olur. Dehlizde ilerleyince altı heykel görür, yedincisi boştur ve yanındaki tabelada bu hepsinden daha güzel ve kıymetlidir, ibaresini görünce onu bulmak ister. Yine yollara düşer. Bir devin yanına gelir. Güzel ama güzelliğine mağrur olmayan bir kız bulursa yedinci yıldızı ona vereceğini söyler dev. Çok aranır böyle bir kız. Sonunda babasının dağa sürdüğü vezirin kızı bulunur. Kız aynaya baktığı zaman ayna parıldamaktadır. Ona âşık olur, evlilik hazırlıkları başlar. Onu bu yollarda yalnız bırakmayan Mübarek, Zeyni Bey’e deve söz verdiğini, Zeynep’i ona götürmeleri gerektiğini hatırlatır. Başta buna yanaşmasa da Zeyni kabul eder. Kızı deve götürür, ağlaya ağlaya saraya döner. Artık yedinci yıldız umrunda değildir. Mübarek’in ısrarıyla mahzene iner, yedinci yıldızın yerinde Zeynep’i görür. Bütün bunların Zeyni Bey’e oynanmış bir oyun olduğunu söyleyerek dev, geldiği gibi ortadan kaybolur. İki âşık mesut bir şekilde beraber yaşayıp beraber ölürlür. Ders verici tarzda kaleme alınmış, esas zenginlik para değil mutluluktur, ana fikirli bir masal olarak kabul edebiliriz.

“Sihirli Rüya” isimli masal, diğerlerinden farklı olarak manzum bir şekilde kaleme alınmıştır. Maceradan maceraya atılarak anlatılan masal gibi bir metindir. Metin tam olarak masala benzemese de mecmuada manzum masal başlığıyla neşredildiği için biz de ona masal başlığı altında yer ayırdık.

“Küçük Kul” isimli masalda, Kul adında bir çocuk hayallerinde kurduğu hayata ve eşine kavuşmak için evini terk eder. Kurdun onu sarayın önüne götürmesiyle hükümdarla ve kızıyla buluşur. Hükümdarın sıkıntılarını giderir. Kul, hükümdarın, sarayın ve hükümdarın kızı Kulcağız’ın beklediği, sihirbazın haber verdiği çocuktur. Kul, Kulcağız’la evlenir, anne ve babasının yanına gelir. Birçok çocukları olur. Bu masalda çekilen sıkıntıların sonunda kavuşulan mutlu hayat söz konusu edilmiştir.

“Garip Rakamlar” isimli masalda, Hindistan’da zevkine düşkün bir hükümdara satranç oyununu bulduğunu söyleyip öğreten, buna karşılık olarak da buğday isteyen bir köle vardır. Altmış dört gözlü olan satranç tahtasının buğday miktarını belirlemesini ve her seferinde iki katı buğday konulmasını ister. Hükümdar gülüp eğlenir az istedi diye ama âlimlere de danışır. Bu kadar buğday vermesinin mümkün olmadığını söylerler. Bu masalda zeki bir kölenin hükümdara oynadığı oyun söz konusu edilmiştir.

“Sonsuz Masal” isimli masalda, yazar öncelikle hükümdarlardan, hükümdarların yarım akıllı olduklarından bahsedip sonra masalı anlatmaya başlar. Hükümdarlardan biri masal sevdasına düşer, sürekli masal anlattırır. Birgün sonsuz bir masal anlatana bin lira vereceğini ilan ettirir. Fakat hiç kimse o kadar uzun masal anlatamamıştır. Günün birinde Biba adlı bir adam gelir. Ben bin beş yüz lira isterim, der. Beş yüzünü de peşin alır, başlar anlatmaya. Mahsulü bol olan bir diyar varmış, ambarlar tıka basa doluymuş. Birgün bir çekirge gelmiş bir buğday almış, gitmiş. Sonra bir çekirge daha gelmiş bir buğday almış gitmiş, diye masalı anlatmaya devam eder. Ne buğdaylar ne çekirgeler biter. Hükümdarın canı fena halde sıkılır. Ne kadar daha buğday var diye sorup uzun bir sayı cevabını alınca bu gidişle masalın sonu gelmeyecek deyip bin liranın verilmesini emreder. Biba altın kesesini sevinçle alır. Bu masalda zeki bir adamın hükümdara oynadığı oyun söz konusu edilmiştir.

“Yüz Şahit” isimli masalda, zengin bir adam olan Ali Efendi’nin büyük bir çiftliğe ait bir davası vardır. Ve uzun zaman neticelenmemiştir. Kadı, Ali Efendi’yi çağırır ve yüz şahit bulması gerektiğini söyler. Ali Efendi ne demek istediğini anlayarak yüz dilim baklava ve her dilimin arasına bir altın koyarak uşağı Osman

Ağa'yla kadıya gönderir. Osman Ağa dayanamaz yolda giderken üç tane yer, altınları da cebine atar. Geri kalan doksan yedi dilimi götürür. Kadı, ertesi gün Ali Efendi'yi yine çağırır, doksan yedi şahit gönderdiğini ve davayı kaybedeceğini söyler. Ali Efendi mümkün olmadığını söyleyince Osman Ağa'yı çağırırlar. Osman Ağa da onların buraya gelmeden önce öldüğünü ve onları mezara gömdüğünü ifade eder. Bu masalda, kurnaz bir adamın kadıya yaptığı oyun söz konusu edilmiştir. Metin tam olarak masala benzemese de mecmuada küçük masal başlığıyla yer aldığı için biz de onu masal başlığı altında değerlendirmeyi uygun gördük.

3.10. EFSANE

Resimli Mecmua'da bir tane efsane vardır. Bu da "Siling Çin Efsanesi" isimli efsanedir. Bu efsanede, Çin hükümdarının Siling adında akıllı bir kızı vardır. Bu kızın da iki kelebeği var ve hep bunlarla ilgilendiği için papağanı kıskanıp bu kelebekleri gagalar. Kelebekler ölür ama birçok da yumurta bırakırlar. Bu yumurtalardan çok sayıda tırtıl çıkar. Siling bunlara bakmaktadır. Ülkede kıtlık hâkim olduğu hâlde o durmadan tırtılları beslemektedir. Bu duruma sinirlenen babası tırtılları yuvalarıyla beraber alıp kaynar çay kabının içine atar. Kızı hemen elini daldırıp almak ister ve eline gümüş parıltılı iplikler sarılır. Hükümdar bu ipliklerden elbiselerin yapılmasına karar verir. Ahaliyi toplayarak tırtılları beslemelerini, ipliklerden de kumaşlar, elbiseler yapmalarını söyler. Böylece Siling ve kral ipeği bulmuş, halk da açlıktan kurtulmuş olur. Çin'e saadet gelir. Bu efsanede, Çinlilerin ipeği bulmaları ve saadete kavuşmaları söz konusu edilmektedir.

3.11. MÂNİLER

Resimli Mecmua'da sekiz kıta mâni yer almaktadır. Hepsi de ramazana dair mânilerdir. Eski ramazan mânileri diye tanıtılmaktadırlar. Bu mânilerde ramazan ayında yaşanan değişiklikler söz konusu edilmektedir. Davulcular, bahşışler, camilerde mahya kurulması, açlık ve ramazana dair birçok hususa değinilmekte ve iyi temennilerde bulunmaktadır.

3.12. FIKRALAR

Resimli Mecmua'da yüz on bir tane fıkra yayımlanmıştır. Bu fıkralarda işlenen konular, ele alınan mevzular aşağı yukarı aynı mahiyettedir. Genellikle anne ile çocuk, baba ile çocuk, talebe ile öğretmen, öğrenciler arasında, okullardaki sınavlar sırasında yaşananlar, derslerle alakalı mizahi durumlar fıkralara konu edilmiştir. Bunların haricinde ramazan ayı münasebetiyle ramazan ayına dair olan değişikliklerle alakalı fıkralara ya da sosyal hayatla ilgili komik vaziyetlere de fıkralarda yer verilmiştir.

3.13. ATASÖZLERİ

Resimli Mecmua'da sekiz tane atasözü neşredilmiştir. Sadece Türk milletine ait değil, diğer milletlere ait atasözlerine de yer verilmiştir. Mecmuada yer alan atasözlerinde vurgulanmak istenen en önemli husus ders vermek, terbiyevi işlev görmektir. Çeşitli uyarılarda bulunulmakta, nasihatler verilmektedir. Uyanık olmak, temkinli davranmak, tutumlu olmak gerektiği, çok konuşmanın başa bela olduğu, sağlığın sıhhatin, doğruluğun, dürüstlüğün önemi bu atasözlerinde vurgulan hususlardır.

3.14. ÖZLÜ SÖZLER

Resimli Mecmua'da yetmiş yedi tane özlü söz yer almaktadır. Tanınmış şahsiyetlere, âlimlere, filozoflara, yazarlara ait nasihat verici, terbiyevi, sağlıkla ilgili ve çeşitli konularda öğütler içeren, uyarılarda bulunan özlü sözlere yer verilmiştir.

3.15. DİL, EDEBİYAT VE SANAT İLE İLGİLİ YAZILAR

Resimli Mecmua'da bu başlık altında ayrı ayrı değerlendirebileceğimiz on bir tane yazı bulunmaktadır.

3.15.1. Dil İle İlgili Yazılar

Mecmuada Türk dili ile ilgili iki yazı yayımlanmıştır.

Bu yazılardan ilki “Mersi, Bonjur, Bonsuvar Ne Demek?” isimli yazıdır. Bu yazıda, Türk dilini korumanın, Türkçe kullanmanın, yabancı kelimelerle dili kirletmemenin gerektiği vurgulanarak bu konuda gençlere büyük iş düştüğü belirtilmektedir.

Dil ile ilgili ikinci yazı ise “Türk Dili” isimli yazıdır. Bu yazıda da Türkçe konuşmanın, Türkçe kelimeler kullanmanın gerekliliğinden bahsedilerek buna aykırı davranışlar sert bir dille eleştirilmektedir.

3.15.2. Edebiyat İle İlgili Yazılar

Mecmuada edebiyat ile ilgili yedi yazı neşredilmiştir.

“Ebced Hesabıyla Tarih” isimli yazıda, ebced hesabının ne olduğu, önemi, nasıl tarih düşürüldüğü örneklerle anlatılarak bu alanda önemli olan simalar söylenilmektedir.

“Yazmak İçin Okumak” isimli yazıda, yazar çocuklara okumanın ehemmiyetinden, nasıl okumaları gerektiğinden bahsederek tavsiyelerde bulunuyor.

Yazmaya başlamadan evvel çok okumaları gerektiğini söylüyor. Yazının sonunda makale olduğu belirtilse de sohbet havasında kaleme alınmış bir yazı olarak kabul etmenin daha doğru olacağı kanaatindeyiz.

“Sanayi-i Nefise ve Edebiyat” isimli yazı, güzel sanatlardan ve edebiyattan, şiir ile manzume arasındaki farklardan bahseden sohbet havasında kaleme alınmış bir yazıdır. Bu yazıya iki numarası düşürülerek büyük bir ihtimalle aynı yazarın yazdığı bir önceki yazı kast edilmektedir. O yazı makale diye tanıtılırken buna sohbet notu düşürülmüştür. Ancak az önce de söylediğimiz gibi metinlerin sohbet türüne daha uygun olduğu kanaatindeyiz.

“El-Aruz” isimli yazıda, aruz kelimesinin anlamı, neden bu kelimenin şiir için de kullanıldığı ve bu vezni nasıl kullanmaya başladığımız hakkında birtakım malumatlara yer verilmektedir.

“Gençlere Düşen Vazife” isimli yazıda, halk edebiyatı ve saray edebiyatı ayrımı yapıldıktan sonra halk ürünlerinin toplanması gerektiği söylenerek bu vazife gençlere verilmektedir.

“Halk Edebiyatı” isimli yazıda, halk edebiyatına ait ürünler sıralanarak bunların derlenmesi, kaydedilmesi gençlere vazife olarak sunulmaktadır.

“Gençler Şiir Yazmalı Mı, Yazmamalı Mı?” isimli yazıda, şiir yazmaya heveslenen gençlere birtakım tavsiyelerde bulunularak bu yolun nasıl meşakkatli olduğu vurgulanıyor. Yetenek, zekâ gerektirdiği, çok okumanın elzem olduğu, şöhret için bu yola girilmemesi gerektiği belirtiliyor.

3.15.3. Sanat İle İlgili Yazılar

3.15.3.1. Resim Sanatı İle İlgili Yazı

Resim sanatıyla ilgili tek bir yazı bulunmaktadır ki o yazı da “Resim Dersleri” ismini taşımaktadır. Bu ana başlık altında “Resmin Fayda ve Ehemmiyeti”, “Resmin İptidai Şekilleri”, “Programımız”, “Resimde Görüş” alt başlıkları da açılarak resim hakkında çeşitli bilgiler verilmekte, resmin faydaları, resimle fotoğraf arasındaki farklar, birtakım teknik bilgiler söz konusu edilmektedir.

3.15.3.2. Uyarlama (Sinema)

Sinema sanatıyla ilgili de tek yazı yer almakta ve bu yazı “Salambo” ismini taşımaktadır. Sinema sahifesi diye belirtildiği hâlde yazıyı edebî çerçeve içerisine dâhil etmemizin sebebi romancı Gustave Flaubert’in Salambo isimli romanının sinemaya uyarlanmış hali olmasıdır. Bu yazıda, sinemaya uyarlanmış olan romanın konusu özetlenmektedir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. SEÇME METİNLER

Bu bölümde *Resimli Mecmua*'da yer alan edebî metin türlerinin örneklerine yer verilmiştir. Türlerle ilgili örnek metinler verilirken bazen konu ve tema ayırımına da gidilmiştir.

4.1. HİKÂYELER

4.1.1. Kahramanlık ve Cesaret Konulu Hikâye

Büyük Sergüzeştler:

HAIN İNTİKAM

-Oğlum sık sık mektup yaz... Derslerine iyi çalış vatanına iyi bir mühendis olarak dönmeye gayret et... Haydi selamlar... Nuri Bey bu kelimeleri söyledikten sonra geminin merdivenlerinden inerek bir sandala bindi... Oğlu Orhan parmaklığa dayanmış gemi hareket ederken babasına mendil sallıyordu... Bu genç nereye gidiyordu? Babası Nuri Bey kimdi? Orhan mühendislik tahsiline gidiyordu... O bu vapurla İtalya'ya gidecek... Oradan Almanya'ya geçecekti... Babası Nuri Bey'e gelince o da hâkimdi.

Babası gözlerinden gaib olduktan sonra Orhan kamarasına döndü. İşte tam bu esnada güvertedeki tahta sandıklardan birisi hareket etti ve içinden çıkan bir Rum küçük çukur gözleriyle Orhan'a dik dik baktıktan sonra hafif hafif güldü... Sonra yumruğunu sallayarak dişlerinin arasından:

-Ben sana gösteririm... Bak bir Rum nasıl intikam alır diye mırıldandı... Sonra cebinden küçük bir bıçak çıkardı... Evirip çevirdikten sonra cebine koyarak geminin baş tarafına doğru yürüdü... Bu Rum İstanbul'un en meşhur katillerinden

biri idi. Bir sene evvel büyük tüccarlardan birini öldürmüş ve babası tarafından müebbed küreğe mahkûm edilmişti... Fakat Rum hapishaneden kaçmaya muvaffak olmuş ve Orhan'ın tahsil için hareket edeceğini ve babasının oğlunu çok sevdiğini öğrenerek Orhan'ı öldürüp babasından intikam almaya karar vermiş ve bu ecnebi gemisine taife yazılmıştı. Akşam olup da ortalık kararınca Orhan biraz hava almak için güverteye ıktı... Ve iki üç saat kadar semada parıldıyan yıldızların altında denizin fısıltılarını dinleyerek düşündü... Avdette kamarasının yanındaki taifelerin bulunduğu kısmın kapısının açık olduğunu gördü. İlerinden kahkahalar el şakırtıları... Kadeh gürültüleri işitiliyordu. Anlaşılan taifeler içiyor ve eğleniyorlardı.

Orhan hiç ehemmiyet vermeyerek kamaraya girdi ve kapıyı kapayınca büyük bir cisim üzerine atıldı... Kuvvetli bir el ağzını tıkadı... Ve pencereden içeriye giren ay işiğinin altında bir bıçak parladı... Orhan bağırmak istiyor, fakat ağzını açamıyordu... Birden büyük bir gayretle siyah cismi kucakladı ve ikisi yere yuvarlandılar... Bu esnada kamaranın bölmesine arpmışlar ve bölmede küçük pencerenin camı kırılmıştı... Kırılan camın şangırtısıyla yere yuvarlanan iki vücudun gürültüsü taifelerin nazar-ı dikkatini celp ettiğinden ayak sesleri işitildi... Bunun  zerine siyah cisim çocuğun suratına kuvvetli bir yumruk savurduktan sonra kaçtı...

Taifeler geldikleri zaman yerde baygın yatan Orhan'dan başka kimseyi göremediler... Orhan ayılınca her şeyi anlattı... Fakat kimse aldırış etmedi. Birkaç gün sonra vapur Selanik limanına yanaşmıştı... O geceyi Selanik'te geçirecekler ve ertesini sabah hareket edeceklerdi. Akşam olup da ortalık karardıktan sonra geminin kaptanıyla taifeleri karaya ıktılar... Ve gemide iki taife ile Orhan ve birkaç yolcu kaldı... Orhan bir parça güvertede dolaştıktan sonra kamarasına girdi... Bir türlü gözüne uyku girmiyordu. Bir iki saat yatakta o yana bu yana döndükten sonra kalktı ve güverteye ıktı... Birden bir şey nazar-ı dikkatini celp etti... Gecenin karanlığı içinde koyu iki gölge ilerliyor... Yere yatıyor, sürünüyor, ikinci kaptanın uyuduğu kamaraya doğru gidiyordu... Orhan da yavaşça parmaklığa doğru yürüdü... Ve denizde büyük bir maunenin vapura yanaşmış olduğunu ve içinde dört beş gölgenin kımıldadığını gördü ve her şeyi anladı... Bunlar korsanlardı... Gemiye soymaya gelmişlerdi... Ve kimse gelmelerinden haberdar olmamıştı... Gemideki birkaç taife ile yolcuları, ikinci kaptanı haberdar etmek lazımdı... Orhan geminin baş tarafındaki

nöbetçilerin bulunduğu yere doğru yürüdü. Ve nöbetçiyi elleri, kolları bağlı ağız tıkalı olarak buldu ve hemen taifenin iplerini çözerek kurtardı... Taife ayağa kalktıktan sonra:

-Korsanlar gemiyi bastılar... Ben bir maunenin gemiye yaklaşmak istediğini gördüm... Ve ne istiyorsunuz, kimsiniz diye bağıracam zaman arkadan birisi üzerime atıldı ve başıma vurduğu büyük bir şeyle beni bayılttı... Ayıldığım zaman kendimi böyle bağlı buldum. Orhan biraz düşündükten sonra:

-Gemide silah var mı? dedi...

Taife de:

-Var... Sen burada bekle ben alıp geleyim, dedi... Beş dakika sonra taife yerlere sürünerek geldi... Dört tabanca ile iki bıçak getirmişti... Tabancalardan ikisiyle bir bıçağı Orhan aldı... Ötekini de taife aldı ve yavaşça yürüdüler...

Birden durdular... İleride iki gölge yerde sürünerek kendilerine doğru geliyordu... Hemen bir kenara saklandılar... Havada bir ıslık sesi işitildi ve Orhan'ın yanındaki taife ah diyerek yere yuvarlandı... Orhan şaşkın şaşkın etrafına bakınarak ne olduğunu anlamak isterken ikinci bir ıslık sesi daha işitildi... Arkasındaki tahtaya bir şey saplandı. Başını kaldırıp baktığı zaman bunun büyük bir bıçak olduğunu gördü...

Ve hemen yere yattı... Gölgeler yavaş yavaş ilerliyorlardı... Orhan hemen tabancalardan biriyle nişan alarak ateş etti... Ve ağır bir cismin yere yuvarlandığı işitildi... Bir daha ateş etti... İkinci gölge de yuvarlandı... Gemi şimdi birbirine karışmıştı... Orhan bulunduğu yerden çıkarak ikinci kaptanın kamarasına doğru koştu...

Kamaraya geldiği zaman kapıyı açık buldu... Kaptan yoktu. Yalnız yerde kan izleri görünüyor ve karışık eşyalar burada büyük bir mücadele olduğunu gösteriyordu. Orhan burada fazla durmadan dışarıya çıktı. Güvertede birkaç adım atmıştı ki fiçilerin arasından sıçrayan iki gölge üzerine atıldı... Orhan belinden bıçağını çıkararak bunlardan birinin göğsüne vurdu. Herif can acısıyla Orhan'ı

kucaklayıp kollarının arasında sıkılmaya başladı. Ona yardım eden ötekisi de Orhan'ı deniz kenarına doğru itiyordu... Orhan bunların maksatlarını anladı... Kendisini denize atmak istiyorlardı... Büyük bir gayretle gerindi... Ve kendini sıkın kollardan kurtularak kaçtı... Hem kaçıyor hem de cebinden tabancasını çıkarmaya uğraşıyordu... Nihayet tabancayı çıkarmaya muvaffak oldu kendini takip edenlerden birine nişan alarak ateş etti... Gölge gaib oldu... Fakat bu sırada ikinci gölge yetişmiş bir çelme ile Orhan'ı yere yuvarlamıştı... Şimdi yerde boğuşuyorlardı. Orhan hafif ay ışığında havada bir bıçağın parladığını ve kalbine doğru indiğini görerek gözlerini kapadı... Kendine geldiği zaman üzerine eğilmiş birinci kaptanın ıslak bezlerle şakaklarını oğuşturduğunu gördü. Dışarıda kalan kaptanla taifeler tam zamanında gemiye gelmişler ve Orhan'ı ölümden kurtarmışlardı... Güvertede üç ölü bir tane de yaralı vardı. Bu yaralı Rum'du... Rum her şeyi itiraf etti... Ve kendisinin Orhan'ın babasından intikam almak için Orhan'ı öldürmeye karar verdiğini ve vapur Selanik'e yanaştığı zaman şehre çıkarak eski katil arkadaşlarını bularak bir plan tertip ettiklerini, bu plan mucibince evvela gemiyi soyacaklarını sonra da Orhan'ı öldüreceklerini söyledi... Ve dişlerini gıcırdattı...

M... CAHİD

4.1.2. Millî Mücadele Yıllarına Ait Hikâye

ZAVALLI KEZBAN!..

-Selahaddin Arif'e-

-“Geliyorlar!..” diyordu yanındaki kızla

Kezban, bu genç nişanlı, bu sevimli yavuklu...

Bir tarafta köylüler dizilmiş birkaç sıra:

Kadın, çocuk ihtiyar, ergen, fesli, kavuklu...

Hemen hemen bütün köy böyle hazır bir yerde
Gözlerde bir intizar,
Kalplerde de sevinç var... :
Müteharrık siyah bir noktacı... Ta ilerde...
Kezban birden haykırdı: “Geliyorlar!..” ve sonra
Utanarak sokuldu bir genç kızın göğsüne.
Tekrar etti cemaat: “Geliyorlar!..” o ara
Bir aks-i seda gibi onun şirin sesine...

*

Üç yıl evvel ansızın sekiz, on delikanlı
Gönüllü yazılarak gitmişlerdi cepheye.
Haber gelirdi. Fakat İnönü'deki şanlı
Harpten sonra bir mektup varmamıştı o köye.
İşte tamam on aydır devam eden bu sükût
Ağlatırdı muttasıl taze nişanlıları...
Anneler müteessir, babalar sakit, samut...
Alınları buruşmuş, çehreleri pek sarı...

*

Birgün küçük bir kâğıt vermiştiler Kezban'a
Kara Mehmet onbaşı bu mektupta diyordu:
-“Şehre geldim... Akrabam söyleyin gelsin bana,

Büyük hastahaneye...” Şu halk da bekliyordu

Onu getirmek için erkenden gidenleri.

Çünkü herkes oğlundan, kardeşinden... Hülasa

Harbe giden gençlerden iyi kötü, ne varsa

Bir haber istiyordu Mehmet dönünce geri...

*

Siyah nokta büyüyor yaklaşıyordu kitle

Kalplerde bir heyecan

Gönüllerde galeyan

Kezban seviniyordu ateşin bir ümitle.

Kafile yaklaştıkça çehreler pek değişti:

-Acaba çok mu hasta?

-Niçin değil ayakta?

-Niçin Mehmet onbaşı yaylı ile gelmişti?

Arabayı ihata edenler de pek ciddi!..

Herkesten evvel koştı küçük Kezban ileri

Utanmayı, her şeyi terk etmişti o şimdi,

Hatırına gelmezdi validesi, pederi...

İşte onun hayatı şu hastanın elinde

Neden, niçin... Düşünsün halkın güft ü gusunu?

Medyun değil mi ona canını, namusunu?

Birden göründü peder arabanın önünde:

-“Bakma, Allah aşkına Kezban... Sakın!” diyordu,

Men etmek istiyordu...

O dinlemedi bunu; açtı perdeyi birden

Boğuk, dilsuz bir feryat...

-Aman... Yetişin... İmdat!!..

Bayılmıştı Kezbancık, geçmiş idi kendinden...

*

İstemiyordu Allah güya haber vermeyi

İnönü’nde din için şehit olan gençlerden

Babalara... Çünkü bir gülle gelmiş ilerden

Uçurmuştu haberi söyleyecek çeneyi...

Onbaşı yaşıyordu... Fakat yazık! Çenesiz...

Deminki şen halk sessiz...

Yalnız medid uğultu şeklinde dalgalanan

İki kelime vardı... O da :

-“Zavallı Kezban!!..”

İsmail KAMİ

4.1.3. Av Hikâyesi

Türk Hikâyelerinden:

ZALİM AVCI DEMİRELLİ

Anadolu kasabalarından birinde pek meşhur bir deli vardır ki halk onu (Kızıl Çılgın) diye anardı bu adam bir deri bir kemik denebilecek kadar zayıf ve bacağı topal, kolu kırıktı.

Kuru ekmekten başka bir şey verilse yemez, içeceği sulara avuç avuç toz ve toprak atardı. Bu zavallı neden böyle olmuştu?

*

Güneş, bembeyaz karlı vadinin üzerinde puslu ziyasını neşre başlamıştı. Küçük köyün sağındaki çam ormanından boğuk hayvan sesleri geliyordu.

Birden karşiki kar yığınlarının üstünde iki süvari görüldü. Bunlar atlarını doludizgin köye doğru sürüyor, karları savurarak ilerliyorlardı. Bacaların beyaz dumanlarını görünce gülümsediler. Biri diğerine:

-Kurtoğlu!.. Dedi. İşte geldik...

Diğeri cevap verdi:

-Avımız bol olsun (Demirelli).

Beygirler köyün evlerinin önünde durdular. Süvariler yere atladı. Karları çiğneyerek kapıya yaklaştılar. Biri tüfenginin dipçiğiyle kapıya vurarak:

-Açın be!.. Donduk... Diye bağırdı.

İhtiyar bir köylü kapıda görüldü ve:

-Vay Demirel!.. Sen misin? diye yolculardan en iri vücutlusunun boynuna sarıldı.

Birkaç dakika sonra atlar sıcak ahırda ve süvariler ocağın başında idi. İhtiyar köylü:

-Anlat bakalım (Demirel) buralara seni hangi rüzgâr attı? dedi. Buna (Demirelli) düşünmeden cevap verdi:

-Avcılık damarı baba... Geyikler için geldim.

Ağır bir sükût hâsıl oldu. Köylünün çocukları amcaları olan (Demirelli)'nin etrafına toplanmışlardı. Bu meşhur ve zalim geyik avcısının oralara böyle bir işle gelmesi onları memnun etmemişti. Çocukların en küçüğü:

-Amca!.. Dedi. Kuzum bizim ormanın geyiklerine dokunma...

Zalim avcı güldü ve:

-Peki kızım dedi. Dediğini yaparım, geyiklere elimle dokunmam...

Küçük bundaki alayın sanki farkına varmış gibi:

-Amca beni dinle... Bizim ormanın geyiklerine dokunma... Bu sana iyilik getirmez...

Avcı buna sertçe cevap verdi:

-Bakalım... İyiliği, fenalığı görürüz...

O ana kadar binlerce yavruya bıçak çalan bu zalim avcı kandan başka hiçbir şeye ehemmiyet vermezdi. Çocuğun masumca ısrarları onu sıkmış olsa gerek ki arkadaşına:

-Haydi Kurtoğlu gidelim!.. Dedi.

Kâfi derecede ısınmışlardı. Derhal hareket ettiler. Avlanmak için ormana daldılar. Arkalarından küçük çocuk boynunu büküp ihtiyar köylüye:

-Dede!.. Amcam hiç iyi etmiyor. Bu av ona hayır getirmeyecek. Seninle bu yaz yayladan dönüş ederken gördüğümüz o tatlı bakışlı, iri ve çatalı boynuzlu geyik herhâlde ona fenalık edecek, demişti.

*

Demirelli ile Kurtoğlu ormanda artık ava başlamışlardı. Daha ilk hamlelerde birkaç geyik ele geçirmiş ve boynuzlarını derhal kırmışlardı.

Bir aralık Demirelli'nin yanından çok iri ve ihtiyar bir geyik şiddetle fırlayıp geçti. Geyiğin boynuzlarını gören avcı:

-Vay babam... Amma da iri ha!.. Diye söylendi. Derhâl iki avcı bunun peşine düştüler! Atlarını sürdüler. Geyik galiba yorulmuştu. Durdu ve bekledi. Düşmanlarını pek de iyi karşılamayacağını gösteren bir hareketle boynuzlarını çevirdi.

Avcılar, avlarını kemendle yakalıyorlardı. Demirelli atını geyiğin ta yanına kadar yavaş yavaş sürdü ve hayvanın boynuzlarına doğru kemendini savurdu. Fakat bu henüz boşa gitmişti ki Demirelli avını kaçırmamak için büyük bir maharetle atının üzerinden kendisini fırlattı ve geyiğin boynuzlarına yapıştı.

Hayvan hiç beklemediği bu hücumdan fena halde şaşırılmıştı. Geriye fırlayıp olduğu yerde dönmeye başladı. Demirelli havada geniş daireler resmediyor ve boynuzları bırakmaya cesaret edemiyordu.

Geyik, önünde bir uçurum gördüğü için durmuştu. Fakat şimdi farkında olmaksızın geri geri o uçuruma doğru gidiyordu. Birden arka ayaklarının boşluğa tesadüf ettiğini anlayarak sendeledi ve öne doğru bir hamle etmek istedi.

Bu sırada zalim geyik avcısı muvaffakiyetinin en büyük amili olan soğukkanlılığı takınmış uçurumdan kurtulmaya çalışırken bıçağını çekmişti. Geyik uçurumdan kurtulmaya çalışırken gırtlığı hain bir darbe ile kesildi. Kanlar karları kızıla boyadı. Geyik çöktü ve uçuruma doğru kaydı. Zalim avcı da onunla beraber, boynuzlara yapışmış gidiyordu.

Kurtoğlu, bu kanlı gözlü avcı, arkadaşını düştüğü bu tehlikeli vaziyetten kurtarmak için kemend ipine sarıldı fakat geç kalmıştı. (Demirelli)'nin boğuk bir feryadı duyuldu ve uçuruma bir kütlenin yuvarlandığı görüldü. Büyük bir kar kütlesi de onlarla beraber kayıp gitmişti.

Demirelli, atlarında açılan boşluğa yavaş yavaş kayarken evvela, köydeki küçüğün (Bizim ormanın geyiklerine dokunma! Bu sana iyilik getirmez.) dediğini hatırlamış sonra da gözleri dehşetle büyümüş, tüyleri ürpermişti.

*

Demirelli'nin arkadaşı Kurtoğlu ve köylüler meşhur zalim avcı Demirelli'yi uçurumun dibinde yarı ölü buldular. Kolu, bacağı kırılmış, her tarafı ezilip parçalanmıştı. Tedavi edildi; Demirelli hayata kavuştu fakat artık bir mecnundu. Uçurumun baş döndüren, tüyler ürperten boşluğu zalim avcıyı mecnun etmişti.

İşte, Anadolu'nun o pek meşhur (Kızıl Çılgın)'ı böyle çıldırmış; zalim avcı Demirelli cezasını böyle bulmuştu.

(Kızıl Çılgın) sefil ve perişan sokakları dolaşır, eline geçirdiği bir parça kuru ekmeği yerlerde sürümeden yiyemez, temiz bir su içemezken halk onu ibretle seyrediyor ve:

-Bugün, ömrünün her dakikası bir azap olan bu adam ettiklerinin cezasını çekiyor, diyorlardı.

Son

Muallim Tahsin DEMİRAY

4.1.4. Birinci Dünya Savaşı Yıllarına Ait Hikâye

İKİ YALAN

Mektebin kapısından içeri, koşa koşa girerken etraftaki sükûttan ders zilinin çoktan çaldığını anladık, sınıfın kapısında arkadaşlar bizi karşıladılar.

-Lemi, nerde idiniz be yahu!..

-Lemi, müdür bey geldi sizi aradı.

-Lemi, Sabri Hoca; bu namus haysiyet meselesi diye bar bar bağıriyormuş... Görme öyle bir kızmış ki şimdiden kızılılık sopasını hazırlamış...

Zaten canım iyice sıkılmıştı. Hiddetle cevap verdim.

-Size ne yahu... Size ne oluyor... Kaçtıksa kaçtık. Cezayı biz alacağız derdi tasası size mi düştü?

Sınıfta hesap derslerinde püskül oyunu oynaya oynaya tek tük birkaç telden ibaret püskülü kalan kırmızı fesinin terden alınca çıkan boyasını elinin tersiyle silen (Çipil) namıyla maruf arkadaşım Kemal yan gözle dik dik bana baktı.

-Kim demiş sana kaçtık diye... Nereye kaçtık be... Lemi!.. Topağaç'ın altında oturmuyor mu idik? Ta! Vallah billâh işte yalan söyleyenin...

Feriköylü (Hürriyet Ayvazı) dediğimiz İbrahim nefes nefese lafa karışıyordu.

-Fehim Paşa'nın konağının arkasındaki bostanda saklambaç oynuyorduk, ekmek çarpsın ki böyle...

Daha mektebe gideli iki dakika olmadan bütün sınıflar etrafımızı sarmıştı birkaç dakika sonra hâsıl olan gürültüden bizim geldiğimizi anlayan sınıf muallimi Kamuran Bey vasıtasıyla müdür beyin odasında toplanan mahkemenin huzuruna çıkmak üzere kulağımızdan tutularak ayrı ayrı odalarda hapsedildik.

**

Şimdi hatırlarken gözlerimin bila-ihiyar yaşardığı bu vakıa olurken ben (12) yaşlarında ancak vardım.

İstanbul'a dört beş senede bir geldiği vakit birkaç gün görebildiğim, bir zabıt olan babam çoktan ölmüştü. Harb-i Umumiye'nin babasız yetişen birçok çocukları gibi. Evin yegâne erkeği olduğumdan gece yarılarna kadar, derslerimi bırakıp yağmur altında fırın kapıları önünde bir günlük yiyeceğim olan (50) dirhem çamur gibi ekmeği beklerdim. Birçok güçlükler, hatta tahrikler, çirkin kelimeler işiterek elde ettiğim bu ekmeği bulgur pilavı veyahut nadiren fasulye ile katık ederek yerdim.

Öyle akşamlar oldu ki biz aç yattık... Kardeşlerim. Öyle günler, haftalar, aylar hatta seneler geçti ki ben bir fincan şekerli çay bile içmedim, daha doğrusu içemedim.

Zavallı annemin bir türlü alınamadığı için pek kaba bir surette beyaz tire ile yamadığı elbiselerim altı tahtadan, patlak kunduralarım ile bir mektep talebesinden ziyade başka bir şeye bir dilenci çocuğuna benziyordum!.. Paramız olmadığından kitap alamazdık. Kitabımız olsa da açlık gibi bir dert başımızda buldukça bizim derse çalışmamıza zaten imkân yoktu... Fakat derste muallimi can kulağıyla dinlerdik. Çünkü biliyorduk ki bundan başka sermayemiz yoktu. İmtihan bununla verilecekti.

Eğer kendimizi methettiğimizi zannetmeyeceğinizi bilsem sınıftaki derecelerimizi de söylerdim.

Fakat sınıfta zengin ve kibar çocukları da vardı. Biz onların kitaplarıyla - vazifelerini ve halledemedikleri hesap meselelerini yapmak mukabilinde- derse çalışırdık. Onların babaları ya padişahın sarayında kapıcı, hademe, table-kar veyahut da bir mülazımdı.

**

Mektebimiz Nişantaşı İttihat ve Terakki Mektebi idi. Her öğle bir muallimin nezareti altında Topağacı'na çıkar oyun oynardık.

İşte o gün de Hürriyet Ayvazı İbrahim yüzünü ekşiterek bana:

-Lemi akşam bizim mahallede ekmek dağılmadı, çok açım oyun değil kımıldayacak halim bile yok, dedi.

Kemal hiç sesini çıkarmadı fakat yüzünden, boynunu garip çocuklara mahsus tuhaf bir büküşünden onun da aç olduğunu anladım, ben de açtım.

Sabahleyin komşumuz bir zabıt hanımının askeri fırından on tane ekmeğini almıştım. O da mükâfat olarak bana yüz dirhem ekmek vermişti... Çocuk gururuyla kabul etmediğim bu ekmeği şimdi istemek çok ayıptı... Fakat o gün o kadar açtık ki... Sabri Hoca'nın nöbetçi olduğunu anlayınca, sezdirmeden kendimizi üç arkadaş yamaçlardan dereye doğru koyuverdik... Birkaç dakika sonra mektep civarından uzaklaşmıştık bin türlü mahcubiyetle ekmeği aldık... Yiye yiye koşarak mektebe geldik...

**

Ben el işleri odasına hapsolünmüştüm. Yanımdaki odadan evvela İbrahim'i, sonra da Kemal'i aldılar... Demek bizim ayrı ayrı ağızımızı arayacaklardı. Ben ne söyleyecektim? Yalan mı? Fakat herkes beni yalan söylemez diye tanırdı... Sonra ya annem... Bana yalan söyleyenler günaha girer, cehenneme gider dememiş miydi? (Yalan!..) Evet, bundan çok nefret ediyordum. Hayatta doğru söyleyenler hatta kendileri için bir mazarrat olsa bile doğru söyleyenler kazanırdı. Fakat bir kabahat sayılan fakirliğimizi nasıl söyleyebilirdim?

**

Müdürümüz Ömer Hikmet Bey beni çok severdi. Daha kapıdan girerken yerinden fırladı. Daima omzunda tuhaf bir surette sarkık duran paltosunu bir eliyle düzeltirken gözlüğünün üzerinden bakarak top gibi gürlledi.

-İşte dedi. Lemi!.. Bu yalan söylemez... Anlat bakalım nerede idiniz?

Sabri Hoca'nın hiddetten şimşek çakan gözlerinden hiç korkmadan kekelemeksizin cevap verdim.

-Müdür beyefendi!.. –Müdürümüz beyefendi sözünden çok hoşlanırdı- Arkadaşlarımla beraber ıhlamurda cambaz oynuyormuş... Oraya beraber gittik... Dersten evvel yetişiriz zannediyorduk...

Müdürün gözlerinin içi gülüyordu. “Ben demedim mi?” gibi muallimlere baktıktan sonra kendine vakur bir tavır vererek bana döndü:

-Aferin Lemi!.. Aferin... Yalan söylemedin yoksa ben seni bir hafta kovacaktım... Affettim haydi git!..

Birkaç gün sonra idi... Sınıfta arkadaşlar arasında flüt çalarak müsabaka yapıyorduk kazanan muallimin aylardan beri vaat ettiği bir altın saati alacaktı. Nasıl oldu bilmiyorum. Gözlerim karardı... Düşüp bayılmışım...

Kendime geldiğim vakit müdürün odasında idim herkes telaşlı telaşlı konuşuyor, müdür herkesi azarlıyor, haşlıyordu. Beynimde sesler uğulduyordu. “Ne olmuş? Açlıktan böyle olmuş.” diyorlar... Müdürün sert sesi “Yemin ederim ki çocuk akşamdan beri bir şey yememiştir... Zavallının başı döndü...” Bu söz bende bir kırbaç tesiri yaptı kanepeye tutunarak kalktım. Müdür müşfik bir sesle sordu.

-Nasılsın Lemi geçti ya!.. Oh oh... Çok iyi sana biraz bir şey getirsinler ye belki karnın açtır.

Sert bir sesle reddettim.

-Hayır! Müdür bey, sabahleyin süt, tereyeğ yedim... Karnım tok, bu her zaman olur böyle bayılırım.

Kapıyı kapayıp çıkarken müdürün sözlerinin yanlış çıkmasından dolayı daha fazla dikleşen sesini ıstırap ve yeisle işittim.

-Lemi bugün ilk kez yalan söyledi... Zavallı çocuklar!..

A. Z.

4.1.5. Yolculuk Hikâyesi

Korkunç Bir Sergüzeşt:

PERİLİ METRUK GEMİ

Gemi, Samsun'dan İstanbul'a geliyordu. Hava güzel, yelkenler tamamen fora edilmişti. Saatte on, on bir mil süratle Karadeniz üzerinde kayan beyaz şalopenin beyaz köpükleri arasından arada bir yunus balıkları görünüyor ve şalope ile yarış ediyorlardı.

Beş altı taifeden maada birkaç da yolcu vardı. Samsun'dan ayrıldıkları gün tamam öğle zamanı direktteki nöbetçi, eski bir deniz kurdu olan Hasan Kaptan'a bağırdı:

-Uzakta, yedi palamar açığımızda küçük bir gemi var!..

Kaptan hemen dümeni bu küçük gemiye doğru kırdı. Hiç olmazsa koskoca denizin ortasında selamlaşacak birkaç vatandaş bulmuşlardı.

Artık küçük gemiye doğru gitgide yaklaşıyorlardı. Fakat, hayret!.. O geminin yelkenleri açılmamıştı. Güvertede de hiçbir zi-hayat görünmüyor, ıssız ve تنها bir çöl gibi çıt çıkmıyordu. Rüzgârın ve dalgaların hareketine tabi sallanıp durmakta idi. Biraz sonra küçük gemi iyice yaklaştı. Bu, küçük gemi Hasan Kaptan'ın şalopesinin iki misli büyüklüğünde latif bir yelkenliydi. Şalopenin yolcuları ve taifesi enikonu meraka kapılmışlardı... En nihayet yine bu muammayı kaptan halletti:

-Sahipleri gemiyi terk etmiş olacaklar... Mamafih bir defa inip bakalım!..

Derhal emir verdi. Yelkenleri indirdiler... Şalopenin arkasında bağlı olan küçük sandalın kürekleri takıldı. Kaptan, iki taife ve bir kürekçi bindiler. Birkaç metre uzaklarında bulunan metruk gemiye doğru süratle kürek çekerek açıldılar. İki üç dakika sonra ıssız ve sahipsiz gemiye yanaşmışlardı.

Kaptan taifelerin ikisini yanına aldı... Kürekçiyi kayıkta bırakarak metruk geminin güvertesine çıktı. Hep beraber bağırdılar, çağırdılar; hiç ses çıkaran yoktu.

Demek ki hakikaten Hasan Kaptan'ın tahmin ettiği gibi gemi metruktu... Kürekçi küçük kayığıyla geminin arkasına geçmiş etrafını dolaşıyordu. Nihayet Hasan Kaptan geminin kamara kapaklarından birinin merdivenlerinden inmeğe başladı. İki taife de bir fenerle kendisini takip ettiler... Epeyce zaman aradıkları hâlde hiçbir şey, gemideki esrar perdesini kaldırmaya yarayacak bir ipucu elde edememişlerdi. Ölü veya diri bir insan izi bile yoktu... Herhâlde bu geminin taifeleri ve yolcuları bir fırtınaya tutulmuşlar ve gemiyi batacak zannederek kayıklarla kaçmışlar hâlbuki gemi ise batmamıştı... Kaptan kamarasında geminin hüviyetini teşhise yarayacak bir kâğıt parçası bile yoktu. Artık Hasan Kaptan'la iki taife çıkmaya karar vermişlerdi... Zira burada boşu boşuna vakit zayi etmektense herhâlde gemiye avdet ederek yola devam daha doğru olacaktı.

Tamam güverteye çıkan merdivene doğru geliyorlardı ki önde giden ve feneri tutan taife, kaptanla diğerine sükût ve tevkif işareti verdi...

Hep beraber durarak dinlediler. Filhakika duydukları şey hayal kuvvetiyle uydurulmuş bir şey değildi... Hep beraber kendilerinden pek de uzak olmayan bir yerde çıplak ayakla yüründüğünü duymuşlardı. Demek ki gemide kendilerinden başka bir hayalet perisi vardı.

Feneri tutan taife sapsarı kesilmişti:

-Yukarıya... Çabuk yukarıya!.. Dedi. Hep beraber koşarcasına yürümeye başladılar tamam deliğin ağzına gelince bir daha durup dinlediler. Gürültü daima kendilerini takip ediyor, onlar durunca o da duruyordu... Bu sefer başlarının üzerinde güvertede gezinen vardı... Hasan Kaptan:

-Yukarıya... Burada şaşılacak bir şeyler var!.. Diye yarım sesle söylendi.

Üçü birden yavaşça güverteye çıkan merdivenin başına geldiler çıktılar. Korkudan birbirlerini terk etmek istemeyerek üçü bir anda delikte göründüler...

Kaptan adeta korkmuştu... Artık bu uğursuz gemi üzerinde durmak istemiyordu... Mamafih bir defa daha bağırdı:

-Hey!.. Kimse var mı? Hey!..

Gözlerini mütecessisane etrafa dikerek, delikten yarı çıkmış oldukları halde dinlediler... Kendilerine cevap veren yoktu.

Tamam çıkmaya hazırlanıyorlardı ki şayan-ı hayret bir şey oldu. Deliğin önünde geminin çana benzeyen bir şeysi vardı... Etrafında hiçbir zi-hayat bulunmayan bu çan birden ağır ve acıklı darbelerle çalmaya başladı. Yarabbi... Kendi kendine çalınan bir çan!.. Hiçbir el tarafından tutulmadığı halde kendi kendine çalınan bir çan!.. Fena halde korkmuşlar adeta ödleri patlamıştı fal taşı gibi açılan gözlerinde korku kendini tamamıyla göstermişti. Donup kalmışlardı. Sapsarı kesildikleri halde dişleri birbirine çarpıyordu... Ansızın arkalarında bu anlaşılmayan geminin esrarlı bir yerinden garip, derinden gelir gibi inleyen bir seda fırladı:

-Hırsız!.. Hırsız!.. Hırsız!.. Ahmet'in yirmi beş lirasını ver!.. İlk defa olarak elindeki fenerle ve sapsarı kesilmiş bir halde taife Mahmut kendisini güvertye fırlattı. Ötekiler de onu takip ettiler. Kayığın yanına gelinceye kadar çan çaldı.

Artık ses seda kesilmişti ki kaptan kayığa atlamış, taifeleriyle beraber çala kürek şalopesine yetişmişti. Korkudan hâlâ gözleri fal taşı gibi açık, hâlâ kalpleri hızlı hızlı çarpıyordu.

Pek meraklı gibi görünen kürekçiye iki kelime ile vakayı hülasa ettiler... Bu sırada denizin üzerinde kesif bir sis kendisini göstermişti... Sis daha onlar gemide iken başlamıştı.

Kaptan bu siste denizin ortasında beklemekten başka bir çare olmadığını söyledi ve bin merakla da metruk geminin esrarını keşfetmeyi düşündü...

Şalope gemiye yanaştı... Metruk gemiden bahs açanlara kaptan:

-Mukakkak diyordu... Hortlaklar veya periler var... Herhâlde yolcular da gemiyi tekinsiz olduğu için terk etmişlerdir!..

Fikirleri hâlâ merakla dolu olduğu hâlde yola çıkmışlardı ki mesele, kendi kendisine meydana çıktı. Taifelerden kayıkla beraber giderek kürekçilik eden Ahmet, kaptana:

-Kaptan!.. Dedi... Benim dört günden beri yirmi beş liramı çalmışlardı. Hiç ses çıkarmamış fakat Mahmut'tan şüphelenmiştim. Şimdi şüphemde haklı olduğumu görüyorum paramı kendisinden alın...

Kaptan:

-Ne ile ispat edersin? dedi.

Taife gülerek devam etti.

-Biliyorsunuz ki siz metruk gemiyi gezerken ben kayıkta idim. Mahmut'u denemek için onu korkutarak itiraf ettirmeyi münasip gördüm. Ve kayığın ipini gemideki çana taktım... Sonra siz içeride iken ellerimle de geminin duvarına şap şap vurdum, siz de gemide biri var ve yürüyor zannettiniz... Ondan sonra da ipi çekerek çanı çaldım... Daha ziyade korktunuz. Hele hırsız, hırsız diye bağırınca Mahmut sapsarı kesilerek kendisini fırlattı... İşin meydan çıkacağından fena hâlde korkuyordu. Nasıl haksız mıyım?

Kaptan Mahmut'un o anki hâlini düşündü ve hele biraz sonra da sıkıştırıp işi öğrenince hem kürekçinin ve hem de metruk geminin esrarı meydan çıkmış oldu... Tabii Ahmet yirmi beş lirasını aldı... Amma kaptan da bu korku anını ömrü oldukça unutamadı...

C. C.

4.1.6. Fantastik Hikâye

Japon Hikâyesi:

MESUTLAR MEMLEKETİ

Vaktiyle insanlar dünya üzerinde mesut olarak yaşıyor ve hallerinden hiç şikâyet etmiyorlardı. Ahlaksızlık, yalancılık tembellik yoktu. Bu sırada deniz ve hava mahlûkatında ise müthiş muharebeler oluyor, muttasıl birbirleriyle döğüşüyorlardı. Sefalet çok, rahat ve mesut yaşadıkları bir an yoktu. Birgün hava ilahı, dünyadaki insanların mesut yaşadıklarını gördü. Bunun sebebini aradı. Gördü ki dünyadaki insan hep çalışıyor, herkes işinde, gücünde tembellik denilen şey orada bilinmiyor, bu sebeple herkes mesut yaşıyor. Hava ilahı, dünyanın en güzel bir kadını yarattı adını da (İşsizlik) koydu. Hiç iş görmez, aynasının karşısına geçer. Yüzüne pudra sürer, saçlarını tarar, tuvalet yapar, tırnaklarını parlatırdı. Böyle süslü şeylerden hoşlanır. Vaktini bu suretle geçirirdi. Hatta eline odasını süpürmek için süpürge bile almazdı. Tembel tembel süslü olarak gezerdi.

İşte dünyada çalışma sayesinde mesut olan insanları kıskanan hava ve deniz mahlûkatı insanlara bu fenalığı yapmaya karar verdiler. Çünkü hava ve deniz mahlûkatı arasındaki kavga, sefalet, ahlaksızlık, yalancılık hep işsizlikten ileri geliyordu. Bu sebeple bu işsizliği dünyaya da musallat etmek istiyorlardı.

Birgün hava ilahı, İşsiz Hanım'ı Japon veliahtının saray bahçesine bıraktı. Bu dünyada meseli olmayan güzel kız, binbir türlü süsler içinde güzel çiçekler arasında gezinmeye başladı. Bu periler kadar güzel kızı bahçıvan gördü. Koşup veliahta haber verdi. Veliht bahçeye geldi. Güzel kokulu zambaklar arasında ay kadar güzel kızı gördü, derhal âşık oldu. Bu kızı alıp saraya götürdü. Kendine cariye yaptı. Sarayda bulunan cariyeler hatta veliaht bile hepsi gündüzleri çalışıyorlardı. Etrafta hiç boş gezen insan yoktu. Bu kız ise hiç iş görmüyordu. Bunun hâline arkadaşları olan cariyeler şaşılar. Bir iş gösterdiler. Bu kız:

-A... Ben iş göremem, sonra ellerim kirlenir, tırnaklarım bozulur, diye cevap verdi. Hemen aynanın karşısına gidip tuvaletlerini düzeltmeye başladı. Veliht, böyle

manasız süslere düşkün olan kızı daha çok sevdi. Birgün bununla evlendi. (İşsiz Hanım) veliahtın zevcesi oldu.

Bunun üzerine etraftaki bütün kızlar, bu İşsiz Hanım'ı taklide başladılar. Onlar da ellerimiz kararır, tırnaklarımız bozulur diye iş görmez oldular. Bir müddet sonra Japon mikadosu öldü yerine veliahtı mikado oldu.

Bunun üzerine ilk defa dünya üzerinde bu sarayda işsizlik meydana geldi. Japon hükümdarı da bu işsiz kıza uyararak işini gücünü bıraktı. Bu suretle tamamen işsizlik baş gösterdi.

Bir zaman sonra İşsiz Hanım gebe kaldı. Derhal hava ilahı gökten yere indi, doğru İşsiz Hanım'ın yanına geldi.

-Sakın doğacak çocuğun ismini koyma, ben koyacağım, dedi.

Bir müddet sonra İşsiz Hanım bir çocuk doğurdu.

Hava ilahı derhâl geldi. Çocuğun adını (Tembel) koydu.

Bundan sonra müteaddid çocukları oldu onların da adlarını (Sefalet), (Hırsızlık), (Fenalık), en son çocuğun ismini de (Yalancılık) koydu.

Çocuklar büyüdü. Bütün dünyaya bunların zürriyeti yayıldı. Bu işsizlik yüzünden bütün fenalıklar dünyada yaşamaktadır. Çalışkanlık zamanında mesut yaşayan insanlar arasına tembel girerek bütün saadetleri alt üst oldu.

Hava, deniz mahlûkatı gibi insanlar da birbirlerine fenalık ve kavga etmeye başladılar. Bu suretle hava, deniz ve kara mahlûkatı da birbirine müsavi oldular.

Tembellik her fenalığın anasıdır!..

Muallim: Enver BEHNAN

4.1.7. Mizahi Hikâye

“Guy De Maupassant”tan

ŞAKACI DOSTLAR

Sonbaharı geçirmek için Pikari’de bir şatoda bulunan dostlarımın yanına gittim. Bunlar tanınmış şakacılarından, meşhur muziplerden idiler. Bütün işleri güçleri tanıdıkları ile şaka etmekte.

Beni bir prens gibi karşıladılar, silah attılar, kucakladılar büyük bir memnuniyet gösterdiler. Kendi kendime:

-Dikkat et yavrum!.. Galiba işin içinde bir şeyler var diyordum.

Yemekte neşe son derece varmıştı. Ben kendi kendime:

-Elbette bu kadar gülmelerinin bir sebebi var. Belki bana bir oyun hazırladılar. Dikkat!.. Diyordum.

Av kokusu alan bir köpek gibi bu kahkahalardan bir oyun, bir muziplik kokusu alıyordum.

Fakat ne zararı var? Dikkatli davranıyordum. Ne bir laf söylüyor, ne bir harekette bulunuyordum. Her şey bana şüpheli görünüyordu. Hatta hizmetçilerin yüzleri bile.

Yatma vakti geldi ve beni odama götürdüler. Ne için?

Evet... Ne için beni odama götürdüler?

Sonra da rahatlık temennisiyle bağırdılar...

Odama girip kapıyı kapattıktan sonra bir adım attım ve mum elimde ayakta durdum.

Koridorda fısıltılar ve hafif hafif gülmeler var. Demek hazırladıkları tuzağa düşmemi bekliyorlar.

Duvarlara, eşyaya, tavana, perdelere, döşemeye baktım... Fakat şüphe edilecek hiçbir şey göremedim.

Koridorda yürüyorlardı. Muhakkak anahtar deliğinden gözetlemeye geliyorlar, dedim.

Aklıma bir fikir geldi.

İhtimal ışık birden bire sönerken beni karanlıkta bırakacak dedim. Ve hemen oradaki bütün mumları yaktım.

Küçük sessiz adımlarla odada dolaşım.

Hiçbir şey yok... Bütün eşyayı birer birer gözden geçirdim... Yine hiçbir şey yok.

Pencereye yaklaştım. Pancurları kapattım, kalın kadife perdeleri kapattım. Ve önüne iskemle koydum. Dışarıdan hiçbir şey yapamazlardı.

Vakit geçiyordu. Yatmaya karar verdim. Fakat yatak bana fena halde şüpheli göründü. İhtimal ki hazırlanan oyun yatakta idi. Belki yattıktan sonra tavandan başıma su dökerler dedim. Belki de yatınca karyolanın somyası çöker diye düşündüm.

Bütün zekâmı toplayarak yapılabilecek şeyleri düşündüm. Yakalanmak istemiyordum.

Son bir çare buldum. Yatağı kenarından tutarak dikkatle kendime doğru çektim. Yatak, çarşaf ve yorganıyla bana doğru geldi. Bütün bunları odanın ortasına, tam kapının karşısına koydum. Mümkün olduğu kadar karyoladan uzağa gelmişim.

Sonra bütün ışıkları söndürerek yattım. Bir saat sonra heyecanla uyandım. Şatoda sükûn vardı. Tekrar uyudum. Oldukça uzunca bir zaman sonra üzerime düşen bir vücudun şiddetiyle uykudan uyandım. Aynı zamanda suratıma, boynuma, göğsüme dökülen kızgın bir mayiın vücudumu yakmasıyla acı acı haykırdım.

Yıkılan bir büfenin içindeki çanak çömleğin kırılması gibi bir gürültü çıktı, üstüme düşen şey kımıldıyordu. Elimi uzatarak ne olduğunu anlamak istedim. Elime bir çehre geldi. Sonra bir burun, sivri bir sakal ve favoriler...

Elimin tesadüf ettiği bu sivri sakallı çehreye bir yumruk savurdum. Derhâl mukabelesini gördüm. Sivri tırnaklar ellerimi yüzümü gözümü tırmalamaya başladı. Hemen don gömlekle açık duran kapıdan koridora fırladım.

Sabah olmuştu. Gürültüye koştular ve yatağımın içinde hizmetime mütehasşs edilen uşığı buldular.

Meğer bana sabah kahvaltısı getiren ihtiyar uşak odanın ortasında bir yatak bulunacağını tasavvur etmediğinden, karyolaya doğru yürümüş. Ve yatağı çarparak yuvarlanınca kızgın çayla süt kafamdan aşağıya boşalmış bu suretle yağmurdan kaçarken kendi kendime kuruntu ile doluya tutulmuşum.

Nâkili: Mahmud CAHİD

4.1.8. Eşkıyalık Konulu Hikâye

EN VAHŞİ EN DUYGUSUZ BİR MAHLÛK KARA OSMAN VE ÇETESİ

(Cumhuriyet idaresinin tesisinden sonra kökü kesilmeye başlayan “eşkıyalık” bir zamanlar ana yurttta ne yaman bir felaketti... Hükümet içinde hükümet kuran eski çetelerden “Kara Osman” çetesi bütün bir aileyi nasıl mahvetmiş, nasıl söndürmüştü?)

Gecenin derin sessizliğı içinde ormandan doğru gelen keskin bir ıslık sesi kulaklarımızı tırmaladı. Birkaç saniye sonra bunu bir ikincisi takip etti.

Hepimizin benzi atmıştı. Bu neye işaretti? Dışarıda hiç durmayan velveleli bir köpek haykırmasıdır gidiyordu... Bu sırada üçüncü ve daha kuvvetli bir ıslık sadası aksetti ve onu bir silah sesi takip etti... Bunun üzerine köpek sesleri daha acı ve daha keskin çıkmaya başladı... Biz bu silah sesi üzerine büsbütün ürkmüştük... Gözüm duvarda bana yan gözle bakan mavzere ilişti. Küçükten beri silahtan korkardım... Hatta bir tabanca bile atmamıştım... Şimdi iş başa düşünce ne yapacaktım?

Zaten evde benden başka dinç bir erkek yoktu. Büyük peder, yatağından dışarı çıkamazdı... Çocuklarım, o zavallı masumlar başlarına gelecek felaketten bihaber, karyolada birbirlerine sarılmış mışıl mışıl uyuyorlar, meleklerle gülümsüyorlardı. Geriye kalan bütün ev halkı kadındı. Her tehlikeyi karşılayacak yalnız ben kalıyordum...

Gözümün önünden sinema şeridi gibi birçok korkunç levhalar geçiyordu: Büyük babanın eşkıya takibinde anlattığı mücadeleler... Ateş... Kan... Ölüm... Yarabbi, ne korkunç şeyler!..

Bütün bunları düşünürken kafamı ikinci ve üçüncü bir kurşun sesi bütün şiddetiyle sarstı. Korkudan gözlerim fırlıyor, kulaklarım uğulduyordu. Dışarıda köpekler bir iki uluduktan sonra sustular. Kim bilir belki de öldürüldüler...

Büyük babaya dikkat ettim. Kalkmaya çalışıyor fakat bir türlü dizleri tutmuyordu...

Kapı bir taş parçasıyla hızlı hızlı birkaç kere vuruldu. Bu darbeler sanki bütün sinirleri harekete getirdi, hepimiz titremeye başladık... Ben bir türlü aşağıya inemiyordum. Olduğum yerde çivilenmiş gibi idim bizim bu sükûtumuzu gören bahçedeki meçhul kimseler kapıyı taşlamaya başladılar. Aman yarabbi, şimdi ne yapmalı?

Kapının elan açılmadığını gören meçhul adamlar kapıyı çatırdatmaya ve nara atarak bizi tehdite başladılar:

-Açın diyoruz, vallahi kapıyı kırar hepimizin başını boynunuzun yanına deviririz... Fazla bekletmeyin, açın, canınıza ilişmeyeceğiz...

Yatakta uyuyan çocuklarıma baktım... Masumlarımin mini mini boyunlarını kafasız görmeye tahammül edemezdim. Ne olursa olsun kapıyı açmaya karar verdim... Kapıya doğru yollandım. Fakat bu sefer kadınlar hep bir ağızdan bağıarak ağlamaya başlamasınlar mı? Hem ağlıyor hem de bana:

-Allah aşkına gitme! Ne olursak beraber olalım. Ölürsek de kalırsak da beraber...

Kapı dehşetli bir çatırtı ile arkasına devrildi, merdivenlerden yukarı doğru birçok ayak sesleri gelmeye başladı. Az sonra da odanın kapısı şiddetle açıldı, içeriye gözleri dışarı fırlamış, başlarında siyah birer başlıkla iki uzun boylu adam girdi... Ellerinde uzun birer tabanca ve birer kama parıldıyordu... Korkudan gözlerim kamaştı, bir iki adım geriledim, fakat korkunç bir ses gözlerimi kararttı:

-Çabuk eller yukarı!.. Sonra bunu amirane bir ses takip etti:

-Ne kadar para varsa şimdi çıkarın.

Kadınlar etekleriyle başlarını örtmeye çalışıyorlar, bir ellerini de emre itaat ederek yukarı kaldırıyorlardı...

Ben, titrek, yavaş sesimle:

-Para nerede dedim. Biz fakir adamlarız...

Bu sırada içeriye dört beş kişi daha girdi... Zayıf, yalnız sinir ve kemikten ibaret esmer yüzlü bir adam benden para isteyene hâkimane bir sesle sordu:

-Ne diyor? Öteki yüzüne bakmadan cevap verdi:

-Vermeyiz diyor Osman Ağa...

Reisleri olduğu anlaşılan Osman, patlak gözleriyle insanı titreten korkunç sesiyle:

-Ulan sersem! dedi, Kara Osman çetesine karşı mı geliyorsun? Sonra hiç düşünmeye bile hacet görmeden bir (Bağlayın keratayı.) dedi... O anda iki kişi üzerime sıçrayarak kollarıma kemend geçirdiler, ellerimi, ayaklarımı sıkıca

bağladılar... Bu hali nefes nefese, ürkek nazarlarla seyreden kadınlar hıçkırmaya başladılar ve parmaklarındaki yüzükleri, kulaklarındaki küpeleri birer birer çıkarıp çete efradına uzatarak:

-Vallahi, billahi, iki gözümüz kör olsun, çocuklarımızın ölüsünü öpelim paramız yok... İşte kulaklarımızda, parmaklarımızda ne varsa size onları veriyoruz... Erkeğimize ilişmeyin, diyorlardı... Fakat onlar bir türlü dinlemiyorlar, küpeleri yüzükleri ceplerine yerleştirdikten maada:

-Para!.. Diye tepinip duruyorlardı...

Kara Osman karşıma geldi ve ayaklarının dibinde sımsıkı bağlı yatan beni bir iki tekme ile dürttükten sonra:

-Paraları çıkar!.. Yoksa namerdim çoluğunu çocuğunu evle birlikte yakarım!!!

Bu söz üzerine feryatlar fazlalaştı ve zavallı karım, kardeşlerim o zalimlerin belalı reisinin ayaklarına kapanarak yüzlerini, gözlerini onların kirli çizmelerine sürerek gözyaşlarını akıtıyorlar ve bir paraları olmadıklarını, bana ve canlarına ilişmemelerini, başka ne varsa her şeyi alıp gitmelerini masumane tavırlarıyla yalvarıyorlardı. Fakat kabil mi? Onların yaşlı yalvarmalarına karşı canavarca kahkahalarla mukabele ediliyordu...

Bütün çete efradı evin her tarafına yayılmış, para arayacağız diye her şeyi devirip kırıyorlardı... Son defa olarak parayı çıkarıp çıkarmayacağımız soruldu... Paramızın olmadığı cevabı üzerine Kara Osman'ın emriyle iki kişi beni bahçeye götürdüler... Sonra ahırdan samanları çıkararak evin alt tarafına yerleştirdiler... Benden başka bütün ev halkı içeride bırakıldı. Çete efradı dışarı çıktı... Bir dakika sonra samanlara ateş verildi... Aman yarabbi!.. Karşımda alevden sütunlar yükseliyor... Allah'ım! Cehennem karşısında mıyım, yoksa rüya mı görüyorum? Hayır hayır rüya değil... Hakikat... İşte içeriden ne acı feryatlar geliyor... Alevler evin her tarafını kızıl bir çerçeve ile süslediler...

İşte yavrum Cavide ile Şadan'ın yürekleri parçalayan sesi... Ah yavrularım, siz de mi alevler içindesiniz? Ağlıyorsunuz... Çırpınıyorsunuz... Yanıyorsunuz...

Yarabbim bir baba için karısının, kardeşinin, yavrularının alevler içinden çıkan, kavrulan tahta parçalarının ölüm müjdeleyen çatırtılarına karışan feryatlarını işitmek, onları kurtaramamak ne acı yarabbi, ne acı!.. Ah zebaniler, alçaklar...

Nihayet yuvamı kavuruyorsunuz değil mi?

Bahçe kıpkızıl olmuştu... Ben bağlı olduğum bir ağaçtan kendimi kurtarmak için bütün kuvvetimle uğraşıyordum. Ah bir kurtulsam kendimi ne olursa olsun alevlerin içine atacağım... Ya ben de yanacağım veya kurtaracağım... Fakat kurtulamıyorum... Benim de içim yanıyor... Kalbimin tutuştuğunu, ruhumun alevlendiğini, ciğerlerimin parçalandığını duyuyordum... İşte Kara Osman çetesinin kara belaları birer gölge gibi kahkahalarla uzaklaşıyorlar... Bizi kurtaracak kimse yok mu? Yanıyoruz!!!

Gözlerimi açtığım zaman karyolada yatıyordum... Yüzüm gözüm sargılar içinde idi... Vücudumda bir kırgınlık vardı... Acaba ben niçin buraya gelmişim? Burası bir hastahane idi. Kafamı yokladım...

Orada bulunan bir hastabakıcıya sordum ve sonra anladım ki ben kendimi ağaçtan kurtarmış ve bir deli gibi alevlerin içine atmışım... Cavide'mle Şadan'ıma sarılmış, alevler arasında dolaştıktan sonra yüzüm gözüm yanmış bir hâlde yavrularımla dışarı fırlamışım... Şehre kadar gelmişim... Sonra bir evin kapısı yanına yığılıvermişim... Oradan beni almışlar, buraya getirmişler... Yavrularım da yanımda yatıyorlar... Fakat karım, kardeşlerim, büyük babam? Onlar nerede? Evimizin külleri altında...

İhsan BEKİR

4.1.9. Ders Verme Maksadıyla Kaleme Alınmış Hikâye

Küçüklere Hikâye:

KÜÇÜK ÇAM

Bir zaman bir ormanda küçük bir çam ağacı yetişti, büyüdü, güzellendi, etrafına bakındı. Etrafındaki diğer ağaçlar kendisine hiç benzemiyorlardı. Hepsinin çeşit çeşit yaprakları vardı. Küçük çam birgün kendi dallarını yaprak yerine örten yeşil dikenlere baktı, baktı da hasetle:

-Hepsinin yeşil yaprakları var, benim de dikenlerim... Ah, ne olurdu ben de onlar gibi olaydım, dedi.

Ertesi sabah uyandığı zaman hayretler içinde kaldı. Bütün dikenleri dökülmüş ve yerine altın yapraklar gelmişti. Bütün komşular:

-Oh... Küçük çam altın olmuş, dediler. Fakat birgün ormana gelen bir adam altın yaprakları gördü ve bir tane bile bırakmamasına kopardı. Ertesi sabah çırılçıplak çam ağlayarak:

-Altın yapraklar çok tehlikeli, herkes gelip koparacak. Ben cam yapraklar isterim, dedi.

Bu duası da kabul olmuştu. Ertesi sabah bütün komşuları hayretle haykırıştılar:

-A!.. Küçük çam bu sefer cam yapraklı olmuş... Camdan çam!.. Camdan çam!.. Dediler.

Fakat akşam çıkan bir fırtına küçük çamı öyle sarstı, öyle hırpaladı ki cam yapraklarından bir tane bile kalmadı. Sabah olduğu zaman çam ağlamaya başladı:

-Altın yapraklarımdan sonra cam yapraklarım da mahvoldu. Bari şu komşularımın yaprakları gibi yeşil yapraklarım olsa...

Çamın duası kabul oluyordu. Ertesi sabah ormanda çığlıklar koptu:

-A!.. A!.. Küçük çam bize benzedi. Tıpkı bizim gibi yeşil yaprakları var...

Hakikaten küçük çam, diğerleri gibi geniş, yeşil yapraklarla donanmıştı. Artık memnundu. Hafif esen rüzgârlarla yapraklarını titretiyor, iki tarafına memnuniyetle sallanıyordu.

Fakat öğle vakti keçileriyle birlikte bir çoban küçük çamın dibine geldi. Körpe dalları kırıp, büyük dalları çekip yaprakları hep haşarı keçilere yedirdi. Bir saate kalmadan küçük çam çırılçıplak kaldı.

Artık, küçük çam feryat ve figan da edemiyordu. Sessiz hıçkırıklarla ağlıyordu. Ne yapacaktı? Hem artık ne istemeğe yüzü vardı? Her şeyin bir ayrı tehlikesi vardı. Nihayet içinden dua etti, yalvardı:

-Ben yine eski, dikenlere benzeyen yapraklarıma razıyım... Onlara kavuşursam memnun olacağım ve bir daha bir şey istemeyeceğim...

Ertesi sabah küçük çam yine tam bir çamdı. Dikenleri hep yerine gelmişti. O kadar sevindi o kadar sevindi ki... Diğer komşu ağaçlar:

-A!.. Küçük çam yine evvelki gibi olmuş diye hayretle bakıştırlarken o gülerek yavaş yavaş eğiliyor, hepsini memnuniyetle selamlıyordu.

4.1.10. Korsanlık Konulu Hikâye

Küçük Hikâye

KORSAN

Şiddetle esen rüzgârın şişirdiği yelkenleriyle dev gibi ilerleyen bu kalyon nereye gidiyordu? Bordasındaki deliklerden görünen tunç toplar, güvertede dolaşan zırhlı gemiciler, parlayan yatağanlar, çatık kaşlar, bu geminin harp gemisi olduğunu gösteriyordu. Geminin hiçbir bayrağı yoktu... Hangi millettendi? Güvertesinde

dolaşan koca kavuklu, yağız çehreli gemiciler Türk gemicileri idi... Ve suları yarararak ilerleyen bu gemi (Korsan Ahmet Reis)'in gemisi idi... Küçük kamarasına kapanan Ahmet Reis, uzun sakalını titreterek nargilesini çekiştirirken, gemiciler dışarıda dolaşıyorlar... Birbirlerine, fısıldar gibi bir şeyler söylüyorlar... Sonra asılıyorlardı.

Bir aralık içeriye kalyonun başdümencisi girdi ve Ahmet Reis'e:

-Bir haftadır hiçbir gemiye tesadüf etmedik... Boşu boşuna dolaşıyoruz. Gemide yiyecek az kaldı. Taifelerde hoşnutsuzluk alameti var. Herkesin canı sıkılıyor, isyandan korkuyorum. Çünkü...

Sözünü bitiremedi. Keskin bir ses dışarıda bağırıyordu.

-Vardiyada bir gemi...

Bütün taifeler, gözleri ufukta gemiyi arıyorlardı. Bir kısmı süratle direklerin tepesine çıkmış, cesim yelkenlerin arasında gaib olmuşlardı. Uzakta bir küçük nokta gibi görünen gemi gittikçe yaklaşıyordu. Ahmet Reis sert kumandalar veriyor yelkenlerin bir kısmını toplatıyor, bir kısmını açtırıyordu herkes vazifesinin başına koşmuştu. Görünen bu geminin harp gemisi olma ihtimali vardır. Eğer bir harp gemisi ise kaçmaları lazımdı...

Nihayet gemi epeyce yaklaştı. Bu üç direkli, muhteşem bir tüccar gemisi idi.

Ahmet Reis'in kalyonu şikârını takip eden vahşi bir kaplan gibi gemiyi takibe başladı...

Seri birkaç manevradan sonra Ahmet Reis'in kalyonu tüccar gemisine yanaşmış, korsanlar gemiyi istila etmişti. Küçük bir mücadeleden sonra gemi elde edildi...

Top top kumaşlar, sandıklarla atlaslar, kadifeler, korsan gemisine nakledildi. Gemideki tüccarların üzerlerinde bulunan paralar alındı... Korsanların eskiden asık olan vahşi çehreleri şimdi gülümsüyordu. Kimisi eline geçirdiği bir sırmalı pelerini kirli, yırtık, pis, zırhlı elbisesinin üzerine giyiyor, kimisi güzel bir terliği nasırlı ve çamurlu ayağına geçiriyordu. Gemideki bütün eşyalar, korsanların gemisine

nakledilince Ahmet Reis yağma edilen geminin batırılmasını emretti. Evvela, gemideki adamlar birer birer denize atıldılar. Sıra geminin kaptanına geldiği zaman Ahmet Reis gülerek:

-Denizciler yiğit kişidirler. Haydi sen kendi kendini denize at dedi...

Kaptanın çatık kaşları birkaç defa kalkıp indi. Bir gözünü kırptıktan ve gözlerinde hainane ışıklar dolaştıktan sonra dedi ki:

-Korsanlar reisi! İyiliğe iyilik, yiğitliğe yiğitlik yaraşır... Sana gemide bulamadığım bir defineyi haber vereyim...

Korsanlar reisinin yüzünde sevim dalgası dolaştı ve:

-Söyle, dedi...

-Benim kamaramın yanındaki kamarada saklanmış gayet güzel bir kız vardır. Bunu Venedik dükalarından birine götürüyorduk... Bu kız o kadar güzeldir ki ay yanında sönük kalır. Saçları güneşin ziyalarından daha sarı, daha parlaktır, gözleri gecenin karanlıklarından daha derin, denizin derinliklerinden daha mavidir. Dudakları Venedik bahçelerindeki kirazlardan daha kırmızıdır... Vücudu Venüs'ten daha güzel, daha narindir...

Ahmet Reis güldü... Ve:

-Hazine dediğin bu mu? dedi.

-Evet... Çünkü gemide bundan daha kıymetli bir şey yoktu... Sana bunu ne için haber verdim? Onun gibi periyi senin gibi haşin ruhlu, vahşi, cani ve katil bir korsana niye söyledim? Bunu ben de bilmiyorum... Bilmeden, düşünmeden, istemeden sana bunu haber verdim. Cenabıhak, bir meleği bir şeytana teslim ettiğim için beni affetsin, haydi Allah'a ısmarladık...

Kaptan, gemisine son bir defa daha baktıktan sonra kendisini denize fırlattı.

Ahmet Reis adamlarına emirler verdi... Dört beş korsan kaptanın odasına girdiler ve buldukları gizli bir kapıyı kırarak genç kıızı saklandığı yerden çıkardılar.

Hakikaten bu kız kaptanın dediği kadar güzeldi... Korsanların gemisine getirildiği zaman bütün gözler parladı. Fısıltılar çoğaldı. Ahmet Reis bu güzel kızı bizzat kendi kamarasına sakladı.

Gece şiddetini artıran rüzgâr sirenlerde ısıklar çalarken güvertede dolaşan taifelerin yanıp sönen sigaraları ateş böcekleri gibi parlıyor, hafif ayın ziyası altında parlayan yatağanlar, hançerler hoş bir manzara teşkil ediyordu...

**

-Cehar se!..

-Penç dü!..

-Düşeş!..

Fırlattığı zara dikkatle bakan Ahmet Reis:

-Düşeş diye bağırdıktan sonra ayağa kalktı ve elini hançerine götürerek:

-Hatun kişi benimdir, dedi... İlk görüşte kıza âşık olan bu korsanların ele başları Ahmet Reis, dümenci reis ve kalyoncubaşı Musa Reis zar atmışlar ve en çok zar atan Ahmet Reis kızı kazanmıştı.

Ahmet Reis bu sözü söyledikten sonra yanındaki hücreye hapsedilmiş olan kızı getirtti ve okşamaya başladı. Kendine ait olan bu hazineyi doya doya seyretmek istiyordu.

Çekildikleri köşeden hasud nazarlar, çatık kaşlar, sıkılmış yumruklarla bu manzarayı seyreden İsa Reis'le Musa Reis'in dudakları titriyordu.

İsa Reis birden silkinerek:

-Ahmet Reis hatunun ellerine bak dedi.

Ahmet Reis kızın ellerine baktığı zaman gözleri karardı. Bembeyaz kesilen bu eller bir un çuvalına sokulmuş ve unlanmış gibi bir şekilde idi. Ahmet Reis hemen ayağa kalkarak kızı itti. Musa Reis de dudaklarının arasından mırıldandı:

-Vebalı!!

Evet, kız vebalı idi... Sarı hastalığa tutulmuş olan, etrafına veba mikrobu saçan bir ölüm aletinden başka bir şey değildi...

İsa Reis ile Musa Reis ölüm ve veba mikrobuyla bulaşan bu hücreden kaçtılar. Ve bir iki dakika sonra hücreye gelen taifeler kıza dokunmadan bağlayarak eski hücrelerine götürerek hapsedtiler...

Hatta Ahmet Reis'i de hücrelerine hapsedtiler. Sabah, güneş doğup da ortalık aydınlandıktan sonra Ahmet Reis'in penceresine gelen İsa Reis:

-Ahmet Reis bu kız gemiye ölüm saçtı. Taife kızı öldürmek istiyorlar... Ve sen de kızı okşadığın için sende de veba mikrobu bulunduğundan seni de öldürecekler haberin olsun... Bundan başka da çare yok dedi.

Birkaç saat sonra hücrelerine gelen ve kendisini götürmek isteyen korsanlara karşı Ahmet Reis kendini müdafaa ediyordu.

Boğuk sayhalar yükselip yatağanlar sıyrıldı. Hançerler parladı. Ahmet Reis de belindeki yatağanı sıyrıldı. Bu azgın ve kızgın kitlenin üzerine atıldı. Vahşi bir boğuşma başlamıştı. Reisin yatağanı havada daireler çiziyor, koparıyor, kesiyor, biçiyor, üzerindeki kan lekeleri gittikçe çoğalıyordu...

Nihayet yatağanın çizdiği daireler küçüldü. Sürati azaldı ve Ahmet Reis aldığı yaralardan dizlerinin üzerine düştü. Hemen kendini yakaladılar...

Vebalı kızla birlikte bir sandala bindirerek bıraktılar... Korsan gemisi bu vebalı iki vücuttan kurtulmuştu. Kalyon yine yelkenleri şişik, ufuklara doğru uzaklaşırken Ahmet Reis sandalda oturmuş, ellerinin arasına aldığı başı hınçkırıklarla sarsılırken kestiği vücutların, doğradığı çocukların, denize fırlatılan kadınların karşısında merhamet duyarak yaşarmamış olan gözlerinden yaşlar boşanıyordu.

O da her insan gibi yaptığı fenalıkların cezasını bulmuştu. Soyduğu geminin kaptanı kendisinden intikam almak için vebalı olduğunu bildiğinden küçük bir hücreye kapamış olduğu bu kız vasıtasıyla ondan intikam almıştı.

Nâkili: Mahmud CAHİD

4.1.11. Mütareke Yıllarına Ait Hikâye

ALİ ÇAVUŞ'UN HEDİYESİ

Sert bir el omzuna vurdu:

-Ali Çavuş!..

-O!.. Hasan...

-Az kaldı tanıyamayacaktım. Böyle yorgun bir halde nereden?

-Hiç sorma... Daha şimdi vapurdan çıktım. Salah var dediler, cepheyi bıraktık... Birer sigara yakarak yüksek kaldırıma doğru beraberce yollandılar. Ali Çavuş, beş senedir hasret kaldığı İstanbul'u garip bir vaziyette görüyordu.

Sokaklarda çeşit çeşit askerler, sarkık, iri dudaklı zenciler, limon benizli kısa boylu Japonlar, sarı çıyanlara benzeyen kadid İngilizler, mavi elbiseli, etrafa saldıran Fransızlar... Köşelerde avuç avuç birtakım Ruslar her yeri dolduruyordu.

Ali Çavuş, bunlara bir türlü mana veremiyor, yürüdükçe kalbini delen beynini kurcalayan şu iki şeyle mütemadiyen karşılaşıyordu:

(Bayraklar... Yabancılar...)

Ali Çavuş, heyecan ve şüphelerle etrafında dönenleri seyrederken rengi müthiş solmuştu. Nihayet dayanamadı ve sordu:

-Bunlar ne?

-Mütareke!

Bu feci mütarekenin sebebini sormadan yürüdü. Yüksek kaldırımı çıkıyorlardı. Her adımda sanki dükkânların kapılarında sallanan bayraklardan bir avuç ateş suratına fırlatılıyordu. Mümkün olsaydı gözlerini kapayıp yürüyecekti. İki taraflı dükkânlarda birçok resimler asmışlar; etrafına birçok adamlar toplanmışlardı. Birbirlerinin omuzundan bu resimleri seyrediyorlardı. Ali Çavuş da merak edip baktı. Baş kel gibi çıplak, gözlüğünün üstünden bakan menhus bir adam resmi... Bunun kim olduğunu yanındakilere sorduğu zaman ona (Tanımıyor musun? Venizelos) diye cevap verdiler... Bu herif de kimdir, bizim memleketimizde resmi ne geziyor? diye söyleyerek yoluna devam ederken Ali, arkadaşı Hasan'a sordu:

-Bugün bayram mı vardır?

-Hayır, mütareke!..

-Mütareke dediğin, bin bir çeşit milletin memlekete dolması, bayraklarını vatanın sokaklarına asması mıdır?

-Ali Çavuş, sen ne diyorsun? Bu mütareke değil işgal...

-Ya! Öyle mi? Desene vatanı biz cephelerde çalışırken haberimiz olmadan düşmana teslim ettiler? Bu sözü Ali Çavuş yüreğinin sızısıyla söyledikten sonra cebini yokladı...

Beyoğlu'nun yabancı kalabalığı içinde asabi asabi yürümekte devam ettiler.

Ay yıldızlı bayrağını, Türk zabitini gözleriyle arıyor. Bulamayınca da kendisini yabancı bir milletin ülkesinde zannediyor, gittikçe yeisi artıyordu.

Bu sırada karşıdan bir alay görüldü. Bir bölük Fransız askeri, ellerinde birer buket geliyorlardı. Büyük apartmanların üstünden de pembe dudaklı, kireç yüzlü Rum karıları Zito!.. Zito!.. Diye bağıyorlardı... Ali Çavuş, bir zafer eğlencesi yapan Fransız bölüğüne hücum etmek üzere idi ki arkadaşı Hasan onu bırakmadı. İkisinin de gözleri yaşlı... Yollarına devam ettiler... Tam, Taksim meydanına geldikleri zaman orada keskin keskin boru çalan İngiliz taburları mağrurane

resmigeçit yapıyorlardı. Ali Çavuş bu trompete boru sesleri arasında bir şeyler mırıldandı... Cebini karıştırdı bir bomba...

Derhâl fitilini çaktı...(Alınız... Kahbeler!.. Size bayram hediyesi...)

**

İşte bu bomba galipleri şaşırttı, sultanı da bütün düşmanları da mağlup ederek kaçırttı... Memleket evladına, millet istiklaline kavuştu.

Muallim: Enver BEHNAN

4.1.12. Tarihî Hikâye

Tarihî Hikâye:

KIRBAÇ ALTINDA ZAVALLI HİLOT

Zavallı Hilot yediği kırbacın acısından bir kere fırladı. Güneş artık ufukta kayıp oluyor, kırbaçlı efendisi karşısında duruyor, ona hayvanca bağıyordu:

-Eşek herif! Haydi işine ne duruyorsun? Zavallı niye durduğunu bilmiyordu. Gözlerini oğuşturdu. Acaba rüya mı görüyordu, karşısındaki efendisi miydi? Etrafına şaşkın şaşkın bakındı, o sırada ikinci bir kırbaç omuzlarına inmişti! Fakat işin içinde bir tuhafılık vardı. Hilot bir türlü kendini toplayamıyordu, esirdeki şaşkınlığın farkına varan İspartiyat biraz yumuşadı: “Ne oldu dedi, rüya mı görüyordun?” Hilot düşünmek için bir yere çekilmek, başını dinlendirmek istiyordu. O sırada efendisi başka bir esiri kırbaçlamak için yanından uzaklaştı, şimdi düşünüyordu. Demin gördükleri hep rüya mıydı? O güzel hayat, saraylar hep hayal miydi? Düşünüyordu. Tekrar gözleri kapandı. Biraz evvel gördüklerini hayalhanesinde canlandırdı. Önünde büyük bir deniz o, bu denizde küçük bir sandal içinde çabalayıp duruyor, dalgalar sandalı her an dövüyordu. Birden bire büyük bir dalga onu ileriye fırlattı. Ufukta beyaz bir duman gözükiyordu. Ah bir karaya varabilse. Saatler geçiyor, güneş

kararıyordu. Birden dalgalar coştı ve onu sahile fırlattılar. Sahil yemyeşildi. Apollon oklarını son defa bir daha parlattı, keskin oklar sahili okşayarak geçtiler, sonra güneş Apollon'u kucaklayarak ufka daldı. Biraz ileride Venüs saçlarını tarıyordu. Güvercinler etrafında dolaşıyorlar, ona aşk haberleri getiriyorlardı. Venüs'ü gören kazazede ona doğru koşmak ona gönlünün derdini dinletmek istiyordu. Birden gözlerini açtı. Gece olmuş, güzel (Diyana) ufkun arkasından başını uzatmıştı. Şimdi bir sessizlik içinde zavallı Hilot için için ağlıyordu: “Evet diyordu babam yine bu hain İspartiyatlar'ın yüzünden öldü, kim bilir dedelerimin hangi biri de iki bin arkadaşıyla beraber mabette katlolundu. Daha sonra kardeşlerim harpte yine Isparta'yı müdafaa uğrunda öldüler.” Biraz daha düşündü. Kendi de bu yolda ölmeyecek miydi? Boğazını hıçkırık boğdu. Biraz sonra etrafına baktı: “Eyvah dedi efendi beni unutmuş bu gece bu soğukta, ayazda uyumağa mecburum.” Zavallı Hilot İspartalılar'ın zulmü altında nadir yetişen bir zekâya malikti. Her şeyi biliyordu. Her sene dolaşan İspartiyatlar'ın “kripto”larını da biliyordu. Likürg kanunlarının künhüne vakıftı. Fakat bunların hepsinin muhassalası ölümden başka bir şeyi ifade etmiyordu. (Merkür) ellerini sallıyor rüzgâr dağınık saçlarını okşuyordu. Hava da pek iyi değildi. Birden kafasında bir şimşek çakmış gibi ileriledi! Pek yorgun olmasına rağmen çiftliği geçti. Büyük kapıya geldi. Buradan çıkmanın ihtimali yoktu. Ay bütün parlaklığıyla ona rehber oluyordu. Kendi kendine (Ne olacak dedi sonu ölüm değil mi?) Şimdi çiftliğin etrafını kaplayan büyük duvara gelmişti. Uzun ağaçlardan birine tırmandı. Aşağı sarktı. Biraz sallandı ve sonra kendini yere bıraktı. (Zeus) yardım ediyordu. İleriledi. Şimdi bir kapıyı daha geçmek lazımdı. Bunda da muvaffak oldu. Birkaç dakika sonra dış kapıdan çıkmıştı. Birden bir sessizlik içinde nereye gideceğini bilmeyerek yürüdü. Gece onu himaye etti. Kimseye görünmeden üç saat yürüdükten sonra (Evros) nehrini takibe başladı. Eski vatan (Lakendomun) koca Isparta uzaklaşmıştı. Sonra sessizlik içinde nehrin yanında yavaşça inledi:

-Ey Zeus! Dedi. Sen şahit ol ve Hades bilsin ki ben bir daha Isparta'ya esir düşersem, (Serir) yalnız beni parçalasın, (Şaron) yalnız beni kayığına alsın, (Siyah Nehir) yalnız benim için aksın ve (Tartar) yalnız benim için kurulsun. İlerledi... (Verutas) nehri geniş bir vadide kayıp oluyor sonra tekrar görünüyordu, buradan karşıya geçti. Ufukta Olimp Dağları'nı arar gibi baktı. Babasından işitmişti: (Zeus)

orada oturuyordu. Fakat nerede? Acaba ne yapmak istiyor, bir zekâ menbaı olan kafası ne düşünüyordu? Ya şimdi meskûn bir araziye gelse ne yapacaktı... Sabah olmak üzere idi. Gözleri birden karardı. Elinde büyük bir ok ayaklarının altında bir kartal dolaşan beyaz uzun sakallı (Zeus) ona ufukta yol gösteriyordu.

*

Dara ordusu geçiyor!..

Kağnılar büyük bir vaveyla ile koşuyor, başta hassa askeri olan ordu her an ilerliyor, yeri göğü velveleye veriyordu. Her yer, bütün İran herc ü merc içinde idi. Dara ordusuyla Yunan'ı fethe, tedibe gidiyordu. Yanında birinci veziri güzel çehreli bir süvari nazar-ı dikkati celp ediyordu.

Orduyu büyük bir merakla seyreden yollardaki halk arasında bir ihtiyar yanındakinin kulağına fısıldadı:

-Arkadaş! Demin geçenleri gördün mü?

-Evet, gördüm ne olacak?

-Hiç, hani sordum.

-Bir şey söylemek istiyorsan benden sır çıkmaz! Söyle ne var?

-Şu hani vezir-i azamı gördün mü?

-Evet.

-Ne güzel adam değil mi?

-Hakikaten güzel ama İranlı'ya benzemiyor!

-Galiba Yunanlı...

-Ne!.. Yunanlı mı?

-Yunanlı ya. Olmaz mı?

-Yunanlı olur nasıl Yunanistan'a harbe gider?

-Nasıl olacak, ya oradan kaçmışsa!

-Ne ise canım bize ne?

O sırada daha yakından geçen askerlerin tesirinden geri çekildiler. Ve lakırdı burada kapandı. Fakat hakikaten vezir-i azam İranlı'dan ziyade Yunanlı'ya benziyordu. Lakin nasıl olmuş da böyle büyük bir mevkiyi İran'da elde etmişti...

Aradan aylar geçti Maraloş harbi cesur müdafaaların yüzünden İran ordusunu tarumar etti. Harpten birkaç gün sonra yaralı düşmanları muayene eden Atinalılardan bir grup birkaç dakika evvel ölen vezir üniformasını giyinmiş bir cesedin kolunda kırmızı bir hilot işaretini gördü! Bunun künhüne ne onlar ne tarih vakıf oldu. Koca midye müsebbibi (Milet ve Sard) meselesi zanneden tarih, Dara'nın Atinalılarla harbe gittiğine inanarak bir kat daha aldandı. Çünkü Dara vezir-i azamının yani Isparta'dan kaçıp Trakya hudutlarında eskilerle harpten dönen Dara'ya iltica eden Hilot'un intikamını almak ve hilotları kurtarmak için Isparta'yı zapt hevesiyle yola çıktığından ve Milet meselesinin bir bahane olduğundan haberi yoktu. Fakat ne yazık ki vezir çabuk öldü, Maraloş toprakları onun kanını içerken Isparta'da binlerce hilot atinin içerisinde kırbaçlar altında inleyip durdular...

Muharriri: Nüvid Osman

4.1.13. Bilim-Kurgu Hikâyesi

Hakiki Sergüzeşt Vakalarından:

HÜSREV PAŞA KÖŞKÜ'NÜN ESRARI

Hayatta unutulmuş o kadar çok vakalar vardır ki zaman geçtikçe bunlar hafızalardan büsbütün silinip giderler... Birgün gelir ki küçük bir vaka, küçük bir kelime unutilan bu vakaları tekrar hatırlatır...

Geçen gün okuduğum gazetede gördüğüm bir kelime bana öyle bir vakayı hatırlattı ki bugün bu vakayı sizlere anlatmakta hiç beis görmüyorum... Çünkü artık bu vakanın saklanmasını icap ettiren sebeplerin hiçbiri kalmamıştır.

Tarihini hatırlayamıyorum... Yalnız vakanın üzerinden şöyle böyle (yirmi) (yirmi beş) sene geçmiş olduğunu söyleyeceğim... O zamanlar Kadıköyü'nde oturuyorduk. Bir sabah erkenden akrabam bulunan komiseri görmeye gitmiştim. Odasına girdiğim zaman önünde duran ve titreyen bir adamın şöyle söylediğini işittim:

-Komiser bey, deli değilim... Söylediğim şeylerden dolayı beni deli yerine koyduğunuzu biliyorum. Fakat sözlerimin doğruluğundan emin olabilirsiniz.

Saat sekiz, sekiz buçuk vardı üç arkadaş birlikte bir arabaya binerek Çamlıca'ya çıktık. Maksudumuz Çamlıca'daki bir arkadaşına sabah kahvaltısına gitmek idi. Araba çok yavaş gidiyordu. Safak söktükten pek az sonra uzun çayırın üstündeki kayaların dibinde bulunuyorduk.

Hepimiz çok neşeli idik. Arkadaşlar arabadan inerek kayaların üstüne çıkmayı teklif ettiler... Ve hep birden buna karar vererek arabadan inip kayalara tırmandık. Kayaların nihayet tarafında biraz büyükçe incir ağacı vardı. Arkadaşlar, bu incir ağacının dibine giderek aşağıya uçuruma bakmaya başladılar. Ben de bulunduğum yerde durmuştum birden hava müthiş bir surette ısındı ve incir ağacı kökünden kopmuş gibi gaib oldu. Ne olmuştu? Yıldırım mı düşmüştü? İnsanın üç adım ötesine yıldırım düşse böyle mi olurdu?

Evvela bir hayal gördüğümü zannettim. Fakat biraz sonra ağacın altındaki arkadaşlarım ile birlikte gaib olduğunu görünce çıldıracak gibi oldum.

Hemen buldukları yere koşup baktım... İlk ihtimal olarak aklıma uçuruma düşmeleri gelmişti. Fakat uçurumda hiç kimseler görünmüyordu. Etrafa bakınmaya başlayınca gördüğüm manzara beni büsbütün delirtti.

Elbette hatırlarsınız... Tarif ettiğim kayalığın sağ tarafında ta uzakta bina olarak yalnız Hüsrev Paşa'nın köşkü vardır. İşte etrafıma bakınırken Hüsrev Paşa

Köşkü'nün rüzgâra tutulmuş bir iskambil kâğıdı gibi yıkıldığını gördüm. Komiser adamcağızın hikâyesine gülerek:

-Tuhaf şey... Arkadaşlarınız nasıl gaib oluyor. Sonra Hüsrev Paşa Köşkü'nün böyle oyuncak gibi parçalanmasına hele hiç diyecek yok...

Tam bu sırada içeriye telaşla giren bir polis komiseri yavaş yavaş bir şeyler anlatmaya başladı. Komiserin yalnız arada sırada:

-Ne diyorsun? Ne? Ne? Hüsrev Paşa Köşkü mü? Bir adam kendisini pencereden dışarıya mı atmış? Köşk gaib olmuş ha... Tuhaf şey... Tuhaf şey be yavrum... Dediğini işitiyor idik. Polis anlattığı şeyleri bitirince komiser bize dönerek:

-Haydi... Bu meseledeki esrarı anlamak için hep birden gidelim dedi... Ve iki üç dakika sonra bir arabaya binerek vaka mahalline yollandık.

Arabada giderken komiser garip adamı istintak ediyordu:

-Sakın bir hareket-i arz falan olmasın?

-Hayır... Hiçbir şey hissetmedim...

-Tuhaf şey... Garip...

Nihayet tarif edilen yere geldiğimiz zaman büyük bir kalabalık karşısında kalmakla beraber adamın sözlerinin doğruluğunu gözlerimizle gördük.

Hakikaten Hüsrev Paşa'nın köşkü tamamıyla yıkılmış ve bu kalabalık, enkazın arasından kurtarılan bir adamın etrafına toplanmıştı... Yoldan geçen birkaç kişi bu adamın, köşkün yıkılmasından iki üç saniye evvel kendini pencereden dışarıya fırlattığını ve ancak bu suretle kurtulmuş olduğunu söylüyorlardı.

Bizimle beraber gelen adam biraz düşündükten sonra:

-Evet... Evet... Köşk yıkılmadan bir parça evvel pencerelerin birinden bir şeyin atladığını görmüştüm, dedi.

Kurtarılan adamcağız ölü gibi idi... Kendinden geçmiş baygın bir halde olduğundan hemen hastahaneye kaldırıldı... Ve hiçbir şey öğrenilemedi. Zavallı adamcağızın cebinden çıkan kâğıtlardan isminin Mehmet Yusuf olduğu anlaşılıyordu.

**

Hüsrev Paşa Köşkü'nün esrarı anlaşılammış, komiserliğe müracaat ederek arkadaşlarının gaib olduğunu söyleyen adamın gaib arkadaşları da bulunammıştı... Abdülhamit devrinin sonsuz memuru her şeyi saklıyordu... Kimse bu meseleyi anlayammıştı. Vakaya az çok karışmış olmak dolayısıyla ben ve akrabam komiser meraktan çıldırıyoruz. Meseledeki esrarı tenvir edecek olan adam hâlâ hastahanedeki hasta yatıyordu. Birkaç defa istintak edilmek istenilmiş ve şu cevap alınmıştı.

-Hiçbir şey bilmiyorum. Rica ederim beni rahat bırakınız... Rahat rahat ölmeye de müsaade yok mu?

Nihayet birgün komiser bize gelerek meseledeki esrarı anlattı:

-Bu sabah, hastahanedeki hastanın ifade vermek istediğini bildirdiler... Hemen gittim bin müşkilat ile laf edebilen hasta:

-Rica ederim... Söylediklerimi iyi dinleyiniz... Çünkü bütün hakikatin anlaşılmasını istiyorum dedi ve bana şunları anlattı:

-Anlattığım bu vakada hiçbir kimsenin kabahati yoktur. Bütün fenalıklar bir tesadüf, daha doğrusu bir uğursuzluk yüzünden olmuştur.

Uzun seneler evvel ölen Hüsrev Paşa'nın oğlu kimyager Ziya Bey benim çok büyük dostum idi... İkimiz de altı yedi sene kadar evvel Avrupa'da beraber tahsilde bulunmuştuk. Birbirimizi sık sık göremiyorduk. Babasından kalan köşke çekilmiş olan dostum çalışıyordu. Vukua gelen vakadan bir gün evvel sabahleyin arkadaşşımdan bir haber aldım. Mümkün olduğu kadar süratle köşküne davet ediyordu. Hemen gittim. Beni karşıladığı zaman ilk sözü:

-Milyonlarca insanın hayatını elimde tutuyorum demek oldu... Evvela arkadaşımı delirmiş zannettim. Fakat biraz sonra meseleyi anlayınca hak verdim. Meğer üç sene evvel arkadaşım köşkünün civarına düşen bir hacir-i semaviyi tedkik ederken bunda birçok radyum bulunduğunu anlamış. Üç senelik bir çalışmadan sonra bütün bu radyumu bir araya toplamaya muvaffak olmuş ve bu radyum ile bir makine yapmış. Arkadaşım bana:

-Bu makine ile uzak mesafede bulunan her şeyi yakarım diyordu.

Ertesi sabah erkenden kalktık. Arkadaşım bana:

-İstersen makinemin kuvvetini sana göstereyim. Şu uzaktaki kayaların üstünde duran incir ağacını görüyor musun? Bunu kökünden söküp atayım mı? diyerek elime bir dürbün verdi ve:

-Bak bakalım civarda insan falan var mı? dedi. Havalı ıssız idi... Arkadaşıma:

-Bir kuş, bir köpek bile yok, dedim... Evvela, ilk nazarda ağacın altında üç kişinin oturduğunu görmemiştim. Fakat bakmakta devam edince bunun farkında oldum ve:

-Dur, dur... İnsanlar var diye bağırdım... Fakat geç kalmıştım. Arkadaşım aletin düğmesine basmış, ağaçla altındaki insanlar mahvolmuşlardı.

Arkadaşım kendisini bir koltuğa fırlatarak:

-Aldanmadın ya? dedi...

Aldanmadığımı göstermek için gaib olan adamların arkadaşının şaşkın şaşkın oradan buraya koştuğunu söyledim.

Arkadaşım deli gibi olmuştu. Kendi kendine söyleniyordu:

-Ölüm... Ölüm... Katil oldum. Üç adamın kanına girdim... İlk iş olarak üç kişi öldürdüm... Ne fena... Şimdi bunlardan dul ve yetim kalanlar olacak... Sonra bütün bunlara sebebiyet veren de benim... Ben de ölmeli, cezamı çekmeliyim...

Arkadaşım benim orada bulunduğumu unutarak deli gibi makineye doğru koştu ve:

-Bir dakikaya kadar köşk de ben de bu dünyada bulunmayacağız, dedi.

Arkadaşımla beraber ben de ölecektim... Can korkusuyla hemen pencereyi açarak kendimi dışarıya fırlattım...

Sonra ne olduğunu bilmiyorum... Allah günahlarımı affetsin... Hasta sözünü tamamlayamadı. Bir iki defa titredikten sonra yatağın içine yuvarlandı... Ölmüştü.

İşte bu vaka Abdülhamit tarafından saklatılmış ve kimse işitmemişti. Geçen gün gazetelerin birinde buna benzer bir vaka görünce aklıma geldi.

Mahmud CAHİD

4.1.14. Diğer Hikâye

Bimarhane Uleması:

BEYNİNİ ÇALDIRAN ADAM

-Bırak canım... Keşfini ıslah etsin!..

-Hangi keşif Allah aşkına?

Arkadaşım buna cevap vermedi. Ben daha ziyade ısrar ettim. Başında saçtan bir eser görünmeyen bu zavallı mecnuna doğru ilerledik.

O, bize hiç aldırıyor, birtakım tahta parçalarından makinemsi bir şey kurmuş çekiciyle boyuna mihliyordu.

Arkadaşım buna nazikâne sordu:

-Muhterem üstad!.. Nasıl, makinenin imali muvaffakiyetle ilerliyor mu?

Başını kaldırdı, çektiği meşekkatin, yüzünde bıraktığı izlerden hareket-i arza uğramış memlekete benzeyen suratını buruşturup güldü ve:

-Eh! Dedi. Muvaffakiyet var... Eminim. Fakat ah şu aklımı çalmamış olsalardı. Şimdiye kadar bitirmiş bulunacaktm. Ne düşündüysem hep öteki aklımda kaldı. Hâlbuki aklımı da... (Gözleri büyüdü, hiddetle yumruklarını sıktı ve asabi bir hareketle ayağa kalktı.) O hain çalmıştı. Kırpık gözlü o budala kâtip. Tamam aklımı kendisinden istirdad edeceğim zaman akıllı olduklarını iddia eden bu münasebetsiz deliler bana mani oldular.

Kendisini tebrik ederek uzaklaşırken o da memnun, müsterih, büyük keşfini itmama oturdu...

Dar'ül-şifanın bir ucunda bulunan arkadaşımın odasına yani ser-tababet dairesine girdiğim zaman arkadaşım bu garip deli hakkında bana izahat vermeye başladı:

-Azizim! Dedi... Bu, büyük bir geminin kaptanıymış... Gemisinde, yüksek zekâsı sayesinde birçok ıslahat yapmış, koskoca gemi otuz yedi mil kadar gidermiş... Fakat birgün bir sefer esnasında makinecinin bir hatası neticesi olarak kazan patlamış... Bu zavallı günlerce bir tahta parçası üzerinde bahr-i muhitin büyük dalgalarıyla boğuşmuş... Fakat nihayet bir gemi tarafından görülerek kurtarılmış. Lakin aksiyeye bak ki bu gemi de büyük bir kasırgaya tutulup parça parça olmuş.

Bir sabah bunu kayaların üzerinde tiril tiril titrer ve saçmalarken bulmuşlar... Zavallı birçok zaman aç bi-ilaç deniz üzerinde ve ümitsiz bir halde kaldığından delirmiş... Bi-çareyi İzmir بیمارhanesine göndermişler... Fakat bi-çare eski keşiflerinden adet edindiği gibi daima çalışmak istemiş, düşününe düşününe aklının çalınmış olduğunu zannetmiş... Ve hele bir gece rüyasında da aklını çalan adamı görünce artık o çehreyi unutmamış ve aramaya başlamış nihayet بیمارhane başkâtibinin kafasını balta ile yararak öldürmüş. Bunun üzerine buraya İstanbul'a benim idarem altında bulunan kısma getirdiler!..

İşte arkadaşımın izahatı burada bitti.

Merakım büsbütün artmıştı. Tekrar tekrar bu meseleyi bizzat deliden dinlemeği arzu ettim ve büyük kâşifin şayan-ı hayret makinesinin bulunduğu odaya girdim... Hazret beni görür görmez ayağa kalktı ve deminki tarz-ı ifademden herhalde memnun olmuş olmalıydı...

Evvela kendisine bu makinenin neye yaradığını sordum... Tereddüt etti. Sırrını çalacağımdan korkuyordu. Kendisini temin ettim:

-Üstad, mesleğim kâşiflik değil... Ben karilerime mevzu arayan bir gazeteciyim... Esasen aklım sizinkilerle yarışa çıkacak kadar kuvvetli değildir! Dedim.

Gözlerini kırptı emin olmak ister gibi baktı:

-Size yalnız şunu söyleyeyim! Dedi. Bu makine biterse (Elini mağrurane tahta parçalarının üzerine vurdu.) dünyadan ölüm kalkacaktır. Herkes genç, herkes dinç, herkes canlı olacaktır... Yok! Öyle gözlerinizi açmayın.

Bu işte öyle şayan-ı hayret bir makinedir. İşte ben bu makineyi eğer aklımı çalmasalardı daha çok evvel bitirecektim! Sustu:

-Aklınızı nasıl ve hangi münasebetsiz çaldı? diye sordum.

-Beni başka hastahaneye götürmüşlerdi. Oranın bir başkâtibi vardı. Ona keşfimden bahsetmişim. Tabii tettebbuatımdan istifade için benim aklımı çaldı. Evet... Evvela kimin çaldığını bilmiyordum. Fakat bir gece rüyamda gördüm sonra tabii gidip aklımı aramak lazım geldi. Laboratuvardaki kavanozlarda bulunan, beyinlere baktım hiçbirisi benimkine benzemiyordu. O hâlde... Diye düşündüm... Herhâlde beynimi kendi kafasına koydu... Gittim ve makinenin inşasına yarayan balta ile kafasını yardım... Amma niyetim fena değildi... Yerine yine başka bir beyin koyarak kâtibin yaşamasını temin edecektim. Hâlbuki beyni kendi kafama koymak için kendi kafamı da yarmak icap edecekti, düşündüm, tamam yaracağım zaman beni tuttular ve buraya getirdiler... Aptallar bilmiyorlar ki makine ne kadar geç biterse onlar için o kadar fenadır... Hâlbuki bu gidişle pek geç kalacak!

Daha fazla durmak istemedim. Üstad'ı selamlayıp muvaffakiyetler temini ettikten sonra ayrıldım.

Muharriri: Cemil CAHİD

4.2. ŞİİRLER

4.2.1. Didaktik Şiir

YARINA BIRAKMA

Ezberlenmek üzere muallimi Seyfi'ye,

Üç gün evvel küçücük bir manzume vermişti.

O da ilk gün (A canım... Daha vakit var.) diye,

Aldırmamış, bu işi bir tarafa sermişti.

*

Kim yenecek acaba? Kalınacak kaç kaç?

Diye merakla koştu ikinci gün de maça...

*

Üçüncü gün en aziz icaplarından biri,

Misafirliğe geldi iki küçük çocukla.

Tiyatroya çevirdi Seyfi o gün de evi,

Oynanmadık kalmadı, ne karagöz ne kukla...

*

Akşamları sabaha, sabahları akşama,
Üç günü de geçirdi hep böyle ata ata...

*

En nihayet ders zili acı acı çalınca
Küçük haylaz yerinde bozuldukça bozuldu.
Sıra gelip kendine izinsizi alınca
Koca cuma mektepte üzüldükçe üzüldü...

-Netice-

Kim ki bugünkü işi daim yarına atar,
Mutlak birgün sefalet, onu gelir yakalar...

Muallim T. DEMİRAY

4.2.2. Lirik Şiir

VASIYET

Anneme:

Kabrim kara taştan olsun,
Gönül orda sükûn bulsun,
Mezarımın incileri,
Gözündeki yaştan olsun.

*

Ne bir neşe, ne bir elem,
Ne bir işve, ne bir sitem,
Süzülmesin taşlarımdan,
Sezilmesin yaşlarımdan.

*

Kalbimdeki sevgileri,
Silsin baykuş tınıları.
Rüzgârların besteleri,
Tazelesin matemleri.

*

Kabrim kara taştan olsun,
Baykuş orda yuva kursun,
Mezarımın incileri,
Gözündeki yaştan olsun.

Handan LÜTFİ

4.2.3. Vatan Sevgisi ve Kahramanlık Şiiri

VATAN MARŞI

Güfte: Lütfi Bey, Üsküdar Yirmi Birinci Mektep Muallimlerinden

Beste: Celal Bey, Üsküdar Yirmi Birinci Mektep Musiki Muallimi

Biz Türk gençleri vatan yolunda şan ve şerefle ölmek isteriz,

Ey vatan senin nazlı koynunda eski günleri görmek isteriz.

Ölmek ne demek yaşamalıyız,

Yurdu imara başlamalıyız,

Birbirimizle uzlaşmalıyız,

Dostu düşmanı bilmek isteriz.

Bu harap vatan sahipsiz değil,

Gençler, kocalar yapmaya kefil,

Ey kahpe düşman karşımda eğil,

Türk erlerine hürmet isteriz.

Dikkat: Her dört mısranın nihayetinde (terennüm) mükerreran teganni edilecektir.

4.2.4. Pastoral ve Tabiat Konulu Şiir

İLKBAHAR

Bu mevsimdir çiçeklerin mevsimi,
Hoşadır ne de güzel renkleri,
Bu mevsimde güzel kokar çiçekler,
Yeşillenir hep çayırlar çimenler,
Neşe saçan ovalara bülbüller.

Kuzular hep çimenlerde oynar,
Kelebekler çiçeklerle koklar,
Arılar bal toplamaya uğrar,
Horoz kümeşte bağırırken güneşe,
Ortalığı ağartmaya savaşır.

Kadıköy: F. Ş.

4.2.5. Atatürk İle İlgili Şiir

İstanbul çocukları ne istiyor?

GAZİMİZİ İSTERİZ!..

Bizler doğup yurdumuzun en elemli gününde,

Senelerce felaketler içerisinde boğulduk...

Her adımda uçurumlar ve girdablar önünde,

Yüreklerimiz titredi... Ne talihsiz oğulduk!..

*

Kulaklarımız küstah düşman naraları dinledi...

Tam üç sene İstanbul'un çocukları inledi...

*

Sonra yine sabah oldu... Şarktan doğan bir güneş

Zulmetleri parçaladı, Türk ırkına can verdi...

Büyük Gazi Paşa'mızdı zulmü boğan bu güneş...

Şu Türkiye toprağına şeref saçtı, şan verdi...

*

Seneler var... Gazi'mizin yollarını bekleriz...

Biz İstanbul çocukları onu görmek isteriz...

Muallim: Tahsin DEMİRAY

4.2.6. Dergi İçin Yazılmış Őir

RESİMLİ MECMUA'MIZA

Renkli bir kap derununda çıkarsın,
Büyük avlar, sergüzeştler yazarsın,
Hepimizi sevince gark edersin...
Hepimizin yegâne dostu sensin...
Devr-i âlem bizi pek çok titretir,
Mabadını heyecanla bekletir.
Ne güzelsin ey (Resimli Mecmua)
Seni medh, sena ettim umuma...
Sen bizlere senelerce rehber ol,
Türk ilinde bir ebedî hayat bul.

Davutpaşa Orta Mektebinden 168 Lamia

4.2.7. Diğer Şiir

Bahçe köşesinde:

MAVAL MI, MAVAL!..

Arkadaşlar beni dinleyin biraz,

Bak yaklaşıyor senenin sonu...

Bir çare bulalım bu böyle olmaz!..

Hesabın kaçırdık zaten ucunu...

*

Hendese denilen püsküllü bela,

Kargacık hatlarla bozuyor aklı...

Bilmem ki ne işe yarar bu kimya?

Talebe bunlarda vallahi haklı...

*

Coğrafya hikmet-i muamma gibi...

Tarih denilen şey bir uzun masal!..

Din dersi bir kuyu... Görünmez dibi...

Hepsi de maval mı, maval mı, maval!

Muallim: Tahsin DEMİRAY

4.3. FABL

Almancadan:

KÜÇÜK SERÇENİN İNTİKAMI

Zavallı (Ceylan) günden güne zayıflıyor, çöküyordu. Büyük koyun sürülerini koruyan azametli köpeğe artık kimse ehemmiyet vermiyor ve (Şu köpeğe de biraz et verelim.) diyen olmuyordu.

Zavallı hayvan artık iyice vazife göremediği için, her gün çobandan dayak yiyordu. Sırtı yara, bere içinde idi. Nihayet dayanamadı ve birgün kaçtı.

Şehre uzanan yolda mahzun mahzun ilerlerken bir ses duydu:

-Köpek kardeş!.. Böyle mahzun mahzun nereye ağlıyorsun?

Bunu soran küçük serçe idi. Ceylan cevap verdi:

-Ne yapayım serçe kardeş... Artık insanlar bana bakmıyorlar. İki günden beri açım. Yiyecek arıyorum.

İyi kalpli serçe ceylana acıdı:

-Haydi gel... Beraberce şehre gidelim sana elbet et bulurum. Dedi. Yürüdüler.

Şehirde, serçe bir kasap dükkânından aşırıldığı et parçasını (Ceylan)'a takdim etti. Bir iki kasap dolaşınca (Ceylan)'ın karnını doyurabileceğini anlayan serçe diğer bir kasap dükkânına doğru uçarken köşeyi bir arabanın döndüğünü gördü. Atlar bütün süratleriyle (Ceylan)'ın bulunduğu yere ilerliyordu. Serçe bağırdı:

-Arabacı!.. Arabacı!.. Dur!..

Lakin o, aldırmadı. Beygirleri sürdü. Araba, yorgunluktan kımıldayacak hali kalmayan (Ceylan)'ı ezip geçti. Biçare köpek kanlar içinde rahat yüzü görmediği dünyaya elveda etti.

Bundan müteessir olan serçe:

-Ah, hain herif... Sen bunun cezasını çekecek, fakir olacaksın, dedi.

Arabacı bu tehdide gülmüştü. Lakin aradan yarım saat bile geçmeden serçenin dediği çıktı. Arabadaki bütün sirke fiçileri kâmilten boşalmıştı. Yukarıda serçe kahkahalarla gülüyor, alay ediyordu.

Biraz sonra beygirlerden biri tepinmeye, çifte atmaya başladı. Çünkü gözünü serçe oyuyordu. Arabacı hiddetle baltasını savurdu fakat balta beygirin kafasına gelip kopardı. Diğer beygir de aynı akıbete uğradı.

Arabacı, akşam evine yayan olarak dönerken serçe hâlâ meşum kahkahalarında devam edip duruyordu.

Bu felaketin arkası kesilmedi. Arabacının evindeki bütün eşya serçeler tarafından didiklendi.

Bir akşam arabacının odasına serçe sessizce girdi. Lakin görülmüştü. Arabacı ani bir hareketle onu yakaladı ve derhâl ağzına attı. Maksadı onu yiyip kurtulmaktı.

Lakin kuşu bir türlü yutamadı. Bütün çırpınmalar beyhude oldu. Kuş arabacıyı tıkadı ve öldürdü. Sonra kendisi de onun açık kalan ağzından çıkıp gitti.

İşte küçük serçe zavallı (Ceylan)'ın intikamını böyle aldı.

Nüvid OSMAN

4.4. TİYATRO

Mektep temsili bir perdelik

MEKTEPTEN KAÇMAK ÇARELERİ

Eşhas:

Necdet: 13 yaşında

Adnan: 12 yaşında

Doktor

Hastahane hademesi

(Vakıa leyli bir mektebin doktor odasında geçer.)

Birinci Meclis

(Necdet-Adnan)

Adnan- Vallahi Necdet, eğer doktoru kandırıp da birer hafta izin koparabilirsek yaşadık... (Pencereden bakarak) Bak Allah'ını seversen... Bu güzel çayırılar, şu latif hava dururken sınıfa kapanıp da hesap mualliminin kasım-ı müşterek-i azamı çekilir mi? Şu kuşların cıvıltısı varken coğrafya mualliminin rakamlarla dolu gevezelikleri dinlenir mi? Ya o musahabat muallimine ne kadar tutuluyorum... Bir çocuğun mektebinden ve vazifelerinden başka hiçbir düşüncesi olmamalı imiş... Muhterem muallim bey galiba ömründe çocuk olmamış...

Necdet- Sen şimdi bunları bırak da izin koparırsak ne yapacağız onu düşünelim.

Adnan- Ondan evvel düşünecek daha mühim bir şey var... Doktora ne yalan atacağız?

Necdet- Ondan kolay ne var, senin karnın ağrıyor, benim de dişim... Doktor beyin karnın içini görecektürbünü yok ya... Benim dişimle de "Ağrıyor mu,

ağrımıyor mu?” diye konuşamaz a... Zaten anlamadığını söylemek onun da işine gelmez.

Adnan- (Kapıya dönerek) Bir ses var, galiba doktor geliyor.

(Hazırlanır ve feslerini düzeltirler. Kapı açılır, doktor girer. Çocuklar selam verirler. Necdet yüzünü tutmakta, Adnan yumruklarıyla karnını sıkmaktadır.)

İkinci Meclis

(Evvelkiler-Doktor)

Doktor- Ne o küçükler, hasta mısınız?

İkisi birden- Evet doktor bey...

Doktor- (Adnan'a) Senin ıstırabın daha fazla zannedirim, çocuğum, şöyle yakın gel. (Adnan yaklaşır.) Ver elini bakayım... Dilini çıkar. (Adnan emirleri ifa eder. Doktor gülümseyerek) Vah vah... Ne vakitten beri rahatsızsınız?

Adnan- Dün gece...

Doktor- Belli. Karnınızda solucanlar bu gece bir balo tertip etmiş olacaklar. Öyle ya... Böyle güzel bir bahar gününü başka türlü tesid etmek mümkün müdür? (Zile basar, içeri giren hademeye) Efendiyi alınız... Hastahaneye yatırınız. Bir hafta hiçbir yere çıkmayacaktır. Kendisine derhal İngiliz tuzu veriniz ve üç gün yalnız süt ve yoğurttan başka bir şey yemeyecektir.

Adnan- (Telaşla) Aman doktor bey, doktor bey, ben o kadar hasta değilim. Hem efendim, bendeniz kendi evimde daha iyi tedavi edilebilirim. Hem mektepte masraf olmaz.

Doktor- Olamaz efendim behemehâl burada kalmanız ve bir yere çıkmamanız lazımdır.

Adnan- Aman efendim. Ayaklarınızı.

Doktor- Buyurun. (Adnan'la hademe çıkarlar. Doktor Necdet'e dönerek) Sizin dişiniz mi ağrıyor. Yavrum. Şöyle yakın geliniz. Açınız ağzınızı bakayım (Necdet ağzını açar.) O! Siz dişlerinize hiç bakmıyorsunuz. Ağzınızın içi adeta yıkık bahçe duvarlarına dönmüş. En ziyade ağrıyan hangi dişiniz?

Necdet- Efendim, şu ikisi.

Doktor- Hakikaten öyle. (Zile basar, giren hademeye) Bu efendiyi derhal mektebin diş tabibine götürünüz. Şu iki dişi çeksın. Çünkü onlar içeride otura otura canları sıkılmış. Biraz çıksınlar da bu güzel havada gezsinler, dolaşsınlar.

Necdet- Aman doktor bey, günahdır efendim. Onların bana zararları yok ki.

Doktor- Olamaz yavrum. Çünkü ileride diğer dişlerinizin de harap olması mümkündür. Buyurun.

Necdet- Doktor bey, müsaade buyurursanız size itiraf edeceğim.

Doktor- (Gülümseyerek) Ne o, kabahatin de mi var? Söyle bakalım:

Necdet- Efendim, ne ben ne de arkadaşım Adnan Efendi hasta değiliz. Bu hafta hesaptan ikimiz de izinsiz kaldık. Böyle güzel bir bahar gününü mektebin tahta sıraları üzerinde geçirmek bize çok ağır geldi. Arkadaşlarımız perşembe günü izinli olarak evlerine gidecekler... Kendilerini bekleyen anneleri kardeşleriyle kucaklayacaklar... Cuma günü kırlara gidecekler, gülecekler, eğlenecekler... Bizler ise burada, bu loş dersanelerin basık tavanları altında mahzun ve mükedder oturacağız... Rica ederim doktor bey bu doğru mudur?

Doktor- Fakat çocuğum, sizin bu hareketiniz de doğru bir şey midir? (Necdet önüne bakar. Doktor hademeye işaret ederek) Diğer efendiyi de buraya çağırınız. (Hademe çıkar.)

Necdet- Bunun üzerine arkadaşım Adnan Efendi ile beraber düşündük, taşındık ve bir hastalık bahane ederek izin koparmaya karar verdik. Fakat... (Bu sırada Adnan önüne bakarak içeri girer.)

Doktor- Fakat iş umduğunuz gibi çıkmadı değil mi? Şimdi çocuklarım, biraz da beni dinleyiniz. Sizin gibi yeni yetişen çocukların düştüğü hataya bugün siz de düşmüşsünüz. Ve yaptığınız bu hareketin ne kadar fena olduğunu düşünememişsiniz. Yalancılık en müthiş ahlaksızlıklardan biridir. Ben şimdi mektep müdüriyetinizden de teşebbüste bulunacağım ve cezalarınızı affettirmeye çalışacağım. Fakat bir daha böyle adi bir harekette bulunmayacağınıza söz veriyor musunuz?

İkisi birden- Veriyoruz efendim.

Doktor- O halde şimdi dershanenize gidiniz ve bugünkü dersi ömrünüzün sonuna kadar hatırınızdan çıkarmayınız: Yalancılık insanı her zaman mahçup eder!

Üsküdar: Muallim Kemaleddin KAYA

4.5. MONOLOG

BEN RESSAMIM!..

(Bir küçük mektepli -kız veya erkek- koltuğunda bir yığın tablo olduğu halde sahneye gelir. Bunları bir kenardaki sandalyenin üstüne yanlarına yerleştirir. Fakat tabloların arkaları çevrik olduğundan kimse bunların ne tabloları olduğunu anlayamaz. Monologcu ileri gelir ve hazırunu hürmetle selamladıktan sonra)

-Ben ressamım!.. Hem mühim bir ressam. (Sözünün tesirini anlamak için etrafını tedkik ederek) Ne o beğenmediniz mi? Ressam dediğiniz balkabağından olmaz ya. Sözlerimi ciddiyetle dinleyin. Ben zamanın sanat heyecanını yaratan ve asırların nadir yetiştirdiği sanatkârlardan biriyim. Size bunları anlatmakla alkış beklediğimi zannetmeyin. Yüksek sanatkârların velveleli alkışlara ihtiyaçları yoktur. Onları esasen sanatlarının heyecanı boğmaktadır.

Şimdi, dikkat ediyor, hayretle açılan gözlerinizin derinliklerinde (Bu küçük amma atıyor, sanatkârın eserleri olur. Bunda ise bir sürü laf...) gibi birtakım şeyler okuyorum.

Sabırsızlanmayınız efendim. Ben kupkuru bir şarlatan değilim. Eserlerim (Tabloları işaretle) şuracıkta sizleri bekliyor. Şimdi birer birer nazar-ı hayretinize arz edeceğim.

(Tablolardan birini kemal-i itina ile alıp gelir. Fakat bunun hâlâ arkası çevriktir.)

(Etrafa) Her şeyden evvel şunu söyleyeyim ki eserlerimin fotoğraflarını almayı ve ba-husus bunları gazetede derc etmeyi katiyen men ederim. Tablolarımın leh ve aleyhinde söz söylenemez. Bunlar hakkındaki hükmü zaman, müstakbel asırların sanatkârları verecekler. (Tabloyu çevirir bu, bembeyaz bir kâğıttır.) Nasıl? Çok, çok enfes değil mi? Bu, benim icad ettiğim bir tarzda resmedilmiştir ki kutup denizlerini gösteriyor. Tam bir kış manzarası değil mi beyaz, bembeyaz!..

Tablomun bu kısmında da karlı geniş tepelerini canlandırıyorum. Berrak bir sema içinde bakın ne şaşaalı. Nasıl beğendiniz mi? Ah anlasaydınız, sanatın inceliklerine vakıf olsaydınız!

(Tabloyu yerine koyup diğer bir tablo alır.)

İşte, elemi, siyah düşüncelerimi canlandığı bir tablo...

(Çevirir... Bu da simsiyahtır.)

Burada, karanlık gecelerimin siyah izleri var. Bakınız şurada Karadeniz, bütün manasıyla canlanmış, karanlık bir gecede bakın nasıl kara köpükler saçıyor.

Ben bu tablomda, görülemeyen derinliklerine sokulmak mümkün olmayan şeyler tersim ettim. İşte bir kömür madeni kuyusu. Ve işte bir fabrika bacasının içi. Hep siyah. Simsiyah! Tek bir renk ve tek bir fırça ile bu derece mükemmel resmedilmiş bir tablo şimdiye kadar görülmüş mü bilmem?

(Bir üçüncü tablo getirir bu mavidir.)

İşte bu sefer de mavi. Acele yok, bütün renkleri sıralayacağım... Bu göğün namütenahiliklerini ve aşağıda engin ve mavi denizi canlandıran pek kıymetli bir eserimdir.

(Bir tablo daha getirir. Bu kırmızıdır.)

Of!.. Bu pek müthiş. Nasıl tüyleriniz ürpermiyor mu?

Harp, kan, kan, kızıl gökler, al bayraklar... İşte mükemmel bir harp meydanı güneş kırmızı. Bulutlar kırmızı. Yer kanlarla kıpkızıl...

Bunu, gözleriniz önünde daha fazla tutmayacağım, görüyorum ki hepiniz dehşet içindesiniz... İnşallah yakında bu renkle başka bir tablo vücuda getirecek ve onda kırmızı güller havuçlar, domatesler yapacağım...

(Bu sefer sarı bir tablo getirir.)

Bakınız bu tarafta Eskişehir ovaları, sararmış tarlalar, sarı altın kümeleri altın başakları görüyor musunuz? Nasıl sarı kanarya kuşlarını beğendiniz mi?

(Yeşil bir tablo göstererek)

İşte son şaheserimle kendimi takdim ediyorum. Bu, yemyeşil bir bahardır. Yeşil çayırlar, yeşil tarlalar, yeşil ağaçlar, yeşil marul ve yeşil can erikleri... Enfes enfes.

Şimdi bütün bunlardan sonra içinizde sanatımı takdir etmemiş ve eserlerimin hayranı olmamış bir kimse kaldı mı bilmem? En insafsızlarınız bile herhâlde benim bir şarlatan olmayıp yüksek bir sanatkâr olduğumu itiraf eder, ümit ederim ki bana birçok siparişler verirsiniz...

Tahsin DEMİRAY

4.6. BİYOGRAFİ

MOZART

Dâhiyane musiki eserleriyle büyük bir mevki ihraz etmiş olan Mozart “Salburg” beldesinde “1756” tarihinde tevellüd etmiş bir Alman musikişinasıdır. Hemşiresinin piyano çalmasından heveslenerek kendisi de piyano öğrenmeye merak etmiş ve henüz on üç yaşında iken harikulade bir zekâ-yı musiki göstermiştir. Daha beş yaşında iken kendiliğinden havalar tertip etmeye kalkışırdı. Kendisi riyaziyeyi de pek severdi. 1762 tarihinde de şayan-ı kayd bir hadise ufak Mozart’ın iştiharına vesile olmuştur. O esnalarda piyano çalmaktaki mahareti ile maruf olan müsteşar has kont “Calfi” bir salonda kendisinden piyano ile birkaç parça çalınması rica olunduğu zaman şu cevabı vererek umumun hayretini celp etmiş ve büyük takdirleri de Mozart’ın üzerine aksettirmiştir:

-Bu yaşta iken altı yaşındaki bir çocuk kadar çalamadığımdan o kadar mahcubum ki adeta müteessir oluyorum. Bir av vesilesiyle “Viliç’ten” geçerken on iki yaşında bir kız ile yedi yaşında bir çocuk iki musikişinasa rast geldim. İkisi de harikulade piyano çalıyorlardı. Kız, öyle bir maharetle çalıyordu ki hayran oldum. Dostlarım, emin olunuz bu mümarese ancak yirmi otuz senede iktisab edilebilir.

Ablasından sonra piyano sandalyesi üzerine oturan mini mini Mozart parmaklarını piyano tuşları üzerinde bir örümcek süratiyle dolaştırdıkça hâsıl olan ahenkten mest oldum. Mozart, pederi ve kız kardeşi ile Viyana’ya kadar bir seyahat icra ederek üçü birden büyük bir gazinoda çalmaya başladılar. Sanattaki mahareti ile bütün memleketin ağzına yayılmış olan bu sanatkârlar ve bilhassa Mozart, akıbet saray-ı hükümdariye celb olunarak imparator “Birinci Fransua”nın nezdinde çalmıştır. İktisab-ı afiyetten sonra pederi ve hemşiresi ile uzun bir seyahate çıkarak Almanya’nın büyük şehirlerini dolaşmışlardır. Mozart o esnalarda kemani ile de konserler yapmıştır. “1765” tarihinde Prens Dö Raş’ın davetine icabet ederek Lahey’e, Amsterdam’a ve bilahire İsviçre’ye giderek büyük konserler vermişler ve Salburg’a avdet etmişlerdir. İkinci seyahatinde, Roma’da papa on dördüncü “Klaman’ın” nezdinde çalmışlar. Roma’dan Napoli’ye ve oradan da “Milano”ya

gitmiştir. “1770”te opera tertip ederek Milano’nun meşhur büyük bir tiyatrosunda muvaffakiyetle oynatmıştır. Pederi, burada bir kilisede “erganun” çaldığından seyahate devam edememiş, Mozart bu defa validesiyle büyük şehirlerde konserler yaptıktan sonra Paris’e gitmek üzere hareket etmiştir. Mozart 1790 tarihinde büyük zevatın tavsiyesi üzerine Berlin’e gitmiş ve muzikanın kabesi sayılan bu şehirde hüsn-i kabul görerek Prusya kralı Fredrik Vilhelm (Friedrich Wilhelm)’in nezdinde çalmıştır. Ve bunun neticesi olarak kilitli bir para ile Berlin konservatuvar müdüriyeti teklif edilmiş fakat o pek sevdiği Viyana’daki teveccühkârlarını darıltmamak için bu teklifi reddetmiştir. “Flüt Anşante” operasını ikmal eden Mozart, bir zengin zatın siparişi ettiği cenaze havasını tertibe başladığı zaman Azrail büyük musikişinasa ru-yi iltifat göstermeye başlamıştır. Mozart’ın o esnalarda (Bu havayı kendi cenazem için yapıyorum.) demesi pek meşhurdur. Vefat edeceği dakikalarda son arzusu olarak Flüt Anşante operasını dinlemek arzusunu göstermiş ve kendisine piyano ile çalmışlardır.

O, bu esnalarda yatağından doğrularak titrek elleriyle cenaze marşını aramış, piyanosuna geçerek o, ilahi parçayı çalmıştır, parçanın son minörlerinde teslim-i nefis eylemiştir.

“Flüt Anşante”, “Don Rükym”, “Mister Yuvad”vesair operaları meşhurdur. Kendisi 1791 tarihinde Viyana’da vefat eylemiştir. Mozart’ın vefatı anında bir müesser ve hazin hadiseye bizzat şahit olan aziz dostu “Lünse” hatıratını şöylece anlatır: “Esasen genç bir yaşta vefat eden Mozart, vefatı anlarında kendisine tamamen hâkimdi; muvazene-i akliyesi bozulmamıştı. Flüt Anşante’sini dinlerken soğuk bulduğu bir marş D’armoni’yi tashih eylemiştir. Bu hali orada bulunan dostlarını hayatı için büyük ümitlere düşürmüştü.” Bazı tarih musiki müellifleri, Mozart’ın vefatı anlarında kendisine hâkim olmadığını ve Flüt Anşante’sini bir sevk-i tabii ile dinlediğini veyahut ıstıraplarıyla meşgul olduğunu yazarlar bu bizce muhal görülmektedir. Mozart’ın vefatı anında kendisine bilakis tamamıyla hâkim bulunduğu muhakkaktır. Buna da Lünse’nin hatıratı canlı bir şahittir.

Yusuf KANİ

4.7. SEYAHAT YAZISI

ÖLÜLERİNİ YİYEN AFRIKA VAHŞİLERİ ARASINDA

(Afrika vahşilerinden Kalobesler arasında birkaç gün kalan seyyah “Şarl Arde”nin seyahati hakkındaki bu yazıyı okuyucularıma naklediyorum.)

“Kalobes” dostlarım!

Yazıma “Kalobes” dostlarım diye bir ser-levha verirken biraz düşündüm... Çünkü Kalobesler yalnız benim dostlarım değildir. Onlar o kadar iyi insanlardır ki herkese dostluk gösterirler.

Kalobesler yukarı “Gambi” taraflarından gelerek Portekiz Gine’si civarında “Garamans” havalisine yerleşmişlerdir, pirinç ile yer fıstığı yetiştirirler.

Karaban’a gitmek için bambular, kauçuk sarmaşıkları, cesim baobab, serde ağaçları ile dolu bir ormandan geçerken binlerce kuş ötüşüyor, başımın üstündeki dallarda yüzlerce maymun koşuyor, envai hünerler gösteriyorlardı. Kumların üzerindeki izler buradan panterlerin, hipopotamların geçtiklerini gösteriyordu.

İşte bu ormanda dostlarım kalobesler ile karşılaştım... Kısa boyları, kanlı gözleri, kıvrık burunları ve karışık kıvrıkcık saçları ile bunlar hiç de sinemalarda gördüğümüz vahşilere benzemiyorlardı.

Kalobesler’in her sene hasat mevsiminin sonunda büyük şenliklerini yapacakları zamanda onlarla karşılaştım...

Bu şenlikler günlerce devam eder. Nişanlar, düğünler yapılır, o sene doğan çocuklar takdis edilirler, ölenler için merasim yapılırmış. Kalobesler her sene hasat mevsiminin sonunda büyük şenlikler tertip ederlermiş. Ve işte ben, tam bu şenliklerin yapılacağı zamanda onlarla karşılaşmışım. Bu şenliklerde yapılan şeylerin en ehemmiyetlisi gençlerin güreşleri imiş.

Kalobesler, kendilerine verdiğim birkaç cam parçasından o kadar memnun oldular. O kadar sevindiler ki boncukları nerelerine takacaklarını bilmiyorlardı. Kimi

koluna, kimi boynuna takıyordu. Nihayet verdiğim bu çok kıymetli (?) hediyelere bir mukabele olmak için beni şenliklerinde bulunmak üzere köylerine davet ettiler... Bu nefis fırsat hiç kaçırılır mı, hemen kabul ettim...

O gün akşama doğru köylerine gittik. Bana bir kulübe tahsis ettiler. Fakat kulübe o kadar pis idi ki ormanda yatmayı tercih ettim.

Köyde müthiş bir faaliyet vardı. Şenlik için deriler, pirinç ve şarap hazırlanıyordu. Herkes tuvalet yapmakla meşguldü. Büyük ve kıymetli şeylermiş gibi saklanılan renkli boncuklar temizleniyor. Vücuda ve başa sürülecek şeyler hazırlanıyordu.

Nihayet şenlik günü geldi. Sabahleyin daha güneş doğarken çalınan “tam tam”lar halkı büyük meydana davet etti, gittik.

Evvela mabudların şerefine merasim yapıldı. Şarkı söylendi, dans edildi. Sonra güreşecek gençler davet edildiler. Vahşilerin reisi ortaya çıkarak birkaç şey söyledi. Ahali yavaş yavaş geriledi.

Sonra iki genç ortaya çıktılar, her gence anası, babası, akrabaları refakat ediyor ihtiyarlar kendisine nasihatlerde bulunuyorlardı.

Güreşte her çareye başvurulabilir. Gaye hasmın bir omzunu yere değdirebilmektir.

Güreşçiler birbirlerini yenebilmek için kelimenin bütün manasıyla vahşice döğüştüler. Nihayet biri galip geldi ve galibiyet çalınan tamtamlar ile ilan edildi. Kazanan omuz üzerinde gezdirilmeye başlandı. Bütün köy halkı arkasından gidiyor. Genç kızlar ellerini birbirine vurarak harp şarkıları söylüyorlardı. Alay nihayet döne dolaşa gencin nişanlısı bulunan kızın evinin önünde durdu ve nişanlısı yabani incir yapraklarından yapılmış tacı galibin başına koydu. Söylenilen şarkıyı tercüme ettiler.

“Ormandan çıkan aç kurt kuyruğu kaldırarak hücum etti, fakat bizim kahramanı mağlup edemedi. Ohe! Ohe! Ohe!”

“Kahraman genç bir gözüyle nişanlısına bakarken diğeriyle düşmanı gözlüyor. Ohe! Ohe! Ohe!”

“Ne kahraman bir genç, ne güzel bir genç... Hele başındaki zafer tacı onu ne kadar güzelleştirdi. Ohe! Ohe! Ohe!”

Şenlikten sonra ihtiyar bir (Kalobes) öldü. Buna yapılan merasimde de ölen (Kalobes) üzerine en yeni elbiseleri giydirilmiş olduğu halde getirilerek köyün meydanlığında bir kerevetin üzerine kondu. Bu adam hastalıktan kuruyan vücudu sarı çehresi ile bilerseniz ne kadar çirkinleşmişti.

Ölünün ailesi, ölenin şeytanlarını memnun etmek için birçok inek, öküz kestiler ve büyük meydanda bütün köy halkına ziyafet verildi. Yemek yiyenler yemeklerini bitirdikten sonra ölünün önüne giderek yerlere eğiliyor ona teşekkür ediyorlardı. Meydanın bir tarafında para ile tutulan ağlayıcı kadınlar ağlarlarken diğer tarafta da genç kadınlar ve kızlar dans ediyorlardı.

Kalobes köyünde daha kalacaktım... Lakin ölülerini beş gün pirinç ve hurma yağı ile beraber bulundurarak yediklerini haber alınca bu enfes ziyafete ben de davet edilirim korkusuyla hemen kaçtım...

Mahmud CAHİD

4.8. MASAL

Eski Masallardan:

ZÜMRÜT YÜZÜK

Vaktiyle Asya'nın küçük bir parçasında zalim bir hükümdar hüküm sürüyordu. Gaddarlığıyla şöhret bulan bu hükümdardan yalnız tebası değil etraftaki hükümetler de titrerdi... Her sene bu hududa komşu olan memleketlerin reisleri memleketlerinden kalkarak zalim adamın ayağına kadar gelip bir hediye getirirler.

Ve ancak bu suretle memleketlerini bu zalimin şerrinden muhafaza ederlerdi. Hükümdardan tebası son derece nefret eder fakat yalnız korkusundan itaat etmeye mecbur olurlardı. Bu adam bilhassa son zamanlarda pek fazla sertleşmişti. Çünkü zihnini mühim bir şey kurcalıyordu, o da çocuğunun olmamasıydı. Kendisinin büyük bir sülalenin son hükümdarı olacağından korkuyor bunun için telaşa düşüyordu.

Bugün kendisine boyun eğen hükümetler yarın kendisinin ölmesinden istifade ederek bu memleketi aralarında taksim edeceklerdi... Hükümdarı bu çok düşündürüyordu ve bu düşüncesinden son zamanlarda çok sertleşmişti. Tebasına merhametsiz davranıyor, haklı haksız hemen asıyordu. Hatta vezirleri bile onun yanında lakırdı söylemekten korkarlardı.

İşte böyle bir sırada hükümdarın kulağına civardaki memleketlerden birinin hazinesinde dünyada eşi bulunmayan çok kıymetli bir zümrüt yüzüğün bulunduğu çalındı... Hükümdar hemen o memleketin reisine haber yollayarak yüzüğü istetti, vermediği takdirde memleketi zapt edip halkı esir edeceğini de bildirdi. Fakat iki gün sonra gelen cevap nazikâne reddetmekten başka bir şey değildi. Kendisine: “Biz onu size çocuğunuz dünyaya geldiği zaman hediye olarak takdim edeceğiz.” deniliyordu. Hükümdar kendisinin bir baba olamayacağını bildiğinden bu cevab-ı redde muharebe ile mukabele etmeye karar verdi. Ve bütün memlekette büyük bir ordu toplamaya başladı... Gece hayallerini o yeşil yüzük dolduruyordu... Bir onu ele geçirse kendi hazinesi dünyanın en kıymetli hazinesi olacaktı... O bütün bunları düşündükçe muharebe etmeye sabırsızlanıyordu. Üç yüz bin kişilik kuvvetli bir ordu topladı. Üç güne kadar hareket edecekti. Bu sıralarda şehre bir derviş geldi. Bu mescidin bir kenarına torbasını koyarak geceleri orada yatmak için izin aldı ve ertesi gün şehre kendisini kerametli, bütün müşkülleri halleden biri olarak ilan etti. Herkes bu dervişi ziyaret ediyordu. Birçok hastalar birkaç saat zarfında dervişin muska ve duasıyla iyi oldu. Bunlar halk üzerinde fevkalade tesir bıraktı ve bir gün zarfında dervişin kerameti şehirde takdir edildi. Hatta bunun hüneri hükümdarın bile kulağına gitti. Hükümdar kendisini huzuruna çağırarak: “Derviş sana üç ay mühlet veriyorum; bu müddet zarfında benim bir çocuğum olacak eğer olmayacak olursa başın benimdir.” dedi ve kendisini sarayında bir daireye yerleştirdi. Dervişin şimdiye kadar olan bütün kerametleri tesadüf idi. Hâlbuki hükümdar ona ciddi olarak söylemiş ve üç ayın

sonunda kafasının kesileceğini de bildirmişti. Derviş fevkalade korkmaya başladı. Halkın ve hükümdarın ümidi kendisinde idi. Hatta bunun için ordunun hareketi de kalmıştı... Ödö patlıyordu, gece sabahlara kadar odasında Allah'a yalvarıp secdeye kapanarak kendi başının bağışlanması için hükümdarın bir çocuğu olmasını niyaza başladı.

Bu şehre geldiğine çoktan pişman olmuştu. Eğer hükümdarın çocuğu olmazsa muhakkak kafası uçurulacaktı! Zaten hükümdarın ne kadar gaddar olduğunu biliyordu. Tam iki ay sabahtan akşama kadar ve yine bütün gece seccadenin üzerinde secdeye kapandı. Gözyaşları beyaz sakalından süzülerek dua etti. Nihayet Allah bu saf dervişe acıdı ve birgün saray sultanın gebe haberiyle çalkalandı.

Hükümdar biraz yumuşadı. Artık hem çocuğu olacak hem de o kıymetli yüzüğe kavuşacaktı. Dervişten çok memnun oldu... Ona bir çuval altın vererek sarayının bir dairesini de ona tahsis etti. Bu habere herkes seviniyordu. Çünkü artık hükümdarın zulmü azalmıştı. Senelerce hayalinde yaşattığı bir çocuğa kavuşacaktı.

Dokuz ay böylece geçti. Bir sabah memleketin her tarafına çocuğun dünyaya geldiğı haberi dağıldı. Her taraf bayraklarla donatıldı. Şehir halkı artık zulümden kurtulacaklarından tam bir hafta geceli gündüzlü sevinçlerinden düğünler yaptılar... Hükümdara her taraftan tebrikler, ağır hediyeler geliyordu. Gelen hediyeler arasında "zömrüt yüzük" de vardı. Hükümdarın sevincinden ağzı kulaklarına varıyordu. "Zömrüt yüzük" hakikaten çok kıymetliydi. İri parıl parıl yanan koca bir taşın etrafını yine birçok zömrüt taşlar süslüyordu. Hükümdar yüzüğü çocuğundan daha kıymetli buldu. Hemen hazinesine konulmasını emretti ve yüzük güzel bir mahfaza içerisinde hazineye kondu... Üç gün sonra hükümdar hazinesini ziyaret etmek istedi ve vezirlerini yanına alarak hazine dairesine gitti. Her tarafı dolaştıktan sonra sıra "zömrüt yüzük"e gelmişti mahfazayı eline aldı ve gülümseyerek kapağını açtı, o dakikada gözlerinde şiddetli şimşekler çaktı, hiddetinden yüzü kıpkırmızı. Çünkü mahfaza boştu... Etrafindakiler şaşırıldılar. Hükümdar bekçilere yüzüğün ne olduğunu sordu, hepsi bilmediklerini söylediler. O dakikada bekçilerin hepsinin kafasını gözünün önünde vurdurdu. Hiddetinden kükrüyordu. Gözleri kan çanağı gibi olmuştu vezirlerini yanından kovdu, hırsla dairesine geçti, bütün bende-gânını etrafına topladı

ve hepsini kan fişkirtıncaya kadar dövdürdü bütün hizmetkârlarının üzerini, sarayın her tarafını arattı fakat yüzük meydanda yoktu. Şehrin etrafındaki muhafızlara şehirden dışarı şüpheli bir kimsenin çıkıp çıkmadığını sordurdu. Üç günden beridir hududu haricine hiç kimsenin çıkmadığı haberini aldı.

“O halde dedi hırsız şehrin içindedir.” Tellallar çıkartarak şehrin sokaklarında “Yüzüğü şeytana uyup kim aldıysa hükümete teslim etsin. Eğer birisinin üzerinde çıkarsa asılacaktır.” diye bağırttı. Fakat hiç kimse yüzüğün ne olduğunu bilmiyordu. Daha sonra hükümdar bütün şehri tehdit etmeye başladı ve:

“Eğer yüzük birisinin üzerinde veya evinde bulunursa bütün şehir halkının kafasını uçurturum.” diye ilan ettirdi. Halk korkmaya başladı. Çünkü hükümdarlarının ne kadar zalim ve gaddar olduğunu biliyorlardı. Bütün şehir halkını istediği zaman mahvettirebilirdi.

Şehir yeis içinde kaldı. Herkes hayatından korkuyordu halk tarafından adamlar çıkararak “Yüzüğü kim aldıysa Allah rızası için teslim etsin, bu kadar kişinin canına kıymasın.” diye bağırdı... Kimse böyle bir şeye müracaat etmediği gibi yüzüğün izi de bulunamadı. Hükümdar günden güne köpürüyordu. Ahaliye numune olmak üzere şehrin meydanında herkesin huzurunda bende-gânının yarısının kafasını uçurttu. Herkes ürkmeye başladı. İhtimal bir gün sonra kendileri de bu feci akıbeta uğrayacaklardı. Şehirde bir hafta sevinç yerine kara bir matem hüküm sürüyordu. Herkes her an ölümünü bekliyordu. Ahaliden birkaç kere hükümdara heyetler giderek şehirde böyle birisinin bu hırsızlığı irtikab etmediğini, ahalinin masum olduğunu ve affedilmesini rica ettiyse de hepsi kovduruldu. Nihayet hükümdar birgün son sözünü ilan ettirdi! “Yarın akşama kadar yüzük bulunmayacak olursa şehri ateşe vereceğim.”

Çoluk çocuk bütün halk ağlamaya başladı çünkü kimse yüzüğün ne olduğunu bilmiyordu. Yirmi dört saat sonra hep birlikte çatır çatır yanılacaktı. Nihayet ertesi gün oldu... Herkes birbiriyle helalleşmeye başladı. Artık bu hayatın son günüydü. Bugün canlı olan bu şehirde, yarın bir sürü yanmış cesetler, viraneler üzerinde haykıran baykuşlar duracaktı. Herkes akşamı, ölüm saatini korku ile bekliyordu. Mescitte akşama kadar dua edildi...

Gece yakınlaşıyordu. Hükümdar vezirlerini ve daha birkaç kişi ile hazinesini alarak şehrin haricine çıktı ve şehrin etrafını sıkı bir kordon altına aldıktan sonra şehre yarım saat müsaade verdi. Herkes hükümdarın ayağına kapanıyor ve bilmediklerini söylüyorlardı... Fakat hiçbiri bu taş kalpli gaddarı merhamete getiremiyordu.

Nihayet hükümdarın emriyle şehrin etrafındaki ormanlığa on yerinden ateş verildi ve on dakikada şehir alevden bir çemberle kuşatıldı gece basıyordu, etrafta semaya kadar alevden kızıl sütunlar yükseliyordu... Şehir kıpkırmızı olmuştu... Her an ateş şehre yakınlaşıyor ve ateşten çember şehre doğru ilerliyordu... Pencerelerde çoluk çocuk, kadınlar haykırıyorlardı etraf cehennem gibiydi... Ateşin karşısında eriyen ağaçların çatırtısı, ahalinin feryadı ve münacaatı burayı adeta mahşerden bir numune yapmıştı. Herkesin gözü ateşten büyümüştü... Halk şaşırılmış korku ve hayretle gittikçe yaklaşan bu cehennemi yangına bakıyordu. Çocuklar annelerine sarılmış hıçkırıyorlardı. Bütün bu manzara küçük ormandan zavallı şehrin feci akıbetini seyreden zalimin merhametini uyandırmamıştı bile... Fakat ateş birden bire bir rüzgârla hükümdarın bulunduğu yere sirayet etti... Ve kuru çıra gibi olan çam ağaçları o anda parladı hükümdar maiyetini kaçmaya meydan bulamadan alevler arasında kaldılar... Beri tarafta ise ateş şehrin etrafındaki evlere yaklaşıyordu... Şehrin tutuşmasına az kalmıştı ki bardaktan boşanırcasına bir yağmur başladı...

Bu zavallı ahalinin saf gözyaşlarının bu cehennemin hararetiyle yükselerek bir yağmur halinde dökülmesiydi... Akşama kadar mescitte edilen dua Allah tarafından kabul olunmuştu... Etrafı adeta sel basıyordu.

Pek az zaman zarfında ateş söndü. Allah bu saf ve masum halka acımış ve onu zalim hükümdarın elinden kurtarmıştı...

Ertesi sabah herkes zalim hükümdarın müstahak olduğu cezayı bularak yanmış olan cesedini görmeye giderken ormana yakın bir mesafede yüzü gözü kavrulmuş, yerde nefessiz yatan birisini gördüler... Bu, şehirden kaçmak isterken kavrulan dervişti. Parmağında güneşin ziyasından “zümrüt yüzük” ışıldıyordu.

İhsan BEKİR

4.9. EFSANE

SİLİNG ÇİN EFSANESİ

Çin hükümdarı (Huang-Ti)'nin (Siling) isminde çok akıllı bir kızı vardı.

(Siling) birgün iki kelebek yakaladı. Bu iki kelebeğin daima temizledikleri iki uzun hortumları vardı.

Fakat (Siling)'in papağanı (Koko) hanımının kelekleri çok sevdiğini görünce kıskanarak zavallı kelekleri gagaladı. İyi kalpli (Siling) papağanın yaptığı bu fena harekete çok kızdı ve sevgili keleklerini ağlaya ağlaya bahçeye çıkararak güneşin altına koydu.

Zavallı hayvanlar fena kalpli papağanın indirdiği gagaların altında öyle fena yaralanmışlardı ki ertesi sabah öldüler ve ölürlen keleklerin dişisi birçok yumurta yumurtladı.

(Siling) yumurtaları her sabah güneşin altına koydu ve bir zaman sonra bu yumurtalardan birçok tırtıllar çıktı.

Fakat bu tırtıllar o kadar oburdular ve o kadar çok dut yaprağı yiyorlardı ki zavallı (Siling) bunlara dut yaprağı yetiştiremez oldu.

(Siling) birgün bu küçük tırtılların kendilerine birer ev yaptıklarını gördü.

Tırtıllar ağızlarından çıkan ip gibi bir şeyle etraflarını örüyorlar ve yaptıkları bu yuvanın içinde kalıyorlardı.

Bu esnada Çin'de müthiş bir kıtlık oldu... Tarlalardaki pirinçler bozulmuş, buğday yetişmemiş, Çin dağlarını yeşile boyayan ağaçlar bile hiçbir şey vermemişti. Kadın, erkek, çoluk çocuk herkes açtı... Çin ovalarını baştan başa saran pirinç tarlalarının arasında şarkı söyleyerek dolaşan çiftçiler genç kadınlar artık görünmüyordu. Her tarafı, her yeri, dağları, bağları, ovaları ve şehirleri garip bir sessizlik kaplamıştı.

Ara sıra işitilen feryatlar da aç çocukların sesleri idi.

Kral, memleketini istila eden bu büyük afet karşısında şaşırmış uğraşırken (Siling) mütemadiyen doymak bilmeyen tırtıllarını dut yaprağı ile besliyordu.

Birgün kral kızının daima tırtıllarla meşgul olduğunu, halkın açlığı ile alakadar olmadığını görünce çok kızdı.

(Siling)'i çağırttı ve onu iyice takdir ettikten sonra tırtılların üzerinde yuvalarını yaptıkları küçük dut dalını kaynar çay kabının içine attı.

(Siling) babasının bu hareketi üzerine:

-Baba ne yaptın? diyerek koştu, çay kabına elini sokunca hayretler içerisinde kaldı. Parmaklarına gümüş parıltılı ince ipliklerin sarıldığını gördü.

Akıllı bir adam olan (Huang-Ti) bu parlak ipliklerle güzel elbiselerin yapılacağına karar verdi. Ve ahaliyi toplayarak onlara açlıktan kurtulmak için bu hayvanları besleyerek elde edecekleri ipliklerle elbiseler ve kumaşlar yapmalarını söyledi.

İşte böylece (Siling) ile kral (Huang-Ti) ipeği buldular.

Kendilerine gösterilen yolda çalışan Çinliler açlıktan kurtuldular.

Çin'e saadet geldi, tarlalar yeşillendi, ağaçlar meyve verdi. Her evden kahkahalar işitmeye başlandı.

Bugün Çin dünyanın ipek deposudur.

HİKÂYESİ

4.10. MANİLER

Eski...

RAMAZAN MANİLERİ

Ramazan geldi dayandı,

Camiler nura boyandı.

Mahya kurdu minareler.

Top atıldı kandil yandı.

*

Halayıklar hayıklar,

Ocak başında sayıklar.

Davul sesini duyunca,

Pirincin taşını ayıklar.

*

Şekerim var ezilecek,

Tülbentlerden süzülecek,

Bekçi baba gümbürdetme,

Küçük hanım üzülecek.

*

A beylerim, a beylerim...

Yan yana düşmüş evlerim.

Komşu kızdan bahşiş aldım.

Sizden de ayrı isterim.

4.11. FIKRA

DAHA İYİ Mİ BİLECEKSİNİZ?

Nasrettin Hoca'ya müstahak olanlara dağıtılmak üzere mühim bir para verirler, o da alıp zenginlere malları nispetinde taksim eder. Bunun üzerine etraftan itirazlar başlarsa da hoca merhum:

-Be adamlar!.. Siz Cenabıhak'tan daha iyi mi bileceksiniz. O bile parayı pulu o adamlara vermiş... Cevabını verir.

Çiftehavuzlarda KAMURAN

4.12. DİL, EDEBİYAT VE SANAT İLE İLGİLİ YAZILAR

4.12.1. Dil İle İlgili Yazı

MERSİ, BONJUR, BONSUVAR NE DEMEK?

Bu kelimeleri Türkler'in ağzından işitmek bilseniz ne acı... Daha beş dakika evvel idarehanemize gelen okuyucularımızdan ikisi pek tabii şekilde bu kelimeleri söyleyip gittiler.

Bunlar, bize (mersi) diyeceklerine (Gözünüz kör olsun!..) deseydiler bu kadar fenamıza gitmezdi. Pek kibar bir tavırla (mersi) diyeceklerine alelade (eyvallah) deseydiler daha çok makbule geçerdi.

Yazık yazık... Biz millete merbutiyeti yalnız hudutları kahramanca müdafaada, şerefli bayrağı korumada zannediyoruz. Bir millete (millet!) diyebilmek için onun her şeyden evvel bir lisanı olması lazım gelir...

Diyeceksiniz ki bizim de bir lisanımız vardır. Evet var. Fakat düşman lisanlarının hâkimiyeti altında... Bir hamle edip en ümitsiz anında bütün bir cihana karşı koyan, muzaffer olan Türk, lisanını ihmal ediyor... Kendi eliyle hor hakir ediyor.

Bir zamanlar Arap, Acem lisanlarının kelime hücumlarına lakayıt kalmışız... Bir asırdan beri ise bütün dünya lisanları Türk dilini didim didim didikliyor... Türk'ün münevverleri öz ana lisanına bütün bütün yabancı oldular. Anadolu'nun saf ve necip Türk'ü, münevver dediğimiz insanların laflarını anlamıyor. Bu ne acıdır ve ne acınacak haldir.

Burada gençlere büyük bir vazife düşüyordu. Yabancı millet lisanlarının kelime hücumuna yalnız gençler karşı koyabilecekti. Fakat yazık... Gençler hâlâ vazifelerini benimsemiyorlar.

Biz, Türk vatanında her Türk'ün Türkçe söylemesini isterken kendimiz Türkçe konuşmaz ve bu hususta lakayıt kalırsak bize bütün dünya elbette güler...

Gençler!..

Kendinize güldürmeyiniz... Sözlerinize dikkat ediniz. El milletlerin kelimeleri Türk lisanını kirletiyor ve düşmanları güldürüyor. Türk lisanının kurtuluş ve yücelişi sizin himmetinizle olacaktır.

Bu yolda size (Çalışınız...) değil (Harp ediniz!..) diyeceğim... Bu harp toplu tüfenkli harplerden daha büyük, daha mukaddes olacaktır. Bunun zaferi:

(Türk benliğinde yücelmesi)dir.

Bunu böyle bilip işe başlayınız... Gelecek sayılarımızda muvaffak olabilmek için hangi yollardan yürümek ve ne yapmak icap ettiğini bildiğimiz kadar, elimizden geldiği kadar göstermeye çalışacağız...

TOK SÖZLÜ

4.12.2. Edebiyat İle İlgili Yazı

Edebiyat Köşesi:

GENÇLER ŞİİR YAZMALI MI, YAZMAMALI MI?

Serlevhamız upuzun fakat çok lüzumlu bir sual... Biz bu suale cevap verirken hem mühim bir meseleyi tenvir etmiş ve hem de yüzlerce okuyucumuza cevap vermiş oluyoruz.

Neşriyata başladığımız dakikadan beri, mübalağasız diyebilirim ki binlerce okuyucumuz bize şiir gönderdiler. Fakat nasıl şiirler? Bunların manzum diye yazdıklarını biz, kısa kısa satırlarından ve her dört mısradaki fasılalarından fark ediyorduk. Sahipleri bunları hangi kaidelere istinad ederek yazmışlar? Hangi vezin hangi tarz üzerinden vücuda getirmişlerdi? Bu tamamıyla meçhul...

Esasen bu gibi yazılarda usul, kaide, tarz, üslup aramak manasızdır. Çünkü yazıcısı henüz ilk tahsilini bile bitirmemiş yahut da edebiyat derslerine yeni başlamış çocuklar, gençler... Böyle söyleyerek heveskârların şevklerini kırmak ve onlara kıymetsiz demek istemiyoruz. Yalnız, büyük bir hakikati gözlerinin önüne koyacağız. Her şeyden evvel, şiir yazmak isteyenler bilmelidirler ki bu iş görüldüğü kadar kolay değil bilakis en güç bir sanattır.

Şiir Yazarlar?

Okuduğunuz şiirlerin sahipleri yazılarına o güzelliği, heyecanı, ahengi vermek için biliyor musunuz nasıl çalışmışlar ve nasıl çalışıyorlar? Eğer bilseydiniz birçoklarınız bu sevdadan derhâl vazgeçerdiniz...

Güzel şiiri, herkesin beğeneceği şiiri vücuda getirmek için en evvel şüphesiz pek büyük bir kabiliyet, zekâ, nüfuz-ı nazar, ihata, hassasiyet lazımdır. Bundan sonra çok kuvvetli bir tahsil ister. Öyle bir tahsil ki en az lise olsun. Bunlardan sonra da en mühim sermaye, gelmiş geçmiş ve el-yevm yaşayan şairlerin, ediplerin yazılarını okumuş olmaktır...

Okurken zevk duyduğunuz bir küçük şiir parçasının en tanınmamış siması bile bir ayaklı şiir kütüphanesidir. Yani hafızasında bila-mübalağa binlerce beyit, kıta vardır. Şiirlerini beğendiğiniz insanları yakından tanımış olsanız şiir yazmak için kalemi elinize katiyen almazsınız. Çünkü onlar saatlerce, günlerce, haftalarca ve aylarca durmadan hafızalarındaki şiirleri söylerler de yine tükenmez.

Şiir yazarlar, o sevimli mısraları gelişi güzel çırpıştırmamışlardır. Filhakika koca bir destanı bir saatte yazarlar vardır. Fakat kudretli eserler kuyumcunun elması işleyişi gibi işlenir en velud şairler bile çok defa bir kıta üzerinde günlerce durur, düşünürler...

Şiir yazarların dimağları daima meşguldür. Gezerken, yürürken, yemek yerken, hatta uyurken ve iş yaparken bile dimağları işler. Dalgın görünmelerinin sebebi budur.

Şiir Niçin Yazılır?

İnsanlar, (rahat olmak), (şöhretli olmak) arzusundadırlar. Hep rahatları, şöhretleri için çalışırlar. Gençlerde, şöhret olmak hırsı daha kuvvetli olduğundan en kestirme yolu şair olmakta buluyorlar ve tabii müşkilatını bilmedikleri için hemen kaleme sarılıyorlar...

Fakat bazen şiir yazmak ihtiyaçtır da... Taşkın hislerini söylemek, haykırmak isteyenler de vardır. O takdirde bu gibilerine tavsiye ederiz. Birdenbire ortaya atılmasınlar. Hislerini ifade için tahsillerini, lisanlarını kuvvetleştirsınler, yazılarını okunur bir şekle koymak için diğer şiir yazarları iyice mütalaa etsinler... Altına bile topraktan ayrılmadan kimse rağbet etmez. İşlenmemiş bir elmas göz kamaştırmaz... Sizdeki cevher henüz işlenmemiş bir elmas, tozundan toprağından ayrılmamış altın gibidir.

Küçük Bir Tavsiyemiz

Eğer sırf meşhur olmuş, şiir yazıyor desinler diye yazıyorsanız beyhude zahmet etmeyiniz. Şairliğin ameli hayatta yeri yoktur. Şiir satılmaz, karın doyurmaz. Bu yolda meşhur olmak için de yukarıda dediğim gibi uzun ve zor şartları yerine

getirmek lazımdır. Onun için beyhude bu işle uğraşarak kıymetli vakitlerinizi ziyan etmeyiniz.

Resimli Mecmua'nızın Bu Yolda Bir Hizmeti

Duygularını ifade için çırpınan ve yazmak mecburiyetinde olanlarınız varsa - birdenbire ortaya atılmayacağınıza nazaren- yazılarınızı bize gönderin ve mütalaamızı sorun... Bunlara mecmuamızda ayıracağımız bir kısımda teker teker cevaplar verecek ve küçük arkadaşlarımıza rehber olmaya çalışacağız.

EDEBİYATÇI

4.12.3. Sanat İle İlgili Yazı

Sinema Sahifesi:

SALAMBO

Kartaca'nın ücretli askerleri biriken paralarını istiyorlar... Ve Kartaca rüesası bunları yatıştırmak için büyük bir ziyafet veriyorlar.

Kartaca'nın büyük hükümdarı Hamlikar'ın kızı Salambo sarayını bu yağmakâr askerlerden kurtarmak için eğlencelerine iştirak ediyor. Askerler yanan meşalelerin ziyaları altında şarap kaplarını boşaltıyorlar... Oturan kümelerin ortasında çıplak rakkaseler raks ediyorlar.

Hükümdar Hamlikar ücretli askerlere verilen bu ziyafetin şerefine esirleri azad ediyor... Mısır adaları civarındaki büyük bir muharebede Kartacalılara esir olan Spendiyos eğlenen asker saflarının arasında dolaşırken büyük kumandanların oturdukları sofraya geliyor ve ücretli askerlerin reisi Manu'ya:

-Sen benim hayatımı esaretten kurtardın bundan sonra senin kölenim diyor...

Öbür tarafta Kartaca hükümdarı Hamlikar'ın kızı Salambo askerlerin arasında dolaşiyor. Onlara kendisini sevdirebilmek için iltifatlarda bulunuyor. O geçerken askerlerin hepsi hürmetle eğiliyorlar. Onu birkaç dakika olsun temaşa edebilmek için şarap içmeden vazgeçiyorlar. Çünkü Salambo büyük Kartaca'nın en güzel kızı idi... Salambo uzun etekleri yerde sürünerek ilerliyor ve büyük kumandanların oturduğu sofraya geliyor. Kumandanların içinde ücretli askerlerin kumandanı Manu ile büyük kumandanlardan Harhavazan daha ziyade Salambo ile meşgul olan kumandanlardır...

İkisi de Salambo'nun güzelliği karşısında hayretler içinde kalıyorlar... Ve ikisi de Salambo'yu seviyorlar...

Salambo'ya gelince o da ücretli askerlerin kumandanı Manu'yu beğeniyor... Ve onu seviyor... Salambo hem Manu'yu seviyor hem de ondan korkuyor... Çünkü Manu Kartaca'ya karşı daima isyan eden asi ücretli askerlerin reisidir. İşte Salambo gerek bundan dolayı ve gerekse hoşuna gitmesinden büyük bir kupaya doldurduğu şarabı Manu'ya veriyor. Manu sevdiği Salambo'nun şarap takdim etmesinden memnun oluyor... Fakat öbür tarafta Harhavazan hiddetinden kuduruyor ve Manu şarabı içeceği zaman belindeki büyük bıçağı fırlatıyor... Fakat Manu kolunu sıyrarak masaya saplanan bıçağa ehemmiyet vermiyor. Takdim edilen şarabı içiyor... Ve sonra Harhavazan'la aralarında bir mücadele başlıyor... Askerler ve kumandanlar koşup Harhavaz'ı tutuyorlar.

*

Akşam ortalık karardıktan sonra Manu yanında yeni kölesi Spendiyos olduğu halde Salambo'nun sarayının önüne gidiyor... Ve onu görmek istiyor... Fakat büyük demir kapı kapalı... Spendiyos müteessirane yerde taşların üzerine oturan efendisini dürterek sarayın altındaki hükümdarların mezarında taşların altında birçok altınlar saklıdır. Ben yerlerini biliyorum. Gidip alalım diyor. Spendiyos bir hırsız fakat Manu büyük bir kahraman ve âşık... İşte aşkla hırsızlık burada karşılaşılıyor ve Manu'nun aşkı hırsız kölenin söylediği kelimelere galebe ediyor... Ve Manu kabul edip gitmiyor...

*

Kartaca rüesası ücretli askerleri paralarını vereceğiz diye kandırarak vilayetlerden birine gönderiyorlar... Fakat paralarını vermediklerinden askerler isyan ediyorlar... Manu bir gece yanında kölesi olduğu halde Kartaca'ya giderek Salambo'nun sarayına giriyor. Fakat tam Salambo'nun odasına girdiği zaman uykudan uyanan Salambo koşarak bir çan çalıyor... Saraydaki hademeler koşuyorlar ve Manu kaçıyor...

Kartacalılar'ın büyük mabedine girerek büyük mabudun mukaddes örtüsünü çalıyorlar... Kaçıyorlar...

Kartaca halkı büyük hükümdarın kızını bu örtünün çalınmasından mesul addediyorlar.

Ve büyük başrahip kızla Manu'ya giderek her ne pahasına olursa olsun örtüyü getirmesini söylüyor ve kızla Manu'nun ordugâhına gidiyorlar. Kız o geceyi Manu'nun çadırında geçiriyor. Ve sabahleyin örtüyü alarak kaçıyor.

Manu'yla ittifak ederek onunla beraber Kartaca'ya karşı isyan eden kumandan Harhavazan da ordugâhtan Manu'yu yalnız bırakarak kaçıyor. Ve Kartaca'ya iltica ediyor. Kartacalılar isyan eden askerleri tedib için Hamlikar'ın kumandasında bir ordu gönderiyorlar. Manu'nun kölesi (Spendiyos)'un kumandasında gönderdiği orduyu mağlup ediyorlar... Sonra Manu bizzat kumanda ettiği bir orduyla Hamlikar'ın ordusuna karşı hareket ediyor. Yaptığı bir yanlışlık yüzünden ordusu mağlup olarak kendisi de esir düşüyor... İdamına karar veriyorlar... Ve Manu idam mahalline kadar yalnız gitmeye mecbur ediliyor ve Manu yalnız başına giderken halk birçok işkenceler yapıyorlar... Ve Manu idam mahalline geldiği zaman sevgilisi Salambo'nun karşısında düşüp ölüyor... Salambo da sevdiği büyük kahraman Manu'nun bu işkenceli ölümü karşısında teessüründen olduğu yerde düşüp ölüyor...

SONUÇ

“*Resimli Mecmua*’da Edebî Faaliyetler” başlıklı bu çalışmada, 1925-1928 yılları arasında çıkan *Resimli Mecmua*’daki edebî metinler incelenmiş ve bu metinler türlerine, konu ve temalarına göre sınıflandırılmıştır.

Tezin “Ön Söz” kısmında bu çalışmadaki amaç ve yöntem söz konusu edilmiş, “Giriş” bölümünde ise mecmuayı ele alış ve inceleme şekli ayrıntılı olarak belirtilmiştir.

Birinci bölümde, *Resimli Mecmua* genel itibarıyla tanıtılmış, yayın periyodu, fiyatı, fiziki özellikleri, içerikleri, bölümleri, yazar ve şair kadrosu hakkında bilgiler verilmiştir. Ayrıca hem yazar hem yayıncı hem de siyasetçi kimliğiyle tanınan mecmuanın sahibi Tahsin Demiray ve yayın politikası hakkında da malumatlara yer verilmiştir.

İkinci bölümde, mecmuadaki edebî eserlerin türlerine göre tasnifi yapılarak açıklamalarda bulunulmuş, türlerine göre mecmuanın edebî fihristi verilmiştir.

Üçüncü bölümde, edebî türler konu ve temalarına ayrılarak muhtevaları hakkında ayrıntılı bilgiler verilmiş, konu ve temalarına göre mecmuanın edebî fihristi sunulmuştur.

Dördüncü bölümde “Seçme Metinler” başlığı altında örnek metinlere yer verilmiştir.

Resimli Mecmua, telif ve tercüme hikâyeler, fabllar, adapte edilmiş ve telif romanlar, âlimlerin, filozofların, tanınmış kişilerin özlü sözleri, çeşitli milletlere ait atasözleri, efsane, masallar, monologlar, tiyatrolar, biyografiler, seyahat yazıları, maniler, fıkralar, şiirler, dil, edebiyat, sanat ile ilgili yazılarla dolu zengin bir içeriğe sahiptir.

Muallimler tarafından çıkarıldığı için mecmuada muallimlerin imzaları büyük bir yer tutmaktadır. Onların dışında edebî kimlikleriyle tanıdığımız şahsiyetler de karşımıza çıkmaktadır. Talebelerin yazılarına da büyük bir yer ayrıldığı imzalarının çokluğundan anlaşılmaktadır. Ayrıca mecmuada çok sayıda müstearlı, inisiyalli yazıların yanında imzasız yazılar da bulunmaktadır.

Resimli Mecmua'nın ilk yetmiş beş sayısı eski harfli -Arap alfabesiyle- son sayısı ise yeni harfli -Latin alfabesiyle- basılmıştır. Yayımlandığı yetmiş altı sayı boyunca aynı içerikle, aynı yayın politikasıyla yoluna devam eden *Resimli Mecmua*, aile ve genç mektepliler mecmuası olarak çıktığı ve büyük hedef kitlesi talebeler olduğu için neşredilen metinlerdeki en önemli husus ders vermek, terbiyevi işlev görmektir. Bu anlayıştan hareketle mecmuada sık sık çocuklara, gençlere, ailelere nasihatler verilmiş, tavsiyelerde bulunulmuştur. Geçmişî unutmamaları, ondan ders çıkarmaları tavsiye edilmiştir. Cumhuriyet'in ilke ve inkılâplarını benimsemeleri ve korumaları vurgulanıp geçmişle kıyaslamalar yapılarak bugünlerin kıymetinin bilinmesi öğütlenmiştir. Bunların haricinde mizahi, fantastik, bilim-kurgu, av, macera gibi çeşitli konularda da yazılmış metinlere mecmuada yer verilmiştir. Bütün bu metinler derginin dünya görüşü çerçevesinde gençleri ve toplumu eğitmek için yayımlanmıştır.

BİBLİYOGRAFYA/KAYNAKÇA

- Işık, İhsan: “Demiray Tahsin”, **Resimli ve Metin Örnekli Türkiye Edebiyatçılar ve Kültür Adamları Ansiklopedisi**, C.3, Ankara, Elvan Yayınları, 2006, s. 1016.
- Işık, İhsan: “Demiray Tahsin”, **Türkiye Yazarlar Ansiklopedisi**, C.1, Ankara, Elvan Yayınları, 3. Baskı 2004, s. 568-569.
- Işık, İhsan: “Demiray Tahsin”, **Yazarlar Sözlüğü**, İstanbul, Risale, 1990.
- Özkırımlı, Atilla: “Demiray Tahsin”, **Türk Edebiyatı Ansiklopedisi**, C.2, y.y., Cem Yayınevi, t.y., s. 355.
- Tekin, Arslan: “Demiray Tahsin”, **Edebiyatımızda İsimler ve Terimler**, İstanbul, Bilgeoğuz, 4. Baskı Ocak 2010.
- (...) “Demiray, Tahsin”, **Büyük Ansiklopedi**, C.4, İstanbul, Milliyet Yayınları, t.y., s. 1319.
- (...) “Demiray Tahsin”, **Meydan Larousse**, C.3, İstanbul, Meydan Yayınevi, t.y., s. 504.
- (...) “Demiray Tahsin”, **Türk Dünyası Edebiyatçıları Ansiklopedisi**, C.3, Ankara, Atatürk Kültür Merkezi Başkanlığı Yayınları, 2003, s. 137.
- Elektronik kaynak:
- (...) “Tahsin Demiray”, (Çevrimiçi), http://tr.wikipedia.org/wiki/Tahsin_Demiray, 15 Nisan 2013.

EKLER

Ek 1. Resimler

Resim 1.

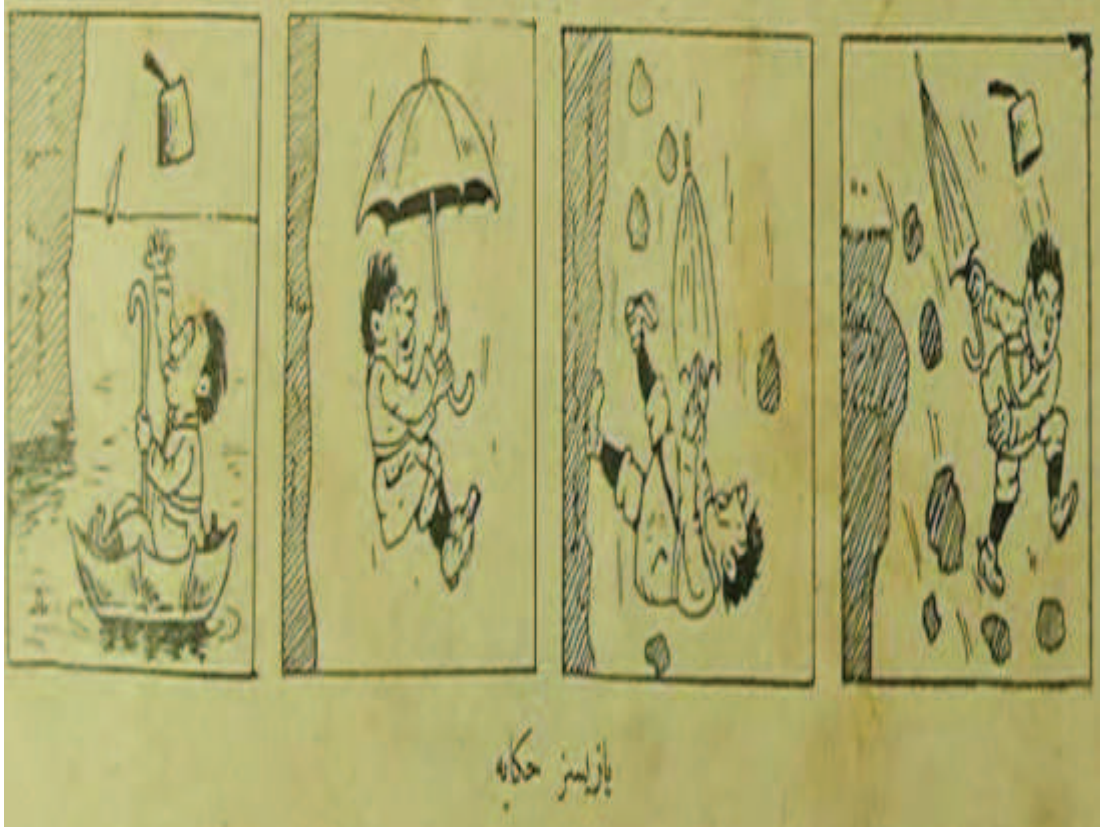
Resimli Mecmua'nın sahibi ve müdürü Muallim Tahsin Demiray

Resim 2.

Resimli Mecmua'nın ilk sayısının kapağı

Resim 3.

Resimli Mecmua'nın dördüncü sayısındaki yazısız hikâye

Resim 4.

Resimli Mecmua'nın dokuzuncu sayısının arka kapağı (H.z. İbrahim Oğlu İsmail'i Kurban Ederken)

Resim 5.

Resimli Mecmua'nın yirmi birinci sayısının kapağı

Resim 7.

Resimli Mecmua'nın yirmi sekizinci sayısından bir fotoğraf

Resim 8.

Resimli Mecmua'nın otuzuncu sayısının kapağı

Resim 9.

Resimli Mecmua'nın otuz birinci sayısının kapağı

Resim 10.

Resimli Mecmua'nın Galatasaray Nüshası'nın kapağı

Resim 11.

Resimli Mecmua'nın Fenerbahçe Nüshası'nın kapağı

Resim 12.

Resimli Mecmua'nın otuz altıncı sayısının kapağı

Resim 13.

Resimli Mecmua'nın otuz yedinci sayısının kapağı

Resim 14.

Resimli Mecmua'nın otuz sekizinci sayısındaki yazısız hikâye

Resim 15.

Resimli Mecmua'nın kırkinci sayısının kapağı

Resim 16.

Resimli Mecmua'nın kırk dokuzuncu sayısının kapağı

Resim 17.

Resimli Mecmua'nın elli dördüncü sayısının kapağı

Resim 18.

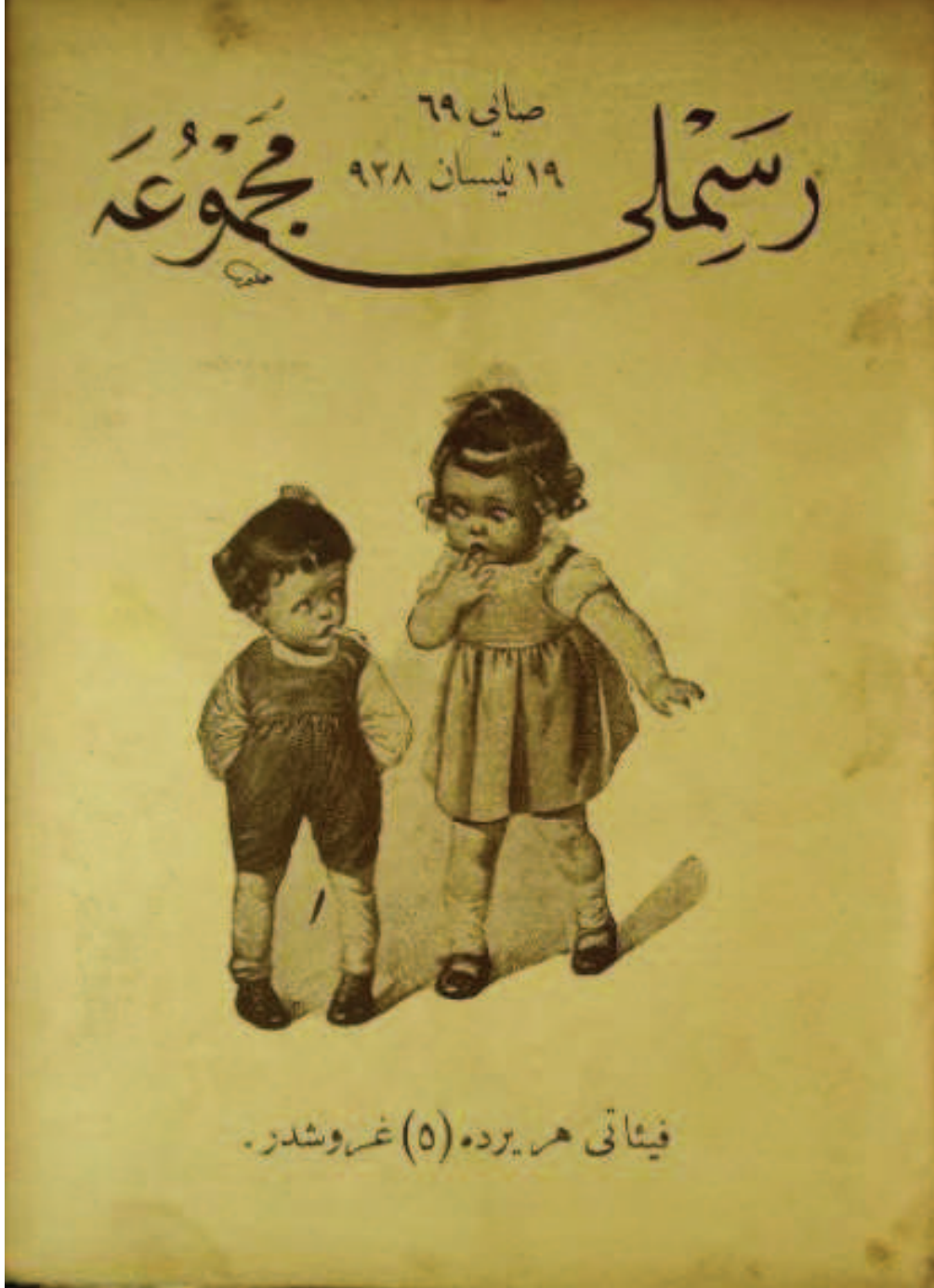
Resimli Mecmua'nın altmış yedinci sayısının kapağı

Resim 19.

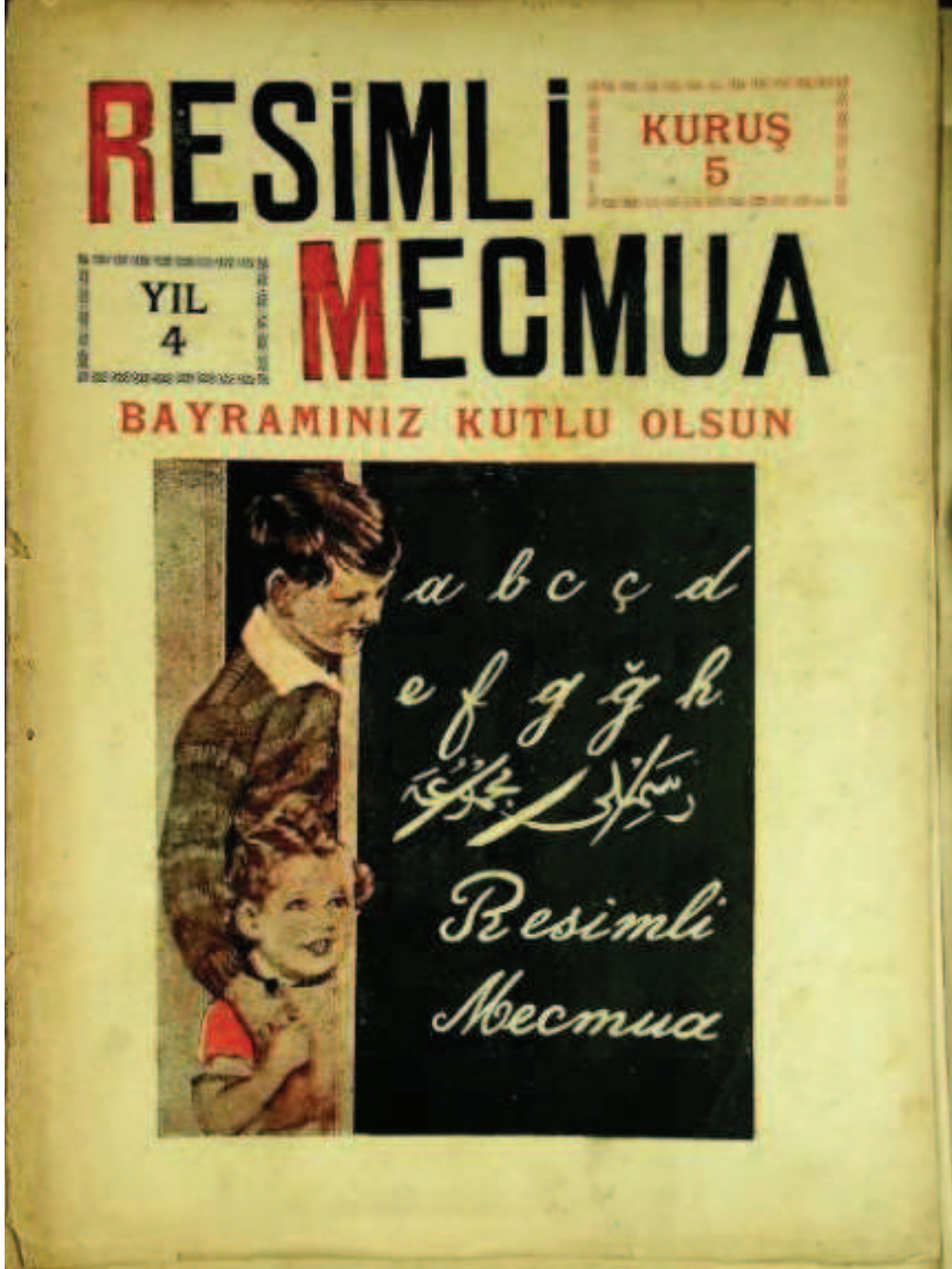
Resimli Mecmua'nın altmış sekizinci sayısının kapağı

Resim 20.

Resimli Mecmua'nın altmış dokuzuncu sayısının kapağı

Resim 21.

Resimli Mecmua'nın son sayısının kapağı